

«ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών»
με κωδικό ΟΠΣ: 295450
Οριζόντια Πράξη στις 8 Π.Σ., 3 Π.Στ. Εξ., 2 Π.Στ. Εισ.

Υπόεργο 1 : «Εκπόνηση Προγραμμάτων Σπουδών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης»

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Επιστημονικό Πεδίο:

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

Διδακτικό Μαθησιακό Αντικείμενο/Τάξη/επίπεδο εκπαίδευσης:

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ Γ' - ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ, ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ Α' - Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

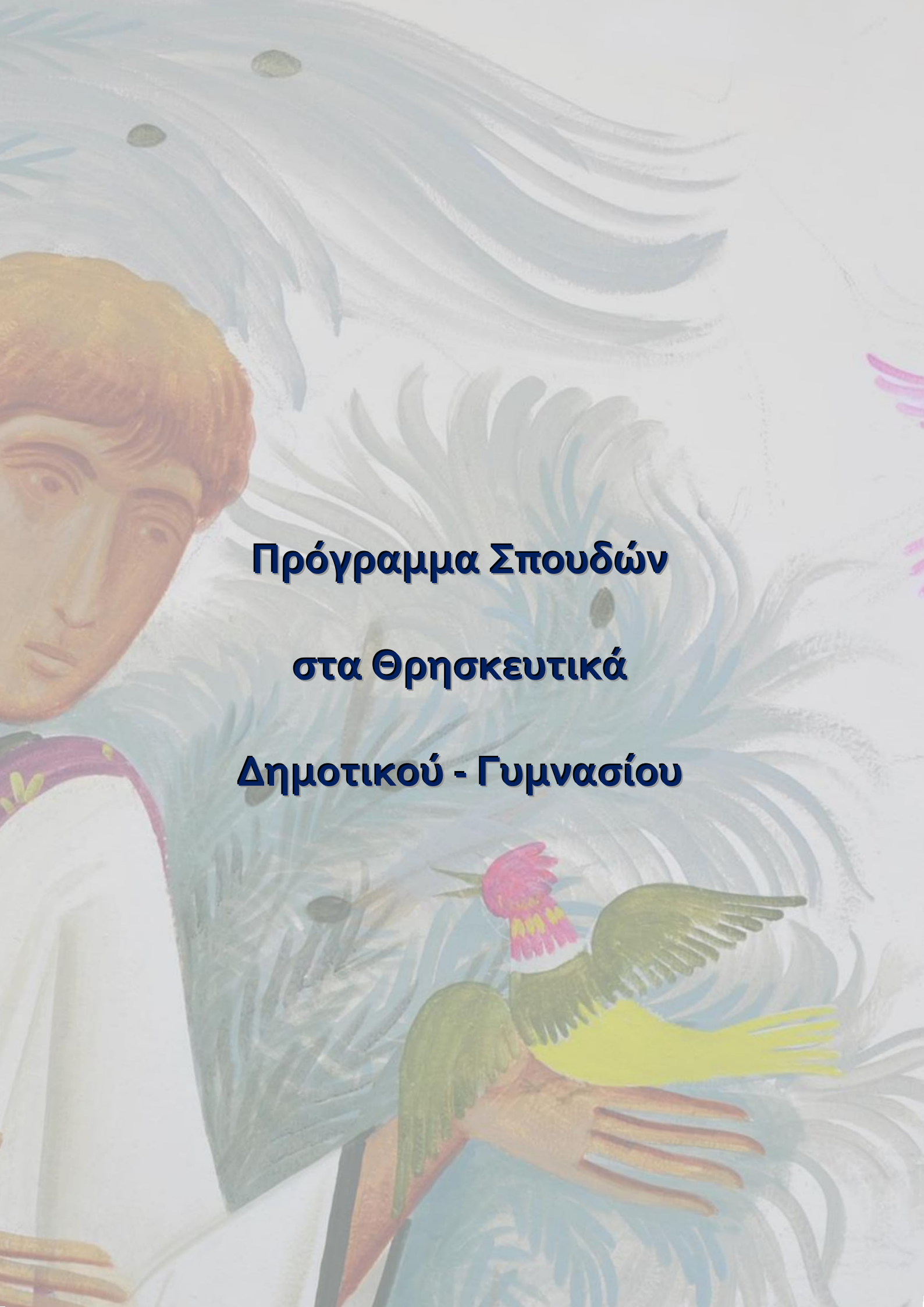
Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ - ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ**

Αναθεωρημένη έκδοση, Αθήνα 2014

An artistic illustration featuring a person with reddish-brown hair and a white garment with a purple and yellow patterned collar. The person is holding a vibrant bird with a pink crest, green wings, and a yellow body. The background consists of soft, wavy blue and white brushstrokes, suggesting a sky or water. The overall style is painterly and expressive.

**Πρόγραμμα Σπουδών
στα Θρησκευτικά
Δημοτικού - Γυμνασίου**

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΠΕΔΙΟΥ

Σταύρος Γιαγκάζογλου, Σύμβουλος Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων
Προϊστάμενος του Γραφείου Έρευνας, Σχεδιασμού & Εφαρμογών Α΄
του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΕΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

Άγγελος Βαλλιανάτος, Δρ. Θεολογίας, Σχολικός Σύμβουλος Θεολόγων

Όλγα Γριζοπούλου, Δρ. Θεολογίας

Φώτιος Διαμαντής, Δρ. Επιστημών Αγωγής, Δάσκαλος, MEd & Θεολόγος, MTh

Κωνσταντίνος Ζορμπάς, Δρ. Θεολογίας, Κοινωνιολόγος, καθηγητής Θεολόγος

Παντελεήμων Καλαϊτζίδης, Δρ. Θεολογίας, τ. Πάρεδρος ε.θ. του Π.Ι., καθηγητής Θεολόγος

Δημήτρης Μόσχος, Επίκουρος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ

Αθανάσιος Νευροκοπλής, MTh, καθηγητής Θεολόγος

Αντώνης Παναγάκης, Δάσκαλος και Θεολόγος

Γιώργος Παπαδόπουλος, καθηγητής Θεολόγος

Εμμανουήλ Περσελής, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ

Ζωή Πλιάκου, Θεολόγος

Γιώργος Στάθης, τ. Πάρεδρος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Γιώργος Στριλιγκάς, Σχολικός Σύμβουλος Θεολόγων

Παναγιώτης Ταμβάκης, Δρ. Θεολογίας, Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Παναγιώτης Υφαντής, Επίκουρος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ

Το Πρόγραμμα Σπουδών κοσμείται με ζωγραφιές του Φίκου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΠΛΑΙΣΙΟ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΩΝ ΣΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ - ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

1. Συνοπτική ιστορική αναδρομή της πορείας του μαθήματος των Θρησκευτικών	8
2. Οι νέες απαιτήσεις για τη θρησκευτική εκπαίδευση στο ευρωπαϊκό περιβάλλον του ΜτΘ . . .	11
3. Η μετάβαση σε ένα νέο τύπο σχολείου ως πλαίσιο οργάνωσης του νέου Προγράμματος Σπουδών για το ΜτΘ	14
3α. Η γνώση ως μεταφορά και ως ανακάλυψη.	14
3β. Οι μαθητές ως αυριανοί πολίτες ή δρώντα κοινωνικά πρόσωπα; Εκπαίδευση και ελευθερία	15
3γ. Ο εκπαιδευτικός χαρακτήρας της θρησκευτικής μάθησης του 21 ^{ου} αιώνα	16
4. Η νέα πρόταση ΠΣ του ΜτΘ	17
4α. Το ΠΣ Διαδικασίας και η σύνθεση των κατευθύνσεων	18
4β. Η υπογράμμιση της ανθρωποκεντρικής διάστασης	19
4γ. Γενικοί σκοποί και προσανατολισμοί του ΜτΘ στο νέο ΠΣ	20
4δ. Προσέγγιση της θρησκευτικής γνώσης στο νέο ΠΣ	21
4ε. Δομή και διάρθρωση των περιεχομένων του νέου ΠΣ	23
1. ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟ – Ο κόσμος της Θρησκείας	23
2. ΓΥΜΝΑΣΙΟ – Θρησκεία και Ιστορία ως έκφραση Πολιτισμού.	24
3. ΛΥΚΕΙΟ – Θρησκεία και Πολιτισμός σε διάλογο με την Κοινωνία.	25
5. Διδακτικές προσεγγίσεις και μαθησιακές διαδικασίες	26
6. Η δομή και η λειτουργικότητα των ενότητων του ΠΣ	27

B. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

A' Κύκλος (Γ' & Δ' Δημοτικού)	
Γ' Δημοτικού	35
Δ' Δημοτικού.	50
B' Κύκλος (Ε' & ΣΤ' Δημοτικού)	
Ε' Δημοτικού	67
ΣΤ' Δημοτικού	82

Γ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

A' Γυμνασίου	102
B' Γυμνασίου.	119
Γ' Γυμνασίου.	137

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 153

Μια μέρα ένας άγιος σταμάτησε στο σπίτι μας. Η μητέρα μου τον είδε στην αυλή να κάνει τούμπες για να διασκεδάσει τα παιδιά. «Ω, μου είπε, είναι στ' αλήθεια ένας άγιος· μπορείς, γιέ μου, να πας κοντά του».

Ο άγιος έβαλε το χέρι του στον ώμο μου και μου είπε:

- Τι σκέφτεσαι να κάνεις, μικρέ μου;*
- Δεν ξέρω. Τι θέλετε να κάνω;*
- Όχι, πες μου εσύ τι θέλεις να κάνεις.*
- Ω, μου αρέσει να παίζω.*
- Λοιπόν, θέλεις να παίζεις με τον Κύριο;*

Δεν ήξερα τι να απαντήσω.

- Βλέπεις, πρόσθεσε, αν μπορούσες να παίζεις με τον Κύριο, αυτό θα ήταν το πιο μεγάλο πράγμα που έκανε ποτέ κανείς. Όλοι τον παίρνουν τόσο πολύ στα σοβαρά, ώστε τον κάνουν θανάσιμα πληκτικό... Πάιξε με τον Θεό, γιέ μου. Είναι ο καλύτερος σύντροφος για τα παιγνίδια σου.*

[ΠΑΥΛΟΥ ΕΥΔΟΚΙΜΩΦ, *Η προσευχή της Ανατολικής Εκκλησίας*, εκδόσεις της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος 1982, σσ. 20-21]

A.
**ΠΛΑΙΣΙΟ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΩΝ
ΣΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ – ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ**

1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΜΤΘ

Το μάθημα των Θρησκευτικών (ΜτΘ) υφίσταται στα Αναλυτικά Προγράμματα (ΑΠ) Σπουδών της Ελληνικής εκπαίδευσης σχεδόν από την ίδρυση του νέου Ελληνικού κράτους. Όπως όλα τα μαθήματα αλλά και οι προσανατολισμοί και οι επιλογές της δημόσιας εκπαίδευσης, το ΜτΘ πέρασε από διάφορες φάσεις, ανάλογα με τις εποχές και τις εκάστοτε κυρίαρχες προτεραιότητες. Σχεδόν μέχρι τον Μεσοπόλεμο τα Θρησκευτικά στο Ελληνικό σχολείο απέβλεπαν στη «διάπλαση του ήθους των νέων». Στις αρχές του εικοστού αιώνα, με την ίδρυση του «Εκπαιδευτικού Ομίλου» (1910), έγινε για πρώτη φορά συζήτηση για τον υποχρεωτικό ή μη χαρακτήρα του ΜτΘ στην εκπαίδευση. Οι ζυμώσεις εκείνης της εποχής προκάλεσαν και τις εκπαιδευτικές αλλαγές επί Ελευθερίου Βενιζέλου, κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου, οπότε αλλάζουν και τα ΑΠ των Θρησκευτικών, προσλαμβάνοντας πλέον γνωσιακό και μορφωτικό περιεχόμενο. Ήδη τα ΑΠ των ετών 1913, 1914 αλλά και του 1931 γίνονται περισσότερο ακαδημαϊκά σε μια προσπάθεια να ξεπεραστεί ο ευσεβισμός και ο ηθικισμός των προηγούμενων χρόνων, ενώ παράλληλα εισάγεται για πρώτη φορά και η διδασκαλία άλλων μεγάλων θρησκευμάτων του κόσμου.

Στα μέσα της δεκαετίας του '60, τα νέα σχολικά εγχειρίδια, που συντάσσονται στο πλαίσιο της γενικότερης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, φέρουν τη σφραγίδα της προσπάθειας να εκφραστεί η ορθόδοξη θεολογική παιδεία, διαφοροποιημένη από τα ηθικιστικά στοιχεία του παρελθόντος, ως μία βιβλική και λειτουργική κατήχηση της Εκκλησίας. Αλλά αυτό δεν ήταν παρά ένα διάλειμμα, αφού με τα διατάγματα του 1966 και αργότερα στην περίοδο της δικτατορίας σημειώθηκε μια σημαντική οπισθοδρόμηση με επιστροφή σε παλαιότερα πρότυπα.

Στο Σύνταγμα του 1975 η διατύπωση του άρθρου 16 για ανάπτυξη «θρησκευτικής συνειδήσεως» δεν διευκρινίζεται επαρκώς. Ωστόσο, με βάση τον Νόμο 309/1976 για την εκπαίδευση το θρησκευτικό φρόνημα συμπλέκεται με το εθνικό. Τα ΑΠ του ΜτΘ που συντάχθηκαν και δημοσιεύτηκαν μέσα σε ένα χρόνο (1977-1978), αναδείκνυαν ένα σαφώς κατηχητικό ρόλο για το μάθημα, όπως άλλωστε φαίνεται στη σκοποθεσία τους (Γενικός σκοπός Πρωτοβάθμιας: «η ανάπτυξη του θρησκευτικού συναισθήματος των μαθητών, η εδραίωση της πίστεως στη Χριστιανική Θρησκεία και η ενίσχυση της ενεργητικής συμμετοχής τους στη θρησκευτική ζωή του λαού μας»). Γενικός σκοπός Δευτεροβάθμιας: «η φανέρωση των αληθειών του Χριστού για το Θεό, τον κόσμο και τον άνθρωπο, τη μύηση των μαθητών στις σωτήριες αλήθειες του χριστιανισμού με την ορθόδοξη πίστη και ζωή, την επίγνωση της ιστορικής διαδρομής της Εκκλησίας και της προσφοράς της στον κόσμο, τη βίωση των αληθειών της Ορθόδοξης χριστιανικής πίστεως στις συγκεκριμένες περιστάσεις της καθημερινής ζωής του μαθητή, για να βελτιώνεται 'σοφία και ηλικία και χάριτι' και να καταντήσει εις άνθρωπον 'τέλειον, εις μέτρον ηλικίας του πληρώματος του Χριστού'»). Η οργάνωση των περιεχομένων του ΑΠ ακολουθούσε αυστηρά συστηματική και χρονολογική σειρά – τόσο στην Πρωτοβάθμια όσο και στη Δευτεροβάθμια (Παλαιά Διαθήκη, Καινή Διαθήκη, Εκκλησιαστική Ιστορία, Δογματική, Λειτουργική, Κατήχηση, Ηθική) – αντλώντας τις γνώσεις από τους παραδοσιακούς

ακαδημαϊκούς θεολογικούς κλάδους. Τα σχολικά εγχειρίδια του τότε Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμόρφωσης (ΚΕΜΕ) που γράφτηκαν στο διάστημα 1977-81 διαπνέονται από έντονη συντηρητική και κατηχητική διάθεση, μολονότι πρόκειται για μια περίοδο που η ορθόδοξη θεολογική σκέψη εμφανίζει μια σπάνια και πρωτόγνωρη ακμή.

Το 1985, αφού προηγήθηκαν ποικίλες θεολογικές ζυμώσεις σε συνέδρια Θεολογικών Σχολών, θεολογικών ενώσεων, καθώς και σε ανοικτές συζητήσεις στην κοινωνία, δημοσιεύονται νέα ΑΠ (ΦΕΚ 158/19.9.1985 τ. Α΄ και ΦΕΚ 170/7.10.1985 τ. Α΄), στα οποία σημειώνεται σαφέστατη διαφοροποίηση από τα προηγούμενα. Ενώ η σκοποθεσία για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση παραμένει αναλλοίωτη, τα νέα ΑΠ της Δευτεροβάθμιας στόχευαν στο: *1) Να ενημερωθούν οι μαθητές για την υφή του θρησκευτικού φαινομένου, 2) Να γνωρίσουν ιδιαίτερα το Χριστιανισμό, κατεξοχήν την Ορθοδοξία και να τοποθετηθούν υπεύθυνα, 3) Να αξιοποιήσουν την προσφορά του μαθήματος για την καλλιέργεια του ήθους και της προσωπικότητάς τους, να ευαισθητοποιηθούν απέναντι στο σύγχρονο κοινωνικό προβληματισμό και να βοηθηθούν να πάρουν έμπρακτη θέση.*

Σχεδόν ταυτόχρονα με τη δημοσίευση των νέων ΑΠ του ΜτΘ, ψηφίζεται και ο Νόμος 1566/1985 (ΦΕΚ 167, τ.Α΄, 30.9.1985) σύμφωνα με τον οποίο ένας από τους σκοπούς της εκπαίδευσης ήταν «να ... υποβοηθεί τους μαθητές: α) να γίνονται ελεύθεροι, υπεύθυνοι, δημοκρατικοί πολίτες ... να εμπνέονται από αγάπη προς τον άνθρωπο, τη ζωή και τη φύση και να διακατέχονται από πίστη προς την πατρίδα και τα γνήσια στοιχεία της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης...».

Το περιεχόμενο των νέων ΑΠ της Δευτεροβάθμιας παρακολουθεί στο μεν Γυμνάσιο τη γραμμική πορεία της ιστορίας της σωτηρίας (Παλαιά Διαθήκη στην Α΄ τάξη, Καινή Διαθήκη στη Β΄ τάξη και Εκκλησιαστική Ιστορία στην Γ΄ τάξη), ενώ στην Α΄ τάξη του Λυκείου διδάσκονται σημαντικά θέματα από τη θεολογία, λατρεία και ζωή της Εκκλησίας, στη Β΄ τάξη παρέχεται μια κριτική θεώρηση του Χριστιανισμού και των κυριότερων θρησκευμάτων του κόσμου και, τέλος, στη Γ΄ τάξη, παρουσιάζονται βασικά θέματα της σύγχρονης ζωής από την πλευρά της χριστιανικής ηθικής. Πάνω στα νέα ΑΠ γράφτηκαν στο διάστημα 1985-1989 μια σειρά νέων εγχειριδίων. Πρόκειται για εγχειρίδια που «μπολιάστηκαν» από τη γόνιμη θεολογία του '60 και διέπονται από σύγχρονες ψυχοπαιδαγωγικές αρχές.

Στα έτη 1990-1992 συντάσσονται νέα ΑΠ για την Πρωτοβάθμια, στα οποία υπογραμμίζεται η εισαγωγική αποστολή του Δημοτικού και επιχειρείται η απομάκρυνση από τον ιστορισμό, τη νοησιарχία και την παράθεση στερεότυπων γνώσεων. Συνακόλουθα, στα καινοτόμα σχολικά βιβλία που γράφτηκαν η επιλογή των θεμάτων έγινε από όλους τους χώρους, δηλαδή από την Παλαιά Διαθήκη, την Καινή Διαθήκη, την Εκκλησιαστική Ιστορία (εκκλησιαστική παράδοση και ζωή – εκκλησιαστική τέχνη – Άγιοι – Μάρτυρες κ.ά.), την Κατήχηση και τη Λειτουργική, με σταθερή, όμως, κατεύθυνση όλες οι διδακτικές ενότητες να έχουν «χριστοκεντρικό, εκκλησιοκεντρικό και παιδοκεντρικό προσανατολισμό», εγκαταλείποντας τη διάρθρωση των

ακαδημαϊκών θεολογικών κλάδων που ίσχυε μέχρι τότε. Κατά την περίοδο αυτή το μάθημα στο Δημοτικό μετονομάστηκε σε *Ορθόδοξη Χριστιανική Αγωγή*.

Το 1992 προέκυψε η ανάγκη νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων και για τη Δευτεροβάθμια, καθώς τα προηγούμενα ίσχυαν ήδη δέκα χρόνια. Τα προγράμματα αυτά, που τελικά δημοσιεύτηκαν το 1998, για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση εκπονήθηκαν κατά τον τύπο του Curriculum που ίσχυε ήδη από ετών σε ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα. Ο γενικός σκοπός του μαθήματος παρέμενε ο ίδιος με αυτόν του 1985, αλλά για πρώτη φορά στα νέα ΑΠ του ΜτΘ, εκτός από τους σκοπούς του μαθήματος για κάθε τάξη καθορίζονται και οι διδακτικοί στόχοι των κεφαλαίων. Στις τρεις παράλληλες στήλες που υπάρχουν στα ΑΠ περιέχονται: οι στόχοι ανά διδακτική ενότητα, τα περιεχόμενα και διδακτικές παρατηρήσεις. Η διάρθρωση των περιεχομένων ακολουθεί για το Γυμνάσιο τη λογική των προηγούμενων προγραμμάτων (Παλαιά Διαθήκη, Καινή Διαθήκη και Εκκλησιαστική Ιστορία), με ουσιαστική, όμως, διαφοροποίηση την εισαγωγή στη Β' τάξη του ίδιου του κειμένου της Καινής Διαθήκης προς επεξεργασία. Ως προς το Λύκειο, η ουσιαστική τροποποίηση αφορούσε στην Α' τάξη, όπου τα θέματα της χριστιανικής πίστης παρουσιάζονται μέσα από τη χριστιανική λατρεία. Στη Β' Λυκείου διδάσκονται ουσιώδη θέματα του Χριστιανισμού, καθώς και θρησκευολογικά μαθήματα, ενώ στη Γ' Λυκείου γίνεται επιλογή θεμάτων από τον χώρο της χριστιανικής ηθικής. Άμεση συνέπεια αυτών των νέων ΑΠ ήταν μια σειρά νέων σχολικών εγχειριδίων που κυκλοφόρησαν από το 1997 έως το 2000. Παράλληλα, παρήχθη –για πρώτη φορά– μια πλήρης σειρά εκπαιδευτικών λογισμικών, με τη μορφή ψηφιακών δίσκων, για την υποστήριξη του μαθήματος στο Δημοτικό, το Γυμνάσιο και το Λύκειο.

Με τον νόμο 2525/1997 και τη μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος, το ΜτΘ στο Λύκειο έγινε πανελλήνια εξεταζόμενο μάθημα. Στην έντονη κινητικότητα που παρατηρήθηκε στον εκπαιδευτικό θεολογικό κόσμο και τις σχετικές προκλήσεις που παρουσιάστηκαν από την εξέλιξη αυτή (για την οποία το μάθημα και τα εγχειρίδια δεν ήταν προσαρμοσμένα) αναδείχθηκε η ανάγκη ανανέωσης του μαθήματος και επαναπροσδιορισμού των στόχων, των περιεχομένων και των πρακτικών του, αίτημα που παρέμεινε και μετά την κατάργησή του από τις πανελλαδικές εξετάσεις.

Το 2002, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, σε ένα νέο σχεδιασμό για την υποχρεωτική εκπαίδευση, κατάρτισε και δημοσίευσε το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) και τα συνακόλουθα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (ΑΠΣ) για την υποχρεωτική εννεαετή εκπαίδευση (ΦΕΚ τ. Β' αρ. 303/13-03-03). Η σκοποθεσία των νέων ΑΠ παρουσιάζεται αρκετά εκσυγχρονισμένη, αφού αναδεικνύει τη συμβολή του Χριστιανισμού στη συνοχή του σύγχρονου κόσμου και στην ποιότητα της ανθρώπινης ζωής επιδιώκει την ευαισθητοποίηση και έμπρακτη δέσμευση των μαθητών απέναντι στους σύγχρονους κοινωνικούς προβληματισμούς υπογραμμίζει τον υπερφυλετικό, υπερεθνικό και οικουμενικό χαρακτήρα του χριστιανικού μηνύματος, τις διαπιστώσεις γύρω από την πολυπολιτισμική, πολυφυλετική και πολυθρησκευτική δομή των σύγχρονων κοινωνιών και, τέλος, καταλήγει στη συνειδητοποίηση της ανάγκης για διαχριστιανική και διαθρησκευτική επικοινωνία. Το ΜτΘ απομακρύ-

νεται από τον κατηχητικό χαρακτήρα του και μετατρέπεται σε ένα μάθημα εγκεντρισμένο μεν στην Ορθόδοξη παράδοση αλλά με σαφή *γνωσιακό, μορφωτικό και παιδαγωγικό* χαρακτήρα. Η διάρθρωση των περιεχομένων του παραμένει η ίδια, με μόνη καινοτομία την εισαγωγή του ίδιου του κειμένου της Παλαιάς Διαθήκης στην Α΄ Γυμνασίου. Σχετικά με τις άλλες ομολογίες και θρησκείες, εκτός από τη διδασκαλία τους στη Β΄ τάξη του Λυκείου, εισάγεται η διδασκαλία τους και στις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου με ορισμένες διδακτικές ενότητες για τον Ρωμαιοκαθολικισμό, τον Προτεσταντισμό, τον Ιουδαϊσμό και το Ισλάμ.

Τα διδακτικά βιβλία (Δημοτικού και Γυμνασίου) γράφτηκαν από το 2003 έως το 2006 και συνοδεύτηκαν –όπως άλλωστε και εκείνα του 1992-1995 για το Δημοτικό– από βιβλία εκπαιδευτικού και για πρώτη φορά από πλήρως συμβατό εκπαιδευτικό λογισμικό για το Δημοτικό και το Γυμνάσιο. Στα διδακτικά αυτά βιβλία η θρησκευτική ύλη προσεγγίζεται με πνεύμα διαλόγου, ελευθερίας και καταλλαγής, χωρίς ομολογιακή εμμονή, κατηχητισμό, φανατισμό ή μισαλλοδοξία. Με άλλα λόγια, η προσπάθεια του 2003 αναδεικνύει ένα ΜτΘ που βοηθά στην κατανόηση της Παράδοσης και εκφράζει τον θρησκευτικό πολιτισμό μας και τον διάλογο με τον θρησκευτικά «άλλον» και «διαφορετικό».

2. ΟΙ ΝΕΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΜΤΘ

Από τις αρχές του 21ου αιώνα, οι διεθνείς εξελίξεις επιβεβαιώνουν ότι η θρησκευτική εκπαίδευση (ΘΕ) αναγνωρίζεται πλέον ως απαραίτητος όρος για την πολύπλευρη και ολοκληρωμένη μόρφωση των μαθητών. Στον ανοικτό ευρωπαϊκό διάλογο για τη σχολική θρησκευτική εκπαίδευση, αλλά και στα επίσημα κείμενα της Ευρώπης για την εκπαίδευση, αναγνωρίζεται πλέον ως κοινά αποδεκτό αίτημα το δικαίωμα όλων των παιδιών για θρησκευτική εκπαίδευση, γεγονός που λειτουργεί ως βασικός μοχλός για την αρτιότερη οργάνωσή της. Κατόπιν τούτου, επιδιώκεται ένα σχολικό ΜτΘ, στο οποίο η συμμετοχή όλων των παιδιών χωρίς καμιά διάκριση και ανεξάρτητα από τη θρησκευτική ή μη δέσμευσή τους θεωρείται αυτονόητη όσο και αναγκαία.

Η επίγνωση των κινδύνων που προκύπτουν από τη θρησκευτική απομόνωση αλλά και από τις ποικίλες πολιτικές ή ιδεολογικές χρήσεις της θρησκείας οδηγεί στην ανάγκη, ώστε να αναδειχθούν οι θρησκευτικές αξίες σε πεδία διαλόγου, συνάντησης και ειρηνικής συνύπαρξης των ανθρώπων, ανεξάρτητα από τις θρησκευτικές και πολιτικές πεποιθήσεις ή και τις διαφορές τους. Με τον τρόπο αυτόν θεωρείται ότι οι θρησκείες συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των συγκρούσεων και στη συνοχή της σύγχρονης πολυπολιτισμικής κοινωνίας. Παρά τις όποιες υπάρχουσες δυσκολίες και διαφορές, ο θεραπευτικός και συμφιλιωτικός ρόλος των θρησκειών θεωρείται δεδομένος, καθώς οι περισσότερες από αυτές προβάλλουν προτάσεις για την υποστήριξη και ανάδειξη αυτού του ρόλου. Κατά συνέπεια, ένα ΜτΘ που εξετάζει θέματα όπως η δικαιοσύνη, η ειρήνη, η καταλλαγή, η κοινωνική συνοχή, η ανεξιθρησκία, η ευθύνη για τον κόσμο, η αναζήτηση προσωπικού νοήματος, συνάντησης και σχέσης με τον

Θεό και τον άλλο, η δημιουργικότητα, η ηθική συμπεριφορά, η ευθύνη για τα κοινωνικά προβλήματα –ζητήματα δηλαδή κρίσιμα για την κοινή ζωή των ανθρώπων στην Ευρώπη τουλάχιστον– θεωρείται ότι προσφέρει σπουδαίες ευκαιρίες, ώστε να εξεταστούν ζητήματα αποκλεισμού και προκατάληψης απέναντι στη θρησκευτική διαφορετικότητα και ταυτόχρονα να προταθούν και να αξιοποιηθούν οι βασικές προϋποθέσεις και δυνατότητες για την ειρηνική συνύπαρξη των πολιτών σε συνθήκες ευημερίας και κοινωνικής δικαιοσύνης.

Παρά τις διαφορές στη μορφή του ΜτΘ, το οποίο υιοθετεί και εφαρμόζει κάθε χώρα, αδιαπραγμάτευτοι παραμένουν οι δύο άξονες πάνω στους οποίους αυτό θα αναπτύσσεται: α) το πλαίσιο σταθερών ευρωπαϊκών αξιών, όπως η δημοκρατία, η κοινωνική συνοχή, η κοινωνική δικαιοσύνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα, και β) τα σαφή εκπαιδευτικά κριτήρια και οι συνακόλουθοι εκπαιδευτικοί στόχοι, όπως η *ευαισθησία*, ο *σεβασμός*, η *ανοχή*, η *ενσυναίσθηση*, η *κατανόηση*, η *κριτική στοχαστικότητα* και η *ευρύτητα των οριζόντων* του.

Αν και δεν είναι εφικτές ενιαίες και ομοιόμορφες λύσεις, αφού κάθε χώρα επιλέγει ελεύθερα τον χαρακτήρα και τις κατευθύνσεις της θρησκευτικής εκπαίδευσης (ζήτημα, όμως, που σχετίζεται στενότερα με την ιδιαίτερη ιστορική και πολιτισμική της συνάφεια), αναγνωρίζεται από τη διεθνή επιστημονική συζήτηση και τα διεθνή νομικά δεδομένα πως ένα ΜτΘ, το οποίο περιορίζει τη γνώση των μαθητών αποκλειστικά και μόνο στη δική τους θρησκευτική παράδοση έχει πλέον φτάσει στα όριά του. Η σχολική θρησκευτική εκπαίδευση χρειάζεται να καλύπτει έναν ευρύτερο χώρο ενδιαφερόντων και ερωτημάτων των σημερινών μαθητών, τα οποία ξεκινούν από την τοπική θρησκευτική παράδοση αλλά και ταυτόχρονα την υπερβαίνουν, χωρίς αυτό να σημαίνει την υποτίμηση ή τον εξοστρακισμό της. Βασικές προϋποθέσεις για ουσιαστική ανταπόκριση του ΜτΘ σε αυτή τη σύνθετη ανάγκη είναι: Καταρχάς, η διευρυμένη γνώση «γύρω από τις θρησκείες» αλλά και τις θρησκευτικές και μη θρησκευτικές κοσμοθεωρήσεις που νοηματοδοτούν τον ανθρώπινο βίο. Επιπλέον, οι μαθητές και οι μαθήτριες χρειάζονται μάθηση «μέσα από τη θρησκεία», η οποία θα τους επιτρέψει να συνομιλήσουν με τη ζωντανή πραγματικότητα που αυτή αντιπροσωπεύει σήμερα –και κατεξοχήν της δικής τους θρησκευτικής παράδοσης– και να κατανοήσουν κατά πόσο και με ποιο τρόπο η θρησκεία συνυφαίνεται με τα προβλήματα της καθημερινής ζωής και με τις κοινωνικοπολιτισμικές αντιφάσεις και συγκρούσεις. Οι ομοιότητες που έχουν επισημανθεί στους στόχους των ευρωπαϊκών ΜτΘ εκφράζουν αυτή τη συνθετική κατεύθυνση της ΘΕ. Πιο συγκεκριμένα αναγνωρίζεται ότι το ΜτΘ χρειάζεται:

- να προσφέρει γνώση και κατανόηση για τα θρησκευτικά «πιστεύω» και τις θρησκευτικές εμπειρίες,
- να προσανατολίσει το ενδιαφέρον των μαθητών στην ποικιλία των θρησκευτικών δυνατοτήτων και ηθικών αντιλήψεων που ανιχνεύονται στις θρησκευτικές εμπειρίες, και
- να ενθαρρύνει τους μαθητές, ώστε να ευαισθητοποιηθούν προς τη θρησκεία και προς τις θρησκευτικές διαστάσεις της ζωής.

Η προσέγγιση αυτή αν και υπερβαίνει παρωχημένες πρακτικές ομολογιακής μονοφωνίας δεν προσδίδει στο ΜτΘ φαινομενολογικό γνωσιολογικό προσανατολισμό ούτε το μετατρέπει σε

τυπική θρησκευολογική ενημέρωση, η οποία δεν ανταποκρίνεται στα παιδαγωγικά χαρακτηριστικά, τα βαθύτερα ερωτήματα και τα πραγματικά ενδιαφέροντα των μαθητών. Απεναντίας, προωθεί την ενεργητική εμπλοκή των μαθητών ως φορέων της δικής τους παράδοσης και ενθαρρύνει τη θέαση του οικουμενικού μέσα από τις προσωπικές εμπειρίες και στάσεις. Ακόμη, στοχεύει στην εξασφάλιση θρησκευτικής εκπαίδευσης σε όλους τους μαθητές χωρίς εξαιρέσεις.

Επιπροσθέτως, θεωρείται πλέον βέβαιο ότι το θρησκευτικό φαινόμενο εξαιτίας της διαχρονικότητάς του επηρεάζει με τον δικό του τρόπο την τοπική και την παγκόσμια ιστορία. Μελετώντας τον σημερινό παγκόσμιο χάρτη των θρησκειών, πολλοί αναλυτές επισημαίνουν πως όχι μόνο δεν περιορίζεται η επιρροή τους, αλλά αναπτύσσονται συνεχώς και οργανώνονται με πρωτοφανή δυναμική. Η άποψη πως η εκλογίκευση της ζωής προϋποθέτει αυτομάτως και την περιθωριοποίηση της θρησκείας, θεωρείται πλέον παρωχημένη. Αντιθέτως, πολλά λογοκρατικά κέντρα διανόησης, αλλά και πολιτικής, στρατιωτικής και οικονομικής ισχύος ενθαρρύνουν αυτή την αναθεωρητική οπτική για το θρησκευτικό φαινόμενο. Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο της σύγχρονης ΘΕ, οι θρησκείες εξετάζονται μέσα στο πολιτισμικό τους περιβάλλον χωρίς να διαχωρίζεται η μελέτη της θρησκείας από τον πολιτισμό. Η θρησκεία είναι βασική διήκουσα του πολιτισμού ενός λαού, περιλαμβάνει και νοηματοδοτεί ουσιώδη πολιτιστικά γεγονότα της ζωής του, συγκροτεί και χαρακτηρίζει την πολιτιστική ταυτότητά του. Ωστόσο, υπογραμμίζεται ότι αυτή η «πολιτισμική» έμφαση δεν πρέπει να οδηγεί στον σχετικισμό ή ακόμη χειρότερα στον συγκρητισμό ή και στην παραθεώρηση ζητημάτων που συνδέονται τόσο με τους θεμελιώδεις σκοπούς και τη διδασκαλία κάθε θρησκείας όσο και με τις αντινομίες μεταξύ διαφορετικών θρησκειών. Είναι προφανές ότι υπάρχουν αγεφύρωτες διαφορές μεταξύ των θρησκειών και ίσως να μην γεφυρωθούν ποτέ. Ωστόσο, κάθε θρησκεία λειτουργεί για τα μέλη της ως πηγή ελπίδας για σωτηρία, αιτία προσωπικής δέσμευσης και συλλογικής πορείας και γι' αυτό στη διδακτική διαδικασία αυτά τα στοιχεία θα πρέπει να διερευνώνται.

Εν τέλει, στη νέα θεώρηση του ΜτΘ προβάλλεται με έμφαση το αίτημα του *θρησκευτικού γραμματισμού* ως μία καίρια διάσταση της θρησκευτικής αγωγής, η οποία συμβάλλει στη διαμόρφωση πολιτών με θρησκευτική αυτοσυνειδησία και δεκτικότητα στον διάλογο με το διαφορετικό. Ο θρησκευτικός αυτός γραμματισμός βασίζεται στους κανόνες της παιδαγωγικής και επιστημονικής γνώσης και στοχεύει στην κριτική ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης των μαθητών με τις γνώσεις, τις αξίες και τις στάσεις ζωής που παρέχει για τις θρησκείες και από τις θρησκείες, εφαρμόζοντας μια διερευνητική, ερμηνευτική και διαλογική μαθησιακή προσέγγιση.

Συνακόλουθα, όλες αυτές οι προϋποθέσεις-προσδοκίες από τη ΘΕ συνοψίζονται στο αίτημα υιοθέτησης κάποιων βασικών κοινών κριτηρίων (standards) για το ΜτΘ των ευρωπαϊκών χωρών. Πιο συγκεκριμένα, αναγνωρίζεται ότι το ΜτΘ:

1. Μπορεί και πρέπει να διδάσκεται σύμφωνα με τους όρους και τα κριτήρια της γενικής εκπαίδευσης στα δημόσια σχολεία.
2. Χρειάζεται να περιλαμβάνει θεωρήσεις διαχριστιανικής και διαθρησκευτικής μάθησης, διαλόγου, συνεργασίας και συλλογικότητας.
3. Η διδασκαλία του απαιτεί επαγγελματίες εκπαιδευτικούς, με ισχυρή θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση που έχουν πλήρως κατανοήσει τον ρόλο τους και έχουν αναπτύξει στοχαστικοκριτικές δεξιότητες.

3. Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΕ ΕΝΑ ΝΕΟ ΤΥΠΟ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΩΣ ΠΛΑΙΣΙΟ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΤΘ

Η θρησκευτική εκπαίδευση κατά τη μετάβαση σε ένα νέο τύπο σχολείου και στη νέα εκπαιδευτική και κοινωνική πραγματικότητα σε συνδυασμό με την ήδη υπάρχουσα μακρόχρονη διαδρομή και παράδοση, αλλά και τις νέες απαιτήσεις, οφείλει να αναμετρηθεί και να διαχειριστεί τρεις βασικές εντάσεις.

3α. Η γνώση ως μεταφορά και ως ανακάλυψη

Μέχρι σήμερα, στο πλαίσιο ενός γενικότερου προσανατολισμού και της ισχύουσας διδακτικής κουλτούρας στο ελληνικό σχολείο, ήταν κυρίαρχη η αντίληψη για τη θρησκευτική εκπαίδευση ως διδακτική διαδικασία «μεταφοράς» σημαντικών περιεχομένων από την ιστορία, τη διδασκαλία της Εκκλησίας και τον θρησκευτικό πολιτισμό αυτού του τόπου. Η θρησκευτική μάθηση επιδιωκόταν είτε μέσα από μια δασκαλοκεντρική διαδικασία μονόδρομης μεταφοράς της γνώσης προς τους μαθητές είτε υλοποιούσε προκαθορισμένους – από ειδικούς– στόχους, επιχειρώντας σύνδεση με συγκεκριμένες συμπεριφορές των μαθητών, ενώ ο έλεγχος και η αξιολόγηση ήταν στα χέρια των εκπαιδευτικών. Αυτές οι δύο αντιλήψεις, ως γνωστόν, σχετίζονται με δύο διαφορετικούς τύπους Προγράμματος Σπουδών (ΠΣ): στον πρώτο η αφετηρία και η έμφαση δίνεται στα γνωστικά περιεχόμενα (ΠΣ Περιεχομένων), ενώ στον δεύτερο το βάρος εστιάζεται στην επίτευξη των προκαθορισμένων στόχων (Στοχοθετικό ΠΣ ή κλειστό Curriculum). Παρά το γεγονός ότι στην πορεία το Στοχοθετικό ΠΣ αντικατέστησε το ΠΣ Περιεχομένων, εντούτοις στην πραγματικότητα επρόκειτο απλώς για ένα μετασχηματισμό του παραδοσιακού συγκεκριμένου ΠΣ Περιεχομένων. Σε μια σύγχρονη, όμως, θεώρηση της εκπαίδευσης, η υπέρβαση αυτής της έντασης εκφράζεται με έναν νέο τύπο προγράμματος σπουδών: που είναι το *ΠΣ Διαδικασίας*.

Πρόκειται για ένα ΠΣ επικεντρωμένο σε κατάλληλα επιλεγμένες μαθησιακές διεργασίες, οι οποίες θα διευκολύνουν τους μαθητές να ανακαλύψουν, να δομήσουν και να αξιοποιήσουν δημιουργικά τη γνώση. Τα κριτήρια επιλογής των μαθησιακών διεργασιών και καθορισμού της καταλληλότητάς τους χρειάζεται:

- να αναδεικνύουν τη συνάφεια της γνώσης και των ικανοτήτων των μαθητών με τις πρακτικές εφαρμογές τους στην κοινωνία και στην καθημερινή ζωή,
- να ενοποιούν τις διαδικασίες απόκτησης γνώσης και μάθησης με τη χρήση και την εφαρμογή,
- να οργανώνονται γύρω από ζητήματα και θέματα που αναδεικνύουν όρους σχετικούς με τη ζωή των μαθητών στη σύγχρονη κοινωνία,
- να εμπλέκουν τους μαθητές σε ενεργητικές μαθησιακές και συμμετοχικές διαδικασίες (διερευνητική μάθηση βασισμένη πάνω σε προβλήματα, συζήτηση, διάλογο και δράση μέσω της διάδρασης και σχέσης με την κοινωνία/κοινότητα), οι οποίες υπερβαίνουν την απλή επιφανειακή μάθηση και παράγουν μαθησιακές εμπειρίες με προσωπικό νόημα.

Τα περιεχόμενα των ΠΣ Διαδικασίας επιλέγονται με κριτήριο, όχι απλώς και μόνο τα γνωσιακά χαρακτηριστικά τους, αλλά κυρίως τον αποφασιστικό ρόλο που μπορούν να έχουν στην παραγωγή και στην ερμηνεία νοήματος από τους μαθητές.

Η συγκεκριμένη πρόταση ως προς τη μορφή του ΠΣ και την ανάπτυξη των περιεχομένων του, καθώς επίσης και η νέα προσέγγιση της διδασκαλίας/μάθησης ουσιαστικά δεν είναι καινοφανείς παιδαγωγικές εφευρέσεις. Είναι αναγνωρισμένες θέσεις και δοκιμασμένες πρακτικές που θεμελιώνονται στις σύγχρονες παιδαγωγικές και διδακτικές αντιλήψεις και κυρίως στη δέσμη θεωρήσεων του κοινωνικού κονστρουκτιβισμού. Για τα ζητήματα αυτά παρατίθεται επαρκής βιβλιογραφία στην αντίστοιχη ενότητα του ανά χείρας Προγράμματος Σπουδών.

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, στη θρησκευτική μάθηση δεν αρμόζει μια αναπαραγωγική άποψη, η οποία δίνει έμφαση στον προκαθορισμό της κατευθυντήριας ιδέας, στη μηχανική μεταφορά γνώσεων και στην αναπαραγωγή «έτοιμης» διδακτικής ύλης. Αντίθετα, πιο λειτουργικό ή συμβατό με τη σύγχρονη θρησκευτική μάθηση αποδεικνύεται ένα ΠΣ Διαδικασίας, το οποίο, εμπλέκοντας τους μαθητές σε ενεργητικές μαθησιακές διεργασίες, διευκολύνει την προσωπική και συνεργατική διερεύνηση της θρησκευτικότητας, τη βιωματική κατανόηση κρίσιμων διδακτικών θεμάτων και εν τέλει την αυτο-διαμόρφωση της συνείδησής τους σε αλληλεπίδραση με τους άλλους, του τρόπου, δηλαδή, με τον οποίο αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους στον κόσμο δρώντας μέσα σε αυτόν.

3β. Οι μαθητές ως αυριανοί πολίτες ή δρώντα κοινωνικά πρόσωπα; Εκπαίδευση και ελευθερία

Η θρησκευτική εκπαίδευση των μαθητών δεν είναι επικεντρωμένη αποκλειστικά στη διαμόρφωση και προετοιμασία τους ως αυριανών πολιτών, αλλά πρωτευτόντως στην παρούσα πορεία και δράση τους ως αυτόνομων προσώπων ενταγμένων σε ένα δεδομένο κοινωνικό πλαίσιο. Θέτοντας ως κεντρική και βασική αξία του ΠΣ «την αξία της Ελευθερίας με emphaticά εναρμονισμένη την Προσωπική και Συλλογική της διάσταση» –γύρω από την

οποία οργανώνεται και αναπτύσσεται η εκπαιδευτική διαδικασία– θα πρέπει να ορίσουμε αυτή τη διαδικασία ως μια πορεία ή ακριβέστερα ως συμπόρευση. Μια συμπόρευση με αφετηρία την προσχολική θρησκευτική αγωγή, η οποία διαμορφώνει σταδιακά τον μαθητή –και τον αυριανό πολίτη– συνιστώντας υπαρξιακό θεμέλιο και «συμβολικό κεφάλαιο» καθ’ όλη τη διάρκεια της ζωής του. Η καλλιέργεια και η άσκηση της ελευθερίας είναι ιδρυτική προϋπόθεση τόσο για την πολιτική όσο και για μία αξιοπρεπή θρησκευτική τοποθέτηση και δράση. Εξίσου ιδρυτικά, άλλωστε, λειτουργεί η ελευθερία και ως προϋπόθεση μάθησης και γνώσης.

Στον βαθμό, επομένως, που η εκπαίδευση οφείλει να ανταποκρίνεται στην αρχέγονη δίψα του ανθρώπου για γνώση, συγκρότηση νοήματος, κοινωνική δράση και ελευθερία, το νέο ΠΣ δεν μπορεί να βασίζεται σε πρότυπα αυταρχικής εκπαιδευτικής χειραγώγησης, ενώ, ταυτόχρονα, πρέπει να αντιστέκεται στον πειρασμό να «καταργεί» με τις παρεχόμενες πληροφορίες και γνώσεις, με τις βεβαιότητες και τις απαντήσεις του, όλες τις πιθανές ερωτήσεις, σβήνοντας πρόωρα αυτή τη δίψα. Με την αναγκαία διευκρίνιση, βέβαια, ότι η ελευθερία και η αγωνία γι’ αυτήν δεν είναι μια παιγνιώδης και επιπόλαιη–ανέξοδη διεργασία, αλλά οφείλει να οδηγεί πάντοτε στην ανάληψη μιας ευθύνης και στη διαμόρφωση μιας όσο το δυνατόν σοβαρής και συγκροτημένης, διανοητικής και υπαρξιακής στάσης απέναντι στην ίδια τη ζωή με τις όποιες συνεπακόλουθες συνέπειες ή επιπτώσεις. Άλλωστε, ας μη λησμονούμε ότι η προβολή του αιτήματος για ελευθερία, η κριτική αμφισβήτηση κατεστημένων θεωρήσεων και η προσπάθεια προσωπικής νοηματοδότησης είναι θεμελιώδη χαρακτηριστικά της μαθησιακής ωρίμανσης των παιδιών, ιδιαιτέρως κατά το στάδιο της εφηβείας και επομένως η θρησκευτική αγωγή οφείλει να τα λαμβάνει σοβαρά υπόψη.

3γ. Ο εκπαιδευτικός χαρακτήρας της θρησκευτικής μάθησης του 21ου αιώνα

Η διαχείριση της έντασης που δημιουργούν διαφορετικές κοινωνικές ομάδες με αντίστοιχες ιδεολογίες και απόψεις για τη θέση και τον χαρακτήρα του ΜτΘ στο Ελληνικό σχολείο, δεν μπορεί παρά αφετηριακά να θεμελιωθεί στον ουσιαστικά εκπαιδευτικό χαρακτήρα που εισηγείται το παρόν ΠΣ. Αυτό σημαίνει ότι η θρησκευτική εκπαίδευση καλείται να υπηρετήσει έναν «θρησκευτικό γραμματισμό», ο οποίος θα πρέπει να βασίζεται σε κοινωνικά προτάγματα καθολικού χαρακτήρα, όπως είναι πρώτα και κύρια ο πολιτισμικός εγκλιματισμός του μαθητή, αφενός, στην ευρύτερη κοινωνική πραγματικότητα που ζει – και όχι βέβαια ο ιδεολογικός εγκιβωτισμός του σε απολυτοποιημένες ερμηνείες και στάσεις ζωής και αφετέρου η συνειδητοποίηση της οικουμενικότητας του μηνύματος της ορθόδοξης πρότασης. Εξάλλου, η κύρια στόχευση του *πολιτισμικού εγκλιματισμού* που συνεπάγεται ο θρησκευτικός γραμματισμός, απευθύνεται όχι μόνο στους Έλληνες ή στους Ορθοδόξους μαθητές αλλά σε όλους, ανεξαρτήτως εθνικής καταγωγής ή θρησκευτικής και ομολογιακής ταυτότητας. Επιπλέον, μια σύγχρονη και υπεύθυνη θρησκευτική αγωγή οφείλει να σέβεται τα ιδιαίτερα παιδαγωγικά χαρακτηριστικά των σημερινών παιδιών και

ιδιαιτέρως τις ψυχολογικές διεργασίες που βιώνουν οι σύγχρονοι έφηβοι, μέσα σε ένα εξαιρετικά σύνθετο περιβάλλον όπου το σχολείο δεν είναι η μοναδική πηγή γνώσης και η κοινωνία χαρακτηρίζεται από ποικιλία στάσεων, αξιών και πεποιθήσεων.

Η περιεκτική αυτή αντίληψη – που αποδέχεται τον δημιουργικό διάλογο με τη νεωτερικότητα, τον πλουραλισμό, την πολυπολιτισμικότητα και την ετερότητα αλλά και η θεμελίωση της ορθόδοξης χριστιανικής μαρτυρίας στη σχολική εκπαίδευση σε ένα άλλο υψηλότερο πνευματικό και θεολογικό επίπεδο, αφενός δεν παραβλάπτουν τον λόγο της ορθόδοξης Θεολογίας αλλά, αντίθετα την προφυλάσσουν από εκτροπές και ακρότητες του παρελθόντος και, αφετέρου, διασφαλίζουν και αναδεικνύουν τη θετική παρουσία της και την καθοριστική συμβολή της στην εκπαίδευση των μαθητών.

4. Η ΝΕΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΣ ΤΟΥ ΜΤΘ

Η παρούσα πρόταση αφορά ένα μάθημα που διατηρεί μεν τον γνωσιακό και παιδαγωγικό χαρακτήρα που είχε ως τώρα, ανοίγεται ωστόσο στις χριστιανικές παραδόσεις της Ευρώπης και τις άλλες θρησκείες. Δίνοντας τις συντεταγμένες αυτού του μαθήματος, διαμορφώνουμε ένα ΠΣ το οποίο ξεκινά από και έχει επίκεντρο τη θρησκευτική παράδοση του τόπου, την παράδοση της Ορθόδοξης Χριστιανικής Εκκλησίας, όπως αυτή σαρκώθηκε στη ζωή και αποτυπώθηκε στα μνημεία του πολιτισμού του. Κάθε μαθητής/τρια, ανεξαρτήτως της θρησκευτικής του/της ιδιοπροσωπίας, είναι αναγκαίο να γνωρίζει τη θρησκευτική παράδοση του τόπου καταγωγής ή μόνιμης διαμονής του/της. Αυτός είναι ο πρώτος και βασικός κύκλος του μαθήματος. Ο δεύτερος κύκλος είναι η βασική γνωριμία με τις μεγάλες χριστιανικές παραδόσεις που συναντώνται στην Ευρώπη και γενικότερα στον κόσμο, εκτός της Ορθοδοξίας, όπως ο Ρωμαιοκαθολικισμός και ο Προτεσταντισμός με τις βασικές του ομολογίες. Ο τρίτος κύκλος περιλαμβάνει στοιχεία από τα μεγάλα θρησκευόμενα και ιδίως όσα ενδιαφέρουν την ελληνική κοινωνία περισσότερο, δηλαδή τις μονοθεϊστικές παραδόσεις του Ιουδαϊσμού και του Ισλάμ, καθώς και άλλες θρησκείες που κατά τόπους ή κατά περίπτωση κρίνεται ότι παρουσιάζουν σήμερα αυξημένο ενδιαφέρον. Το βασικό αυτό ενδιαφέρον για τις άλλες θρησκευτικές παραδόσεις σε καμιά περίπτωση δεν θα μετατρέψει το ΠΣ σε «γενική εγκυκλοπαίδεια θρησκειών». Επισημαίνουμε ξανά ότι σε ένα ΠΣ Διαδικασίας το πρωτεύον είναι η συν-διαμόρφωση της διδασκαλίας με βάση αυθεντικά ερωτήματα και ενδιαφέροντα των μαθητών, στο πλαίσιο προσδοκώμενων μαθησιακών επαρκειών. Επομένως, οι παραπάνω κύκλοι δεν αναφέρονται σε μια αυστηρά προκαθορισμένη «διδακτέα ύλη». Στην ανάπτυξή τους περιλαμβάνονται προτεινόμενα και διαθέσιμα διδακτικά θέματα, μαθησιακές δραστηριότητες και εκπαιδευτικά υλικά που επιβάλλεται να τροποποιούνται κατά τον σχεδιασμό της διδασκαλίας ανάλογα με τις συγκεκριμένες συνθήκες σε κάθε τάξη και τις ανάγκες των μαθητών. Η διαφοροποίηση της διδασκαλίας ως διαδικασία προσαρμογής στις εκάστοτε συνθήκες είναι θεμελιώδης άξονας στη νέα διδακτική πρόταση.

Συνεπώς, πρόκειται για ένα διευρυμένο και με σαφείς θεολογικές προϋποθέσεις μάθημα, το οποίο εξετάζει με ερευνητικό, κριτικό και διαλεκτικό τρόπο τη συνεισφορά κάθε θρησκευτικής παράδοσης στην ιστορία και στον πολιτισμό, αποβλέποντας στον θρησκευτικό γραμματισμό, αλλά και στην ευαισθητοποίηση και στον αναστοχασμό των μαθητών απέναντι στον δικό τους θρησκευτικό προβληματισμό και το πώς αυτός αντικατοπτρίζεται στη δυναμική των κοινωνικών σχέσεων. Φυσικά δεν είναι δυνατόν στο Ελληνικό σχολείο να μην είναι κεντρικός ο λόγος της Ορθόδοξης θεολογίας και παράδοσης, η οποία μέσα από το ΜτΘ καλείται να προχωρήσει πέρα και από τη νεωτερικότητα αποδεχόμενη τον πλουραλισμό και την ετερότητα, κατά τέτοιο τρόπο, ώστε ταυτόχρονα να μην υποτιμά, να μην σχετικοποιεί, πολύ δε περισσότερο να μην εγκαταλείπει την αυτοσυνειδησία της. Στοιχεία μιας τέτοιας θεολογικής θεώρησης της πολυπολιτισμικότητας ως αλληλοσεβασμού, αποδοχής και ειρηνικής συνύπαρξης με τη θρησκευτική ή όποια άλλη ετερότητα, είναι διάσπαρτα μέσα στην Αγία Γραφή, στην κληρονομιά των Πατέρων της Εκκλησίας, σε κείμενα νεότερων και σύγχρονων χριστιανών στοχαστών, ακόμη και σε έργα τέχνης που ενσωματώνουν με γόνιμο τρόπο και προβάλλουν χωρίς να προκαλούν «οθνείες» θρησκευτικού χαρακτήρα επιρροές. Επομένως, απαιτείται σαφώς μια διαφορετική νοοτροπία και ένας άλλος προσανατολισμός και, βέβαια, ανάλογοι χειρισμοί για την αναγνώριση και αξιοποίησή τους στη διδακτική πράξη. Άλλωστε, η Ορθόδοξη θεολογία από τη φύση της δεν προσπερνά ούτε διαγράφει τη θρησκευτική ετερότητα, αλλά διαλέγεται με αυτήν, χωρίς φυσικά να προδίδει τον εαυτό της.

Συμπερασματικά, το νέο ΠΣ προωθεί μια παιδαγωγικά ευαίσθητη, με ρεαλιστικούς μαθησιακούς στόχους, διδακτικά ευέλικτη και πολυεπίπεδη πρόταση θρησκευτικής αγωγής, η οποία βασίζεται στο ισχύον νομικό πλαίσιο και ανταποκρίνεται στις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες. Έχει ως επίκεντρο την Ορθόδοξη παράδοση αλλά διαφοροποιείται από την κατήχηση, διασώζει εύλογες και αναγκαίες ισορροπίες ανάμεσα στο οικείο και στο έτερο χωρίς να μετατρέπει το μάθημα σε Θρησκευολογία.

4α. Το ΠΣ Διαδικασίας και η σύνθεση των κατευθύνσεων

Παρά το γεγονός ότι οι προσανατολισμοί των ποικίλων τύπων ΠΣ εμφανίζουν σοβαρές μεταξύ τους διαφορές, σήμερα μπροστά στη ραγδαία αλλαγή συνθηκών και αναγκών, υποστηρίζεται η σύνθεση των κατευθύνσεων· πράγμα σαφώς δύσκολο, όμως απαραίτητο. Με προϋπόθεση τη διευρυμένη θεώρηση της θρησκευτικής γνώσης, το ΠΣ του ΜτΘ φαίνεται ότι αποτελεί ένα πεδίο όπου αίρεται η διαζευκτική θεώρηση των προσανατολισμών και υλοποιείται η σύνθεσή τους, καθώς σχετίζεται με:

- την καλλιέργεια αξιών και στάσεων γύρω από την προσωπική ταυτότητα, την οικουμενική συνείδηση, την κοινωνία και επικοινωνία με τους εγγύς και τους μακράν «άλλους», τις πολιτισμικές αξίες, την προάσπιση της ειρήνης, το ενδιαφέρον για τα τοπικά και παγκόσμια προβλήματα, τη διαμόρφωση οράματος για τη βελτίωση της ζωής τόσο της πατρίδας μας όσο και ολόκληρου του κόσμου,

- την καλλιέργεια *ικανοτήτων* και *δεξιοτήτων* όπως: η οικοδόμηση της νέας γνώσης, η συνθετική σκέψη, το κριτικό πνεύμα, η παραγωγή λόγου (επιστημονικού, επικοινωνιακού), η δημιουργικότητα, η αυτοβελτίωση, η συμμετοχικότητα με σκοπό επίλυση κοινωνικών προβλημάτων σε τοπικό, κοινοτικό και παγκόσμιο επίπεδο,
- την καλλιέργεια και προώθηση μιας συνειδητής διαπολιτισμικής επικοινωνίας, καθώς και του διαλόγου, της συνεργασίας και της συλλογικής πρωτοβουλίας.

Με βάση τα παραπάνω, το νέο ΠΣ, μαζί με όσες καινοτομίες κομίζει, αξιοποιεί καλές πρακτικές και διδακτικές εμπειρίες από το παρελθόν, λαμβάνει υπόψη τα θετικά στοιχεία από τις υφιστάμενες δομές, χρησιμοποιεί όλα τα υπάρχοντα διδακτικά μέσα και υλικά, ουσιαστικά αποτελεί περαιτέρω θετική ανάπτυξη των περιεχομένων των ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ, με μεθοδικότερο και συστηματικότερο τρόπο.

4β. Η υπογράμμιση της ανθρωποκεντρικής διάστασης

Μια σύγχρονη θεώρηση του ΜτΘ καλείται, εκτός των άλλων, να εστιάσει στην ιστορική, κοινωνική και ανθρώπινη διάσταση των θρησκειών και της θρησκευτικής πίστης, αναδεικνύοντας, σχολιάζοντας και προσεγγίζοντας τη θρησκεία ως διαχρονική πηγή έμπνευσης για τον πολιτισμό όσο και άντλησης προσωπικού αλλά και συλλογικού υπαρξιακού νοήματος, που συνιστά συνεκτικό ιστό κοινωνικών συσσωματώσεων αλλά και αφορμή κοινωνικών εντάσεων. Μ' ένα λόγο, καλείται να προσεγγίσει, να παρουσιάσει και να αναδείξει τη θρησκεία ως κινητήρια δύναμη της πορείας, της εξέλιξης, των τροπών αλλά και των ανατροπών της ανθρώπινης ιστορίας, όπως και της συγκρότησης, της ανάπτυξης, της αυτοσυνειδησίας και της αυτοπραγμάτωσης κάθε ανθρώπου ξεχωριστά. Οι διαστάσεις αυτές και ιδιαίτερος οι τομείς της οικολογίας, της ηθικής, του ανθρωπολογικού και του κοινωνικού προβληματισμού είναι θεμελιώδεις τομείς της θεολογίας. Η ενασχόληση με αυτούς γίνεται για θεολογικούς λόγους και με θεολογικά κριτήρια, πράγμα που διαφοροποιεί απόλυτα το ΜτΘ, τόσο εξ απόψεως μεθόδου όσο και περιεχομένου, από άλλα μαθήματα όπως είναι η Κοινωνική Ηθική, η Κοινωνιολογία, η Ιστορία, η Έκθεση-Έκφραση, η Αγωγή του Πολίτη κ.ά.

Επιπλέον, σύμφωνα με την ανάλυση και τις προτεραιότητες που θέτει το ευρύτερο πλαίσιο αλλαγής των ΠΣ, καθώς επίσης και με βάση τα ιδιαίτερα παιδαγωγικά χαρακτηριστικά των μαθητών, το ΜτΘ καλείται να αξιοποιήσει:

- την προώθηση της διαφοροποίησης στη διδασκαλία-μάθηση και αξιολόγηση
- την καθιέρωση και ενίσχυση της καινοτομίας και δημιουργικότητας σε όλα τα επίπεδα
- την οριζόντια διάχυση των ιδεών της αειφορίας (βιώσιμης ανάπτυξης) και της προστασίας του περιβάλλοντος
- την προώθηση της ψηφιακής επικοινωνίας σε ισορροπία με τις κλασικές μορφές «προφορικότητας» και «εγγραμματοσύνης».

4γ. Γενικοί σκοποί και προσανατολισμοί του ΜτΘ στο νέο ΠΣ

1. Να οικοδομήσει ένα στιβαρό μορφωτικό πλαίσιο/πεδίο γνώσης και κατανόησης του Χριστιανισμού και της Ορθοδοξίας, ως πνευματικής και πολιτισμικής παράδοσης της Ελλάδας και της Ευρώπης αλλά και ως ζωντανής πηγής έμπνευσης, πίστης, ηθικής και νοηματοδότησης: για τον κόσμο και τον άνθρωπο, τη ζωή και την ιστορία.
2. Να παρέχει στους μαθητές, ανεξάρτητα από την προσωπική τους θρησκευτική τοποθέτηση, ικανοποιητική κατάρτιση για τη φύση και τον ρόλο του θρησκευτικού φαινομένου, στο σύνολό του και στις επιμέρους εκφάνσεις του, δηλαδή τις μεγάλες και ζωντανές θρησκείες του κόσμου, εφόσον θεωρούνται πηγές πίστης, πολιτισμού και ηθικού τρόπου ζωής.
3. Να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις και να προσφέρει τις ευκαιρίες, ώστε οι μαθητές να αναπτύξουν ικανότητες και επάρκειες –αλλά και διαθέσεις και στάσεις– που χαρακτηρίζουν τον θρησκευτικά εγγράμματο άνθρωπο, καλλιεργώντας παράλληλα την ηθική και κοινωνική του ευαισθησία.
4. Να συντελέσει στη γνωριμία, στην κριτική κατανόηση, στον σεβασμό και στον διάλογο μεταξύ ανθρώπων με διαφορετικές απόψεις, αντιλήψεις ή δεσμεύσεις πάνω σε ζητήματα πίστης και ηθικού προσανατολισμού.
5. Να συνεισφέρει δημιουργικά στον ελεύθερο και υπεύθυνο αυτοπροσδιορισμό της προσωπικής ταυτότητας των μαθητών, καθώς και στην ολόπλευρη (θρησκευτική, γνωστική, πνευματική, κοινωνική, ηθική, ψυχολογική, αισθητική και δημιουργική) ανάπτυξή τους, μέσα από την αναζήτηση του νοήματος και την υπαρξιακή αναμέτρηση με την πολυπλοκότητα του μυστηρίου της ζωής.

Οι γενικοί αυτοί σκοποί του ΜτΘ μπορούν να εξειδικευτούν στους παρακάτω επιμέρους **εκπαιδευτικούς προσανατολισμούς** και στόχους/προτεραιότητες που επιδιώκουν:

1. την κριτική κατανόηση των δογματικών, λατρευτικών, υπαρξιακών και πολιτισμικών εκφράσεων της Ορθόδοξης Εκκλησίας, των άλλων μεγάλων χριστιανικών ομολογιών, καθώς και άλλων θρησκευμάτων,
2. την ανάδειξη των οικουμενικών αξιών τόσο του Χριστιανισμού όσο και των άλλων θρησκειών του κόσμου,
3. τη διερεύνηση πτυχών και όψεων της τοπικής θρησκευτικής ιστορίας και παράδοσης, με στόχο τη γνώση, τη διαφύλαξη και την ανανέωση της τοπικής πολιτισμικής κληρονομιάς,
4. την προσέγγιση της θρησκευτικής πίστης γενικότερα και του Χριστιανισμού ιδιαίτερα με πολλαπλά κριτήρια (πολιτισμικά, ηθικά, κοινωνικά, ιστορικά, προσωπικά, θεολογικά),
5. την αποκωδικοποίηση του θρησκευτικού υποβάθρου των πολιτισμικών παραδόσεων και την αναγνώριση των θρησκευτικών διαστάσεων του σύγχρονου πολιτισμού,

6. την κατανόηση των αξιών αλλά και των αρνητικών ή επικίνδυνων εκφράσεων που κάποιες θρησκείες εμπεριέχουν, διατηρούν ή υποβάλλουν,
7. την κατανόηση της εποχής και των αναγκών της και τη μεθερμηνεία του θεολογικού λόγου στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες,
8. τον προβληματισμό και την έμπρακτη ευαισθητοποίηση απέναντι στα κοινωνικά προβλήματα της εποχής, τα υπαρξιακά ερωτήματα και τα ηθικά διλήμματα του ανθρώπου,
9. τον σεβασμό του δικαιώματος κάθε ανθρώπου στη θρησκευτική ελευθερία, την αναζήτηση και τον θρησκευτικό αυτοπροσδιορισμό,
10. την αναγνώριση και τον σεβασμό στην ιδιαίτερη θρησκευτική και πολιτιστική προέλευση και συνάφεια κάθε μαθητή,
11. την ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης και τη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος,
12. την ανθρωπιστική προσέγγιση της θρησκευτικής μάθησης, με την παράλληλη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία,
13. την ανάδειξη του ολιστικού και μεταμορφωτικού για τον άνθρωπο χαρακτήρα της θρησκευτικής εκπαίδευσης,
14. τη θεμελίωση της θρησκευτικής εκπαίδευσης σε στέρεες παιδαγωγικές θεωρήσεις και στη συνεχή ενημέρωση για τις σύγχρονες φιλοσοφικές αντιλήψεις περί γνώσης και τον διάλογο μαζί τους,
15. τη συνεισφορά του ΜτΘ στη διαμόρφωση μαθητών που αναπτύσσουν θετική γνώμη και στάση προς τη μάθηση, εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και ευθύνη για τον κόσμο.

4δ. Προσέγγιση της θρησκευτικής γνώσης στο νέο ΠΣ

Πριν προχωρήσουμε στη δομή και στη διάρθρωση των περιεχομένων του νέου ΠΣ, είναι απαραίτητο να οριοθετήσουμε τις αντιλήψεις μας σχετικά με την προσέγγιση του θεολογικού γνωστικού αντικείμενου. Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο θεμελιώδες ενδιαφέρον που συνιστά τη θρησκευτική γνώση στο ΜτΘ οδηγεί σε μια **εμπειρική προσέγγιση**· δηλαδή να μπορεί ο μαθητής να απαντά σε ερωτήσεις, να γνωρίζει κανόνες και αρχές που διέπουν το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο. Στην περίπτωση αυτή μπορούμε να πούμε ότι ο μαθητής στέκεται «έξω» από το αντικείμενο και, ιδιαίτερα ως προς το ΜτΘ, ενδιαφέρεται να μάθει διάφορα δεδομένα γύρω από τη γλώσσα, τους συμβολικούς κώδικες, τους κανόνες και τις εφαρμογές τους σε κάθε θρησκεία.

Το δεύτερο ενδιαφέρον σχετίζεται με την εσωτερική λειτουργία της συγκεκριμένης επιστήμης, που οδηγεί σε έναν **ερμηνευτικό τύπο γνώσης**. Σε αυτή την προοπτική, ο μαθητής κατανοεί και επιχειρεί συνδέσεις ανάμεσα στα πράγματα και στα νοήματα· μ' ένα λόγο εισέρχεται «εντός» του γνωστικού αντικείμενου. Συγκεκριμένα, ως προς το ΜτΘ ο μαθητής ενδιαφέρεται να γνωρίσει τι σημαίνει, πώς συνδέεται και πώς επηρεάζει μια

συγκεκριμένη θεολογική θεώρηση ή θρησκεία την προσωπική και κοινωνική οργάνωση του βίου των πιστών της, αλλά και τη σχέση των τελευταίων με τους πιστούς άλλων θρησκειών ή με τους θρησκευτικά αδιάφορους συνανθρώπους τους.

Στο τρίτο ενδιαφέρον για τη γνώση μπορούμε να αναγνωρίσουμε ότι, πάνω και πέρα από την τεχνική και ερμηνευτική κατανόηση, υπάρχει η θεμελιώδης ανάγκη του μαθητή –και ιδιαιτέρως του έφηβου μαθητή– για προσωπική αναζήτηση αυτού που ορίζεται ως «χειραφέτηση». Οι άνθρωποι λαχταρούν να είναι ελεύθεροι, να διαμορφώνουν τη δική τους γνώμη, να σκέφτονται και να αποφασίζουν οι ίδιοι για τον εαυτό τους. Η γνώση είναι αληθινή όταν χαρακτηρίζεται από προσωπική νοηματοδότηση, όταν ελευθερώνει από την απροϋπόθετη και χωρίς κριτήρια «πρόσδεση στο παρελθόν». Χωρίς αυτό το «χειραφετικό ενδιαφέρον», οι «αλήθειες» οποιασδήποτε επιστήμης και γνώσης λειτουργούν στατικά με ενδεχόμενο κίνδυνο την ιδεολογική χρήση τους και την ποικιλότητα χειραγώγηση. Τέτοια ακραία παραδείγματα, που αναγνωρίζονται στο ΜτΘ ως θεολογικές εκτροπές, είναι η «παραδοσιαρχία», ο φονταμενταλισμός, η «μουσειακή» θεώρηση της θρησκευτικής κληρονομιάς, η κατασκευή ιδεολογημάτων κ.ά. Ο τρόπος γνώσης που υπηρετεί και καλλιεργεί το χειραφετικό ενδιαφέρον των μαθητών είναι ο **κριτικός** ή ο **αυτοστοχαστικός τρόπος**. Σε αυτήν την προοπτική, ο μαθητής θα επιβεβαιώσει ότι η επιστήμη τολμά, επινοεί και ελευθερώνει. Ακόμη περισσότερο, ότι η ίδια η μαθησιακή διεργασία δεν είναι μια τεχνική προμελετημένης παγίδευσης –με χειραγωγούμενο τον μαθητή– αλλά μια ανοικτή διεργασία όπου η κριτική του ικανότητα είναι πραγματικά σε εγρήγορση. Προσερχόμενος σε αυτό το ανοικτό περιβάλλον ο μαθητής θα αναρωτηθεί για την αξία οποιασδήποτε πλευράς της θεολογικής γνώσης που προσεγγίζει ή της θρησκείας που μελετά, ώστε να είναι βέβαιος ότι συλλαμβάνει και σχηματίζει μια εικόνα της, που ανταποκρίνεται στη πραγματικότητα. Σε μια τέτοια προσέγγιση της γνώσης, οι συνηθισμένες μεθοδολογίες ή ακόμη και η ανοικτή συζήτηση είναι απλώς ανεπαρκείς. Χρειάζεται να φτάσει σε βαθειά καλλιέργεια ο μαθητής για να καταφέρει να διαμορφώσει μια πραγματικά δική του άποψη, να «διαβάσει», δηλαδή, σε εύρος και βάθος το ζήτημα που τον απασχολεί, να βγει έξω στον κόσμο και να διερευνήσει εξεταστικά ανθρώπους που εμπλέκονται προσωπικά με ό,τι αποτελεί αντικείμενο της μελέτης του. Στο πλαίσιο αυτό, οι προκατασκευασμένες «αποδείξεις», τα αδιερεύνητα δεδομένα, η εξουσία της «αυθεντίας», ακόμη και εκείνης του εκπαιδευτικού, δεν υιοθετούνται αβασάνιστα ακόμη και εάν είναι αναγνωρισμένοι τομείς ή πηγές γνώσης.

Η παρούσα πρόταση για το ΜτΘ κινούμενη στην κατεύθυνση του θρησκευτικού γραμματισμού των μαθητών, προϋποθέτει και τις τρεις παραπάνω προσεγγίσεις της θρησκευτικής γνώσης. Καθώς γίνεται προφανές, το νέο ΠΣ θεμελιώνεται στη σχέση του με τον λόγο και την ερμηνεία του, στοχεύει να οικοδομήσει λογικά τη θρησκευτική αγωγή των παιδιών και των εφήβων μέσα από την κατανόηση, την ερμηνεία και την κριτική, και δι' αυτών να συμβάλει στην προσωπική και ελεύθερη λογική συγκρότησή τους, η οποία

είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εν γένει προσωπική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξή τους.

4ε. Δομή και διάρθρωση των περιεχομένων του νέου ΠΣ

Η θεμελίωση και η κλιμακούμενη ανά βαθμίδα ανάπτυξη του ΜτΘ ως μια σταθερή αναφορά στην ερμηνευτική προσέγγιση/διαπραγμάτευση του θεολογικού και θρησκευτικού λόγου και των επιμέρους παραστατικών, αφηγηματικών, συμβολικών, καλλιτεχνικών, ηθικών, κοινωνικών ή άλλων εκφράσεων του, εννοείται πως δεν παραγνωρίζει ούτε υποτιμά διαστάσεις, όπως η εμπειρία, η συναισθηματική εμπλοκή, το βίωμα, η φαντασία κ.ά., ούτε βέβαια επιδιώκει τη μετατροπή του ΜτΘ σε ένα πεδίο άσκησης μιας στείρας και μονότροπης νοησιαρχίας. Αντιθέτως, σε αυτή τη νέα προοπτική του, το ΠΣ αναδεικνύοντας και αξιοποιώντας τον ερμηνευτικό λόγο ως τον συνεκτικό ιστό για τη σκέψη, τη φαντασία, το αίσθημα και την έκφραση, επιτρέπει στο ΜτΘ να υπηρετήσει τη μετάβαση του μαθητή από το ατομικό φρόνημα στον κοινό λόγο και από το γράμμα στο πνεύμα της θρησκείας, δηλαδή στο υπαρξιακό, λατρευτικό, κοινωνικό και πολιτισμικό αξιακό της αντίκρισμα – εκεί όπου μορφή (έκφραση) και περιεχόμενο (σκέψη, φαντασία, αίσθημα) συνυφαίνονται σε ένα ενιαίο και αδιάσπαστο σύνολο. Ταυτόχρονα, στην ίδια προοπτική, το ΜτΘ οδηγεί τον μαθητή σε μια κριτική κατανόηση των σημερινών προβλημάτων του ανθρώπου και των συγχρόνων κοινωνιών και του δίνει τη δυνατότητα ή τα κατάλληλα εργαλεία και τις γνώσεις για έναν πληρέστερο και γι' αυτό πιο επικοινωνιακό διάλογο μαζί τους.

Με βάση την προοπτική αυτή και λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη την ηλικιακή ιδιαιτερότητα των μαθητών, προτείνουμε μια σταδιακή μετάβαση στον τρόπο προσέγγισης των θεματικών αξόνων του ΜτΘ, ως εξής:

1. ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟ – Ο κόσμος της θρησκείας

Εδώ προσεγγίζεται η θρησκεία αυτή καθαυτή· δηλαδή, πρόκειται για μια σταδιακή χαρτογράφηση και αναγνώριση των βασικών εξωτερικών χαρακτηριστικών της. Στη βαθμίδα αυτή παρέχονται αφηγηματικά στοιχεία γύρω από τα *πρόσωπα*, τα *έθιμα*, τα *σύμβολα*, τις *παραδόσεις*, την *ιστορία*, τα *μνημεία*, την *κοινωνική και πολιτιστική ζωή* των θρησκευτικών παραδόσεων. Η πορεία αυτή έχει ως αφετηρία την Ορθόδοξη θρησκευτική παράδοση, δηλαδή, την παράδοση του τόπου μας και κατόπιν προσανατολίζεται στον θρησκευτικό ορίζοντα των εγγύτερων μονοθεϊστικών θρησκειών και εν συνεχεία ορισμένων στοιχείων από τις ανατολικές θρησκείες. Ειδικότερα στην Γ' και Δ' τάξη το μάθημα οφείλει να αξιοποιεί τα ενδιαφέροντα, τις προσλαμβάνουσες έννοιες, παραστάσεις και εικόνες των παιδιών, να έχει παιγνιώδη και συμμετοχικό χαρακτήρα και να αφουγκράζεται τα ερωτήματα αυτής της κρίσιμης ηλικίας στην πρώτη και καθοριστική επαφή της με τη σχολική θρησκευτική αγωγή. Γι' αυτό παρουσιάζονται κατ' αρχάς τα εξωτερικά στοιχεία που προαναφέραμε (σύμβολα, έθιμα κλπ.). Το ίδιο ισχύει εν μέρει και στις δύο

τελευταίες τάξεις του Δημοτικού. Η αξιοποίηση βασικών στοιχείων της προεφηβικής αυτής ηλικίας, όπως η κατανόηση του χρόνου, της ευθύνης, η σημασία των σχέσεων και των κανόνων, η αίσθηση του χώρου κ.ά., διευκολύνει την ανακάλυψη και προσέγγιση *κειμένων, μνημείων, προσώπων, τόπων και γεγονότων*. Εδώ, όμως, και πάντα στη λογική υιοθέτησης της σπειροειδούς διάταξης της ύλης, προστίθενται κατάλληλα προσαρμοσμένα για τη βαθμίδα αυτή και ορισμένα στοιχεία και περιεχόμενα από τις θεματικές ενότητες του Γυμνασίου ως ολοκλήρωση του Δημοτικού, αλλά και ως εισαγωγή σε πιο συγκροτημένες θεματικές περιοχές που θα ακολουθήσουν στην επόμενη βαθμίδα. Έτσι, δίνεται μια σπειροειδής παρουσίαση στοιχείων και θεμάτων ανάλογα με την ηλικιακή ανάπτυξη των μαθητών.

2. ΓΥΜΝΑΣΙΟ – Θρησκεία και ιστορία ως έκφραση πολιτισμού

Πρόκειται για μελέτη της θρησκείας και του πολιτισμού που αυτή παρήγαγε ιστορικά μέσα από μια αμφίδρομη διαδικασία: αφενός έκφρασης, μαρτυρίας και ερμηνείας του εσωτερικού της βιώματος σε μορφές επικοινωνίας και, αφετέρου, αναμέτρησης και διαλόγου με την εκάστοτε εποχή και τα συστήματα-παραδείγματα νοηματοδότησης του ανθρώπινου βίου. Έτσι, δίνεται έμφαση στη *ζωή, στην ιστορία, στην τέχνη και στον πολιτισμό* που σάρκωσαν ο Χριστιανισμός, ιδιαίτερα η Ορθοδοξία, και οι μεγάλες θρησκευτικές παραδόσεις, ενώ γίνεται και μια κριτική παρουσίασή τους μέσα από θεμελιώδεις άξονες, όπως *Θεός, κόσμος, άνθρωπος, ηθική, κοινωνία, πολιτισμός, σύγχρονη ζωή*.

Στην **Α' τάξη**, έχοντας ως γενικότερο πλαίσιο την προοπτική «πορείας και ανάπτυξης» του θρησκευτικού φαινομένου, στοιχεία από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη αποτελούν την αφετηρία μιας γνωριμίας με την Ορθόδοξη και ευρύτερη χριστιανική παράδοση. Ακολουθούν μικρές ενότητες για τα ιερά κείμενα του Ιουδαϊσμού και του Ισλάμ, αλλά και των μεγάλων ανατολικών θρησκευτικών παραδόσεων.

Στη **Β' τάξη**, στην προοπτική των «αντιθέσεων και συνθέσεων», δίνεται έμφαση στην ιστορία και στον πολιτισμό, ανατρέποντας, όμως, με δημιουργικό και παιγνιώδη τρόπο τις αγκυλώσεις και τις δυσκολίες μιας ιστορικής και πολιτισμικής ύλης που αφομοιώνεται με τους συμβατικούς σχολικούς τρόπους. Το θεματικό αυτό πεδίο προσεγγίζεται μέσα από ένα δημιουργικό εργαστήριο συμμετοχικής και αναπαραστατικής προσέγγισης του πολιτισμού που συνέθεσαν στην ιστορία, η Ορθοδοξία, ο Χριστιανισμός της Δύσης και οι μεγάλες θρησκευτικές παραδόσεις μέσα από την πίστη, τη λατρεία και τη ζωή τους.

Τέλος, στην **Γ' τάξη**, με προοπτική τη μετάβαση από το «τοπικό στο παγκόσμιο», παρουσιάζονται και διερευνώνται με κριτικό τρόπο σύγχρονα θέματα της ύπαρξης του θρησκευτικού φαινομένου στον ευρωπαϊκό και παγκόσμιο χώρο, σπουδαία πρόσωπα, θέματα ηθικής, κρίσιμα κοινωνικά και υπαρξιακά προβλήματα, αρνητικές όψεις της σύγχρονης ζωής αλλά και προοπτικές ελπίδας και αλλαγής κ.ά. Θέματα, μέσα από τους βασικούς άξονες: *Θεός, κόσμος, άνθρωπος, κοινωνία, πολιτισμός*.

3. ΛΥΚΕΙΟ – Θρησκεία και Πολιτισμός σε διάλογο με την Κοινωνία

Με βάση τις παραπάνω προσεγγίσεις του ΠΣ στην υποχρεωτική Εκπαίδευση, βασικός άξονας του ΜτΘ στο Λύκειο θα μπορούσε να είναι η θρησκεία και η συμβολή της στον πολιτισμό σε σχέση με τη σημερινή εποχή και την κοινωνία της ύστερης νεωτερικότητας, καθώς και τα προβλήματα και ζητήματα που συνδέονται μαζί της. Σε μια νέα προσέγγιση, το μελλοντικό πρόγραμμα σπουδών του Λυκείου, αντί να περιλαμβάνει πολλές και διάφορες διδακτικές ενότητες και να διακρίνεται θεματικά με στεγανό και εγκυκλοπαιδικό τρόπο από τάξη σε τάξη, είναι δυνατό να ενσωματώνει με τρόπο πολυπρισματικό στοιχεία που κινούνται γύρω από ορισμένους θεμελιώδεις θεματικούς άξονες, όπως *Θεός, κόσμος, άνθρωπος, κοινωνία, ηθική, πολιτισμός, σύγχρονη ζωή*.

Πρόκειται για μια σταδιακή –και πάντως όχι αποκλειστική και μονοδιάστατη– μετάβαση από το στάδιο της κατανόησης (Νηπιαγωγείο-Δημοτικό) στην ερμηνευτική προσέγγιση (Γυμνάσιο) και από εκεί στην κριτική ανάλυση και στη δημιουργική ανίχνευση των ορίων του διαλόγου και της σύνθεσης με τη σημερινή εποχή (Λύκειο). Λαμβάνοντας υπόψη ότι η θρησκεία και η αλήθεια της εκτείνονται σε τρία κεντρικά θεματικά πεδία (ανθρωπολογικό, κοσμολογικό, θεολογικό), διερευνώνται:

1. Πώς η θρησκεία ενεργοποιεί τα γνωστικά εργαλεία του ανθρώπου (σκέψη, φαντασία, αίσθημα, έκφραση κ.ά.) και επιδρά πάνω τους, ώστε το περιεχόμενο της αλήθειας της να αποκτήσει αφηγηματική, τελετουργική, κοινωνική, δογματική, ηθική, εμπειρική ακόμη και υλική μορφή,
2. Πώς η θρησκεία μεταφράζεται και σαρκώνεται μέσω αυτών σε πρόταση πολιτισμού που νοηματοδοτεί πολυεπίπεδα τον συλλογικό και ατομικό βίο, και
3. Ποια είναι τα όρια του διαλόγου και της ανταπόκρισης της ίδιας της θρησκείας και του πολιτισμού που παρήγαγε ή επηρέασε στα σημερινά –και συνεχώς μεταβαλλόμενα– νέα ζητούμενα, σε μια προοπτική δημιουργικής σύνθεσης του παλαιού με το καινούριο, της συσσωρευμένης εμπειρίας και σοφίας του παρελθόντος με τα αιτήματα και τις ανάγκες του παρόντος.

Απαραίτητη προϋπόθεση για μια ορθή επιστημονικά εξέταση (κατανόηση, ερμηνεία και κριτική) του θρησκευτικού φαινομένου στην πολυμορφία του είναι η ιστορική προσέγγιση και τεκμηρίωση, αλλά και η ερμηνευτική και στοχαστικοκριτική πλαισίωσή του. Με μια άλλη διατύπωση, επικεντρωμένη περισσότερο στο διδακτικό υλικό που μπορεί να περιέχει και να αξιοποιεί η εν λόγω διάρθρωση και προσέγγιση του θρησκευτικού φαινομένου σε ολόκληρο το φάσμα της εκπαίδευσης, το θέμα τίθεται ως εξής:

α. ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ-ΔΗΜΟΤΙΚΟ: Από την εικόνα και την παράσταση στον λόγο και στις αφηγήσεις του.

β. ΓΥΜΝΑΣΙΟ: Από τον λόγο και τις αφηγήσεις του στις κατά τόπους και εποχές ερμηνείες και πολιτισμικές εκφράσεις του.

γ. ΛΥΚΕΙΟ: Από τον λόγο με τις εικόνες και τις ερμηνείες του στον διάλογο με το σήμερα, με τις εικόνες, με τις αφηγήσεις και με τα ερωτήματά του.

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ-ΔΗΜΟΤΙΚΟ		ΓΥΜΝΑΣΙΟ		ΛΥΚΕΙΟ	Ι σ τ ο ρ ί α
Ο κόσμος της θρησκείας		Θρησκεία και Πολιτισμός		Θρησκεία, πολιτισμός και Κοινωνία	
Με βασική στόχευση κατά βαθμίδα αντίστοιχα στην:					
απόπειρα κατανόησης		ερμηνευτική προσέγγιση		κριτική – διάλογος	
Η άντληση πρωτογενούς θρησκευτικού υλικού (μνημεία και πηγές) για τη διδακτική πράξη θα γίνεται από τη:					
Λατρεία	Διδασκαλία (Βίβλος, πατερικά κείμενα, δόγματα, ιερά κείμενα άλλων θρησκειών)	Κοινωνία	Ηθική		
η οποία πραγματεύεται ζητήματα πάνω στις τρεις μεγάλες θεματικές περιοχές της θρησκείας:					
ανθρωπολογία		κοσμολογία		θεολογία	

5. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΤΟ ΜΤΘ

Στο ΜτΘ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις διαδικασίες μάθησης με βάση τις σύγχρονες γνωσιολογικές, παιδαγωγικές και διδακτικές θεωρίες, που μπορούν να υποστηρίξουν τόσο την προαγωγή του θρησκευτικού γραμματισμού των μαθητών όσο και την προετοιμασία ελεύθερων, ενεργών και υπεύθυνων πολιτών. Βασικοί άξονες στη διδασκαλία του ΜτΘ είναι:

1. Σεβασμός στον απαραβίαστο χαρακτήρα της προσωπικής ελευθερίας κάθε ανθρώπου και στη θρησκευτική ετερότητα.
2. Κριτική προσέγγιση των θρησκευτικών διδασκαλιών με στόχο την ερμηνεία τους και γενικότερα την αξιοποίηση ενός πλαισίου κριτικής διδασκαλίας και μάθησης.
3. Ποικιλία μορφωτικών και διδακτικών στόχων, που αφορούν όχι μόνο στον γνωστικό αλλά και στον συναισθηματικό κόσμο του μαθητή, δίνοντας βαρύτητα στη συμμετοχικότητα και στην ψυχοκινητική δράση.
4. Ανάπτυξη ενός πολυτροπικού περιβάλλοντος διδασκαλίας με έμφαση στη διερευνητική και ανακαλυπτική μάθηση, που ενθαρρύνεται από την ομαδοσυνεργατική και την επικοινωνιακή-βιωματική διδασκαλία.

5. Αξιοποίηση ενός πολυθεματικού διδακτικού πακέτου με πολλαπλά διδακτικά μέσα και με παράλληλη αξιοποίηση όλων των συγχρόνων δυνατοτήτων των ΤΠΕ.
6. Δυνατότητα μερικής προσαρμογής και διαφοροποίησης των διδακτικών θεμάτων και περιεχομένων στο πλαίσιο του σχεδιασμού της διδασκαλίας από τον εκπαιδευτικό, ανάλογα με την ειδική θέση, την πολιτισμική ταυτότητα και τα ειδικά ενδιαφέροντα της μαθητικής κοινότητας με απώτερο στόχο την κοινωνική συνοχή του σχολικού περιβάλλοντος και κατ' επέκταση της ίδιας της κοινωνίας.
7. Ανάδειξη της θρησκευτικής ιδιαιτερότητας της τοπικής κοινότητας: της πίστης, της ιστορίας, της λειτουργικής ζωής, της τέχνης και της ζωής.
8. Ολόπλευρη αξιοποίηση των αρχών της διαθεματικότητας και της διεπιστημονικότητας.
9. Καλλιέργεια στάσεων, συμπεριφορών και αξιών που έχουν πανανθρώπινη απήχηση.
10. Ανάδειξη δημιουργικών δεξιοτήτων μέσω συνεργατικών, ερευνητικών, διαλογικών και συμμετοχικών δράσεων.
11. Πολυεπίπεδη διδασκαλία που συνδυάζει ισορροπημένα τον καθορισμό ρεαλιστικών στόχων, μαθησιακών επιδιώξεων, προσδοκώμενων επαρκειών και δεικτών για την επίτευξή τους, με μια ποικιλία αξιολογικών μέσων και προσεγγίσεων.
12. Μεταγνωστική λειτουργία και διαδικασίες που υποστηρίζουν και προωθούν την ανατροφοδότηση.

6. Η ΔΟΜΗ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΣ

6α. Βασικός σκοπός κάθε κύκλου

Παρουσιάζεται η βασική επιλογή του ΠΣ ως προς τη θρησκευτική εκπαίδευση των μαθητών σε κάθε βαθμίδα, οι οποίοι καλούνται να συνομιλήσουν με τα ζητήματα των Θεματικών Ενοτήτων και να οικοδομήσουν τη θρησκευτική τους γνώση. Μελετώντας κανείς τους σκοπούς από κύκλο σε κύκλο, αντιλαμβάνεται την εξελικτική πορεία του επιδιωκόμενου θρησκευτικού γραμματισμού των μαθητών στη διάρκεια της υποχρεωτικής σχολικής εκπαίδευσής τους. Στον τίτλο κάθε κύκλου αναγνωρίζεται η βασική διήκουσα των θεμάτων.

6β. Βασικοί άξονες τάξης (για το Γυμνάσιο)

Αναδεικνύονται οι ιδέες-κλειδιά πάνω στις οποίες αναπτύσσονται οι βασικοί και κατευθυντήριοι άξονες κάθε τάξης και διασαφηνίζονται η κατεύθυνση και η λογική οργάνωσης των Θεματικών Ενοτήτων της τάξης. Αυτοί οι βασικοί άξονες μπορούν να αναγνωριστούν επιγραμματικά στον τίτλο του θέματος κάθε τάξης (βλ. π.χ. «Πορεία και Ανάπτυξη» για την Α΄ Γυμνασίου).

6γ. Γενικοί στόχοι τάξης

Περιγράφονται αδρομερώς οι επιδιώξεις της θρησκευτικής μάθησης σε κάθε τάξη. Οι επιδιώξεις αυτές αφενός συνδέονται οργανικά με τις επιδιωκόμενες *Επάρκειες* (κάθε τάξης για το Γυμνάσιο και κάθε κύκλου για το Δημοτικό) και αφετέρου εξειδικεύονται με τα *Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα* των Θεματικών Ενοτήτων. Μέσα από αυτή τη συνδυαστική θεώρηση καθίσταται σαφής ο ολιστικός προσανατολισμός της επιδιωκόμενης θρησκευτικής μάθησης: από την απόκτηση γνώσεων και την επεξεργασία πληροφοριών έως την ανάπτυξη δεξιοτήτων, στάσεων και διαθέσεων.

6δ. Οι Θεματικές Ενότητες (ΘΕ)

Πρόκειται για ένα πλαίσιο διευρυμένης έρευνας και εμβριθούς ανάλυσης των προτεινόμενων θεμάτων. Γι' αυτό άλλωστε και κάθε ΘΕ δεν αναπτύσσεται σε μια ωριαία διδασκαλία, αλλά σε μια σειρά (course) δώρων, ο αριθμός των οποίων προτείνεται κάτω από τον τίτλο.

Ο τίτλος κάθε ΘΕ (υπο)δηλώνει την ιδέα/κλειδί που τη διατρέχει. Συχνά οι τίτλοι διατυπώνονται με ένα ερώτημα ή μια φράση-σύνθημα, ενισχύοντας τη στρατηγική επιλογή του ΠΣ για ανάπτυξη της διδασκαλίας σε ένα διερευνητικό, ερμηνευτικό, διαλογικό και στοχαστικό πλαίσιο. Στην παρουσίαση όλων των ΘΕ (σ. 33 για το Δημοτικό και σ. 100 για το Γυμνάσιο) διακρίνεται σαφώς η λογική της ανάπτυξής τους όχι μόνον σε κάθε τάξη, δηλαδή γύρω από τους συγκεκριμένους βασικούς άξονες / ιδέες, αλλά και σε όλο το ΠΣ από τάξη σε τάξη.

Η λογική της οργάνωσης κάθε ΘΕ μπορεί να αναγνωρισθεί στην ανάπτυξη των 4 στηλών της, οι οποίες παρουσιάζουν διεξοδικά τι, πώς και γιατί χρειάζεται να υλοποιηθούν οι μαθητές, καθώς πραγματεύονται κάθε επιμέρους θέμα.

6ε. Οι 4 οριζόντιες στήλες κάθε Θεματικής Ενότητας**Α. Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα (ΠΜΑ)**

Τα ΠΜΑ δεν εξειδικεύουν ούτε μετασχηματίζουν διδακτικά τους γενικούς στόχους της τάξης αλλά περιορίζονται στην περιγραφή των αποτελεσμάτων της διδασκαλίας (στο ΤΙ, δηλαδή, μπορούν να κάνουν οι μαθητές μετά την πραγματοποίησή της). Τα ΠΜΑ στρέφουν την προσοχή του εκπαιδευτικού όχι μόνο στα μαθησιακά αποτελέσματα της διδασκαλίας, αλλά και σε όσα καταφέρνουν οι μαθητές κατά τη διαδικασία της. Δηλαδή, να προσεγγίζουν κάθε ζήτημα ή θέμα πολύπλευρα: με στοχασμό, διερεύνηση, ερμηνεία, διάλογο, ενσυναίσθηση, συνεργασία, φαντασία και δημιουργική έκφραση, χρησιμοποιώντας στοχευμένα τις γνώσεις που αποκτούν και συμμετέχοντας συνειδητά στην πορεία οικοδόμησης της μάθησής τους.

Στη σχετική στήλη τα ΠΜΑ ακολουθούν τη λογική της ανάπτυξης των ΒΘ. Ωστόσο, κάθε ΠΜΑ μπορεί να συνδέεται με περισσότερα του ενός ΒΘ. Για παράδειγμα: το α΄ ΠΜΑ της

ΘΕ 1 της Γ΄ Δημοτικού συνδέεται μεν άμεσα με το ΒΘ Ι, σίγουρα όμως θα εμπλουτιστεί από την επεξεργασία και των άλλων ΒΘ.

Δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής του εκπαιδευτικού, ότι τα ΠΜΑ οδηγούν στις Επάρκειες που χρειάζεται να αποκτήσουν οι μαθητές σε κάθε τάξη.

Β. Βασικά Θέματα (ΒΘ) της Θεματικής Ενότητας

Καταγράφουν τις πλευρές του θέματος, τις οποίες θα επεξεργαστούν οι μαθητές, καθώς και το βασικό corpus γνώσεων γύρω από το θέμα που χρειάζεται να οικοδομήσουν. Οι στήλες αναπτύσσονται σε μια εσωτερική «κάθετη» λογική οργάνωσης, την οποία ο εκπαιδευτικός οφείλει να αναγνωρίσει και να εξετάσει πριν εκπονήσει τον σχεδιασμό της διδασκαλίας του σύμφωνα με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες κάθε τάξης. Με αυτόν τον τρόπο θα είναι σε θέση να αποφασίσει και να επιλέξει στοχευμένα και τεκμηριωμένα από τις στήλες της ΘΕ:

- α) με ποια ΒΘ θα ασχοληθεί και ποιο Εκπαιδευτικό Υλικό θα χρησιμοποιήσει (ΤΙ),
- β) ποιες από τις Δραστηριότητες μπορούν να υπηρετήσουν την προσέγγιση που σχεδιάζει (ΠΩΣ) και
- γ) ποια συγκεκριμένα Μαθησιακά Αποτελέσματα (ΠΜΑ) προσδοκά να αναδυθούν και να ενστερνιστούν οι μαθητές κατά τη διδασκαλία που σχεδιάζει (ΓΙΑΤΙ).

Συνακόλουθα, είναι ολοφάνερη η οργανική σύνδεση των ΒΘ με τα ΠΜΑ (όχι απαραίτητα με ένα), τις Δραστηριότητες (είτε τις ενδεικτικές είτε άλλες συναφείς δικές του) και το Εκπαιδευτικό υλικό. Έτσι π.χ. ο «καλός ποιμένας» είναι προφανές ότι συνδέεται με τα ΠΜΑ β΄, γ΄ & δ΄ και τις Δραστηριότητες ..., αλλά σίγουρα «φωτίζει» και το –πιο προσωπικό– ΠΜΑ α΄.

Κατά κανόνα, το πρώτο ΒΘ αναφέρεται σε εμπειρίες και βιώματα των παιδιών συναφών με τον τίτλο της ΘΕ. Δεν πρόκειται για μια φάση απλής «βιωματικής προπαρασκευής» των μαθητών, αλλά για μια διευρυμένη ανάδειξη των προσωπικών διαστάσεων του ΒΘ, η οποία θα διατρέχει εφεξής την σε βάθος επεξεργασία ολόκληρης της ΘΕ. Γίνεται έτσι φανερό ότι οι μαθητές προσκαλούνται σε μια υπαρξιακή συνομιλία με το περιεχόμενο όλων των ΒΘ της ΘΕ και στην εύρεση προσωπικού νοήματος σε αυτά.

Η χρήση του α΄ πληθυντικού προσώπου στις διατυπώσεις των ΒΘ συνάδει με την κεντρική επιλογή του ΠΣ ως προς τη μαθησιακή διεργασία: συμπόρευση εκπαιδευτικού – μαθητών και λειτουργία της τάξης ως μιας ομάδας προσώπων που ζουν και μαθαίνουν, καθώς επικοινωνούν και συνεργάζονται.

Γ. Ενδεικτικές Δραστηριότητες

Πρόκειται για στοχευμένες και προσεκτικά προετοιμασμένες από τον εκπαιδευτικό δράσεις που:

- εκπαιδεύουν τους μαθητές σε ποικίλες προσεγγίσεις των θρησκευτικών θεμάτων (βιωματική προσέγγιση, διαθεματική, διερεύνηση, διάλογο, ερμηνεία, στοχασμό, δημιουργική έκφραση, δράσεις κ.ά.)
- καλλιεργούν την ενσυναίσθηση ως κοινωνική δεξιότητα και ενισχύουν την αίσθηση της σχολικής τάξης ως κοινότητας
- ευνοούν την ανάπτυξη συγκεκριμένων ικανοτήτων, δεξιοτήτων, διαθέσεων και στάσεων των μαθητών, δηλαδή την ολόπλευρη ανάπτυξή τους
- υπηρετούν όχι μόνο τα ΠΜΑ, αλλά κατ’ επέκταση τους στόχους και τις επάρκειες κάθε τάξης/κύκλου
- είναι ποικιλόμορφες και θεωρητικά θεμελιωμένες
- προσφέρουν δυνατότητες αξιολόγησης –ποιοτικού κυρίως χαρακτήρα– τόσο στον εκπαιδευτικό όσο και στους ίδιους τους μαθητές.

Εννοείται ότι ο εκπαιδευτικός κατά τη διαδικασία της διδασκαλίας, εκτός από τις προτεινόμενες στη στήλη του ΠΣ Δραστηριότητες, θα συμπεριλάβει και άλλες Δραστηριότητες περισσότερο «κλασικές» ή καθιερωμένες μορφές οργάνωσης της διδασκαλίας και τεχνικές, όπως: αφήγηση (ιδιαίτερα στην Πρωτοβάθμια), επίδειξη/παρουσίαση, ατομική εργασία των μαθητών, μετωπική διδασκαλία, κατευθυνόμενος διάλογος, εργασία σε μικρές ομάδες κ.ά.

Οι Δραστηριότητες αριθμούνται έτσι ώστε να καθίσταται σαφής η σύνδεσή τους με το συγκεκριμένο ΒΘ. Επιπλέον, καθεμιά από αυτές ταξινομείται ανάλογα με το είδος της.

Στο ΔΗΜΟΤΙΚΟ σε:

A. Βιωματικές, **B.** Ομαδικές/Διερευνητικές, **Γ.** Δημιουργικής Έκφρασης, **Δ.** Επισκέψεις/Εκδηλώσεις/Δράσεις και **Ε.** Παιχνίδια και Ασκήσεις από Λογισμικά.

Στο ΓΥΜΝΑΣΙΟ σε:

A. Βιωματικές, **B.** Ομαδικές/Διερευνητικές, **Γ.** Δημιουργικής Έκφρασης, **Δ.** Διαθεματικές και **Ε.** Επισκέψεις/Εκδηλώσεις/Δράσεις.

Δ. Εκπαιδευτικό υλικό (ΕΥ)

Το (ΕΥ) που προτείνεται –στην παρούσα φάση της υλοποίησης του ΠΣ– έχει ληφθεί από τα εγκεκριμένα εγχειρίδια και λογισμικά του ΟΕΔΒ/ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και στοχεύει κατά κύριο λόγο στην ενημέρωση του εκπαιδευτικού γύρω από το θέμα και την προετοιμασία του για τη διδασκαλία. Είναι, λοιπόν, σαφές ότι σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να δίδεται αυτούσιο στους μαθητές. Ωστόσο, η απουσία σχολικού εγχειριδίου δε σημαίνει ότι οι μαθητές δεν θα έχουν στη διάθεσή τους συγκεκριμένο ΕΥ για να εργαστούν. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να προετοιμάζει Φύλλο Εργασίας για κάθε ΒΘ, το οποίο να περιλαμβάνει τα κείμενα που χρησιμοποιούνται, καθώς και τα ζητήματα/ερωτήματα με τα οποία εργάζονται οι μαθητές. Με αυτόν τον τρόπο συγκροτείται ένας φάκελος μαθήματος, ο οποίος –εκτός από τα Φύλλα Εργασίας– μπορεί να εμπλουτίζεται και να

ανανεώνεται με τις εργασίες των μαθητών, τα πορίσματα των ομάδων εργασίας, στοιχεία από μικροέρευνες, σημειώσεις των μαθητών, περιλήψεις, βασικά σημεία του μαθήματος κ.ά.

Επιπλέον, στη στήλη των ΒΘ καταγράφονται βιβλικές, πατερικές, λειτουργικές και θρησκευολογικές αναφορές, δηλαδή συγκεκριμένο υλικό εργασίας που οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν στη διδασκαλία.

Στην οργανική και λειτουργική διασύνδεση των τεσσάρων στηλών της κάθε ΘΕ αποκαλύπτεται η λειτουργία του ΠΣ ως προγράμματος διαδικασίας, το οποίο υπηρετεί όχι τα περιεχόμενα της μάθησης αλλά την ολόπλευρη ανάπτυξη του μαθητή και δίνει στον εκπαιδευτικό τη δυνατότητα να επιλέξει και να αποφασίσει με παιδαγωγικά κριτήρια τους συνδυασμούς ΒΘ – ΠΜΑ – Δραστηριοτήτων –ΕΥ που αρμόζουν στις συνθήκες της τάξης του.

6στ. Οι επάρκειες (Ε)

Οι Ε καταγράφουν τις ικανότητες, δεξιότητες, στάσεις, αξίες και διαθέσεις που αναμένεται να αναπτύξουν οι μαθητές σε κάθε κύκλο ή τάξη, καθώς εξελίσσεται η θρησκευτική τους εκπαίδευση. Επιπλέον, αναφέρονται σε όλες τις πλευρές της προσωπικότητας, επιχειρώντας να συμπεριλάβουν όχι μόνον τις ορατές και ρητές αλλαγές που βιώνουν οι μαθητές αλλά και τις αθέατες και υπόρρητες.

Η κατηγοριοποίηση και η αναλυτικότητα στην περιγραφή των Επαρκειών βοηθά τον εκπαιδευτικό να συνειδητοποιήσει:

- α) τον ολιστικό χαρακτήρα της θρησκευτικής εκπαίδευσης, καθώς και τις πολλαπλές του διαστάσεις και κλιμακώσεις: από την κατάκτηση της θρησκευτικής γνώσης έως τη διεύρυνση της ζωής –προσωπικής και κοινωνικής– των μαθητών,
- β) τη αλληλεξάρτησή τους, καθώς η ανάπτυξη του ενός πεδίου επαρκειών ευνοεί την ανάπτυξη του άλλου, και
- γ) την αλληλουχία και την ανέλιξή τους από τάξη σε τάξη.

Με αυτόν τον τρόπο, αφενός επιβεβαιώνεται στην πράξη η βασική θεώρηση του ΠΣ για τη μεταμορφωτική δυναμική της θρησκευτικής εκπαίδευσης και, αφετέρου, παρέχεται στον εκπαιδευτικό η δυνατότητα να ελέγχει αν κινείται ισορροπημένα, ώστε το ΜτΘ να συνδυάζει την πρόσκτηση γνώσεων με τη βιωματική προσέγγισή τους προς όφελος της ολόπλευρης ανάπτυξης των μαθητών.

6ζ. Αξιολόγηση

Όπως είναι φυσικό, στο νέο ΠΣ διαδικασίας η αξιολόγηση των μαθητών υπερβαίνει την ποσοτικού χαρακτήρα αθροιστική (τελική) αξιολόγηση των επιδόσεών τους και προσανατολίζεται στον έλεγχο ποιοτικότερων χαρακτηριστικών που προϋποθέτουν την ολιστική προσέγγιση του μαθητή. Έτσι, ως προς τις γνώσεις ελέγχεται η δυνατότητα των μαθητών

όχι απλώς να τις αναπαράγουν, αλλά κυρίως να τις συσχετίζουν, να τις ερμηνεύουν, να τις κρίνουν, να τις εφαρμόζουν, να τις χρησιμοποιούν με κριτήρια και να εμπνέονται από αυτές.

Επιπλέον, η έμφαση του ΠΣ στη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης υπαγορεύει την ανάπτυξη της διαμορφωτικής αξιολόγησης, η οποία δίνει ευκαιρίες όχι μόνον στον εκπαιδευτικό αλλά και στους μαθητές να κρίνουν την ποιότητα και τα αποτελέσματα της μαθησιακής διαδικασίας, με στόχο τη συνειδητή όσο και στοχευμένη βελτίωσή τους. Τα ίδια τα ΠΜΑ και οι Δραστηριότητες του ΠΣ δίνουν ιδέες και διευκολύνουν τον εκπαιδευτικό να προετοιμάσει Φύλλα Εργασίας, συζητήσεις, συνεργατικές και ατομικές εργασίες, ερωτηματολόγια, διοργανώσεις, δράσεις κ.ά. που ευνοούν, αφενός την ποιοτική αξιολόγηση των μαθητών σε ατομικές αλλά και ομαδικές επιδόσεις, και, αφετέρου, τον έλεγχο της ποιότητας της διδασκαλίας του.

Συνακόλουθα, προτείνεται να χρησιμοποιηθούν ποικίλες στρατηγικές αξιολόγησης, όπως: τήρηση ημερολογίου, παρατήρηση διδασκαλίας, περιγραφική αξιολόγηση μαθητών, χρήση ερωτηματολογίων (για αυτοαξιολόγηση μαθητή, δασκάλου, ομάδας), portfolio κ.ά.

B.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Πρόγραμμα Σπουδών Δημοτικού

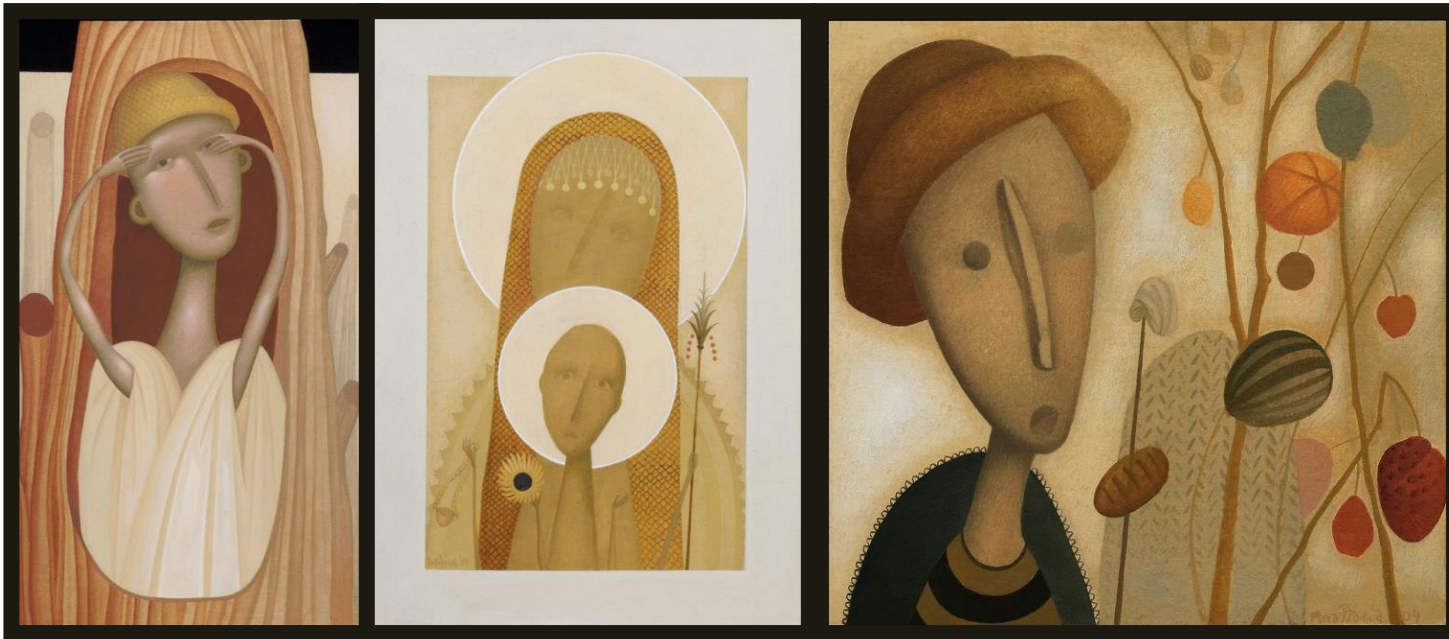
— Ο κόσμος της θρησκείας —

Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: Ανακαλύπτουμε εικόνες, πρόσωπα και ιστορίες (56 ώρες)	Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: Ανακαλύπτουμε εικόνες, πρόσωπα και ιστορίες (56 ώρες)	Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: Ανακαλύπτουμε κείμενα, μνημεία, τόπους και γεγονότα (58 ώρες)	ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: Ανακαλύπτουμε κείμενα, μνημεία, τόπους και γεγονότα (58 ώρες)
<ol style="list-style-type: none">1. Ζούμε μαζί (3 δώρα)2. Η χαρά της γιορτής (3 δώρα)3. Κυριακή: Μια σημαντική ημέρα της εβδομάδας (3 δώρα)4. Τα Χριστούγεννα. Ο Θεός γίνεται άνθρωπος (4 δώρα)5. Τα παιδιά: Η χαρά και η ελπίδα του κόσμου (3 δώρα)6. Ποιος είναι ο Ιησούς Χριστός; (4 δώρα)7. Γιορτάζοντας το Πάσχα (4 δώρα)8. Ο κόσμος μας, ένα στολίδι (4 δώρα)	<ol style="list-style-type: none">1. Όταν οι άνθρωποι προσεύχονται (3 δώρα)2. Η Μητέρα του Χριστού (3 δώρα)3. Σπουδαία «παιδιά» (3 δώρα)4. Όλοι ίσοι, όλοι διαφορετικοί (5 δώρα)5. Ιεροί τόποι και ιερές πορείες (5 δώρα)6. Χριστιανοί άγιοι και ιερά πρόσωπα άλλων θρησκειών (4 δώρα)7. Ιερά βιβλία (5 δώρα)	<ol style="list-style-type: none">1. Μαθητές και δάσκαλοι (4 δώρα)2. Συμπόρευση με όρια και κανόνες (4 δώρα)3. Προχωράμε αλλάζοντας (4 δώρα)4. Προφήτες της Βίβλου: Κλήση για μετάνοια και αναγγελία του ερχομού του Μεσσία (4 δώρα)5. Η Εκκλησία του Χριστού στην ιστορία (4 δώρα)6. Αποστολές για την «καλή είδηση» (5 δώρα)7. Ανακαλύπτοντας τα κείμενα της Καινής Διαθήκης (4 δώρα)	<ol style="list-style-type: none">1. Οι πρώτοι Χριστιανοί: Δυσκολίες και περιπέτειες (3 δώρα)2. Διωγμοί και εξάπλωση του Χριστια- νισμού. Πρόσωπα και μαρτυρίες (3 δώρα)3. Η Αγία Γραφή, ένα ιστορικό και διαχρονικό βιβλίο (4 δώρα)4. Η Θεία Ευχαριστία: Πηγή και κορύφωση της ζωής της Εκκλησίας (4 δώρα)5. Από τους Χριστιανούς της χώρας μας στους Χριστιανούς του κόσμου (5 δώρα)6. Θρησκείες στη χώρα μας (5 δώρα)7. Μνημεία και τόποι χριστιανικής λατρείας: Αποτυπώσεις της πίστης (5 δώρα)

Α΄ Κύκλος (Γ΄ & Δ΄ τάξη Δημοτικού)

Ανακαλύπτουμε εικόνες, πρόσωπα και ιστορίες

Βασικός σκοπός του Α΄ κύκλου είναι η εισαγωγή των μαθητών σε μια πρώτη γνωριμία και εξοικείωση με τον κόσμο της θρησκείας, κυρίως του Χριστιανισμού, ώστε να προσεγγίσουν τόσο την εξωτερική-συμβολική έκφρασή του όσο και την εσωτερική και ιδιαίτερη ποιότητα της λειτουργίας του. Οι θεματικές ενότητες οργανώνονται πάνω σε σταδιακά διευρυνόμενη επαλληλία, με επίκεντρο την Ορθόδοξη παράδοση και στοιχειώδεις αναφορές στην ευρύτερη Χριστιανική, τις δύο μονοθεϊστικές - αβρααμικές παραδόσεις (τον Ιουδαϊσμό και το Ισλάμ), καθώς και άλλες θρησκείες του κόσμου. Επιπλέον, τα ζητήματα συνδέονται με τις εμπειρίες των μαθητών από τη σχολική και οικογενειακή ζωή. Τα μη χριστιανικά θα αναδειχθούν με βάση τις ιδιαιτερότητες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών μέσα στη δική τους συνάφεια, χωρίς να συγχέονται τα στοιχεία των διαφόρων θρησκειών μεταξύ τους στη διδακτική πράξη.

Γ΄ Δημοτικού

Γενικοί στόχοι της τάξης

Οι μαθητές:

- να εξοικειωθούν με σύμβολα, εικόνες, γιορτές (Κυριακή, Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά, Πάσχα), τελετουργίες και έθιμα της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης και να αναγνωρίσουν τον ρόλο τους στη ζωή των ανθρώπων και των κοινοτήτων
- να γνωρίσουν βιβλικές αφηγήσεις και θρησκευτικές ιστορίες και να τις αναπλαισιώσουν συνδέοντάς τες με τις εμπειρίες τους από την οικογενειακή και σχολική ζωή
- να γνωρίσουν το πρόσωπο του Ιησού Χριστού και να συναισθανθούν τη σημασία που έχει για τους χριστιανούς η ενεργή παρουσία και δράση του μέσα στην ιστορία
- να γνωρίσουν σύμβολα, εικόνες, γιορτές, ειδικές μέρες, τελετουργίες και έθιμα άλλων θρησκειών και να ανακαλύψουν τη σχέση τους με τη ζωή των πιστών και των κοινοτήτων

- να αντιληφθούν την ύπαρξη διαφορετικών μορφών θρησκευτικής έκφρασης (στην τάξη, στο σχολείο, στη γειτονιά, στην πόλη, στη χώρα, στον κόσμο)
- να προσεγγίσουν αξίες του Χριστιανισμού που συμβάλλουν στην ανακαίνιση και μεταμόρφωση της ζωής και του κόσμου (αγάπη, προσφορά, αλληλεγγύη, θυσία, χαρά, ελπίδα, συμπιλίωση με την κτίση)
- να αρχίσουν να διαμορφώνουν στάσεις αποδοχής, επικοινωνίας και σεβασμού προς τον θρησκευτικά και πολιτισμικά «άλλο»
- να αναπτύξουν ενδιαφέρον και θετική στάση για ζητήματα πίστης και θρησκείας
- να διακρίνουν και να επεξεργάζονται βασικές πληροφορίες, που δίνουν τα έργα τέχνης
- να καλλιεργήσουν ικανότητες/δεξιότητες παρατήρησης, ενσυναίσθησης, επικοινωνίας, διαλόγου, συνεργασίας και δημιουργικής έκφρασης.

1. Ζούμε μαζί (3 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) μοιράζονται συναισθήματα και εμπειρίες γύρω από τις σχέσεις τους (οικογενειακές, σχολικές)</p> <p>β) συναισθάνονται τη σημασία της κοινής ζωής, καθώς και της αλληλεγγύης, της αγάπης και της αλληλοπροσφοράς στις διαπροσωπικές τους σχέσεις</p> <p>γ) αναγνωρίζουν στις βιβλικές διηγήσεις τις διαστάσεις των ανθρώπινων σχέσεων και εκφράζουν συναισθήματα, προσωπικές σκέψεις και κρίσεις</p> <p>δ) αναγνωρίζουν τον Θεό των Χριστιανών ως πρόσωπο της έμπρακτης αγάπης προς όλους χωρίς καμία διάκριση</p>	<p>I. Οι άλλοι κι εγώ</p> <p>i. Συγγενείς, φίλοι, συμμαθητές, ομάδες συνομηλίκων</p> <p>ii. Κρίσεις και προβλήματα</p> <p>iii. Συγγνώμη, φροντίδα και αγάπη</p> <p>II. Από την ΠΔ</p> <p>i. Ησαΰ – Ιακώβ (Γεν 25, 19-34. 27, 1-42. 33, 1-12)</p> <p>ii. Ο Ιωσήφ και τα αδέρφια του (Γεν 37, 1-45 και 38)</p> <p>iii. Δαβίδ και Σαούλ (Α Βασ 16, 14-23. 18, 6-16)</p> <p>iv. Δαβίδ και Ιωνάθαν (Α Βασ 17, 55-18, 4. 20, 1-23, Β Βασ 1, 17-27)</p> <p>III. Από την ΚΔ</p> <p>i. «Χαρείτε μαζί μου, γιατί βρήκα το χαμένο μου πρόβατο»: Η παραβολή του καλού ποιμένα (Λκ 15, 3-6)</p> <p>ii. «Τον αγκάλιασε σφιχτά και τον καταφιλούσε»: Η παραβολή του σπλαχνικού πατέρα (Λκ 15, 11-32)</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Παιχνίδι γνωριμίας (π.χ. με μπάλα σε κύκλο) (I) Αφήγηση από τον δάσκαλο και παρουσίαση σκηνών με θέμα την αλληλεγγύη και την αγάπη (π.χ. Όσκαρ Ουάιλντ, <i>Ο εγωιστής γίγαντας</i> (για εισαγωγή στο I))</p> <p>2. Δραστηριότητα σε κύκλο: Καθισμένοι σε κύκλο ενθαρρύνονται να συνεχίσουν κάποιες φράσεις-δηλώσεις (λ.χ. «κάποτε ήμουν λυπημένος όταν...», «κάτι που με ανησυχεί είναι...», «όταν ήμουν μικρότερος φοβόμουν...», «νιώθω θυμό όταν...»). Στη συνέχεια συζητούν σε ομάδες των 4 για την αντιμετώπιση κάθε ανησυχίας. (Στόχος: Να αποδεχτούν και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους και να κατανοήσουν ότι μπορούν να τα χειρίζονται) (I)</p> <p>3. Βρίσκουν λέξεις-κλειδιά από τις αφηγήσεις (π.χ. ζήλια, θυμός, εκδίκηση, αγάπη, συγχώρεση). Ο δάσκαλος τις γράφει στον πίνακα και αφού τις βάλουν σε συννεφάκια (άσπρα και γκριζα) συζητούν: Ποια από αυτά μπορούμε να αναγνωρίσουμε στις σχέσεις μας; Οι συνέπειές τους στα πρόσωπα των αφηγήσεων – οι συνέπειές τους σε εμάς (II)</p> <p>4. Παιχνίδι ρόλων για τις βιβλικές αφηγήσεις (π.χ. κύκλος συνείδησης αδελφών Ιωσήφ ή Ιακώβ, παρουσίαση σκηνής «Τα αδέρφια του Ιωσήφ συζητούν την εξόντωσή του») (II) Παγωμένη εικόνα για την παραβολή του σπλαχνικού πατέρα (π.χ. ο πατέρας υποδέχεται τον άσωτο) (III)</p> <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Μελέτη περίπτωσης: Μετά από την περιγραφή ενός σχολικού καυγά, συζητούν πώς ένιωσαν οι ίδιοι και πώς αντέδρασαν, όταν κάποιος π.χ. τους έσπρωξε, τους εκνεύρισε ή τους κορόιδεψε. (Στόχος: να συνειδητοποιήσουν ότι οι αντιδράσεις τους μπορεί να έχουν χειρότερες ή καλύτερες συνέπειες). Σύνδεση των συμπερασμάτων τους με τις βιβλικές ιστορίες) (I, II)</p>	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Γ' Δημοτικού</i> (1992), δ.ε. 35, 36, 39 - <i>Γ' Δημοτικού</i> (2006), δ.ε. 28, 29 30, 31 - <i>Δ' Δημοτικού</i> (1993), δ.ε. 1, 2, 30 - <i>Δ' Δημοτικού</i> (2006), δ.ε. 1, 3, 4, 25 - <i>Ε' Δημοτικού</i> (1995), δ.ε. 1 - <i>Ε' Δημοτικού</i> (2006), δ.ε. 1.1 - <i>Α' Γυμνασίου</i> (2006), σελ. 35, 39, 76 <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Οι παραβολές του Χριστού</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Καινή Διαθήκη: Η διδασκαλία του Ιησού (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p>

		<p>2. Artful Thinking («βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι»): <i>Η επιστροφή του Ασώτου του Ρέμπραντ (III)</i></p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Ζωγραφίζουν την οικογένειά τους και την παρουσιάζουν στην τάξη. Στη συνέχεια δημιουργούν μια κοινή ζωγραφιά σε ένα μεγάλο χαρτόνι στον τοίχο με θέμα «η συντροφιά της τάξης μας». (Στόχος: Να συναισθανθούν το «άνοιγμα» από την οικογένεια στο σχολείο). Παραλλαγή: Οι μαθητές ζωγραφίζουν απαντώντας σε ερωτήσεις όπως «κάτι που μου αρέσει να κάνω», «κάτι που με κάνει ευτυχισμένο», «κάτι που με στενοχωρεί», «κάτι που μου φαίνεται ενδιαφέρον» κλπ., αποσκοπώντας στη διερεύνηση κοινών στόχων που μας ενώνουν (I)</p> <p>2. Φωτογραφίζονται όλοι μαζί. Η φωτογραφία κόβεται σε μικρά κομμάτια και φτιάχνουν το παζλ της (I)</p> <p>3. Ατελιέ / δουλειά στο σπίτι: Σχεδιάζουν σε σκίτσα την παραβολή του χαμένου προβάτου. Κατασκευές μορφών με πλαστελίνη (III)</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Διοργάνωση μιας κοινής δραστηριότητας (π.χ. πάμε όλοι μαζί σε μια κινηματογραφική ή θεατρική παράσταση)</p>	
--	--	--	--

2. Η χαρά της γιορτής (3 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) μοιράζονται εμπειρίες και συναισθήματα από τη συμμετοχή τους σε γιορτές</p> <p>β) επισημαίνουν τις ιδιαίτερες ημέρες του έτους που είναι γιορτές για τους ανθρώπους (σχολική γιορτή, πανηγύρι)</p> <p>γ) αναγνωρίζουν και κατονομάζουν σύμβολα και λατρευτικές τελετές των θρησκευτικών γιορτών του Χριστιανισμού και άλλων θρησκειών</p> <p>δ) συναισθάνονται την ανάγκη όλων των ανθρώπων να γιορτάζουν, όποια κι αν είναι η θρησκεία τους</p> <p>ε) αποτιμούν τη σημασία των θρησκευτικών γιορτών για τη ζωή – τη δική τους και της κοινότητάς τους</p>	<p>I. Χαιρόμαστε γιορτάζοντας</p> <p>i. Μέρες γιορτής των Χριστιανών:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κάθε μέρα ένας άγιος • Η χαρά της πανηγύρης • Οι πόλεις γιορτάζουν τον άγιο τους <p>ii. Τα ελληνικά σχολεία γιορτάζουν: Η γιορτή των τριών Ιεραρχών</p> <p>II. Γιορτές θρησκειών του κόσμου</p> <p>i. Ρος Ασανά: Η αρχή της χρονιάς για τους Εβραίους (σύμβολα: ρόδια, μέλι, ένα καινούργιο ρούχο)</p> <p>ii. Ιντ αλ-φιτρ: Το τέλος του Ramadan των Μουσουλμάνων (ελεημοσύνη, επισκέψεις, ευχές)</p> <p>III. Αναγνωρίζοντας σύμβολα και ονόματα του Θεού</p> <p>i. Από τον Χριστιανισμό:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο σταυρός • Ο ιχθύς • Η ναυς • Η άμπελος <p>ii. Από τις άλλες θρησκείες: Το άστρο του Δαβίδ, η ημισέληνος, αραβούργημα με το όνομα του Αλλάχ, η ινδουιστική σβάστικά, το γιν και το γιανγκ, ο λωτός</p> <p>IV. Το όνομα του Θεού των Μουσουλμάνων και των Εβραίων</p> <p>i. 99 ονόματα για τον Αλλάχ</p> <p>ii. Γιαχβέ, Αδωνάι, Ελοχίμ</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παρουσίαση σκιγνών: Από το πανηγύρι του χωριού μας, από τη γιορτή στο σπίτι μας 2. Παιχνίδι ρόλων: Οικοδεσπότες και επισκέπτες σε μια γιορτή: Μια οικογένεια μουσουλμάνων υποδέχεται και περιποιείται μια οικογένεια χριστιανών στο σπίτι της την ημέρα του Ιντ <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Φτιάχνουν ένα ημερολόγιο τοίχου στο οποίο καταγράφουν γιορτές, επετείους κ.ά. όλων των μαθητών (I, II) 2. Βρίσκουν στο διαδίκτυο τους πολιούχους Αγίους μεγάλων ελληνικών πόλεων (I.i) 3. Artful Thinking («βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι»): <i>Η εικόνα των Τριών Ιεραρχών</i>, εικόνα του 14^{ου} αι. Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθήνας (I.ii) 4. Βρίσκουν από το διαδίκτυο και παρουσιάζουν έθιμα και εικόνες θρησκευτικών γιορτών από όλο τον κόσμο (II) 5. TPS: Μπορούμε να γιορτάζουμε μαζί; «Ο φίλος μου ο Ααρών» <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αφήγηση της ζωής του Αγίου μας (I.i) 2. Χρωματίζουν μια ασπρόμαυρη εικόνα των τριών Ιεραρχών. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η εικόνα και συγκρίνουν τα δικά τους χρώματα (I.ii) 3. Κατασκευή πόστερ με τα σύμβολα των θρησκειών του κόσμου (III) 4. Διαμόρφωση ενός Κουτιού Υλικού γιορτών (ένα για κάθε θρησκεία) όπου βάζουν κατασκευές με σύμβολα, ζωγραφιές, αντικείμενα κ.ά. (III) 5. Οι μαθητές συλλέγουν σύμβολα από άλλες θρησκείες: ο τροχός της ζωής, Μάνταλα (Ινδουισμός), γιν και γιανγκ (Ταοϊσμός) κ.ά. Κάθε μαθητής επιλέγει ένα και το χρωματίζει 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Γ' Δημοτικού</i> (1992), δ.ε. 29, 32 - <i>Γ' Δημοτικού</i> (2006), δ.ε. 25, 27 - <i>Δ' Δημοτικού</i> (1993), δ.ε. 43 - <i>Δ' Δημοτικού</i> (2006), δ.ε. 36 - <i>Ε' Δημοτικού</i> (1995), δ.ε. 48 - <i>Ε' Δημοτικού</i> (2006), δ.ε. 6.2 - <i>ΣΤ' Δημοτικού</i> (1995), δ.ε. 51 - <i>ΣΤ' Δημοτικού</i> (2006), δ.ε. 34 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Αίθουσα εκθέσεων (Πολιτιστικό Κέντρο, Έκθεση λατρευτικών χώρων από διάφορες θρησκείες)</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Λυκείου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ο λατρευτικός πλούτος της Εκκλησίας</i> - <i>Το Ισλάμ</i> - <i>Ώψεις της Θρησκείας</i>

<p>στ) επιβεβαιώνουν ότι οι γιορτές σε όλες τις θρησκείες του κόσμου φέρνουν κοντά τους ανθρώπους και τους καλούν να γίνουν καλύτεροι</p> <p>ζ) ανακαλύπτουν τη γιορτή ως δυνατότητα για «άνοιγμα» και επικοινωνία με τους θρησκευτικά «άλλους»</p>		<p>όπως θέλει. Από το βάθος ακούγεται μουσική. Στη συνέχεια εκφράζουν γύρω από τα χρώματα που διάλεξαν, αισθήματα, σκέψεις κ.ά. (III.ii)</p> <p>6. Ένας μαθητής περιγράφει μια γιορτή της θρησκευτικής του παράδοσης (I, II)</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Επίσκεψη στον ναό του πολιούχου Αγίου της πόλης / του χωριού, συμμετοχή σε ένα πανηγύρι (I.i)</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>1. Λογισμικό ΣΤ΄ τάξης: α) Ζώντας μαζί με την αλήθεια, β) Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι</p> <p>2. Παιχνίδια από το λογισμικό Γ΄-Δ΄ τάξης: <i>Γιορτές και πανηγύρια της Ορθοδοξίας</i> (βρες το σωστό, σωστό/λάθος, βρες τη λέξη, παζλ)</p>	<p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Πολιούχοι Άγιοι, Προστάτες Άγιοι</i></p>
---	--	--	--

3. Κυριακή: Μια σημαντική ημέρα της εβδομάδας (3 ώρες)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) περιγράφουν εμπειρίες και βιώματα για την Κυριακή ως μια ξεχωριστή μέρα του χρόνου τους</p> <p>β) εκτιμούν τη σημασία και την ιερότητα των ξεχωριστών ημερών της εβδομάδας για τη ζωή των χριστιανών</p> <p>γ) αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα των «ειδικών» ημερών του Ισλάμ και του Ιουδαϊσμού και τη σημασία τους για τους Εβραίους και τους Μουσουλμάνους</p> <p>δ) γνωρίζουν και κατονομάζουν χώρους, λατρευτικές τελετές και αντικείμενα λατρείας των τριών μονοθεϊστικών θρησκειών</p> <p>ε) εκφράζουν διαθέσεις γνωριμίας και σεβασμού προς άλλες θρησκευτικές πρακτικές</p>	<p>I. Μια διαφορετική ημέρα: Μέρα αργίας ή μέρα γιορτής;</p> <p>II. Η Κυριακή των Χριστιανών Η Θεία Λειτουργία στην εκκλησία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γιατί η «Κυριακή»; • Σύναξη και λειτουργία της Εκκλησίας • Ναός, Σταυρός, καμπάνες • Ιερέας, ψάλτες, πιστοί • Κεριά, εικόνες <p>III. Το Σάββατο των Εβραίων Συνάθροιση και προσευχή των πιστών στη Συναγωγή</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γιατί το «Σάββατο»; • Τορά, Ραβίνος, • Μενορά, Κιπά <p>IV. Η Παρασκευή των Μουσουλμάνων Συνάθροιση και προσευχή των πιστών στο Τζαμί</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γιατί η «Παρασκευή»; • Το κάλεσμα σε προσευχή του μουεζίνη από τον Μιναρέ • Κοράνιο, Ιμάμης • Νίψεις προσώπου, χεριών και ποδιών, ανυποδησία 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οι μαθητές αφηγούνται σε ομάδα: «Τι κάνω κάθε Κυριακή» (στόχος: Μια πρώτη προσέγγιση του «ξεχωριστού» χρόνου στις θρησκείες) (I) 2. Παγωμένη εικόνα: Στιγμιότυπα από την Κυριακή μου (II) <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Συζητούν σε ομάδες για το τι θα ήθελαν να μάθουν για τους λατρευτικούς χώρους των τριών θρησκειών 2. Διαμόρφωση ενός Κουτιού Υλικού (ένα για κάθε θρησκεία) όπου θα βάζουν ζωγραφιές και κατασκευές συμβόλων, αντικειμένων κ.ά. 3. Έρευνα: Ο ρόλος των κληρικών, των ιμάμηδων, των ραβίνων και των πιστών στη διάρκεια της προσευχής στους τόπους λατρείας <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Κατασκευάζουν ναούς από χαρτόνι, πηλό, πλαστελίνη κ.ά. υλικά <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Επίσκεψη σε χριστιανικό ναό σε ώρα λατρείας. Περιγραφή της ατμόσφαιρας αλλά και των συναισθημάτων των μαθητών για όσα βλέπουν γύρω τους <p>E. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>Λογισμικό ΣΤ΄ τάξης:</p> <ol style="list-style-type: none"> α) Ζώντας μαζί με την αλήθεια, β) Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ΄ Δημοτικού (1992), δ.ε. 30, 31 - Γ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 26 - Δ΄ Δημοτικού (1993), δ.ε. 24 - Δ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 21 - ΣΤ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 32, 33 <p>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό ΣΤ΄ τάξης:</p> <ol style="list-style-type: none"> α) Ζώντας μαζί με την αλήθεια (μια ζωγραφιά του παραδείσου, η ενορία μου, η ενορία σου, γινόμαστε όλοι ένα, η Κυριακάτικη Θεία Λειτουργία είναι η καρδιά της ενοριακής μας ζωής, οι συναντήσεις μετά την Κυριακάτικη Λειτουργία), β) Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι (αλλόθρησκοι μη χριστιανοί: Εβραίοι και Μουσουλμάνοι) <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: Αίθουσα εκθέσεων (Πολιτιστικό Κέντρο, Έκθεση λατρευτικών χώρων από διάφορες θρησκείες)</p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Λυκείου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ο λατρευτικός πλούτος της Εκκλησίας - Το Ισλάμ - Όψεις της Θρησκείας

4. Χριστούγεννα: Ο Θεός γίνεται άνθρωπος (4 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) περιγράφουν βιώματα από γιορτές γενεθλίων (δικών τους και άλλων)</p> <p>β) μοιράζονται συναισθήματα χαράς από τη συμμετοχή τους στην ατμόσφαιρα των γενεθλίων και της γιορτής των Χριστουγέννων</p> <p>γ) αναγνωρίζουν στις βιβλικές αφηγήσεις της Γέννησης του Χριστού την αξία του δώρου και της προσφοράς</p> <p>δ) συγκρίνουν τους τρόπους και τα έθιμα εορτασμού των Χριστουγέννων σε όλο τον κόσμο και περιγράφουν εικόνες της Γέννησης</p> <p>ε) ανακαλύπτουν την προσφορά και την αγάπη ως το πραγματικό μήνυμα των Χριστουγέννων (πέρα από την κατανάλωση)</p>	<p>I. Ένα παιδί έρχεται στον κόσμο</p> <p>i. Η προσδοκία και η χαρά της γέννησης ενός παιδιού</p> <p>ii. Γενέθλια: Δίνουμε και παίρνουμε δώρα</p> <p>II. Χριστούγεννα: Ο νεογέννητος Ιησούς, ένα δώρο στον κόσμο</p> <p>i. Από την ΚΔ:</p> <ul style="list-style-type: none"> Τα λόγια του αγγέλου στην Παναγία (Λκ 1, 31-33) Η Γέννηση στη φάτνη της Βηθλεέμ (Λκ 2, 1-20) Τα δώρα του κόσμου στον Ιησού/ Βοσκοί και μάγοι (Μτ 2, 1-12) Εμμανουήλ: Το όνομα του Χριστού (Μτ 1, 23) <p>ii. Από την εικονογραφία:</p> <ul style="list-style-type: none"> Η ορθόδοξη εικόνα της Γέννησης Παραστάσεις της Γέννησης από όλο τον κόσμο <p>III. Η γιορτή των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς</p> <ul style="list-style-type: none"> Ύμνοι Χριστουγέννων Ελληνικά κάλαντα Κάλαντα και τραγούδια από όλο τον κόσμο Τα δώρα του Αη-Βασίλη Χριστουγεννιάτικα έθιμα από όλο τον κόσμο (δέντρο, καραβάκι, φαναράκι, χριστόψωμο, βασιλόπιτα) Χριστουγεννιάτικα παραμύθια από όλο τον κόσμο 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Προγραμματισμός μιας γιορτής γενεθλίων ενός μαθητή στην τάξη (I.ii) Ιδεοθύελλα: «Δώρα με αξία / Δώρα με αγάπη» (Στόχος η επεξεργασία της έννοιας του «δώρου» όπως εκφράζεται στην καθημερινή ζωή) (I.ii) Ρόλος στον τοίχο: Ένα παιδί γιορτάζει (I.ii) Ιδεοθύελλα για τη λέξη «Χριστούγεννα». Συζητώντας καταλήγουμε τι γιορτάζουμε τελικά (II) <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Βρίσκουν και παρουσιάζουν έθιμα και εικόνες Χριστουγέννων από όλο τον κόσμο (III) Ομάδες μαθητών ετοιμάζουν και παρουσιάζουν χριστουγεννιάτικη μουσική και τραγούδια (III) Ομάδες μαθητών παρουσιάζουν ή δραματοποιούν χριστουγεννιάτικα παραμύθια (III) Συζήτηση σε ομάδες και παρουσίαση στην τάξη με θέμα: «Στη γειτονιά μου, θα ήθελα τα Χριστούγεννα να ήταν...» (όψη, ατμόσφαιρα, άνθρωποι) (III) Artful Thinking («βλέπω, σκέφτομαι, αναρωτιέμαι»): <i>Η Γέννηση του Θεοφάνη, Ι. Μ. Σταυρονικήτα ή Ποιμένες αγραυλούντες</i>, μικρογραφία από Ευαγγελιστάριο του 12^{ου} αι. της Ι.Μ. Αγ. Παντελήμονος (Άγιον Όρος) (II.ii) Artful Thinking («Τι σε κάνει να το λες αυτό;»): Εικόνα του Μ. Βασιλείου (Ο ορθόδοξος Αη-Βασίλης) (II.ii) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Κατασκευή φάτνης και τοποθέτηση των προσώπων σύμφωνα με την ορθόδοξη εικόνα της Γεννήσεως (II.ii) Κατασκευή παιχνιδιών από πηλό για το χριστουγεννιάτικο δέντρο (III) Κατασκευή και στολισμός καραβιού για τα κάλαντα (III) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> Γ' Δημοτικού (1992), δ.ε. 22, 23, 24 Γ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 19, 20 Δ' Δημοτικού (1993), δ.ε. 42 Δ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 35 Ε' Δημοτικού (1995), δ.ε. 49 Β' Γυμνασίου (2006), σελ. 32, 36 <p>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Γ'-Δ' τάξης: <i>Γιορτές και πανηγύρια της Ορθοδοξίας. Από το πρόσθετο υλικό της ίδιας ενότητας: Ο άγιος Βασίλης και η βασιλόπιτα</i></p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Γέννηση (κείμενο, ύμνοι, εικόνες, παιχνίδια)</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Καινή Διαθήκη: Οι Απαρχές (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p>

<p>στ) οργανώνουν δράσεις έμπρακτης αλληλεγγύης προς όσους έχουν ανάγκη</p> <p>ζ) αναγνωρίζουν γιορταστικές στιγμές στην ανθρώπινη ζωή, όπως είναι η εκκλησιαστική πανήγυρη, η ονομαστική γιορτή, τα γενέθλια, η σχολική γιορτή κ.ά.</p>	<p>IV. Η Γέννηση του Ιησού στο Κοράνι Σούρα Μαριάμ 19, 33-34</p>	<p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οργάνωση μιας επίσκεψης σε ένα ίδρυμα της πόλης μας για να πούμε τα κάλαντα 2. Προετοιμασία δώρων για οικογένειες που έχουν ανάγκη <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Λογισμικό Γ'-Δ' τάξης: <i>Γιορτές και πανηγύρια της Ορθοδοξίας. Ο άγιος Βασίλης και η βασιλόπιτα</i> (βρες το σωστό, σωστό/λάθος, βρες τη λέξη, παζλ) 2. Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Γέννηση (κείμενο, ύμνοι, εικόνες, παιχνίδια)</i> 	
--	---	--	--

5. Τα παιδιά: Η χαρά και η ελπίδα του κόσμου (3 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αναγνωρίζουν και εκτιμούν τα χαρακτηριστικά της παιδικής ηλικίας</p> <p>β) διαπιστώνουν τη θέση που δίνει ο Χριστός στα παιδιά και εκφράζουν τα συναισθήματα και τις σκέψεις τους γι' αυτήν</p> <p>γ) επισημαίνουν τις μεγάλες διαφορές στη ζωή των παιδιών του σύγχρονου κόσμου</p> <p>δ) εκδηλώνουν αισθήματα αλληλεγγύης και ενότητας προς όλα τα παιδιά του κόσμου</p>	<p>I. Το κάθε παιδί είναι χαρά</p> <ul style="list-style-type: none"> Τα χαρακτηριστικά των παιδιών Η παγκόσμια γλώσσα των παιδιών: Παιχνίδι, μουσική, τραγούδι, χορός, παραμύθια <p>II. Ο Ιησούς ως παιδί</p> <ul style="list-style-type: none"> Περιτομή/ονοματοδοσία: Ο Ιησούς γίνεται γιος του Νόμου (Λκ 2, 21) Υπαπαντή: Ο Συμεών υποδέχεται τον μικρό Χριστό (Λκ 2, 22-35) Δωδεκάχρονος Ιησούς: «Στο σπίτι του πατέρα μου» (Λκ 2, 41-52) <p>III. Όλα τα παιδιά αξίζουν αγάπη, σεβασμό και φροντίδα</p> <ul style="list-style-type: none"> «Αν δεν γίνετε σαν τα παιδιά» (Μτ 18, 1-6) «Άφετε τα παιδιά» (Λκ 18, 15-17, Μκ 10, 13-16) Τα παιδιά του κόσμου σήμερα (από την Ευρώπη έως τα παιδιά του Τρίτου Κόσμου) Τα δικαιώματα των παιδιών 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Ο κάθε μαθητής -σε συνεννόηση με τους γονείς του- διαμορφώνει ένα μικρό λεύκωμα με φωτογραφίες από στάδια και σημαντικές στιγμές της ζωής του (ή για το μικρό αδελφάκι του). Το φέρνει στην τάξη και το μοιράζεται με τους άλλους. (Στόχος: Η ανάδειξη της χαράς της οικογένειας που μεγαλώνει ένα παιδί) (I) Παιχνίδι ρόλων (αναπαραστάσεις παραμυθιών με παιδιά) (I) Φέρνουν και δείχνουν στους συμμαθητές τους αγαπημένα τους αντικείμενα (παιχνίδια, βιβλία). (Στόχος: ο καθένας μας είναι σημαντικός και ιδιαίτερος) (I) Ιστορία με φωτογραφίες από Η/Υ: Σε ομάδες επινοούν και παρουσιάζουν ιστορίες για παιδιά <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Σύγκριση: Φωτογραφία της τάξης μας στη διάρκεια ενός παιχνιδιού με φωτογραφίες παιδιών που παίζουν από άλλες ηπείρους. Τις αναρτούμε σε ταμπλώ και συζητάμε (III) Αρχαία παιχνίδια, παιχνίδια των παππούδων μας (I) Παρουσίαση των δικαιωμάτων του παιδιού από τον Συνήγορο του Πολίτη (III) TPS: Πόσο όλα αυτά τηρούνται για τα παιδιά της χώρας μας; (III) Συζήτηση σε ομάδες για ένα παιδικό δικαίωμα και παρουσίαση στην τάξη με παντομίμα (III) Μελέτη περίπτωσης: Παιδιά της Αφρικής ή της Ασίας (III) Artful Thinking («ακούγοντας 10X2»): <i>Το πουλί της φωτιάς</i>, Ιγκόρ Στραβίνσκι (I) Artful Thinking («Αντιλαμβάνομαι, γνωρίζω, φροντίζω») <i>Ο Ιησούς ευλογεί ένα παιδί</i>, μικρογραφία από το Ευαγγελιστάριο 11^{ου} αι. της Ι.Μ. Διονυσίου (III) ή <i>Ο άγιος Δημήτριος και δυο μικρά παιδιά</i>, ψηφιδωτό από τον Αγ. Δημήτριο Θεσσαλονίκης (III) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Γ' Δημοτικού</i> (1992), δ.ε. 4, 6, 10, 11 <i>Γ' Δημοτικού</i> (2006), δ.ε. 3, 8, 9 <i>Δ' Δημοτικού</i> (1993), δ.ε. 42 <i>Δ' Δημοτικού</i> (2006), δ.ε. 22, 35, 37 <i>Ε' Δημοτικού</i> (2006), δ.ε. 5.3 <p>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Γ'-Δ' τάξης: <i>Τα δικαιώματα του παιδιού (Ο Ιησούς ως παιδί, Τα δικαιώματα των παιδιών. Μηνύματα για την εποχή μας). Από το πρόσθετο υλικό της ίδιας ενότητας (Τα δικαιώματα του παιδιού, Ο Χριστός και τα παιδιά, Το δικαίωμα του παιδιού στη μόρφωση, Τα δικαιώματα του παιδιού και η Εκκλησία, εικόνες)</i></p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Η Υπαπαντή</i></p>

		<p>9. Χτίζοντας γέφυρες: Τα παιχνίδια των συνομηλίκων μας στις βαλκανικές χώρες (I, III)</p> <p>10. Artful Thinking («Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι»): Εικόνες Παντοκράτορα που ευλογεί, Επιστροφής του Ασώτου (Μονή Σινά, Παμμακάριστος Κωνσταντινούπολη)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Μουσικό εργαστήριο: Αφού συμφωνήσουν για το θέμα (π.χ. «κάθε παιδί είναι χαρά»), καταλήγουν σε μια δική τους σύνθεση με όργανα, κρουστά και κινήσεις (παλαμάκια, χτυπήματα ποδιών, σφυρίγματα κ.ά.) (I)</p> <p>2. Μαθαίνουν χορούς άλλων χωρών (I)</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Οργάνωση διαγωνισμού χορού</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>1. Λογισμικό της Β΄ Γυμνασίου (Σχολείο): <i>Απαρχές</i></p> <p>2. Λογισμικό Γ΄- Δ΄ τάξης: <i>Τα δικαιώματα του παιδιού</i> (βρες το σωστό, σωστό/λάθος, βρες τη λέξη, παζλ)</p> <p>3. Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Η Υπαπαντή</i></p>	<p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Καινή Διαθήκη: Οι Απαρχές - η Υπαπαντή, η Φυγή στην Αίγυπτο (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p>
--	--	--	--

6. Ποιος είναι ο Ιησούς Χριστός; (4 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αναγνωρίζουν και περιγράφουν πτυχές και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Ιησού Χριστού ως θεανθρώπου μέσα από αφηγήσεις της Καινής Διαθήκης</p> <p>β) αρχίζουν να αντιλαμβάνονται τον Ιησού Χριστό ως «σημείον αντιλεγόμενον»</p> <p>γ) παρατηρούν και αναγνωρίζουν τις βιβλικές αφηγήσεις σε έργα τέχνης</p> <p>δ) συνειδητοποιούν ότι τα Ευαγγέλια και η Παράδοση της Εκκλησίας αποτελούν κύριες πηγές, προκειμένου να γνωρίσουν το πρόσωπο και το έργο του Ιησού Χριστού</p> <p>ε) συναισθάνονται την ανθρώπινη διάσταση της παρουσίας του Χριστού στη γη</p>	<p>I. Από την ΚΔ:</p> <p>i. Ήρθε στον κόσμο σαν ξένος:</p> <ul style="list-style-type: none"> Γέννηση στη φάτνη, Μια κρύα χειμωνιάτικη νύχτα στο σκοτεινό στάβλο της Βηθλεέμ (Λκ 2, 1-7) Προσκύνηση από τους βοσκούς (Λκ 2, 8-20) Σφαγή των νηπίων από τον Ηρώδη (Μτ 2, 16-18) Φυγή στην Αίγυπτο (Μτ 2, 13-15) <p>ii. Ο αναμενόμενος Μεσσίας που όλοι προσδοκούσαν</p> <ul style="list-style-type: none"> Όπως τον προανήγγειλαν οι προφήτες (Ιω 12, 12-13) (Ησ 11, 1-10) Όπως ανήγγειλε ο ίδιος: Από το κήρυγμά του στη Ναζαρέτ (Λκ 4, 16-22) <p>iii. Ένας δάσκαλος που όλοι θαύμαζαν (Λκ 11, 27, 19, 48)</p> <p>iv. Κοντά σε όλους χωρίς διάκριση:</p> <ul style="list-style-type: none"> Στο σπίτι του αμαρτωλού τελώνη (Μκ 2, 13-17: Κλήση Ματθαίου) Αγαπημένος φίλος: Λάζαρος, Μάρθα, Μαρία (από το Ιω 11) <p>iv. Αρνήσεις και κατατρεγμοί:</p> <ul style="list-style-type: none"> «Τον έφεραν στην άκρη του βουνού για να τον ρίξουν στον γκρεμό» (Λκ 4, 28-30) «Ζητούσαν να βρουν μια ψεύτικη κατηγορία σε βάρος του» (Μτ 26, 59-60) <p>II. Από την εικονογραφία Μπροστά στις εικόνες του Δωδεκάορτου</p> <p>III. Η ζωή στην Παλαιστίνη στα χρόνια του Αυγούστου</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Παρουσίαση σκηνής: Φίλοι και μαθητές του Ιησού (I.iv) Ρόλος στον τοίχο: ο Ματθαίος Λευί (I.iv) Ημερολόγιο Ιωσήφ, μετά την άφιξη στην Αίγυπτο (I.i) <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Artful Thinking («βάζοντας τίτλους»): Οι εικόνες του Δωδεκάορτου (II) Κατασκευή του πλαισίου ενός Δωδεκάορτου. Οι μαθητές συμφωνούν πως θα βάζουν στη διάρκεια της χρονιάς τις δικές τους ζωγραφιές για το κάθε γεγονός στην κατάλληλη θέση (II) Video: Η Παλαιστίνη σήμερα (III) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Βρίσκουν στο διαδίκτυο και παρουσιάζουν εικόνες του Ιησού απ' όλο τον κόσμο (II) <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Επίσκεψη σε ένα ναό. Παρατήρηση και συζήτηση για το Δωδεκάορτο (II) <p>E. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <ol style="list-style-type: none"> Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Γ'-Δ' τάξης: <i>Γιορτές και πανηγύρια της Ορθοδοξίας (το Δωδεκάορτο)</i> Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Καινή Διαθήκη: Οι Απαρχές, η διδασκαλία του Χριστού, (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i> 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> Γ' Δημοτικού (1992), δ.ε. 22, 23 Γ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 19, 30 Δ' Δημοτικού (1993), δ.ε. 12, 13, 42 Δ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 6, 8, 9, 35 ΣΤ' Δημοτικού (1995), δ.ε. 22-27 ΣΤ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 13-15 <p>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Γ'-Δ' τάξης: <i>Γιορτές και πανηγύρια της Ορθοδοξίας (το Δωδεκάορτο)</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Καινή Διαθήκη: Οι Απαρχές, η διδασκαλία του Χριστού, (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p>

7. Γιορτάζοντας το Πάσχα (4 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) μοιράζονται εμπειρίες και συναισθήματα γύρω από τη γιορτή της Ανάστασης στην Ορθοδοξία</p> <p>β) αναγνωρίζουν την αγάπη ως βασική ιδέα των αφηγήσεων του Πάθους</p> <p>γ) περιγράφουν και συγκρίνουν τους τρόπους εορτασμού του Πάσχα σε όλο τον κόσμο</p> <p>δ) παρατηρούν και περιγράφουν εικόνες της Σταύρωσης και της Ανάστασης</p> <p>ε) σχεδιάζουν, οργανώνουν και συμμετέχουν σε εκδηλώσεις και δράσεις έμπρακτης αγάπης προς όλους</p> <p>στ) διακρίνουν το χριστιανικό από το ιουδαϊκό Πάσχα</p>	<p>I. Στο δρόμο για το Πάσχα</p> <p>i. Σαρακοστή</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καθαρά Δευτέρα: το πέταγμα των αετών μας • Ερχομός της άνοιξης, εικόνες μυρωδιές, ήχοι • Αρχή της νηστείας / φαγητά Σαρακοστής <p>ii. «Λάζαρε, δούρο έξω»: Σάββατο του Λαζάρου (Ιω 11, 1-44)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Λαζαράκια (ψωμάκια) • Λαζαρίνες, κάλαντα <p>iii. «Ευλογημένος ο ερχόμενος»: Κυριακή των Βαΐων (Μτ 21, 1-11)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι ναοί στολίζονται Βάγια, δάφνες, μυρτιές <p>II. Μεγάλη Εβδομάδα</p> <p>i. Το τελευταίο δείπνο με τους μαθητές (Μτ 26, 17-30)</p> <p>ii. Στον κήπο της αγωνίας (Μτ 26, 36-40)</p> <p>iii. Η προδοσία και η σύλληψη (Μτ 26, 47-56)</p> <p>iv. Η δίκη, η καταδίκη και τα Πάθη του Χριστού (Ιω 18, 12-24, Μτ 27,1. 11-31)</p> <p>v. «Σήμερον κρεμάται»: Η Σταύρωση (Μτ 27, 27-66)</p> <p>vi. Η Ανάσταση (Λκ 24, 1-8)</p> <p>vii. Πάσχα: Η γιορτή της Αγάπης του Χριστού</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παιχνίδι ρόλων: Οι μαθητές δίνουν εξηγήσεις για την περίοδο της νηστείας (I) 2. Όλοι οι μαθητές αποφασίζουν τη δική τους «νηστεία»: να μην παρακολουθούν TV ή να μην χρησιμοποιούν τον Η/Υ για ένα διάστημα. Συζήτηση για τα αποτελέσματα της προσπάθειας (Στόχος: Μαθαίνουμε να κυριαρχούμε στον εαυτό μας και τις επιθυμίες μας· να χρησιμοποιούμε τα πράγματα και όχι να μας χρησιμοποιούν αυτά) <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ιδεοθύελλα για τη λέξη «Πάσχα». Στη συνέχεια οι μαθητές κατηγοριοποιούν τις λέξεις. Συζητώντας καταλήγουμε τι γιορτάζουμε τελικά (II) 2. Το Πάσχα σε όλο τον κόσμο: Βρίσκουν στο διαδίκτυο και παρουσιάζουν έθιμα και εικόνες από όλο τον κόσμο (IV) 3. Οι τόποι των Παθών του Ιησού: Τότε και τώρα (προβολή ντοκιμαντέρ, θεματική συζήτηση) (II) 4. Artful Thinking («ακούγοντας 10X2»): <i>Οι 7 τελευταίοι λόγοι του Ιησού στον Σταυρό</i>, F.J. Haydn (III) 5. Artful Thinking («κοιτάζοντας 10X2»): <i>Βαΐοφόρος του Θεοφάνη</i>, Ι. Μ. Αγ. Νικολάου Αναπαυσά (III) 6. Έρευνα: Έθιμα και παραδόσεις στη χώρα μας. Μοιρολόι της Παναγίας (IV) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Κατασκευή της Κυρά Σαρακοστής (βλ. εκπαιδευτικό φάκελο Μπενάκη) (I) 2. Φτιάχνουμε τον χαρταετό της τάξης μας για την Καθαρά Δευτέρα (I.i) 3. Το «Πάσχα» της φύσης. Από τον χειμώνα στην άνοιξη: Ζωγραφική, κατασκευές, κολλάζ με λουλούδια (I) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ' Δημοτικού (1992), δ.ε. 40-48 - Γ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 30, 35-40 - Δ' Δημοτικού (1993), δ.ε. 12, 45, 46, 47 - Δ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 37, 38 - Ε' Δημοτικού (1995), δ.ε. 50 - Ε' Δημοτικού (2006), δ.ε. 6.3 - ΣΤ' Δημοτικού (1995), δ.ε. 56 <p>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό ΣΤ' τάξης: <i>Τα πάθη και η Ανάσταση του Χριστού (Μεγάλη Σαρακοστή, Μεγάλη Εβδομάδα, Κυριακή του Πάσχα, Τα έθιμα του Πάσχα)</i></p> <p>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Γ'-Δ' τάξης: <i>Γιορτές και πανηγύρια της Ορθοδοξίας. Από το πρόσθετο υλικό της ίδιας ενότητας (πασχαλινά λόγια</i></p>

	<p>III. Εκκλησιαστική τέχνη με θέμα το Πάσχα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ορθόδοξη υμνογραφία • Εικόνες και μουσική για το Πάθος και την Ανάσταση από όλον τον κόσμο <p>IV. Πασχαλινά έθιμα της Ελλάδας και του κόσμου (Επιτάφιος, στεφάνια λουλουδιών, κόκκινα αυγά, κουλούρες, λαμπάδες)</p> <p>Το Πάσχα των Ρωμαιοκαθολικών (Έθιμα και παραδόσεις)</p> <p>Το Πάσχα των Εβραίων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πάσχα σημαίνει πέρασμα (η ιστορία της διάβασης της Ερυθράς Θάλασσας και τα γεγονότα της Εξόδου) • Έθιμα, το τραπέζι του Πεσάχ 	<p>4. Κατασκευάζουν ένα ημερολόγιο της Μ. Εβδομάδας (βλ. εκπαιδευτικό φάκελο Μπενάκη) (II)</p> <p>5. Artful Thinking («παιχνίδι επεξεργασίας»): <i>Επιτάφιος του Παγώνη</i>, Ι.Μ. Ξηροποτάμου 17^{ος} αι. (III)</p> <p>6. Κλασική μουσική για τα Πάθη: Ακούν το κομμάτι, εκφράζουν συναισθήματα, ζωγραφίζουν με χρώματα, βάζουν τίτλο. Τέλος, ο δάσκαλος αποκαλύπτει τον τίτλο του κομματιού. Σύγκριση με τους δικούς τους τίτλους (III)</p> <p>7. Φτιάχνουν χαλκομανίες με πουλάκια, λουλούδια κ.ά. για τον στολισμό των αυγών (IV)</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Βάφουμε αυγά, ετοιμάζουμε τσουρέκια και δώρα για τους ενδεείς συμπολίτες μας</p> <p>2. Φτιάχνουμε λαμπάδες για τα παιδιά ενός ιδρύματος της περιοχής μας</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>1. Ασκήσεις και τόποι στο διαδίκτυο από το λογισμικό ΣΤ΄ τάξης: <i>Τα Πάθη και η Ανάσταση του Χριστού</i></p> <p>2. Ασκήσεις από το λογισμικό της Β΄ Γυμνασίου (<i>Σχολείο</i>): <i>Το Πάθος και η Ανάσταση του Χριστού</i></p>	<p><i>του αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου, «Χριστός Ανέστη» στο Πεκίνο, το βάζιμο των αυγών)</i></p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Η ανάσταση του Λαζάρου (ξυλόγλυπτο-παιχνίδι) Τα Πάθη και η Ανάσταση - Ο κύκλος της Μεγάλης Εβδομάδας (βίντεο, ύμνοι, εικόνες, παιχνίδια)</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Καινή Διαθήκη: Το Πάθος και η Ανάσταση του Χριστού (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p> <p>Εκπαιδευτικός φάκελος: <i>«Έθιμα του Πάσχα», Μουσείο Μπενάκη, 2003</i></p>
--	--	---	---

8. Ο κόσμος μας, ένα στολίδι (5 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) συναισθάνονται και περιγράφουν εμπειρίες τους από τη σχέση με τη φύση</p> <p>β) εντοπίζουν και διερευνούν σε βιβλικά ή άλλα ιερά κείμενα τη σχέση των χριστιανών με τη φύση και το περιβάλλον</p> <p>γ) διαπιστώνουν τη συμπιλίωση ανθρώπου και κτίσης στην εμπειρία και στο παράδειγμα των Αγίων</p> <p>δ) επισημαίνουν στοιχεία της φύσης στη λατρεία του Χριστιανισμού και άλλων θρησκειών</p> <p>ε) καλλιεργούν στάση σεβασμού προς την κτίση και τα πλάσματά της</p> <p>στ) εκδηλώνουν οικολογική ευαισθησία και προγραμματίζουν σχετικές δράσεις και παρεμβάσεις</p>	<p>I. Κόσμος σημαίνει στολίδι Εξερευνώντας τα θαύματα της φύσης γύρω μας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ζώα, πουλιά, λουλούδια, δέντρα, θάλασσα, βουνά, ποτάμια • Το θαύμα της ζωής (από τη σύλληψη στη γέννηση) • Οι αλλαγές των εποχών σε όλο τον κόσμο <p>II. Κόσμος: το κοινό μας σπίτι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αγάπη για τον κόσμο • Ευθύνη και φροντίδα για το σπίτι μας, τον κόσμο μας, το στολίδι μας • Τίποτε στον κόσμο δεν είναι άχρηστο! <p>III. Όλα τα πλάσματα αξίζει να σωθούν</p> <p>i. Από την ΠΔ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κιβωτός του Νώε (Γεν 7) • Ψαλμοί 19, 2-7. 104, 1-35. 147, 1-20. 148, 1-14 <p>ii. Από την ΚΔ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τα πετεινά του ουρανού και τα κρίνα του αγρού (Μτ 6, 26-29) • Αφηγήσεις και ιστορίες για τη σχέση των Αγίων με την κτίση • Αγ. Σεραφείμ του Σάρωφ • Ιστορίες από το Λειμωνάριον (π.χ. για τον αββά Ιωάννη) • Φραγκίσκος της Ασίζης 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ομαδικό γλυπτό: αγάπη για το κοινό μας σπίτι (II) 2. Ιδεοθύελλα με τη λέξη «κόσμος» (I) 3. Στο «σκοινί της μπουγάδας»: Πάνω σε ένα σκοινί «μανταλώνουν» τις γνώμες τους για τον κόσμο (II) 4. Αφήγηση από τον δάσκαλο (π.χ. <i>Τίποτα δεν είναι άχρηστο</i>, λαϊκό ινδικό παραμύθι) και δραματοποίηση (II) 5. Παιχνίδι ρόλων ή ζωγραφική με σκίτσα πάνω στις ιστορίες για τη σχέση των Αγίων με τη φύση (III.ii) 6. Μετά τις αφηγήσεις για τη ζωή των Αγίων; «Σκέψεις» ζώων ή φυτών (III.ii) <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μελέτη περίπτωσης: Πώς τα ζώα βοηθούν τους ανθρώπους (I) 2. Συζήτηση για τα οικόσιτα ζωάκια τους (τι αισθάνονται γι' αυτά, τι μοιράζονται μαζί τους, πώς τα φροντίζουν) (II) 3. Artful Thinking («βάζοντας τίτλους»): Μπ. Πυλαρινού, <i>Παράδεισος τώρα</i> (I) 4. Έρευνα σε χριστιανικό ναό: Η παρουσία της φύσης στις εικόνες και τη διακόσμηση των ναών (IV) 5. Χτίζοντας διαδικτυακές γέφυρες: με συμμαθητές τους οι οποίοι ζουν σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους που χρειάζονται προστασία (II) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ζωγραφίζουμε τραγούδια: Οι μαθητές, καθώς ακούν ή τραγουδούν ένα τραγούδι (π.χ. για την ομορφιά της φύσης), ζωγραφίζουν όσα τους άγγιξαν ή γράφουν ένα δικό τους κείμενο (I) 2. Κατά ομάδες δημιουργούν πλακάτ με συνθήματα για τη διάσωση της φύσης (II) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Γ' Δημοτικού</i> (1992), δ.ε. 7, 8, 9, 13, 17 - <i>Γ' Δημοτικού</i> (2006), δ.ε. 5, 6, 7, 10, 15 - <i>Ε' Δημοτικού</i> (1995), δ.ε. 40, 41 - <i>Ε' Δημοτικού</i> (2006), δ.ε. 5.1 <p>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Γ'-Δ' τάξης:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Η κιβωτός του Νώε</i> - <i>Από το πρόσθετο υλικό της ίδιας ενότητας: Απειλούμενα είδη ζώων στην Ελλάδα, Εθνικά προστατευόμενες περιοχές, Η ευθύνη του ανθρώπου απέναντι στο περιβάλλον, Οικολογικές οργανώσεις</i> <p>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Ε' τάξης:</p> <p><i>Αγώνες για έναν κόσμο ανθρωπινότερο (οικοθεολογία – μόλυνση περιβάλλοντος, κίνδυνος εξαφάνισης ζώων και φυτών)</i></p>

	<p>IV. Το φυσικό περιβάλλον στις θρησκείες</p> <ul style="list-style-type: none"> • στη λατρεία • στις εικόνες • στους ναούς 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Οι μαθητές κατασκευάζουν έναν «κήπο» με χρωματιστά χαρτιά και υλικά (λουλούδια, φυτά, δέντρα κ.ά.) (II) 4. Ατελιέ: δημιουργία ενός κολλάζ με φωτογραφίες από τη φύση (I) 5. Ξαναφτιάχνω το σχολείο μου, τη γειτονιά μου, τη χώρα μου, τον κόσμο. Σχέδια, κατασκευές, μουσική (II) 6. «Πόσο μικρό, πόσο μεγάλο!» Μεγέθυνση ενός φύλλου, του φτερού πουλιού, της γης από το διάστημα κ.ά. (I.i) 7. Αφού έχουν βρει από το διαδίκτυο είδη προς εξαφάνιση, φτιάχνουν μια «κιβωτό»: Τι χρειάζεται να σώσουμε σήμερα; (III) 8. Artful Thinking («παιχνίδι επεξεργασίας»): Στολίδια από τη φύση, ξυλόγλυπτο τέμπλο του Πρωτάτου (17^{ος} αι.) (IV) <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Σχέδιο δράσης: Τα παιδιά συζητούν τι θα μπορούσαν άμεσα να κάνουν για να βελτιώσουν το περιβάλλον τους (π.χ. τα αδέσποτα της γειτονιάς, τις γλάστρες της τάξης, ένα δέντρο της αυλής του σχολείου) (II) 2. Μια βόλτα σε ένα πάρκο ή δάσος: Παρατηρούμε, θαυμάζουμε, συλλέγουμε (I) 3. Σε συνεργασία με τον δάσκαλο της Μουσικής συνθέτουν μουσική για τους ψαλμούς (III.i) 4. Επίσκεψη σε κοντινό ξωκλήσι, μελέτη της χρήσης του χώρου με άξονα τον σεβασμό στο περιβάλλον (IV) <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παιχνίδια από το λογισμικό Γ'-Δ' τάξης: Η κιβωτός του Νώε (βρες το σωστό, σωστό/λάθος, βρες τη λέξη, παζλ) 2. Ασκήσεις και τόποι στο διαδίκτυο από το λογισμικό Ε' τάξης: <i>Αγώνες για έναν κόσμο ανθρωπινότερο</i> 3. Ασκήσεις από το λογισμικό της Α' Γυμνασίου (Σχολείο): <i>Δημιουργία</i> 	<p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Παλαιά Διαθήκη: Ο Νώε και ο Κατακλυσμός (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p>
--	--	---	---

Δ΄ Δημοτικού

Γενικοί στόχοι της τάξης

Οι μαθητές:

- να γνωρίσουν βιβλικές αφηγήσεις και θρησκευτικές ιστορίες, τις οποίες να συνδέσουν με τις προσωπικές τους εμπειρίες και βιώματα
- να επεξεργαστούν –σε ένα πρώτο επίπεδο– βασικές όψεις και θέματα του Χριστιανισμού και επιπρόσθετα άλλων θρησκειών (προσευχή, ιεροί τόποι και προσκυνήματα, λατρεία, ηθικές αξίες) και να διακρίνουν τη σημασία τους για τη ζωή των ανθρώπων και του κόσμου
- να γνωρίσουν τη ζωή βιβλικών πρόσωπων (Αβραάμ, Ισαάκ, Μωυσής, Δαβίδ, τρεις Παιδες, Παναγία, Πρόδρομος) και χριστιανών Αγίων (Γεώργιος, Δημήτριος, Νικόλαος, Μάμας, Λυδία Φιλιππησία, π. Νικόλαος Πλανάς κ.ά.), καθώς και δασκάλων και ιερών προσώπων από άλλες θρησκευτικές παραδόσεις
- να εξοικειωθούν με γιορτές (Ευαγγελισμός, Ζωοδόχος Πηγή, Κοίμηση Θεοτόκου, Θεοφάνια), Μυστήρια (Βάπτισμα, Χρίσμα, Θεία Ευχαριστία), εικόνες, τελετουργίες και έθιμα της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης και να αντιληφθούν τον ρόλο τους στη ζωή των ανθρώπων και των κοινοτήτων

- να ανακαλύψουν την εξέχουσα θέση της Βίβλου στη ζωή των Χριστιανών και να αναγνωρίσουν την ύπαρξη ιερών κειμένων και σε άλλες θρησκείες
- να γνωρίσουν ιερές τελετές και έθιμα και να αποκρυπτογραφήσουν σύμβολα άλλων θρησκειών
- να αναγνωρίσουν ιερούς τόπους, μνημεία και έργα τέχνης χριστιανικών ομολογιών και θρησκευτικών παραδόσεων
- να διαμορφώσουν στάσεις αποδοχής, επικοινωνίας και σεβασμού προς τον θρησκευτικά και πολιτιστικά «άλλο»
- να αναπτύξουν ενδιαφέρον και ερευνητική διάθεση γύρω από ζητήματα πίστης και θρησκείας
- να καλλιεργήσουν ικανότητες/δεξιότητες παρατήρησης, ενσυναίσθησης, επικοινωνίας, διαλόγου, συνεργασίας και δημιουργικής έκφρασης γύρω από τα θρησκευτικά ζητήματα.

1. Όταν οι άνθρωποι προσεύχονται (3 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) διατυπώνουν ιδέες και εκφράζουν συναισθήματα γύρω από τον ρόλο της προσευχής στη ζωή τη δική τους και των γύρω τους</p> <p>β) διακρίνουν και αποτιμούν τον ρόλο της προσευχής στα πρόσωπα των βιβλικών κειμένων που επεξεργάζονται</p> <p>γ) αναγνωρίζουν τον ρόλο της προσευχής στη ζωή του Χριστού</p> <p>δ) επαληθεύουν την οικουμενική διάσταση της προσευχής σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο</p> <p>ε) διακρίνουν ομοιότητες και διαφορές στον τρόπο που προσεύχονται οι πιστοί στις διάφορες θρησκείες</p>	<p>I. Η προσευχή στο σχολείο</p> <p>i. Η πρωινή προσευχή</p> <p>ii. Ο Αγιασμός</p> <p>II. Η προσευχή σε όλο τον κόσμο</p> <p>i. Ποιοι άνθρωποι προσεύχονται; Εικόνες προσευχής από όλο τον κόσμο</p> <p>ii. Πού και πώς προσεύχονται οι άνθρωποι; Ατομική και κοινή προσευχή</p> <p>iii. Γιατί προσεύχονται οι άνθρωποι;</p> <p>III. Η προσευχή στη Βίβλο</p> <p>i. Προσευχή του Σολομώντα εντός του ναού (Γ΄ Βασ 8, 41-43)</p> <p>ii. Προσευχή στο καμίνι της φωτιάς: Τρεις Παιδες εν καμίνω (Δν 3, 51-90)</p> <p>iii. Ένας ποιητής προσεύχεται (Ψαλμοί 135, 136, 141, 148, 149, 150)</p> <p>vi. Ο Ιησούς προσευχόμενος (Μκ 1, 35, Λκ 5, 16. 6, 12)</p> <p>v. Δυο άνθρωποι προσεύχονται: Παραβολή του τελώνη και του Φαρισαίου (Λκ 18, 10-14)</p> <p>vi. «Ζητάτε και θα σας δοθεί» (Μτ 7, 7-11)</p> <p>vii. Κυριακή Προσευχή (Μτ 6, 9-13)</p> <p>IV. Προσευχές άλλων θρησκευτικών παραδόσεων</p> <p>i. Ισλάμ: Φάτιχα 1 (Εναρκτήριοι Σούρα Κορανίου): «Στο όνομα του ελεήμονος και φιλεσπλάχνου Αλλάχ»)</p> <p>ii. Ιουδαϊσμός: Σεμά (Δευτ 6, 4)</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Ιδεοθύελλα με τη λέξη «Προσευχή» (I.i)</p> <p>2. Συλλογικός ρόλος: Σκέψεις καθώς βλέπουν τον Τελώνη και τον Φαρισαίο να προσεύχονται (III.v)</p> <p>3. Από το ημερολόγιο του τελώνη και του Φαρισαίου μετά την προσευχή τους στον ναό (III.v)</p> <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Το «Πάτερ ημών» σε διάφορες γλώσσες (III.vii)</p> <p>2. TPS: Γιατί προσεύχονται οι άνθρωποι; (II.iii)</p> <p>3. TPSS: Ατομική ή κοινή προσευχή; (II.iii)</p> <p>4. Διαφορετικοί τόποι προσευχής στην Ιερουσαλήμ</p> <p>5. Έρευνα: Τρόποι προσευχής των μονοθεϊστικών θρησκειών στους τόπους λατρείας του Θεού (στάση, χειρονομίες κ.ά.) (II)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Ατομική ή ομαδική εργασία: «Αν έφτιαχνα μια προσευχή, θα ήθελα να λέει για...»</p> <p>2. Προβολή video με προσευχόμενους από όλο τον κόσμο: Έκφραση σκέψεων και συναισθημάτων (II)</p> <p>3. Οι μαθητές βρίσκουν από το διαδίκτυο και παρουσιάζουν στην τάξη χώρους προσευχής (τζαμιά, ναούς, βωμούς, παγόδες κ.ά.) και εικόνες ανθρώπων που προσεύχονται από όλο τον κόσμο. Τις εντάσσουν σε ένα κολλάζ με αντίστοιχες φωτογραφίες και σύμβολα (II.i)</p> <p>4. Ακούν την <i>Προσευχή των ναυτικών</i> του Καββαδία (Ξέμπαρκοι) και εμπνέονται μια ζωγραφιά (II)</p> <p>5. Σπαζοκεφαλιά με κείμενα: τα αφηγηματικά του III κόβονται σε μικρά κομμάτια και οι μαθητές τα επανασυναρμολογούν</p>	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ΄ Δημοτικού (1992), δ.ε. 1, 5, 7, 8, 11 - Γ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 1, 3, 4, 5, 6, 9 - ΣΤ΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 17, 37, 38, 39 - ΣΤ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 7, 10, 24 - Β΄ Γυμνασίου (2006), σελ. 80, 114 <p>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Γ΄-Δ΄ τάξης: <i>Ο προφήτης Δαβίδ ως άνθρωπος της προσευχής και της δράσης. Από το πρόσθετο υλικό της ίδιας ενότητας (Η προσευχή, είπαν για την προσευχή, ψαλμωδία, μερικοί στίχοι από τον ψαλμό 103 του Δαβίδ, εικόνες)</i></p> <p>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό ΣΤ΄ τάξης: <i>Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι (ρωμαιοκαθολικοί και προτεστάντες, εβραίοι και μουσουλμάνοι, παγκόσμιος χάρτης θρησκειών)</i></p>

		<p>6. Μουσικό εργαστήρι: Επενδύουν μουσικά τους Ψαλμούς (με μουσική που παίζουν οι ίδιοι ή έχουν επιλέξει) (ΠΙ.iii)</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>1. Ασκήσεις και τόποι στο διαδίκτυο από το λογισμικό ΣΤ΄ τάξης: <i>Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι</i></p>	<p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Άγιοι Τρεις Παιδες, Προσεύχομαι κάθε μέρα, Επί του Όρους ομιλία</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: - <i>Ο λατρευτικός πλούτος της Εκκλησίας</i> - <i>Το Ισλάμ</i> - <i>Όψεις της Θρησκείας</i></p>
--	--	---	---

2. Η Μητέρα του Χριστού (3 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) μοιράζονται εμπειρίες και βιώματα από τη σχέση μητέρας και παιδιού</p> <p>β) συναισθάνονται και στοχάζονται τον ρόλο της μητέρας στην οικογένεια</p> <p>γ) ανιχνεύουν τον ρόλο της Παναγίας στον ερχομό του Χριστού στον κόσμο</p> <p>δ) κατονομάζουν και εξηγούν προσωνύμια και χαρακτηρισμούς της Παναγίας</p> <p>ε) ανακαλύπτουν και συναισθάνονται την οικειότητα και τη στενή σχέση των Χριστιανών με την Παναγία</p> <p>στ) συνειδητοποιούν πόσο ενέπνευσε η Παναγία την τέχνη και τον πολιτισμό στην Ελλάδα</p>	<p>I. Το πρόσωπο της μητέρας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η αγάπη της μητέρας, η αγάπη προς τη μητέρα • Νανουρίσματα, τραγούδια και ποιήματα • Η γιορτή της μητέρας <p>II. Δηγήσεις για τη Μητέρα του Χριστού</p> <p>i. Από την παράδοση της Εκκλησίας: Ιωακείμ, Άννα, Εισόδια</p> <p>ii. Από την ΚΔ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Χαίρε, κεχαριτωμένη»: Η προαναγγελία της Γέννησης του Χριστού (Λκ 1, 26-38) <p>III. Ονόματα και γιορτές για τη Μητέρα του Χριστού</p> <p>i. Ονόματα και προσωνύμια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παναγιά, Παναγίτσα, Μαρία, Παρθένος, Θεοτόκος, Δέσποινα, Μήτηρ Θεού κ.ά. • Madonna, Nostra Signora (Notre Dame), Mater Misericordiae, Mater Ecclesiae κ.ά. <p>ii. Γιορτές και έθιμα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η Γέννηση της Παναγίας • Τα Εισόδια της Θεοτόκου • Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου • Η γιορτή της Ζωοδόχου Πηγής • Η Κοίμηση της Θεοτόκου <p>IV. Εικόνες, προσκυνήματα, ύμνοι, ποιήματα και τραγούδια για την Παναγία</p> <p>i. Ορθόδοξες εικόνες και ονόματα</p> <p>ii. Εικόνα του Ευαγγελισμού</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οι μαθητές, ρωτώντας άλλους (γιαγιάδες, πατέρα, φίλους), μαθαίνουν πράγματα για τη μητέρα τους (συνήθειες, προτιμήσεις, σημαντικές στιγμές κ.ά.) και κατασκευάζουν στην τάξη ένα δώρο-έκπληξη (Στόχος: Σε αγαπώ σημαίνει σε γνωρίζω) (I) 2. «Παγωμένη εικόνα», αφού διαβάζουν σε ομάδες τα ποιήματα: Κ. Βάρναλη, <i>Οι πόνοι της Παναγιάς</i>, Αρ. Βαλαωρίτη, <i>Η Φανερωμένη</i>, Αλ. Παπαδιαμάντη, <i>στην Παναγιά την Κουνίστρα</i>, Γ. Ρίτσου, <i>Όνειρο καλοκαιρινού μεσημεριού</i>, Ν. Βρεττάκου, <i>Η χαρά της Παναγιάς</i>, Τ. Βαρβιτσιώτης, <i>Ταπεινός αίμος προς την Παρθένο Μαρία</i> (IV.viii) 3. Σκηνές και στιγμιότυπα: Μετά την αφήγηση για την πολιορκία της Πόλης από τους Αβάρους και τη σύνθεση του Ακαθίστου Ύμνου (IV) <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Έρευνα: Βρίσκουν και καταγράφουν προσωνύμια της Παναγίας από τον τόπο καταγωγής της οικογένειάς τους (III.i) 2. Τα πολλά ονόματα που δίνουμε στη Μητέρα του Χριστού (Γλυκοφιλούσα, Βρεφοκρατούσα, Οδηγήτρια, κλπ.) (III.i) 3. Τα έθιμα του Ευαγγελισμού στην Ελλάδα (III.ii) 4. Έρευνα: Χωριά, εκκλησίες και εικόνες που φέρουν το όνομα της Παναγίας ή τοπωνύμια και επωνυμίες ναών κάθε περιοχής (π.χ. Τρυπητή, Προυσιώτισσα, Εκατονταφυλιανή, Κανάλα κ.ά.) (IV.iii, IV.vi) 5. Έρευνα: Ελληνικά τραγούδια που έχουν αναφορά στην Παναγία (IV.vii) 6. Ιστορίες από την ΚΔ που παρουσιάζουν τη σχέση της Παναγίας με τον Χριστό (Δωδεκαετής, Κανά, κλπ) 7. Βρίσκουν απεικονίσεις της Παναγίας σε διάφορες τεχνικές (ψηφιδωτό, μικρογραφία σε χειρόγραφα, εγκαυστικές εικόνες, τοιχογραφία, ανάγλυφα, κεντημένες κ.ά.) (IV.iii) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Γ' Δημοτικού</i> (1992), δ.ε. 21 - <i>Γ' Δημοτικού</i> (2006), δ.ε. 17, 18 - <i>ΣΤ' Δημοτικού</i> (1995), δ.ε. 53, 54 - <i>ΣΤ' Δημοτικού</i> (2006), δ.ε. 35 <p>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Γ'-Δ' τάξης: <i>Γιορτές και πανηγύρια της Ορθοδοξίας (Οι γιορτές της Παναγίας (Γέννηση, Εισόδια, Ευαγγελισμός, Σύναξη, Κοίμηση). Από το πρόσθετο υλικό της ίδιας ενότητας (Η λατρεία της Παναγίας, Ονόματα της Παναγίας, Ποιήματα για την Παναγία)</i></p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Πριν από τον Χριστό, Οι Χαιρετισμοί της Θεοτόκου, Ο Δεκαπενταύγουστος και η Παναγία μας</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Καινή Διαθήκη: Οι Απαρχές - η Γέννηση,</i></p>

	<p>iii. Εικόνες της Παναγίας από όλο τον κόσμο</p> <p>iv. Οι Χαιρετισμοί</p> <p>v. Ο Παρακλητικός Κανόνας</p> <p>vi. Μοναστήρια και ναοί αφιερωμένοι στην Παναγία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το περιβόλι της Παναγίας (Άγιον Όρος) • Παναγία του Κύκκου (Κύπρος) • Ευαγγελίστρια της Τήνου <p>vii. Ελληνικά τραγούδια για την Παναγία</p> <p>viii. Έλληνες λογοτέχνες για την Παναγία</p> <p>V. Η Μητέρα του Ιησού στο Κοράνιο</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σούρα Μαριάμ 19 	<p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Artful Thinking («Βάζοντας τίτλους»): <i>Τα εισόδια της Θεοτόκου</i> (Μ. Πανσέληνου, Πρωτάτο), <i>Ευαγγελισμός της Μιλέσεβα, Ενταφιασμός του Χριστού</i> (Άγ. Παντελεήμονας, Νέρεζι) (III.ii) 2. Η Παναγία προστάτιδα της Κωνσταντινούπολης: Αφηγούνται την ιστορία του Ακαθίστου Ύμνου (IV.iv) 3. Artful Thinking («ακούγοντας 5X2»): <i>Μια Παναγία</i>, Μ. Χατζηδάκη / Ν. Γκάτσου (IV.vii) 4. Artful Thinking («βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι»): Εικόνες της Παναγίας των Ραφαήλ, Τισιανού, Lippi (IV.iii) 5. Artful Thinking («βάζοντας τίτλους»): <i>Η προσευχή της Άννας</i> (Μονή της Χώρας, Κωνσταντινούπολη), <i>Ο ευαγγελισμός του Ιωακείμ</i> (Μονή Δαφνίου) (II.i) 6. Artful Thinking («παιχνίδι επεξεργασίας») <i>Ο εν Κανά γάμος</i> (Άγιος Νικόλαος ο Ορφανός, Θεσσαλονίκη) (II) 7. Artful Thinking (γονείς και παιδιά): <i>Ο Ιωακείμ με την Άννα και τη μικρή Μαρία</i> (Μονή της Χώρας, Κωνσταντινούπολη). Το θέμα μπορεί να συνδυαστεί με την παράλληλη παρουσίαση μιας σημερινής οικογένειας (γονείς και παιδί) για σύγκριση και επισημάνσεις ομοιοτήτων ή διαφορών <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Επίσκεψη σε ναό και αναγνώριση εικόνων και παραστάσεων της Παναγίας <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>Λογισμικό της Β' Γυμνασίου (Σχολείο): <i>Απαρχές</i></p>	<p><i>τα Εισόδια, ο Ευαγγελισμός, η Κοίμηση της Θεοτόκου (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Λυκείου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ο λατρευτικός πλούτος της Εκκλησίας</i> - <i>Το Ισλάμ</i> <p>Εκπαιδευτικός φάκελος: <i>Εκπαιδευτικά Προγράμματα, Παναγία, η Μητέρα του Θεού, Μουσείο Μπενάκη, 2001</i></p>
--	--	---	---

3. Σπουδαία «παιδιά» (3 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) μπαίνουν στη θέση των προσώπων των βιβλικών αφηγήσεων και παρουσιάζουν τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις ιδέες τους</p> <p>β) αναγνωρίζουν σημαντικές πτυχές της ζωής και του έργου βιβλικών προσώπων</p> <p>γ) διακρίνουν τον ρόλο του Θεού στη ζωή των προσώπων των βιβλικών διηγήσεων</p> <p>δ) εμπνεόμενοι από τις βιβλικές διηγήσεις, φαντάζονται και συζητούν τρόπους για να αγωνίζονται ενάντια στις δυσκολίες της ζωής</p> <p>ε) ανταλλάσσουν εμπειρίες και συζητούν για τυχόν αλλαγές και προβλήματα της οικογενειακής τους ζωής</p>	<p>I. Από τη Βίβλο και την παράδοση της Εκκλησίας:</p> <p>i. Ισαάκ: Ένα παιδί-δώρο (Γεν 17, 15-17. 21, 1-3)</p> <p>ii. Μωυσής: Ένα παιδί που σώθηκε από τα νερά και αξιώθηκε να δει τον Θεό. Η Φλεγόμενη Βάτος (Εξ 2, 1-10 και Εξ 3, 1-10)</p> <p>iii. Δαβίδ: Ο μικρός βοσκός της Βηθλεέμ που έγινε ο δοξασμένος βασιλιάς των Ιουδαίων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η χρήση του μικρού Δαβίδ (Α΄ Βασ 16, 1-13) • Δαβίδ και Γολιάθ (Α΄ Βασ 17) • Ο Δαβίδ ανακηρύσσεται βασιλιάς (Β΄ Βασ 5, 1-5) • Ένας βασιλιάς που ψάλλει τον Θεό (Β΄ Βασ 22, 1-51 και Ψαλμοί 21, 30, 89, 132) <p>iv. Δανιήλ, Ανανίας, Αζαρίας, Μισαήλ: Γνώση, καλοσύνη και θάρρος στα παλάτια της Βαβυλώνας (Δν 1, 1-6. 3, 24-30)</p> <p>v. Ιωάννης ο Βαπτιστής: Άνοιξε τον δρόμο για τον Χριστό (Λκ 1, 5-25. 57-66)</p> <p>vi. Ο άγιος Μάμας και τα επτά κοιμισμένα παιδιά της Εφέσου, παιδιά μάρτυρες, παιδιά σε οικογένειες αγίων</p> <p>II. Από την εικονογραφία: Εικόνες των «σπουδαίων παιδιών» της Βίβλου</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Χωρίζουμε ένα χαρτόνι σε 4 μέρη και κάθε μαθητής ζωγραφίζει στο καθένα τον εαυτό του όπως θα ήθελε να είναι σε 10 χρόνια (Στόχος: Άνοιγμα στο μέλλον, προσδοκίες, αυτά που η ζωή προσδοκά από εμάς) (III.v) 2. Αφήγηση από τον δάσκαλο με θέμα την εμπιστοσύνη στον εαυτό και τις δυνατότητές μας: <i>Ο διψασμένος κότσυφας</i> (λαϊκό παραμύθι από το Μπαγκλαντές) (III) 3. Παιχνίδι ρόλων από τις αφηγήσεις (π.χ. κάποιος που είδε και άκουσε το κήρυγμα του Βαπτιστή) (I.v) 4. Παιχνίδι ενσυναίσθησης: Οι μαθητές χωρίζονται σε ζευγάρια. Συζητούν για την πιθανότητα να φοιτήσει στην τάξη τους ένας μαθητής με αναπηρία: πώς αισθάνονται οι ίδιοι, πώς θα αισθάνεται ο νέος μαθητής; (III.i) 5. Ρόλος μέσα στην εικόνα: Προβολή σε φυσικό μέγεθος φωτογραφιών παιδιών που εργάζονται, επινόηση φανταστικών ιστοριών τους (III.ii) 6. Δραματοποίηση (σενάριο: δύο αδέρφια, παιδιά μεταναστών, θυμούνται και συζητούν μεταξύ τους για τη χώρα προέλευσής τους, τους φίλους και τους συγγενείς τους που ζουν ακόμα εκεί καθώς και για τη ζωή και τις εμπειρίες τους στη χώρα υποδοχής) (III.iv) <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Artful Thinking («βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι»): <i>Τρεις Παιδες εν καμίνω</i> (I.iv) 2. Artful Thinking («παιχνίδι επεξεργασίας»): <i>Ο Μωυσής μπροστά στη φλεγόμενη βάτο</i>, εικόνα του 12^{ου} αι. Μονή Σινά (I.ii) 3. Μελέτη στο σχολείο μας: «Μια μέρα ενός συμμαθητή μας σε αναπηρικό αμαξίδιο». Είναι το σχολείο έτοιμο γι' αυτό; Τα παιδιά μελετούν τους χώρους του σχολείου, τον εξοπλισμό, τις αίθουσες, το μάθημα (III.i) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ΄ Δημοτικού (1992), δ.ε. 7, 10, 11 - Γ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 5, 8, 9 - Δ΄ Δημοτικού (1993), δ.ε. 6 - Δ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 6 - Ε΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 13 - Ε΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 2.5 - Α΄ Γυμνασίου (2006), σελ. 35, 48, 76, 83 <p>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Γ΄-Δ΄ τάξης:</p> <p>α) <i>Ο Μωυσής και οι 10 εντολές (Ο Μωυσής στο παλάτι του Φαραώ),</i> β) <i>Ο προφήτης Δαβίδ ως άνθρωπος της προσευχής και της δράσης (Δαβίδ, ο μελλοντικός βασιλιάς)</i></p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος</i></p>

<p>στ) συναισθάνονται και εξηγούν: χρειάζεται να δώσουν χρόνο και αγάπη για να δεχτούν τις αλλαγές και να αντιμετωπίσουν τα οικογενειακά τους προβλήματα</p>	<p>III. Από την καθημερινή ζωή:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Παιδιά με αναπηρία ii. Παιδιά που αγωνίζονται να βοηθήσουν την οικογένειά τους iii. Παιδιά «θαύματα» iv. Παιδιά με γονείς μετανάστες v. Όλα τα παιδιά μπορούν να γίνουν «σπουδαία»! 	<ul style="list-style-type: none"> 4. Video και συζήτηση σε ομάδες: <i>Το ραγιαμένο δοχείο</i> (λαϊκό κινέζικο παραμύθι από το διαδίκτυο) (III) 5. Συζήτηση με αφορμή το τραύλισμα του Μωυσή: Είναι η αναπηρία απόρριψη ή πρόσκληση από τον Θεό; (III.i) 6. 5π και 1γ: «Παιδιά με δύο πατρίδες». Ξεπερνώντας δυσκολίες, βρίσκοντας λύσεις (III.iv) 7. TPS: «Σημαντικοί για τους άλλους, σημαντικοί για τον εαυτό μας» (III.v) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Μουσικό εργαστήριο: Οι μαθητές σε συνεργασία με τον δάσκαλο της Μουσικής συνθέτουν κομμάτια εμπνευσμένα από τις διηγήσεις (π.χ. με φλάουτο για Δαβίδ, με κιθάρα για τον Ισαάκ, με κρουστά για φλεγόμενη βάτο κ.ά.) (I) <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Προβολή ταινίας: <i>Το αριστερό μου πόδι</i>, Τζ. Σέρινταν <i>Το Χρώμα του Παραδείσου</i>, Ματζίντ Ματζίντι (III) <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>Λογισμικό της Α΄ Γυμνασίου (<i>Σχολείο</i>): <i>Οι Πατριάρχες, η Έξοδος, οι Βασιλείς</i></p>	<p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Παλαιά Διαθήκη: Οι Πατριάρχες, η Έξοδος, οι Βασιλείς (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p>
---	---	---	---

4. Όλοι ίσοι, όλοι διαφορετικοί (5 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αντιλαμβάνονται τα πολλά στοιχεία που συνθέτουν την προσωπικότητά τους και τα οποία τους κάνουν ξεχωριστούς</p> <p>β) συνειδητοποιούν τη μοναδικότητά τους ως πρόσωπα αλλά και μέλη ομάδων και κοινοτήτων (οικογένεια, σχολείο κ.ά.)</p> <p>γ) αναγνωρίζουν και παρουσιάζουν τις ικανότητες και τα χαρίσματα των συμμαθητών τους</p> <p>δ) εξηγούν με παραδείγματα την αξία της συμπληρωματικότητας του ενός από τον άλλον</p> <p>ε) ανακαλύπτουν τη σημασία της γιορτής των Θεοφανίων για τους Χριστιανούς</p> <p>στ) διερευνούν το νόημα που έχει για τον πιστό το Μυστήριο του Βαπτίσματος και του Χρίσματος</p>	<p>I. Όλοι έχουμε χαρίσματα!</p> <p>i. Από την ΚΔ: Η παραβολή των ταλάντων (Μτ 25, 14-30)</p> <p>ii. Τα ονόματά μας τα χαρίσματά μας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η ιστορία των επωνύμων μας • Αφηγήσεις από συναξάρια (άγιος Γεώργιος, άγιος Δημήτριος, άγιος Νικόλαος, αγία Κυριακή κ.ά.) <p>iii. Χαρίσματα που δεν πρέπει να μένουν κρυμμένα</p> <p>iv. Με τα διαφορετικά μας χαρίσματα συμπληρώνουμε ο ένας τον άλλον</p> <p>II. Μια γιορτή γεμάτη φως: Θεοφάνια</p> <p>i. Από την ΚΔ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Να, ο αμνός του Θεού!» (Ιω 1, 29-34) • «Εσύ είσαι ο αγαπημένος μου Υιός»: Η Βάπτισμα του Ιησού (Λκ 1, 9-11) <p>ii. Από την εικονογραφία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η εικόνα της Βάπτισμας <p>iii. Έθιμα των Θεοφανίων στον τόπο μας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αγιασμός των υδάτων, αγιασμός των σπιτιών • Το «πιάσιμο» του Σταυρού • Τα κάλαντα των Φώτων • Το «πλύσιμο» των εικόνων <p>III. Ένα παιδί βαπτίζεται στο όνομα του Χριστού</p> <p>i. Με το Βάπτισμα: μέλος της χριστιανικής κοινότητας</p> <p>ii. Με το Χρίσμα: τα δώρα του Αγίου Πνεύματος στον νέο χριστιανό</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. «Το αστέρι μου»: Μοιράζονται στους μαθητές χαρτιά με την παράσταση ενός αστεριού με 5 κορυφές. Κάθε μαθητής συμπληρώνει σε κάθε κορυφή του: Όνομα, τι μου αρέσει να κάνω, αγαπημένο μου πρόσωπο, αγαπημένο τραγούδι, αγαπημένος τόπος. Στη συνέχεια είτε ομαδοποιούνται με κριτήριο τις ομοιότητες είτε τοποθετούν τα αστέρια τους στον πίνακα και με χρωματιστές γραμμές συνδέουν τα κοινά σημεία (I)</p> <p>2. Αφήγηση από τον δάσκαλο (π.χ. για το αηδόνι): Παγωμένη εικόνα με θέμα: Η ομορφιά του καθένα βρίσκεται στη μοναδικότητά του (I)</p> <p>3. Σε μια κάρτα: «τι μου αρέσει να κάνω». Οι κάρτες στον πίνακα. Συζήτηση για τη σχέση ενδιαφερόντων – χαρισμάτων. Ομαδοποίηση. Δράση των ομάδων (I.iv)</p> <p>4. Οι μαθητές σε κύκλο με μουσική υπόκρουση: Ο καθένας δίνει μία κάρτα με το όνομά του στον διπλανό του, που γράφει ένα χάρισμά του μόλις η μουσική σταματά. Στο τέλος ο καθένας παίρνει τη δική του κάρτα (I.iii)</p> <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Χτίζοντας γέφυρες: Ανταλλάσσουν φωτογραφίες και συζητούν με συνομηλικούς τους από μακρινές χώρες. Εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές (ρούχα, χτενίσματα, ασχολίες, συνήθειες, ανάγκες, προβλήματα κ.ά.) (I)</p> <p>2. Γράφουν στο σπίτι τη σημασία του ονόματός τους, αναζητώντας στοιχεία στο συναξάρι του συνονόματου αγίου. Σε συνεργασία με τον διπλανό τους παρουσιάζουν ο ένας το όνομα του άλλου και τη σημασία του (I)</p> <p>3. TPS: Πώς να μην κρατάμε κρυμμένα τα χαρίσματά μας; (I.iv)</p> <p>4. Έθιμα και παραδόσεις των Φώτων σε χώρες της Ευρώπης (II)</p> <p>5. Προβολή video: Μια καθολική βάπτισμα. Διαφορές και ομοιότητες με την ορθόδοξη (III)</p>	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ' Δημοτικού (1992), δ.ε. 14, 25-28 - Γ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 11, 21-24 - Δ' Δημοτικού (1993), δ.ε. 27 - Β' Γυμνασίου (2006), δ.ε. 45, 48 <p>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Γ'-Δ' τάξης: <i>Γιορτές και πανηγύρια της Ορθοδοξίας</i>. Από το πρόσθετο υλικό της ίδιας ενότητας: <i>Θεοφάνια-Τα Φώτα, ο αγιασμός των υδάτων</i></p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Η Βάπτισμα</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Καινή Διαθήκη: Οι Απαρχές – η Βάπτισμα του Χριστού (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Λυκείου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Όψεις της Θρησκείας</i></p>

	<p>iii. Βάπτισμα και Χρίσμα των Ορθοδόξων iv. Βάπτισμα και Χρίσμα των Ρωμαιοκαθολικών v. Βάπτισμα των Προτεσταντών vi. Ο νονός μας / η νονά μας</p> <p>IV. Ενσωμάτωση στην κοινότητα</p> <p>i. Μπαρ Μιτσβά / Μπατ Μιτσβά των Εβραίων ii. Τελετές ενηλικίωσης των Μουσουλμάνων</p>	<p>6. Τα σημεία του Μυστηρίου του Χρίσματος και η σημασία τους (III.ii)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Αρκτικόλεξο: Με τα αρχικά γράμματα του ονόματός του κάθε μαθητής βρίσκει λέξεις που περιγράφουν θετικά χαρακτηριστικά του (I.iii)</p> <p>2. Ομαδικό γλυπτό: Πόσο συμπληρώνουμε ο ένας τον άλλον! (I.iv)</p> <p>3. Artful Thinking («τι σε κάνει να το λες;»): Η Βάπτιση του Χριστού (II)</p> <p>4. Κατασκευή με χρωματιστά χαρτόνια: Τα υλικά του Βαπτίσματος και του Χρίσματος (III)</p> <p>5. Κατασκευάζουμε ένα δώρο για τη/τον νονά/νονό μας (III.v)</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ Προγραμματισμένη συμμετοχή σε Βάπτιση Τα χαρίσματά μας στην υπηρεσία της τάξης μας</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p>	<p>Εκπαιδευτικός φάκελος: <i>Εκπαιδευτικά προγράμματα, Καλλιπάτειρα, όλοι ίσοι όλοι διαφορετικοί</i></p>
--	--	--	---

5. Ιεροί τόποι και ιερές πορείες (5 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) μοιράζονται ταξιδιωτικές εμπειρίες και αποτιμούν τον ρόλο και την αξία των ταξιδιών στη ζωή τους</p> <p>β) ανιχνεύουν την παρουσία του Θεού στα ταξίδια των βιβλικών αφηγήσεων</p> <p>γ) γνωρίζουν θρησκευτικούς προορισμούς των Χριστιανών όλων των ομολογιών, καθώς και πιστών άλλων θρησκειών</p> <p>δ) επαληθεύουν τη σημασία των ιερών ταξιδιών για τους ανθρώπους, διακρίνοντας το ιερό ταξίδι από το τουριστικό</p> <p>ε) εξακριβώνουν ότι τα προσκυνήματα είναι κοινό φαινόμενο για όλες τις θρησκείες</p>	<p>I. Το ταξίδι της ζωής μας</p> <p>i. Τα ταξίδια στη ζωή μας</p> <p>ii. Η ομορφιά και η σημασία των ταξιδιών</p> <p>iii. Η ζωή σαν ένα σπουδαίο ταξίδι</p> <p>II. Ταξίδια με ένα σπουδαίο σκοπό</p> <p>i. Από την ΠΔ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αβραάμ (Γεν 12, 1-20): Αναζητώντας πατρίδα με οδηγό τον Θεό • Μωυσής: Ταξιδεύοντας προς τη Γη της Επαγγελίας (Εξ 12, 37-42. 14, 1-10). Η πορεία στην έρημο (Εξ 13, 17-22) • Το ταξίδι του Ιωνά: Παντού είναι η Νινευί, καθένας είναι Ιωνάς: (Ιων 1, 1-4, 11) <p>ii. Τα ταξίδια του Χριστού στην ΚΔ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η φυγή στην Αίγυπτο (Μτ 2, 13-18) • Δωδεκαετής για να γιορτάσει το Πάσχα με τους γονείς του (Λκ 2, 41) • Ταξίδια στη Γαλιλαία (π.χ. Μτ 14, 13. 15, 21 ·29· 39. 16, 13) • Στα Ιεροσόλυμα για να γιορτάσει το Πάσχα (Λκ 19, 28) <p>III. Προσκυνήματα των Χριστιανών</p> <p>i. Προσκυνήματα στην Ελλάδα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Άγιο Όρος • Μετέωρα • Παναγία Σουμελά • Προφήτης Ηλίας <p>ii. Προορισμοί Ρωμαιοκαθολικών:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Φάτιμα (Πορτογαλία) 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ιδεοθύελλα με τη λέξη «ταξίδι» (προετοιμασία, αισθήματα, ανάγκες, διαθέσεις, σκοπός) (I.i) 2. Συλλογικός ρόλος: «Προετοιμάζοντας ένα ταξίδι» (επιλογή τόπου, προγραμματισμός, τι θα δω, τι θα πάρω μαζί μου) (I.i) 3. Παρουσίαση σκηνών από την Έξοδο (II.i) 4. Κύκλος της συνείδησης για τον Ιωνά (II.i) 5. Στο πλοίο για τη Νινευί (II.i) 6. Διάδρομος συνείδησης για τον Ιωνά (II.i) 7. Ένας μουσουλμάνος εξηγεί τις ετοιμασίες του χατζ (IV) <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Εργασία σε ομάδες: Πού θα ήθελα να πάω, τι θα ήθελα να δω; Τι θα ήθελα να δείξω σε κάποιον που ερχόταν στον τόπο μου, τι θα μπορούσα να του προσφέρω; (Στόχος: ανάδειξη της σημασίας των ταξιδιών) (I.ii) 2. TPS: Γιατί κάποιιοι τόποι είναι ιεροί και σπουδαίοι για τους ανθρώπους; (π.χ. μνημεία, μαυσωλεία, τόποι μαχών κ.ά.) 3. TPSS: Σε τι διαφέρει ένα προσκυνηματικό από ένα τουριστικό ταξίδι; 4. Google Earth: Η διαδρομή του Αβραάμ από τη Χαρράν στη Χαναάν, η διαδρομή των Ισραηλιτών κατά την Έξοδο από την Αίγυπτο (II.i) 5. Σχεδιάζουν τα ταξίδια του Χριστού στον χάρτη, γνωρίζουν την εποχή και τους τόπους (II.ii) 6. Ιστοεξερεύνηση: Τα μνημεία της UNESCO για τα οποία έχουμε γνωρίσει ιστορίες (III) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Artful Thinking («Δημιουργικές ερωτήσεις»): Η φυγή στην Αίγυπτο, Βαϊοφόρος 2. Σπαζοκεφαλιά με κείμενα (τα αφηγηματικά του II) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ' Δημοτικού (1992), δ.ε. 6 - Γ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 35 - Δ' Δημοτικού (1993), δ.ε. 2, 7, 29, 42, 45 - Δ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 2, 7, 24, 35, 37 - ΣΤ' Δημοτικού (1995), δ.ε. 55 - ΣΤ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 36 - Α' Γυμνασίου (2006), δ.ε. 5, 8, 9 & 28 <p>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Ε' τάξης:</p> <p><i>Οι αγώνες στη ζωή μας – Άγιο Όρος (ταξίδι στον Άθω, στιγμές από τη ζωή των μοναχών, φυσικό περιβάλλον, αρχιτεκτονική, τέχνη, μοναστική ζωή)</i></p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»:</p> <p><i>Βαϊοφόρος</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Παλαιά Διαθήκη: Χάρτες (Βιβλιοθήκη)</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • Λούρδη (Γαλλία) • Κομποστέλα (Ισπανία) <p>iii. Άγιοι Τόποι</p> <p>V. Προσκυνήματα θρησκειών του κόσμου</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ιερουσαλήμ: Μια ιερή πόλη για τις τρεις αβρααμικές θρησκείες • Μέκκα: Ιερή αποδημία των Μουσουλμάνων (χατζ-χατζής) • Μπενάρες: Ιερό ταξίδι των Ινδουιστών στον Γάγγη - νίψεις εξαγνισμού 	<p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Λογισμικό Ε' τάξης: <i>Οι αγώνες στη ζωή μας – Άγιο Όρος</i> 2. Λογισμικό της Γ' Γυμνασίου (Σχολείο): <i>Ο Χριστιανισμός σήμερα</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Καινή Διαθήκη: Χάρτες (Βιβλιοθήκη)</i> - <i>Ιστορία της Εκκλησίας: Χάρτες (Βιβλιοθήκη)</i> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Λυκείου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Το Ισλάμ</i> - <i>Όψεις της Θρησκείας</i>
--	---	--	--

6. Χριστιανοί άγιοι και ιερά πρόσωπα άλλων θρησκειών (4 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) περιγράφουν στάσεις και πράξεις συγκεκριμένων Αγίων απέναντι στον πλησίον και την κτίση</p> <p>β) ανακαλύπτουν τη χωρίς όρια αγάπη (για τον Θεό, τον συνάνθρωπο και την κτίση) ως βασικό γνώρισμα της άγιας ζωής</p> <p>γ) διακρίνουν στη σχέση των Αγίων με τον Θεό την πηγή της αγιότητάς τους</p> <p>δ) αναγνωρίζουν τα «βιβλικά χαρακτηριστικά» της ζωής και της πράξης των Αγίων</p> <p>ε) γνωρίζουν και αξιολογούν ιερά πρόσωπα άλλων θρησκειών που έκαναν με τη ζωή τους πράξη την πίστη τους</p>	<p>I. Ο χριστιανός άγιος</p> <p>i. Απεριόριστη αγάπη και προσφορά προς τον πλησίον (Ιω 15, 12. Γαλ 5, 14. Ρωμ 13, 8. Ακ 18, 22. Μκ 12, 28-33)</p> <p>ii. Σεβασμός και αγάπη προς όλη την κτίση (περιστατικά από τη Φιλοκαλία και το Λειμωνάριον)</p> <p>iii. Ισόβια αναζήτηση της σχέσης με τον άγιο Θεό (Εβρ 11, 1-3)</p> <p>II. «Ζω δε ουκέτι εγώ, ζει δε εν εμοί ο Χριστός»: Άγιοι άνδρες και γυναίκες της Χριστιανικής Εκκλησίας</p> <p>i. Εκατόνταρχος (Μτ 8, 5-13), Αγία Λυδία η Φιλιππησία (Πραξ 16, 11-15)</p> <p>ii. Αββάς Πινούφριος</p> <p>iii. Νεομάρτυς Αχμέτ Κάλφας εξ Αγαρηνών (1682)</p> <p>iv. Παπα-Νικόλας Πλανάς</p> <p>III. Ακολουθώντας τα χνάρια του Χριστού</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η αγιότητα ως στόχος ζωής και προορισμός κάθε χριστιανού (η εσωτερική πορεία του ήρωα στις <i>Περιπέτειες ενός Προσκυνητού</i>) <p>IV. Ιερά και σημαντικά πρόσωπα στις θρησκείες του κόσμου</p> <p>i. Βούδας, ο φωτισμένος δάσκαλος (6^{ος} αι. π.Χ.)</p> <p>ii. Κομφούκιος, ο φιλόσοφος της Ανατολής (6^{ος} αι. π.Χ.)</p> <p>iii. Λάο-Τσε, ο γεροδιδάσκαλος (6^{ος} αι. π.Χ.)</p> <p>iv. Μωάμεθ, ο απεσταλμένος του Αλλάχ (6^{ος} αι. μ.Χ.)</p> <p>v. Ραβίνος Ελεάζαρ (13^{ος} αι.)</p> <p>vi. Γκάντι, ηγέτης και κήρυκας της ειρήνης</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ιδεοθύελλα με τη λέξη «Άγιος» 2. Ρόλος στον τοίχο με τα πρόσωπα του Π <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μελέτη περίπτωσης για τα πρόσωπα της ενότητας (II) 2. Artful Thinking («Παιχνίδι επεξεργασίας»): Άγιοι προστάτες επαγγελματιών ή στρατιωτικοί άγιοι 3. Επίλυση προβλήματος: Τι σημαίνει να είναι κάποιος άγιος; 4. Δρόμοι, πλατείες, πόλεις, χωριά, βουνά, νησιά με ονόματα αγίων (σημειώνουμε στο χάρτη) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Φανταστική συνέντευξη με ιερά πρόσωπα (σε ομάδες προετοιμάζουν τις ερωτήσεις) 2. Διαμόρφωση φυλλαδίου ή CD με θέμα την παρουσίαση ενός αγίου της Εκκλησίας ή μιας σπουδαιάς θρησκευτικής προσωπικότητας ή την παράλληλη παρουσίαση πολλών 3. Με βάση τα μικρά ονόματα των μαθητών συνθέτουμε το «Αγιολόγιο» της τάξης με τις εικόνες των αγίων (κάθε μαθητής φέρνει την εικόνα του) σε ένα χαρτόνι, που αναρτάται στην αίθουσα μέχρι το τέλος της χρονιάς <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Στα εκκλησιάκια που λειτουργούσε ο π. Νικόλαος Πλανάς 2. Επίσκεψη στον ναό του πολιούχου αγίου <p>E. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Λογισμικό ΣΤ΄ τάξης: Αλήθειες που δίδαξε ο Χριστός 2. Λογισμικό της Γ΄ Γυμνασίου (Σχολείο): <i>Απαρχές, Επέκταση και Διωγμοί, Εδραίωση και ακμή της Εκκλησίας</i> 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ΄ Δημοτικού (1992), δ.ε. 37, 38 - Γ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 32, 33 - Ε΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 6, 10 - Ε΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 1.5, 2.2 - ΣΤ΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 36 - ΣΤ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 22 - Γ΄ Γυμνασίου (2006), σελ. 18, 29 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <p><i>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό ΣΤ΄ τάξης: Αλήθειες που δίδαξε ο Χριστός (Η επί του Όρους Ομιλία, Μακαρισμοί, Παραβολή για συνετό άνθρωπο που χιτίζει πάνω σε στέρεα θεμέλια, βασιλεία Θεού)</i></p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»:</p> <p><i>Αγία Φιλοθέη, άγιος Νικόλαος ο Πλανάς</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <p><i>Ιστορία της Εκκλησίας: Απαρχές, Επέκταση και Διωγμοί, Εδραίωση και ακμή της Εκκλησίας, χάρτες (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p>

7. Ιερά βιβλία (5 διωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αναγνωρίζουν την ποικιλία των κειμένων που συνθέτουν το βιβλικό corpus</p> <p>β) παρουσιάζουν εικόνες και διηγήσεις με τις οποίες η Αγία Γραφή περιγράφει τη σχέση του Θεού με τον άνθρωπο και εκφράζουν ιδέες και συναισθήματα</p> <p>γ) προσεγγίζουν την έννοια και τη σημασία της ιερότητας της Βίβλου</p> <p>δ) εξακριβώνουν ότι όλες οι μεγάλες θρησκευτικές παραδόσεις διαθέτουν ιερά κείμενα</p> <p>ε) αναπτύσσουν στάση σεβασμού προς τα ιερά βιβλία των θρησκειών</p>	<p>I. Αγία Γραφή: Ιερό βιβλίο των Χριστιανών</p> <p>i. Μια μικρή βιβλιοθήκη</p> <p>ii. Τόσο διαφορετικά βιβλία! (Ιστορίες, ποιήματα, νόμοι, παροιμίες, προφητείες)</p> <p>iii. Γιατί οι άνθρωποι διαβάζουν τη Βίβλο;</p> <p>II. Η Αγία Γραφή μιλάει για τον Θεό και τη σχέση του με τον άνθρωπο:</p> <p>i. Ο Θεός: δημιουργός του κόσμου και του ανθρώπου (Γεν 1 και 2, Ψαλμός 23)</p> <p>ii. «Αύρα λεπτή» (Γ' Βασ 19, 11-12): Προφήτης Ηλίας</p> <p>iii. Πατέρας που φροντίζει για όλα τα παιδιά του (Μτ 26, 32)</p> <p>iv. Ο Ιησούς Χριστός ως το «Φως του κόσμου» (Ιω 8, 12)</p> <p>v. Η προτροπή προς τους πιστούς να ζουν κατά το παράδειγμα του Χριστού (Φιλ 2, 1-11)</p> <p>III. Τα ιερά βιβλία των θρησκειών του κόσμου</p> <p>i. Το Κοράνιο των Μουσουλμάνων</p> <p>ii. Η ΤΕ.ΝΑ.ΚΑ. των Εβραίων (Νόμος, Προφήτες, Αγιόγραφα)</p> <p>iii. Οι Βέδες («Ιερά γνώση») των Ινδουιστών</p> <p>iv. Το Ταό-Τε-Κίνγκ του Λάο Τσε</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Ιδεοθύελλα με τη φράση «Αγία Γραφή». Στόχος: Να πλαισιώσουμε τις αφηγήσεις που έχουμε δουλέψει μέχρι τώρα και να αναγνωρίσουν οι μαθητές τον ρόλο της Αγίας Γραφής γενικότερα (στην εκκλησιαστική λατρεία, ως οδηγό ζωής, ως ανάγνωσμα, έμπνευση για τέχνη, ονόματα, ρητά κ.ά.)</p> <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Βρίσκουμε χειρόγραφα της Βίβλου με μικρογραφίες (I)</p> <p>2. «Αναγνωρίζουμε το είδος των κειμένων»: Δίδεται στους μαθητές φύλλο εργασίας με διαφορετικά κείμενα (παραβολή, εικόνα, ψαλμός, νόμος, ιστορία κ.ά.). Στη συζήτηση νοηματοδοτούνται οι όροι/έννοιες «πραγματικό γεγονός», «αφηγηματική αλήθεια» κ.ά. (I.ii)</p> <p>3. TPS: Γιατί διαβάζουμε τη Βίβλο; (I.iii)</p> <p>4. Πού τοποθετείται το Κοράνι στο τζαμί και η Τορά στη Συναγωγή (II)</p> <p>5. Βρίσκουν από το διαδίκτυο χειρόγραφα ισλαμικής τέχνης (καλλιγραφία, μικρογραφίες, μεγεθύνσεις των μοτίβων, το όνομα του Αλλάχ κ.ά.) (III.i)</p> <p>6. Οι ιστορίες της Βίβλου στα μουσεία του κόσμου</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Η αραβική γλώσσα, αντίθετα από την ελληνική, γράφεται από δεξιά προς τα αριστερά! Προσπάθησε να γράψεις με αυτόν τον τρόπο. Πόσο δύσκολο είναι;</p> <p>2. Ζωγραφίζουν με θέμα τον 23ο ψαλμό (II.i)</p> <p>3. Λέξεις-γρίφοι: μικρά κείμενα από το II κόβονται και επανασυναρμολογούνται</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>E. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>Λογισμικό ΣΤ' τάξης: <i>Η αλήθεια καταγράφεται</i></p>	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ' Δημοτικού (1992), δ.ε. 9 - Γ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 7 - Δ' Δημοτικού (1993), δ.ε. 8, 14 - Δ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 12 - ΣΤ' Δημοτικού (1995), δ.ε. 7, 9 - ΣΤ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 3, 5 - Α' Γυμνασίου (2006), σελ. 11, 14 - Β' Γυμνασίου (2006), σελ. 19, 23 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό ΣΤ' τάξης: Η αλήθεια καταγράφεται (η Αγία Γραφή ενώνει τον κόσμο, βιβλία Π.Δ. και Κ.Δ., χάρτες)</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Παλαιά Διαθήκη: Η Παλαιά Διαθήκη και η Εποχή της (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i> <i>Καινή Διαθήκη: Η Εποχή της Καινής Διαθήκης (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Λυκείου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ο λατρευτικός πλούτος της Εκκλησίας - Το Ισλάμ - Όψεις της Θρησκείας

Προσδοκώμενες επάρκειες των μαθητών στο τέλος του Β΄ Κύκλου

A. Ως προς τη γνώση και κατανόηση του κόσμου της θρησκείας

- Αφηγούνται βιβλικές ιστορίες και εξηγούν το νόημά τους
- Αντιλαμβάνονται τον κεντρικό ρόλο του προσώπου του Ιησού Χριστού στη χριστιανική Εκκλησία
- Γνωρίζουν και αξιολογούν τη δράση διαφόρων βιβλικών προσώπων, χριστιανών Αγίων καθώς και ιερών και σημαντικών προσώπων από άλλες θρησκευτικές παραδόσεις
- Αναγνωρίζουν γιορτές, σύμβολα, λατρευτικές και ιερές πράξεις του Χριστιανισμού και άλλων θρησκειών και συνειδητοποιούν τη σημασία τους για τη ζωή των ανθρώπων
- Αντιλαμβάνονται την κεντρική θέση της Αγίας Γραφής και άλλων ιερών κειμένων στη ζωή των πιστών και στη συγκρότηση των θρησκευτικών κοινοτήτων
- Εξοικειώνονται με τις θεμελιώδεις ηθικές αξίες της Βίβλου (αγάπη, αυτοθυσία, δικαιοσύνη, ισότητα, ειρήνη, καταλλαγή, σεβασμός στην κτίση κ.ά.) και συνειδητοποιούν τη διαχρονική τους αξία
- Προσεγγίζουν την έννοια και τη σημασία του ιερού για τους ανθρώπους
- Περιγράφουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των θρησκειών
- Διατυπώνουν απορίες και ερωτήματα γύρω από το θρησκευτικό φαινόμενο
- Αντιλαμβάνονται την παρουσία της θρησκείας στη ζωή των ανθρώπων και των κοινοτήτων
- Συνειδητοποιούν ότι η θρησκεία μπορεί να φέρνει κοντά τους ανθρώπους
- Εξοικειώνονται με θρησκευτικές λέξεις και φράσεις

B. Ως προς την κατανόηση της πολιτιστικής εμβέλειας του θρησκευτικού φαινομένου

- Αναγνωρίζουν θρησκευτικά μνημεία και σύμβολα στη γειτονιά, στο χωριό, στην πόλη τους, στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες
- Αντιλαμβάνονται το θρησκευτικό υπόβαθρο λαϊκών παραδόσεων και εθίμων
- Εξοικειώνονται με έργα τέχνης που εμπνέονται από τη θρησκευτική πίστη
- Ανιχνεύουν την επιρροή της Αγίας Γραφής στην καθημερινή ζωή και στον παγκόσμιο πολιτισμό

Γ. Ως προς την προσωπική ανάπτυξη και καλλιέργεια αξιών και στάσεων

- Ακούν προσεκτικά και διαλέγονται με ευαισθησία γύρω από τα θρησκευτικά ζητήματα και τις εμπειρίες –τις δικές τους και των άλλων
- Εκφράζουν προσωπικές απόψεις και συναισθήματα με ειλικρινή και υπεύθυνο τρόπο
- Αρχίζουν να αποδέχονται τον εαυτό τους και να αναπτύσσουν αυτοεκτίμηση
- Αναπτύσσουν θετική στάση προς την επικοινωνία και τον διάλογο
- Αναπτύσσουν την παρατηρητικότητά τους και καλλιεργούν τα αισθητικά τους κριτήρια
- Σέβονται τη θρησκευτική πίστη ως προσωπική δέσμευση και έκφραση πολιτισμού
- Συνειδητοποιούν τη δυνατότητα ύπαρξης διαπροσωπικών σχέσεων, παρά τις όποιες διαφορές έχουν με τους συμμαθητές τους
- Αναπτύσσουν οικολογική και κοινωνική ευαισθησία
- Νιώθουν την ανάγκη να εφαρμόσουν όσα έμαθαν σε δημιουργικές εκφράσεις, εκδηλώσεις και δράσεις
- Εστιάζουν στη θετική πλευρά της ζωής

Δ. Ως προς την ανάπτυξη ηθικής συνείδησης (με άξονα το σχήμα «εγώ και οι άλλοι»)

- Κρίνουν τις εμπειρίες και τα βιώματά τους υπό το πρίσμα των θεμελιωδών αξιών της Βίβλου (αγάπη, αυτοθυσία, δικαιοσύνη, ισότητα, ειρήνη, καταλλαγή, σεβασμός στην κτίση κ.ά.)
- Διακρίνουν, αξιολογούν και εμπνέονται από παραδειγματικές στάσεις και συμπεριφορές των προσώπων της Βίβλου και άλλων θρησκευτικών αφηγήσεων
- Μαθαίνουν να διακρίνουν το σωστό από το λάθος στις σχέσεις τους (οικογενειακές, σχολικές, φιλικές)
- Συναισθάνονται τη χαρά και την αξία του να ανήκει σε μια κοινότητα-ομάδα
- Διακρίνουν και εκτιμούν τα χαρίσματα των άλλων
- Συνειδητοποιούν τη σημασία της φιλίας, της αλληλεγγύης και της προσφοράς
- Αναγνωρίζουν και σέβονται τις επιθυμίες και τις ανάγκες των άλλων και εντάσσουν την ενσυναισθητική λειτουργία στην καθημερινή τους ζωή
- Αναπτύσσουν στάσεις σεβασμού προς τη διαφορετικότητα (φύλου, φυλής, πολιτισμού, θρησκείας, εθνικότητας)

Ε. Ως προς την καλλιέργεια δημοκρατικής συνείδησης και πρακτικής

- Συζητούν, συνεργάζονται και επικοινωνούν με όλους τους συμμαθητές τους ανεξάρτητα από τη θρησκευτική ή πολιτισμική προέλευσή τους
- Αναγνωρίζουν κοινές ανάγκες, επιθυμίες και χαρακτηριστικά σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας
- Λειτουργούν ομαδικά (από κοινού αποφάσεις, δέσμευση σε συμβόλαια, συγκεκριμένοι ρόλοι, συνεργασία, αναγνώριση ευθυνών κ.ά.)
- Αναπτύσσουν ομαδικό πνεύμα και αντιλαμβάνονται ότι όλοι έχουν τη θέση τους ως ισότιμα μέλη στην ομάδα της τάξης
- Αντιλαμβάνονται ότι μπορούν να έχουν διαφορετικές απόψεις χωρίς να δημιουργούνται έχθρες και συγκρούσεις
- Αναγνωρίζουν στα θέματα του ΜτΘ ευκαιρίες ανακάλυψης, γνωριμίας και ισότιμης αποδοχής της διαφορετικότητας

ΣΤ. Ως προς τη συμμετοχή στη διδακτική διεργασία

- Συνεργάζονται με κοινούς στόχους σεβόμενοι τα συμβόλαια, τα όρια και τους κανόνες της τάξης τους
- Παρατηρούν, ερευνούν, μελετούν και στοιχειωδώς κρίνουν και αξιολογούν κείμενα, εικόνες, δεδομένα, πληροφορίες και γεγονότα
- Ζωντανεύουν πρόσωπα και αφηγήσεις, παίζοντας ρόλους και ενεργοποιώντας τη φαντασία τους
- Ζωγραφίζουν, κατασκευάζουν, τραγουδούν και χορεύουν εμπνεόμενοι από τα θέματα του ΜτΘ
- Εκφράζουν προσωπικές ιδέες και σκέψεις πάνω στα ζητήματα που επεξεργαζόμαστε στην τάξη
- Βρίσκουν πληροφορίες με τη βοήθεια των Νέων Τεχνολογιών και τις ενσωματώνουν κριτικά στην εργασία τους
- Αξιολογούν την εργασία της τάξης και την προσωπική τους πρόοδο και συμμετοχή στη διδακτική διεργασία
- Αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για δράσεις, επισκέψεις, εκδηλώσεις.

Β΄ Κύκλος (Ε΄ & ΣΤ΄ τάξη Δημοτικού)

Ανακαλύπτουμε κείμενα, μνημεία, τόπους και γεγονότα

τυπώσεις, μνημεία και πραγματώσεις. Οι θεματικές ενότητες οργανώνονται πάνω σε μια απόπειρα ανίχνευσης και οργανικής σύνδεσης ζητημάτων από τις εμπειρίες των μαθητών με βιβλικές αφηγήσεις, ιστορικά γεγονότα, πρόσωπα και μνημεία της πρώτης Εκκλησίας. Στο τέλος του κύκλου επιχειρείται ένα άνοιγμα στον ευρύτερο θρησκευτικό χάρτη: της Ελλάδας, της Ευρώπης και του κόσμου.

Βασικός σκοπός της διδασκαλίας του ΜΤΘ στον Β΄ κύκλο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης είναι οι μαθητές να προσεγγίσουν και να κατανοήσουν βασικές όψεις του κόσμου της θρησκείας: ιερά κείμενα, ιδεοτυπικές μορφές ή αγιολογικά-ανθρωπολογικά πρότυπα, απο-

Ε΄ Δημοτικού

Γενικοί στόχοι της τάξης

Οι μαθητές:

- να γνωρίσουν τον Θεάνθρωπο Ιησού ως κέντρο της χριστιανικής Εκκλησίας
- να εμβαθύνουν σε όψεις της διδασκαλίας του Ιησού Χριστού (αγάπη προς τους εχθρούς, ελεημοσύνη, συγχώρηση, χάρη και νόμος, μετάνοια κ.ά.), συνδέοντάς τες με προσωπικές τους εμπειρίες και βιώματα
- να κατανοήσουν τα ιστορικά γεγονότα που αφορούν στη ζωή της πρώτης Χριστιανικής Εκκλησίας και να συνειδητοποιήσουν το ευχαριστιακό πνεύμα της εκκλησιαστικής κοινότητας και της χριστιανικής ζωής, καθώς και τον διάλογο ως στοιχείο της ανάπτυξης και της παράδοσής της
- να κατανοήσουν τη σημασία των εκκλησιαστικών εορτών και μυστηρίων για τους πιστούς
- να προσεγγίσουν και να κρίνουν τη χριστιανική πρόταση πάνω σε θεμελιώδεις διαστάσεις των ανθρώπινων σχέσεων (καθοδήγηση και συνύπαρξη, κανόνες και όρια, αλλαγή και συγχώρηση, διακρίσεις, ευθύνη και αποστολή κ.ά.) και να την εντοπίσουν στις επιλογές και στη στάση ζωής συγκεκριμένων προσώπων (Αβραάμ, Δαβίδ, Προφήτες, Απόστολοι, Άγιοι, κ.ά.)
- να εμβαθύνουν σε ριζοσπαστικές και διαχρονικές χριστιανικές αξίες για τον άνθρωπο και την κοινωνία (ελευθερία, δικαιοσύνη, ισότητα, μαρτυρία, αδελφοσύνη, αγάπη, ελπίδα κ.ά.)
- να επισημάνουν ανθρωπιστικές και ηθικές αξίες στις διδασκαλίες άλλων θρησκειών
- να εμπεδώσουν το πλαίσιο συγγραφής της Καινής Διαθήκης και τη σημασία της για τους Χριστιανούς
- να εξοικειωθούν με τη χρήση της Βίβλου, ως βασικής πηγής για την εργασία τους
- να ανακαλύψουν νοήματα και σημασίες σε εικόνες, μνημεία και έργα τέχνης
- να αναπτύξουν σεβασμό και διάκριση απέναντι στις διαφορετικές θρησκευτικές εμπειρίες
- να βελτιώσουν τις ικανότητές τους για εύρεση, παρουσίαση και επεξεργασία πληροφοριών, προβληματισμό, διάλογο, συνεργασία και δημιουργική έκφραση γύρω από τα θρησκευτικά ζητήματα.

1. Μαθητές και δάσκαλοι (4 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) συνειδητοποιούν τη διαχρονική και οικουμενική διάσταση της μαθητείας/διδασκαλίας και διερευνούν τις προσδοκίες τους από τον καλό δάσκαλο</p> <p>β) αναγνωρίζουν την αξία της επικοινωνίας, της κατανόησης και της πνευματικής καθοδήγησης ως βασικών χαρακτηριστικών της παιδαγωγικής σχέσης</p> <p>γ) αντιλαμβάνονται τον Ιησού ως διδάσκαλο και εντοπίζουν τα χαρακτηριστικά που τον καθιστούν μοναδικό διδάσκαλο</p> <p>δ) γνωρίζουν βασικές πτυχές της διδασκαλίας του Ιησού Χριστού, καταγράφουν γνώμες, ιδέες και συναισθήματα και εξηγούν τη διαχρονική</p>	<p>I. Μαθητεία, ένας παντοτινός δρόμος</p> <p>i. Προχωράμε μαζί: Οι δάσκαλοί μας οδηγοί και σύντροφοι</p> <p>ii. Σχολεία του κόσμου: Από τη Νορβηγία στις φαβέλλες, την Αφρική, την Ινδία και το Αφγανιστάν</p> <p>II. Ο Θεάνθρωπος ως διδάσκαλος, συνοδοιπόρος και οδηγός</p> <p>i. Δίδασκε παντού</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στα βουνά και στις όχθες της λίμνης, στις πλατείες και στις ερημιές • Στις συναγωγές (Λκ 4, 15) και στον Ναό των Ιεροσολύμων (Ιω 7, 14) • «Ποτέ δε μίλησε άνθρωπος όπως αυτός» (Ιω 7, 46) • Ο κόσμος τον αναζητούσε (Λκ 4, 42) • Ο κόσμος δεν έφευγε από κοντά του: Πολλαπλασιασμός άρτων και ιχθύων (Λκ 9, 10-17) <p>ii. «Ακολουθήστε με και θα σας κάνω αλιείς ανθρώπων»: Η κλήση των μαθητών (Μτ 4, 18-22)</p> <p>iii. «Διάλεξε δώδεκα» (Μκ 3, 13-19)</p> <p>iv. «Μην παίρνετε τίποτε μαζί σας»: Η αποστολή των δώδεκα (Λκ 9, 3-5)</p> <p>v. «Όποιος από σας θέλει να γίνει πρώτος πρέπει να γίνει δούλος όλων»: Οι αληθινοί μαθητές (Μκ 10, 35-45)</p> <p>vi. Η γιορτή της Σύναξης των δώδεκα Αποστόλων</p> <p>vii. Από την Επί του Όρους Ομιλία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Να αγαπάτε τους εχθρούς σας» (Μτ 5, 43-45) 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Ιδεοθύελλα: «Ο δάσκαλος που θέλω». Ακολουθεί παρουσίαση σκηνών πάνω σε σχέσεις δασκάλων-μαθητών με σωστές ή προβληματικές σχέσεις. Μεσολαβούν παγωμένες εικόνες για διερεύνηση συναισθημάτων, σκέψεων κ.ά. των πρωταγωνιστών (I.i)</p> <p>2. Ημερολόγιο: Οι Μαθητές γράφουν τις σκέψεις τους μετά τη συνάντησή τους με τον Χριστό και την απόφασή τους να τον ακολουθήσουν (II.i, II.ii)</p> <p>3. Ανακριτική καρτέλα: Οι γιοι του Ζεβεδαίου εξηγούν το αίτημά τους και κρίνουν την απάντηση του Ιησού (II.v)</p> <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Συνέντευξη από τον δάσκαλό μας: Προετοιμασία ερωτηματολογίου (πώς επέλεξε τη δουλειά του, δυσκολίες, χαρές, στόχοι κ.ά.) (I.i)</p> <p>2. TPS: «κανείς δεν μπορεί να είναι δούλος σε δύο κυρίους» (II.vii)</p> <p>3. TPS: Οι διηγήσεις και οι αφηγήσεις στους λαούς της Ανατολής (IV)</p> <p>4. Αφού έχουν κατανοήσει τη λειτουργία της παραβολής, γράφουν σε ομάδες μια μικρή παραβολή πάνω σε ένα σύγχρονο θέμα, π.χ. τις σχέσεις δασκάλων-μαθητών (I, III, IV)</p> <p>5. Artful Thinking («Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι»): Ο Χριστός διδάσκει, Χαρακτικό του Ρέμπραντ</p> <p>6. Artful Thinking («δημιουργικές ερωτήσεις»): Μικρογραφίες και εικόνες μαθητείας από τον Ιουδαϊσμό και το Ισλάμ</p> <p>7. Artful Thinking («Αρχή, Μέση, Τέλος»): Ο σπορέας, Βαν Γκογκ (III.ii)</p> <p>8. Εργασία με εικόνες: Αναζήτηση σε ψηφιδωτά και τοιχογραφίες της παράστασης του Χριστού ως δασκάλου (εντοπισμός κοινών στοιχείων από την κλασική αρχαιότητα: φιλοσοφικός τρίβωνας, ειλητάριο κ.ά.)</p>	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 28 - Δ' Δημοτικού (1993), δ.ε. 9 - Δ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 9 - Ε' Δημοτικού (1995), δ.ε. 3, 43 - Ε' Δημοτικού (2006), δ.ε. 1.3 - ΣΤ' Δημοτικού (1995), δ.ε. 3, 4, 5 - ΣΤ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 4, 15 - Β' Γυμνασίου (2006), σελ. 51, 60 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <p><i>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό ΣΤ' τάξης: Αλήθειες που δίδαξε ο Χριστός (Η επί του Όρους Ομιλία, μακαρισμοί, παραβολή για τον συνετό άνθρωπο που χτίζει πάνω σε στέρεα θεμέλια, η Βασιλεία του Θεού)</i></p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Οι παραβολές του Χριστού</i></p>

<p>τους αξία για τη ζωή και τις σχέσεις των ανθρώπων</p> <p>ε) ανακαλύπτουν τη δύναμη και την αποτελεσματικότητα του παραβολικού λόγου</p> <p>στ) εξετάζουν διδασκαλίες άλλων θρησκειών και διακρίνουν τον ανθρωπιστικό τους χαρακτήρα και τη σημασία τους για τη ζωή των πιστών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • «Μη γνώτω η αριστερά σου τι ποιεί η δεξιά σου»: Η αληθινή ελεημοσύνη (Μτ 6, 1-4) • «Κανείς δεν μπορεί να είναι δούλος σε δύο κυρίους» (Μτ 6, 24) • «Μην κρίνετε τους ανθρώπους» (Μτ 7,1) <p>III. Διδάσκοντας με παραβολές</p> <ol style="list-style-type: none"> i. «Θα μιλήσω με παραβολές, θα πω πράγματα κρυμμένα» (Μτ 13, 34-35) ii. Παραβολή του σπορέα (Λκ 8, 4-8. 11-15) iii. Παραβολή του άφρονα πλουσίου (Λκ 12, 13-21) <p>IV. Αποφθέγματα διδασκάλων από τις θρησκείες του κόσμου</p> <ol style="list-style-type: none"> i. Βούδας: «Λοιπόν, σ' εσάς απευθύνομαι, μοναχοί μου: η φθορά είναι ο νόμος των πραγμάτων. Μην εγκαταλείπετε τον άοκνο αγώνα σας» (Ντίγκα-Νικάγια, XVI, 6, 7) ii. Λάο-Τσε: «Μην προτιμάς τους σπουδαίους και ο λαός δεν θα μαλώνει. Μην εκτιμάς τα πολύτιμα αντικείμενα και ο λαός δεν θα κλέβει. Μην έχεις πόθους άπληστους και η καρδιά του λαού δεν θα συγχύζεται» iii. Μωάμεθ: «Ω λαοί, ακούστε τους λόγους μου και εντυπώστε τους μέσα σας... Σας αφήνω έναν νόμο που θα σας διαφυλάξει για πάντα από το λάθος με την προϋπόθεση ότι θα τον τηρείτε με πιστότητα. Έναν νόμο σαφή και ωφέλιμο, το βιβλίο του Θεού και το παράδειγμα του προφήτη του (Από τα τελευταία λόγια του Μωάμεθ, σύμφωνα με τον Ίμπ-Ισχάκ) 	<p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οι μαθητές βρίσκουν στο διαδίκτυο φωτογραφίες από σχολεία του κόσμου και τις αναρτούν σε ένα stand. Τις παρατηρούν, συζητούν και βάζουν τίτλους ή βρίσκουν τη μουσική που ταιριάζει (μουσική οπτικοποίηση) (I) 2. Κατασκευή ενός καταλόγου με τους Μαθητές του Χριστού και το επάγγελμά τους (II) 3. Απόδοση της παραβολής του σπορέα με εικόνες ή σκίτσα (III.ii) 4. Ένταξη αποφθεγμάτων σε νέο κείμενο (ξεχωρίζουν αποφθέγματα και φράσεις από το μάθημα και τις εντάσσουν οργανικά σε ένα μικρό δικό τους κείμενο) (II, III, IV) <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Λογισμικό ΣΤ' τάξης: <i>Αλήθειες που δίδαξε ο Χριστός</i> 2. Λογισμικό της Β' Γυμνασίου (Σχολείο): <i>Η Διδασκαλία του Χριστού</i> 	<p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Καινή Διαθήκη: Η Διδασκαλία του Χριστού (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Λυκείου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: - <i>Το Ισλάμ</i> - <i>Όψεις της Θρησκείας</i></p>
--	--	---	---

2. Συμπόρευση με όρια και κανόνες (4 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αποτιμούν με επιχειρήματα την ηθική σημασία των ορίων για την ατομική και συλλογική ζωή</p> <p>β) εξηγούν τη σημασία των ορίων και των κανόνων όπως αναδεικνύεται στις βιβλικές διηγήσεις</p> <p>γ) συγκρίνουν την υπακοή σε νόμους και εντολές με την «εντολή» τής χωρίς όρια αγάπης και εκφράζουν συναισθήματα και ιδέες</p> <p>δ) προεκτείνουν τα μηνύματα των διηγήσεων στην εποχή μας και βγάζουν συμπεράσματα</p> <p>ε) εντοπίζουν ανθρωπιστικά χαρακτηριστικά σε κανόνες άλλων θρησκειών</p>	<p>I. Ζώντας μαζί</p> <p>i. Κανόνες του σχολείου, κανόνες της τάξης μας</p> <p>ii. Οι κανόνες: Περιορισμός ή διασφάλιση της ελευθερίας;</p> <p>iii. Κανόνες συμβίωσης σε όλον τον κόσμο (ανθρώπινα δικαιώματα)</p> <p>II. Από την ΠΔ:</p> <p>i. «Να χτίσουμε ένα πύργο που να φτάνει στον ουρανό»: Ζωή χωρίς όρια, ο Πύργος της Βαβέλ (Γεν 11, 1-9)</p> <p>ii. Συμφωνία του Θεού με τον άνθρωπο: Διαθήκη του Θεού με τον Αβραάμ (Γεν 15-18)</p> <p>iii. «Και είπε ο Θεός»: Οι Δέκα Εντολές (Εξ 20, 1-17)</p> <p>iv. «Ξένο δεν πρέπει να τον εκμεταλλεύεστε... χήρα και ορφανό δεν θα τους καταπιέζετε»: Για τους φτωχούς και τους ξένους (Εξ 22, 21-23, 9, Λευ 19, 33-34, Αρ 15, 15-16)</p> <p>III. Από την ΚΔ:</p> <p>i. «Το Σάββατο έγινε για τον άνθρωπο και όχι ο άνθρωπος για το Σάββατο» (Μκ 2, 23-28)</p> <p>ii. Ο χρυσός κανόνας (Μτ 7, 12)</p> <p>iii. Η εντολή της αγάπης προς τους εχθρούς (Λκ 6, 27-28)</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Παιχνίδι συνεργασίας: Στο προαύλιο του σχολείου τοποθετούμε ένα ή περισσότερα στεφάνια γυμναστικής. Ζητούμε από τα παιδιά σε μικρές ομάδες να τοποθετηθούν μέσα στο στεφάνι κοιτώντας προς τα έξω. Σχηματίζουμε διαδρομές (με κιμωλία, με σχοινιά, με κορδέλες), τις οποίες κάθε ομάδα θα πρέπει να ακολουθήσει, παραμένοντας μέσα στο στεφάνι και χωρίς να παραβαίνει τα όρια αυτών των διαδρομών (Στόχος: η ανάδειξη της σημασίας των ορίων και της συνεργασίας για την τήρηση των κανόνων) (I)</p> <p>2. Παιχνίδι σχεδιασμού: Ναυαγοί σε νησί. Κάθε ομάδα περιγράφει τι θα έκανε αν ήταν ναυαγοί, για ένα χρονικό διάστημα (μέρες, μήνα) (Στόχος: Η σημασία των κανόνων) (I.ii)</p> <p>3. Παρουσίαση σκηνών πάνω σε σενάρια που αποδίδουν προβληματικές καταστάσεις της σχολικής ζωής (προσβολές, διακρίσεις κ.ά.). Ενδιάμεσα παρουσιάζονται παγωμένες εικόνες (για έκφραση συναισθημάτων των πρωταγωνιστών). Συζήτηση: ο ρόλος των κανόνων στη ζωή της τάξης και του σχολείου για την αντιμετώπισή τους (I). Η παρουσίαση μπορεί να γίνει στο τέλος, οπότε αναζητούμε τι θα είχαμε να μάθουμε από τους κανόνες των θρησκειών (IV)</p> <p>4. Φανταζόμαστε ένα παιχνίδι βόλεϋ ή μια παρτίδα σκάκι χωρίς κανόνες</p> <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Οι μαθητές κρατούν ημερολόγιο (περίπου για μια βδομάδα), περιγράφοντας απλές, καθημερινές δραστηριότητες. Σε ομάδες των 4 ανταλλάσσουν ιδέες για τον ρόλο των κανόνων/υποχρεώσεων τους σε όσα κατέγραψαν (I.i, I.ii)</p> <p>2. ΤΡΣ: Η αγάπη προς τους εχθρούς (III.iii) και «το Σάββατο έγινε για τον άνθρωπο κι όχι ο άνθρωπος για το Σάββατο» (III.i)</p>	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ' Δημοτικού (1992), δ.ε. 20 - Γ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 14, 28 - Δ' Δημοτικού (1993), δ.ε. 1-4 - Δ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 1-4 - Ε' Δημοτικού (1995), δ.ε. 1, 4 - Ε' Δημοτικού (2006), δ.ε. 1.1, 1.4 - ΣΤ' Δημοτικού (1995), δ.ε. 24 - Α' Γυμνασίου (2006), σελ. 30-31 & 56 - Γ' Γυμνασίου (2006), σελ. 69 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Γ'-Δ' τάξης: Ο Μωυσής και οι 10 εντολές (Ο Μωυσής στο όρος Σινά, οι δέκα εντολές). Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό ΣΤ' τάξης: Το Σύμβολο της Πίστεως</p>

	<p>IV. Κανόνες σε άλλες θρησκείες</p> <p>i. Χαντίθ των Μουσουλμάνων: «Δεν αρκεί η κατηγορία ενός για να καταδικάσεις κάποιον. Χρειάζεται η μαρτυρία τουλάχιστον δύο».</p> <p>ii. Νόμοι και κανόνες των Εβραίων</p> <p>iii. Ινδουιστές: «Ό,τι κακό κάνεις, θα σου επιστραφεί»</p> <p>iv. Βουδιστές: Συμπόνια για όλα τα όντα και μη βία (Αχίμσα)</p>	<p>3. Έρευνα των κανονισμών του σχολείου. Συζητούν τι καλό επιφέρουν, τυχόν αναγκαίες αλλαγές κ.ά. (I.i)</p> <p>4. Artful Thinking («βλέπω αυτό που εσύ δε βλέπεις»): Βαβέλ (I.ii)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Μεταγραφή του Δεκαλόγου: Έχει προηγηθεί η επεξεργασία του, τα χαρακτηριστικά του Θεού που αναδεικνύονται και η επισήμανση της βελτίωσης της ζωής των ανθρώπων της εποχής που απορρέει από αυτές. Δουλεύοντας σε ομάδες των 5, οι μαθητές μεταγράφουν τον Δεκάλογο, αρχίζοντας με τη φράση «Δεν χρειάζεται να..., αφού εγώ σου προσφέρω...» (π.χ. Δεν χρειάζεται να φοβάσαι τίποτε, αφού εγώ είμαι ο Θεός που είμαι πάντα στο πλάι σου). (Στόχος: Με τη διατύπωση του Δεκαλόγου με θετικό τρόπο κατανοείται περισσότερο η σημασία του για τη ζωή των ανθρώπων) (II.iii)</p> <p>2. Κατασκευή ενός δεκαλόγου για την τάξη μας που να αρχίζει με μια θετική προτροπή («είναι καλό να...») (I.i)</p> <p>3. Σχεδιάζουμε ένα χάρτη με δρόμους, δίνουμε ονόματα αξιών και λαθών στους δρόμους. Βάζουμε σήματα της τροχαίας, σχηματίζοντας διαδρομές επιλογής και αποφυγής (I.i)</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Project: Καταπολεμάμε τη βία στο σχολείο μας (Bullying)</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p>	<p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Πριν από τον Χριστό</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Παλαιά Διαθήκη: Η Έξοδος – η Νομοδοσία (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i> - <i>Ιστορία της Εκκλησίας: Εδραίωση και Ακμή – Οικουμενικοί Σύνοδοι (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Λυκείου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Το Ισλάμ</i> - <i>Όψεις της Θρησκείας</i>
--	--	---	---

3. Προχωράμε αλλάζοντας (4 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) συναισθάνονται τη σημασία της αναγνώρισης του λάθους και του αγώνα για την υπέρβασή του ως χαρακτηριστικά της ηθικής ζωής και της πορείας προς την ωριμότητα</p> <p>β) διακρίνουν και αποτιμούν τον ρόλο της μετάνοιας στη ζωή των προσώπων των βιβλικών διηγήσεων και των Αγίων</p> <p>γ) ανακαλύπτουν το μυστήριο της Μετάνοιας για τους Χριστιανούς ως πλαίσιο προσωπικής ίασης και καταλλαγής με τον Θεό, τον πλησίον και τον κόσμο</p> <p>δ) αναγνωρίζουν τη νηστεία και την άσκηση σε όλες τις θρησκείες</p>	<p>I. Όλοι κάνουμε λάθη</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναγνωρίζουμε και διορθώνουμε τα λάθη μας. • Αλλάζουμε και μεγαλώνουμε <p>II. Μετάνοια και συγχώρηση στη βιβλική εμπειρία</p> <p>i. «Ελέησόν με, ο Θεός»: Η συντριβή του Δαβίδ (Β΄ Βασ 11 και 12 και 50^{ος} ψαλμός)</p> <p>ii. «Κύριε, υπόσχομαι να αποδώσω τα τετραπλά σε όσους αδίκησα»: Ζακχαίος (Λκ 19, 1-10)</p> <p>iii. «Ήταν χαμένος και βρέθηκε»: Η παραβολή του ασώτου (Λκ 15, 11-32)</p> <p>iv. «Κύριε, σπλαχνίσου με τον αμαρτωλό»: Η παραβολή του τελώνη και του φαρισαίου (Λκ 18, 9-14)</p> <p>v. «Μνήσθητί μου, Κύριε, εν τη βασιλεία σου»: Ο ληστής στον σταυρό (Λκ 23, 39-43)</p> <p>vi. «Σαούλ Σαούλ, τι με διώκεις;»: Η μεταστροφή του αποστόλου Παύλου (Πραξ 9, 1-19)</p> <p>III. Συγγνώμη και άφεση στην παράδοση της Εκκλησίας</p> <p>i. Νηστεία και άσκηση (Μ. Σαρακοστή)</p> <p>ii. Το μυστήριο της Μετάνοιας</p> <p>IV. Από τους Βίους των Αγίων</p> <p>i. Η Οσία Μαρία η Αιγυπτία</p> <p>ii. Ο άγιος Μηνάς και ο άγιος Μαρτίνος (πρώτοι «αντιρρησίες συνείδησης» μέσα από τη μετάνοια)</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παγωμένες εικόνες: Καθημερινά λάθη μας. Ακολουθεί συλλογικός ρόλος: Λάθη που αποφασίζουμε να διορθώσουμε (I) 2. Κύκλος συνείδησης για ένα λάθος μας (I) 3. Παρουσίαση σκηνης: Στην αγορά της Ιερουσαλήμ Ιουδαίοι συζητούν για το ατόπημα του Δαβίδ (II.i) 4. Ζακχαίος: Διάδρομος συνείδησης, κύκλος κουτσομπολιού κ.ά. (II.ii) 5. Παγωμένες εικόνες: Η Μαρία η Αιγυπτία πριν και μετά τη μετάνοιά της (IV.i) 6. Παντομίμα (ατομικά, σε δυάδες ή ομάδες) με τη λέξη «Μετάνοια» <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μελέτη περίπτωσης για τα πρόσωπα των Αγίων (IV) 2. Φανταστική συνέντευξη με τους Αγίους (IV) Ταύτιση με βιβλικά πρόσωπα: Η τάξη ρωτάει τα πρόσωπα για βιώματα, σκέψεις και συναισθήματά τους (IV) 3. TPS: Άσκηση και Η σημασία της νηστείας για τον σημερινό άνθρωπο (V) 4. Επίλυση προβλήματος: «Τι σημαίνει η άσκηση για τους Χριστιανούς»; (III) 5. Artful Thinking («συνομιλώντας με μια εικόνα, μπαίνοντας στην εικόνα»): <i>Μεταστροφή του Σαούλ</i> με έργα των Μιχαήλ Αγγέλου, Καραβάτζιο, Ντελακρουά, Ρούμπενς (II.vi) 6. Artful Thinking («αρχή, μέση και τέλος»): <i>Επιστροφή του Ασώτου</i>, Ρέμπραντ, Köder κ.ά. (II.iii) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ΄ Δημοτικού (1992), δ.ε. 35 - Γ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 31 - Δ΄ Δημοτικού (1993), δ.ε. 11, 33 - Δ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 11, 28 - Ε΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 21, 23, 24, 50 - Ε΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 3.2, 3.3, 6.3 - ΣΤ΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 18, 40 - ΣΤ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 11, 12, 25 - Α΄ Γ/σίτου (2006), δ.ε. 14 - Β΄ Γυμνασίου (2006), σελ. 63, 77 - Γ΄ Γυμνασίου (2006), σελ. 25 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Ε΄ τάξης: Αγώνας για την αλλαγή του εαυτού μας (αλλάζουμε με τη βοήθεια του Χριστού)</i></p>

	<p>iii. Ο ιερός Αυγουστίνος iv. Ο άγιος Βάρβαρος v. Ο άγιος Διονύσιος Ζακύνθου</p> <p>V. Νηστεία και άσκηση στις θρησκείες του κόσμου</p> <p>i. Ισλάμ: Η νηστεία κατά τον μήνα Ramadan ii. Ιουδαιισμός: iii. Κοσέρ: «Καθαρές» και «ακάθαρτες» τροφές iv. Νηστεία κατά τον εορτασμό του Yom Kippur v. Ινδουισμός : Αποφυγή κρεοφαγίας, άσκηση-γιόγκα vi. Βουδισμός: εγκράτεια, διαλογισμός και άσκηση (γιόγκα)</p>	<p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Ο κάθε μαθητής σχεδιάζει περιγράμματα φύλλων δέντρου σε χαρτόνια δύο διαφορετικών χρωμάτων. Αφού τα κόψει, γράφει πάνω στο ένα φύλλο μια συνήθεια που θα ήθελε να αλλάξει και στο άλλο ένα θετικό χαρακτηριστικό που θα ήθελε να αποκτήσει. Οι μαθητές κρεμούν τα «φύλλα» τους σε ένα πραγματικό ή ψεύτικο φυτό ή δεντράκι που το ονομάζουμε: «το δέντρο της αλλαγής» (I)</p> <p>2. Μετασηματισμός βιβλικών αφηγήσεων: Οι μαθητές αφηγούνται τα κείμενα από άλλη οπτική, π.χ. του μεγαλύτερου γιου του σπλαχνικού πατέρα, της συζύγου του Ζακχαίου, ενός συμπολίτη του Παύλου κ.ά.) (II)</p> <p>3. Εκφράζοντας συνγνώμη και συγχώρεση: Κατασκευή κολλάζ σε ομάδες, παρουσίαση στην τάξη</p> <p>4. Μουσική για τον 50ό ψαλμό</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>1. Λογισμικό της Β΄ Γυμνασίου (Σχολείο): <i>Η Διδασκαλία του Χριστού</i></p> <p>2. Λογισμικό της Γ΄ Γυμνασίου (Σχολείο): <i>Απαρχές</i></p>	<p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Οι παραβολές του Χριστού</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Καινή Διαθήκη: Η Διδασκαλία του Χριστού – η Παραβολή του Ασώτου (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i> - <i>Ιστορία της Εκκλησίας: Απαρχές (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Λυκείου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Όψεις της Θρησκείας</i></p>
--	--	---	---

4. Οι Προφήτες της Βίβλου: Κλήση για μετάνοια και αναγγελία του ερχομού του Μεσσία (4 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) παρουσιάζουν τη ζωή και τη δράση συγκεκριμένων προφητών</p> <p>β) αναγνωρίζουν κοινά χαρακτηριστικά στη δράση και στο κήρυγμα των προφητών</p> <p>γ) περιγράφουν τον ρόλο του Θεού στη ζωή των προφητών</p> <p>δ) εντοπίζουν στα κείμενα των προφητών χαρακτηριστικά του Θεού της Βίβλου</p> <p>ε) διακρίνουν τη σχέση των προφητών με το πρόσωπο του Ιησού Χριστού</p> <p>στ) συσχετίζουν τα προφητικά μηνύματα με τη σύγχρονη ζωή και εξακριβώνουν τη διαχρονική σημασία του προφητικού λόγου</p> <p>ζ) εντοπίζουν τη διαφορά μεταξύ προφητών και ανθρώπων που «προλέγουν» το μέλλον (μέντιουμ κ.ά.)</p>	<p>I. Κλήση και αφοσίωση</p> <p>i. «Πήγαινε και πες σ' αυτόν τον λαό» (Ιερ 1, 4-9): Η κλήση των προφητών από τον Θεό</p> <p>ii. Ζωή γεμάτη περιπέτειες και αφοσίωση στον Θεό:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ηλίας (Β' Βασ 17) • Ιερεμίας • Ησαΐας • Ιωάννης ο Πρόδρομος (Μτ 3, 1-12) <p>II. «Τάδε λέγει Κύριος»: Λόγια μέσα απ' την καρδιά</p> <p>i. «Αγάπησα τον Ισραήλ από τότε που ήταν νήπιο»: Υπενθυμίζουν τη φροντίδα και την αγάπη του Θεού (Ωσ 11, 1, Ησ 57, 14-15)</p> <p>ii. «Δεν με αγγίζουν τα πανηγύρια σας»: Καταδικάζουν την τυπική λατρεία του Θεού και τη λατρεία των ειδώλων (Αμ 5, 21-24, Ησ 44, 9-20):</p> <p>iii. «Ξέρω τις ανομίες σας»: Κατακρίνουν όσους αδικούν και υπερασπίζονται τους αδικημένους (Αμ 5, 11-12)</p> <p>iv. «Κάντε το καλό και όχι το κακό»: Καλούν τους ανθρώπους να μετανιώσουν και να είναι δίκαιοι (Αμ 5, 14-15)</p> <p>v. «Θα τελειώσουν οι γιορτές»: Προειδοποιούν για τις επερχόμενες καταστροφές (Αμ 6, 3-7, Ιερ 14, 1-6):</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Καταιγισμός ιδεών με τη λέξη «προφήτες». Κατηγοριοποίηση, συζήτηση σε ομάδες για το έργο και την αποστολή των προφητών. Αναδεικνύουν πληροφορίες για τα πρόσωπα και την εποχή τους (I)</p> <p>2. Δραματοποίηση σκηνών από τη ζωή και την εποχή των προφητών (II)</p> <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Artful Thinking («Παιχνίδι επεξεργασίας»): Εικόνες προφητών</p> <p>2. Βρίσκουν τα προφητικά βιβλία στην Αγία Γραφή</p> <p>3. Εντοπίζουν γιορτές προφητών στο χριστιανικό εορτολόγιο</p> <p>4. Artful Thinking («Τι σε κάνει να το λες αυτό»): Η εικόνα του προφήτη Ηλία (I.ii)</p> <p>5. Artful Thinking («Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι»): Η Εικόνα του Προδρόμου (II.viii)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Ζωγραφίζουν εικόνες και δημιουργούν κολλάζ σχετικά με τις προρρήσεις των προφητών για την εποχή του Μεσσία (II.vii)</p> <p>2. Μουσικό εργαστήριο: μελοποιούν το Ησ 65, 16-25 (Καινούργιος ουρανός και καινούργια γη)</p> <p>3. «Τα κείμενά μου – οι θησαυροί μου»: δουλεύοντας σε дуάδες επιλέγουν φράσεις και αποφθέγματα προφητών. Θεμελιώνουν την επιλογή τους (II)</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>E. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p>	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ' Δημοτικού (1992), δ.ε. 20 - Γ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 17 - Δ' Δημοτικού (1993), δ.ε. 5 - Δ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 5 - ΣΤ' Δημοτικού (1995), δ.ε. 10 - ΣΤ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 6 - Α' Γυμνασίου (1987), δ.ε. 24-32 - Α' Γυμνασίου (1993, Η' έκδ.), δ.ε. 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 - Α' Γυμνασίου (2006, Α' έκδ.), δ.ε. 17, 18, 19, 20, 21, 22, 30 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ (2000):</p> <p><i>Παλαιά Διαθήκη: Προφήτες, οι κήρυκες του λόγου του Θεού</i></p>

<p>η) εξηγούν τι τους εμπνέει και τι τους συγκινεί στο έργο των προφητών</p>	<p>vi. «Θα σας δώσω καινούργια καρδιά»: Βροντοφωνάζουν ότι ο Θεός δεν εγκαταλείπει τον άνθρωπο (Ιεζ 36, 25-28, Ησ 49, 15-16):</p> <p>vii. «Γεννήθηκε για μας ένα παιδί»: Προαναγγέλλουν τον ερχομό του Χριστού στον κόσμο (Ησ 9, 5-6. 11, 1-9):</p> <p>viii. «Μετανοείτε, ήγγικε γαρ η βασιλεία των ουρανών», Ιωάννης ο Βαπτιστής: Ο προφήτης που άνοιξε το δρόμο για τον Χριστό (Μτ 3, 1-6)</p> <p>III. Εικόνες των Προφητών</p>		<p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ (2007):</p> <p><i>Παλαιά Διαθήκη:</i> <i>Οι Προφήτες</i> <i>(Μουσείο, Βιβλιοθήκη, Σχολείο/Ασκήσεις)</i></p>
---	--	--	--

5. Η Εκκλησία του Χριστού στην ιστορία (4 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αναγνωρίζουν την Πεντηκοστή ως το γεγονός της ιστορικής φανέρωσης της Εκκλησίας</p> <p>β) αποκρυπτογραφούν το νόημα των συμβολικών και εικονιστικών παραστάσεων της Εκκλησίας</p> <p>γ) περιγράφουν, συναισθάνονται και αξιολογούν τη ζωή της πρώτης χριστιανικής κοινότητας ως κοινωνίας αγάπης</p> <p>δ) συναισθάνονται τη σημασία της αγάπης που γίνεται πράξη, προεκτείνοντας χαρακτηριστικά της ζωής των πρώτων κοινοτήτων (ισότητα, κοινοκτημοσύνη, αλληλεγγύη) στη σημερινή εποχή</p> <p>ε) αντιλαμβάνονται τον κεντρικό ρόλο της Ευχαριστίας στην Εκκλησία</p>	<p>I. Η γενέθλια μέρα της Εκκλησίας</p> <p>i. «Πλημύρισαν από Πνεύμα Άγιο»: Η εμπειρία της Πεντηκοστής (Πρ 2, 1-13)</p> <p>ii. Λόγια γεμάτα έμπνευση: Το κήρυγμα του Πέτρου (Πρ 2, 14-18. 22-23. 32-33)</p> <p>iii. Η εικόνα της Πεντηκοστής</p> <p>iv. Έθιμα της Πεντηκοστής</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ψυχοσάββατο πριν την Κυριακή της Πεντηκοστής • «Γονατιστή» Κυριακή • Φύλλα καρυδιάς <p>II. Τι σημαίνει «Εκκλησία»;</p> <p>i. «Στην εκκλησία που συναθροίζεται στο σπίτι τους» (Ρωμ 16, 5)</p> <p>ii. Εικόνες και σύμβολα για την Εκκλησία (καράβι, σώμα, άμπελος, οικογένεια, άγκυρα, ποίμνιο, οικοδομή)</p> <p>III. Η ζωή των πρώτων χριστιανών Από την ΚΔ:</p> <p>i. Η ζωή ως κοινωνία: Κοινότητες αγάπης</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κοινοκτημοσύνη και «αγάπες» (Πραξ 4, 32-37) • «Ουκ έني Ιουδαίος ουδέ Έλλην...» (Γαλ 3, 26-29) • Όλοι ίσοι, όλοι φίλοι (Επιστολή προς Φιλήμονα) • «Να δίνετε με το παραπάνω για κάθε καλό σκοπό»: Έρανοι και έμπρακτη προσφορά (Β Κορ 9, 6-11) 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Δραματοποίηση: Ακροατές του Πέτρου περιγράφουν τα συναισθήματά τους μετά την ομιλία του (I.ii) 2. Κύκλος συνείδησης: Δραματοποίηση της περίπτωσης του Βαρνάβα (Πρ 4, 36-37) (III.i) 3. Από το ημερολόγιο του Ονήσιμου (III.i) 4. Παγωμένη εικόνα: Ο Φιλήμονας υποδέχεται τον Ονήσιμο (III.i) 5. Παρουσίαση σκηνης από την καθημερινή ζωή των μαθητών, που να εκφράζει αισθήματα ευχαριστίας και ευγνωμοσύνης. Συζήτηση και αναστοχασμός (III.ii) <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Πώς φαντάζομαι τη γειτονιά μου, αν εφαρμόζαμε την κοινοκτημοσύνη (III.i) 2. Η μαθητική κοινότητα: ορισμός κανόνων λειτουργίας τάξης, διαχείριση οικονομικών (κοινό ταμείο) 3. TPS: Οι ανάγκες των άλλων στο σχολείο και την τάξη μας. Προτάσεις για δράσεις (III.i) 4. Artful Thinking («Παιχνίδι επεξεργασίας»), Πεντηκοστή, Θεοφάνης, Ι.Μ. Σταυρονικήτα (I.i) 5. Artful Thinking («ρωτώντας την εικόνα»): Κατακόμβη της Πρίσκιλλας (II.ii) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οι μαθητές φαντάζονται πως είναι μεταξύ αυτών που άκουσαν το κήρυγμα του Πέτρου. Περιγράφουν την εμπειρία τους σε μια επιστολή που στέλνουν σε ένα φίλο τους (I.ii) 2. Οι μαθητές σε ομάδες προετοιμάζουν μια παρουσίαση των συμβόλων της Εκκλησίας, με εικόνες από μνημεία και δικά τους σκίτσα/ζωγραφιές. Αφού εμπλουτίσουν το έργο τους με αποφθέγματα και δικές τους φράσεις, το παρουσιάζουν στην τάξη (II.ii) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Δ΄ Δημοτικού (1993), δ.ε. 15, 25 - Δ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 13, 14 - Ε΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 9, 38 - Ε΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 2.1 - ΣΤ΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 36 - ΣΤ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 22 - Γ΄ Γυμνασίου (2006), σελ. 15, 18 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Γ΄-Δ΄ τάξης: Η κοινότητα της Εκκλησίας και σύγχρονες ιεραποστολικές κοινότητες (Η κοινότητα της Εκκλησίας, Ιεραποστολή) Από το πρόσθετο υλικό της ίδιας ενότητας: Οι πρώτοι χριστιανοί στη Μήλο, η ζωή της Παναγίας μετά την Ανάσταση του Χριστού, οι 12 Απόστολοι, ο Απόστολος Παύλος, οι ιεραπόστολοι Κύριλλος και Μεθόδιος και</p>

<p>στ) συναισθάνονται και εξηγούν την αξία της ευχαριστίας και της ευγνωμοσύνης στη ζωή και στις σχέσεις τους με τους άλλους</p>	<p>ii. Η ζωή ως προσευχή και ευχαριστία (Πραξ 2, 42. 46-47)</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Να είστε πάντοτε χαρούμενοι. Να προσεύχεστε αδιάκοπα. Να ευχαριστείτε τον Θεό για το κάθε τι» (Α Θεσ 5, 16-18) • «Εγώ αυτό παρέλαβα... κι αυτό σας παρέδωσα»: Επαναλαμβάνοντας τα λόγια του Μυστικού Δείπνου (Α Κορ 11, 23-26) 	<p>3. Ανασύνθεση αποφθεγμάτων από κείμενα που επεξεργαστήκαμε στην τάξη σε νέο κείμενο</p> <p>4. Υποβάλλουν προτάσεις στην κυβέρνηση για τη βελτίωση της ζωής ανθρώπων της κοινότητάς τους: Σύνταξη μιας αναφοράς (III.i)</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Δημιουργώντας μια κοινότητα αγάπης στο σχολείο μας</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>1. Λογισμικό Γ΄-Δ΄ τάξης: <i>Η κοινότητα της Εκκλησίας και σύγχρονες ιεραποστολικές κοινότητες</i> (βρες το σωστό, σωστό / λάθος, βρες τη λέξη, παζλ)</p> <p>2. Λογισμικό Γ΄ Γυμνασίου (Σχολείο): <i>Απαρχές</i></p>	<p><i>το έργο τους, Γαβριηλία, η ορθόδοξη κοινότητα στην Κορέα, Αναστάσιος Αλβανίας, η Θεία Λειτουργία στη φυλή Τουρκάνα, μέριμνα της εξωτερικής ιεραποστολής, εικόνες</i></p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Η Πεντηκοστή</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Ιστορία της Εκκλησίας: Απαρχές (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη) Εργαστήρι Αγιογραφίας, Εκμάθηση Βυζαντινής Μουσικής, Αίθουσα Προβολών, Αίθουσα Εκθέσεων (Πολιτιστικό Κέντρο)</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Λυκείου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Ο λατρευτικός πλούτος της Εκκλησίας</i> <u><i>Εικόνες της Πεντηκοστής:</i></u> <i>Θεοφάνη (Σταυρονικήτα, Βυζαντινό Μουσείο Αθήνας), Duccio di Buonisegna, Giotto, El Greco, Van Duyck, Emil Nolde)</i></p>
---	--	---	--

6. Αποστολές για την «καλή είδηση» (5 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αντιλαμβάνονται την Ανάσταση του Χριστού ως αιτία και περιεχόμενο της ιεραποστολής (από την εποχή των Αποστόλων έως και σήμερα)</p> <p>β) απαριθμούν και αξιολογούν τις διακινδυνεύσεις που συνοδεύουν την ιεραποστολή</p> <p>γ) διακρίνουν και αξιολογούν το θάρρος, την επιμονή και την αφοσίωση στη δράση συγκεκριμένων προσώπων</p> <p>δ) συνειδητοποιούν ότι η αποστολή της μαρτυρίας του Χριστού συνεχίζεται μέχρι και σήμερα</p> <p>ε) συναισθάνονται τη σημασία της δέσμευσης σε μια αποστολή</p>	<p>I. «Χριστός Ανέστη!» Μια «καλή είδηση» για όλο τον κόσμο</p> <p>i. «Ηγέρθη, ουκ έστιν ώδε»: Ο άγγελος στις Μυροφόρες (Μκ 16, 1-8)</p> <p>ii. «Απ’ αυτόν έλαβα τη χάρη και την αποστολή να οδηγήσω όλα τα έθνη στην πίστη»: Το προοίμιο της προς Ρωμαίους επιστολής (Ρωμ 1, 1-6)</p> <p>II. «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη» (Μτ 28, 16-20)</p> <p>i. Οι απόστολοι στους δρόμους του κόσμου (από τις Πράξεις)</p> <p>ii. Τα ταξίδια του Παύλου (από τις Πράξεις)</p> <p>iii. Ταξίδια γεμάτα δυσκολίες, κινδύνους και περιπέτειες (Β’ Κορ 11)</p> <p>III. «Με την ψυχή στα πόδια»: Η καλή είδηση πάντα καινούργια</p> <p>i. Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός</p> <p>ii. Ιερομόναχος Κοσμάς Γρηγοριάτης</p> <p>iii. Γερόντισσα Γαβριηλά</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παρουσίαση σκηνής: Οι Μυροφόρες συζητούν μεταξύ τους πριν συναντηθούν με τους Μαθητές (I.i) 2. Ο Παύλος στην Αθήνα, δραματοποίηση επεισοδίου (Στόχος: η κατανόηση της Ανάστασης ως πυρήνα του κηρύγματός του) (II.ii) 3. Ρόλος στον τοίχο: Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, Κοσμάς Γρηγοριάτης (Στόχος: η διερεύνηση σκέψεων και συναισθημάτων των προσώπων και των άλλων) (III.i, III.ii) 4. Παρουσίαση σκηνών με σενάριο: Κάθε ομάδα αναλαμβάνει μια αποστολή σε έναν τόπο μακρινό. Προετοιμασίες, σχέδια, προβλέψεις κ.ά. (Στόχος: Ενσυναίσθηση προς τα πρόσωπα της ενότητας) <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Με στοιχεία από το μάθημα της Γεωγραφίας και Google Earth: Προορισμοί των ταξιδιών των Αποστόλων, υπολογισμός αποστάσεων, χρονικής διάρκειας ταξιδιών, κινδύνων και συνθηκών κ.ά. (II.i) 2. Άσκηση σε ομάδες: Αν έφτιαχνα ένα δελτίο με καλές ειδήσεις σήμερα. (Στόχος: η αξιολόγηση των ειδήσεων που παρουσιάζονται στα δελτία, όπου π.χ. το 80% αφορούν βία και lifestyle) 3. Ταξίδια Παύλου στην Ελλάδα Πρ 17-18) (II.ii) 4. Artful Thinking («Δημιουργικές ερωτήσεις»): Ο Παύλος στη φυλακή, Ρέμπραντ (II.iii) 5. Μελέτη περίπτωσης: Κοσμάς Γρηγοριάτης (III.ii) 6. TPS: Πότε κάποιος αναλαμβάνει μια αποστολή; 7. Σύγχρονες αποστολές με σκοπό τη σωτηρία του κόσμου 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ’ Δημοτικού (1992), δ.ε. 16 - Γ’ Δημοτικού (2006), δ.ε. 13 - Δ’ Δημοτικού (1993), δ.ε. 7, 18, 19, 20, 34-42 - Δ’ Δημοτικού (2006), δ.ε. 7, 16-18, 29-35 - Ε’ Δημοτικού (1995), δ.ε. 22 - ΣΤ’ Δημοτικού (1995), δ.ε. 48 - ΣΤ’ Δημοτικού (2006), δ.ε. 37 - Α’ Γυμνασίου (2006), σελ. 61 - Β’ Γυμνασίου (2006), σελ. 19 - Γ’ Γυμνασίου (2006), σελ. 25 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Ε’ τάξης: Αγώνας για την αλλαγή του εαυτού μας (Το παράδειγμα του Παύλου: Βιογραφία, περιοδείες, η μεταστροφή του, οι επιστολές του)</p>

		<p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ο Απόστολος Παύλος στην Ελλάδα, περιγραφή μιας μέρας, ενός ταξιδιού ή της επίσκεψής του σε κοντινό μας τόπο (Π.ii) 2. Οδοιπορικό των προσώπων στους ίδιους τόπους σήμερα. Ποιους θα έβλεπαν, τι θα έλεγαν <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Λογισμικό Ε΄ τάξης: <i>Αγώνας για την αλλαγή του εαυτού μας</i> 2. Λογισμικό της Γ΄ Γυμνασίου (Σχολείο): <i>Απαρχές</i> 	<p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Μάθε για τη ζωή του Απ. Παύλου, Ορθοδοξία</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Καινή Διαθήκη: Ευαγγέλιο και Ευαγγελιστές (Εκκλησία)</i> - <i>Ιστορία της Εκκλησίας: Απαρχές –Απόστολος Παύλος (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i>
--	--	--	--

7. Ανακαλύπτοντας τα κείμενα της Καινής Διαθήκης (4 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) διαπιστώνουν ότι η Καινή Διαθήκη είναι βασική πηγή πληροφοριών για τη ζωή της πρώτης Εκκλησίας</p> <p>β) εξηγούν τη σημασία του όρου «Ευαγγέλιο»</p> <p>γ) διακρίνουν τα είδη των βιβλίων της Καινής Διαθήκης και εξηγούν τον ρόλο του κάθε είδους στη ζωή των πρώτων χριστιανών</p> <p>δ) εντοπίζουν τη διαχρονική παρουσία της Καινής Διαθήκης στη ζωή της Εκκλησίας, στην τέχνη και στον πολιτισμό</p> <p>ε) εξασκούνται στην αναζήτηση και εύρεση βιβλικών εδαφίων και μαθαίνουν να χρησιμοποιούν την Καινή Διαθήκη</p>	<p>I. Ευαγγέλια</p> <p>i. Μιλώντας για τον Χριστό στον κόσμο</p> <p>ii. Ποιοι, πότε και για ποιους έγραψαν τα Ευαγγέλια – Οι 4 Ευαγγελιστές</p> <p>II. Πράξεις των Αποστόλων</p> <p>i. Περιγράφοντας τα πρώτα βήματα της Εκκλησίας</p> <p>ii. Ποιος και γιατί έγραψε το βιβλίο των Πράξεων</p> <p>III. Επιστολές</p> <p>i. «Η αγάπη μου είναι μαζί με όλους σας» (Α΄ Κορ 16,24): Οι Απόστολοι επικοινωνούν και καθοδηγούν τα μέλη της πρώτης Εκκλησίας</p> <p>ii. Προς Θεσσαλονικείς: Το αρχαιότερο κείμενο της Καινής Διαθήκης</p> <p>IV. Η γλώσσα των κειμένων της Καινής Διαθήκης: Ελληνιστική κοινή</p> <p>V. Το Ευαγγέλιο:</p> <p>i. Στη ζωή της χριστιανικής κοινότητας</p> <p>ii. Στη λατρεία («Σοφία, ορθοί»)</p> <p>iii. Στην τέχνη</p> <p>VI. Μαθαίνουμε να χρησιμοποιούμε την Καινή Διαθήκη: Ονομασίες βιβλίων, συντομογραφίες, κεφάλαια, στίχοι</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Συνέντευξη με έναν Ευαγγελιστή γύρω από τη συγγραφή του κειμένου του (I.ii) 2. Σενάριο: «Το ταξίδι μιας επιστολής» (Προς Ρωμαίους). Ένας συνεργάτης του Παύλου αναλαμβάνει να μεταφέρει την επιστολή από την Κόρινθο που βρίσκεται ο Απόστολος στη Ρώμη που ετοιμάζεται να πάει. Μέσα που χρησιμοποιεί, δυσκολίες και κίνδυνοι, που αντιμετωπίζει, απαιτούμενος χρόνος κ.ά. Παρουσίαση σκηνών (III) 3. Παρουσίαση σκηνής με Δάσκαλο σε Ρόλο: Οι επιστολές Β Ιω και Γ Ιω διαβάζονται στην κοινότητα (στόχος: Διερεύνηση αντιδράσεων, συναισθημάτων, σκέψεων, κλίματος που δημιουργείται) (III) 4. Γράφουν μια αναφορά για ένα περιστατικό που συνέβη στο σχολείο. Στην ανάγνωση των κειμένων που ακολουθεί αναδεικνύονται στοιχεία που ο καθένας πρόσθεσε και που είναι σημαντικά για την πολύπλευρη κατανόηση του γεγονότος. Στόχος: η κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων και της συμπληρωματικότητας των Ευαγγελίων (I) <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η αρχή και το τέλος των επιστολών του Παύλου (III) 2. Επίλυση προβλήματος: Η σημασία των συμβόλων των Ευαγγελιστών (I) 3. Artful Thinking («Συνδέω, επεκτείνω, προκαλώ»): Σελίδα από τις Επιστολές από τον κώδικα του Βατικανού (III) 4. Βρίσκουμε τους τόπους των Επιστολών στον χάρτη (III) 5. Artful Thinking («Παιχνίδι επεξεργασίας»): Μικρογραφίες Ευαγγελιστών από χειρόγραφα Ευαγγελίων (I.ii) 6. Project: Τι μαθαίνουμε για τους ανθρώπους και τα κοινωνικά προβλήματα της εποχής από το κείμενο της ΚΔ; 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Δ΄ Δημοτικού (1993), δ.ε. 14, 17, 21 - Δ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 12, 15, 17 - Ε΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 45 - Ε΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 2.2, 6.4 - ΣΤ΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 9 - ΣΤ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 5, 8 - Β΄ Γυμνασίου (2006), σελ. 19, 23 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό ΣΤ΄ τάξης: Η αλήθεια καταγράφεται (Κ.Δ., χάρτες)</p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: Οι 14 επιστολές του Απ. Παύλου, Φράσεις- Αποσπάσματα Επιστολών Απ. Παύλου</p>

		<p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Σύνταξη του «διαβατηρίου» των Ευαγγελιστών (όπου συμπεριλαμβάνονται στοιχεία που γνωρίζουμε γι' αυτούς) (I.ii) 2. Οι μαθητές χρωματίζουν ασπρόμαυρα σύμβολα των Ευαγγελιστών και φτιάχνουν δικά τους μοντέρνα, γραμμικά σκίτσα (I.ii) <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Επίσκεψη σε ναό: Η θέση των Ευαγγελιστών στην εικονογράφηση (I.ii) <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>Λογισμικό ΣΤ' τάξης: <i>Η αλήθεια καταγράφεται</i></p>	<p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Καινή Διαθήκη: Ευαγγέλιο και Ευαγγελιστές (Εκκλησία), η Εποχή της Καίνης Διαθήκης – Το κείμενο της Καίνης Διαθήκης (Μουσείο)</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Λυκείου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ο λατρευτικός πλούτος της Εκκλησίας</i> - <i>Το Ισλάμ</i> - <i>Όψεις της Θρησκείας</i>
--	--	--	---

ΣΤ΄ Δημοτικού

Γενικοί στόχοι της τάξης

Οι μαθητές:

- να γνωρίσουν και να αξιολογήσουν γεγονότα και πρόσωπα της ιστορίας της Χριστιανικής Εκκλησίας των τριών πρώτων αιώνων
- να διακρίνουν τις διαφορετικές πραγματώσεις του Χριστιανισμού σε συγκεκριμένα πρόσωπα – ανθρωπολογικά πρότυπα (μάρτυρες, αυτοκράτορες, ασκητές)
- να εμβαθύνουν σε θεμελιώδεις και διαχρονικές αξίες που αναδείχθηκαν στη ζωή της πρώτης Χριστιανικής Εκκλησίας (μαρτυρία, ενότητα, αγάπη, ελευθερία, αυτοθυσία, ταπείνωση κ.ά.)
- να εξοικειωθούν με τη μελέτη μνημείων πολιτισμού, τόπων και έργων τέχνης
- να κατανοήσουν τη σημασία της λειτουργικής ζωής και των εκκλησιαστικών μυστηρίων για τους πιστούς
- να ανακαλύψουν την ποικιλία των βιβλίων της Αγίας Γραφής και τον ρόλο της στον ευρωπαϊκό πολιτισμό
- να ξεκαθαρίσουν στοιχεία που ενώνουν τους Χριστιανούς όλου του κόσμου

- να συνειδητοποιήσουν ότι η ανοικτότητα απέναντι στους άλλους βρίσκεται στο κέντρο της χριστιανικής μαρτυρίας
- να εντοπίσουν στοιχεία πολυπολιτισμικότητας στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία
- να εδραιώσουν την άποψη ότι η γνώση και η κατανόηση των «άλλων» είναι προϋπόθεση για τον πραγματικό σεβασμό και τη συνύπαρξη μαζί τους
- να ξεκαθαρίσουν ότι η θρησκευτική αυτοσυνειδησία και ταυτότητα δεν κινδυνεύει από τη γνωριμία και το διάλογο με ανθρώπους άλλων θρησκευτικών πεποιθήσεων
- να καλλιεργήσουν περισσότερο τις ικανότητές τους για εύρεση, παρουσίαση και επεξεργασία πληροφοριών, προβληματισμό, διάλογο, συνεργασία και δημιουργική έκφραση
- να διαμορφώσουν προσωπική άποψη για τη σημασία της σχολικής θρησκευτικής εκπαίδευσης.

1. Οι πρώτοι Χριστιανοί: Δυσκολίες και περιπέτειες (3 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) φαντάζονται και περιγράφουν τις περιπέτειες αλλά και τις εσωτερικές δυσκολίες της πρώτης χριστιανικής κοινότητας</p> <p>β) αξιολογούν τους τρόπους με τους οποίους αντιμετώπισαν τα προβλήματά τους οι πρώτοι Χριστιανοί</p> <p>γ) αναγνωρίζουν και αξιολογούν το πνεύμα μαρτυρίας και ενότητας που διέκρινε την πρώτη Εκκλησία</p> <p>δ) αντιλαμβάνονται το οικουμενικό άνοιγμα της Εκκλησίας και εκφράζουν ιδέες και συναισθήματα</p> <p>ε) αναφέρουν διακρίσεις που υπάρχουν στην εποχή μας, απαριθμούν τις καταστροφικές τους συνέπειες και διατυπώνουν ιδέες για την κατάργησή τους</p>	<p>I. Οι πρώτοι Χριστιανοί μέσα στον κόσμο</p> <p>i. Η εξάπλωση των χριστιανικών κοινοτήτων στον κόσμο</p> <p>ii. Πώς έβλεπε ο κόσμος τους πρώτους Χριστιανούς</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Κι όλος ο λαός τους εκτιμούσε» (Πραξ 2, 46-47) • «Πειθαρχείν δεи Θεώ μάλλον ή ανθρώποις»: Οι Απόστολοι στο Συνέδριο, ο Γαμαλιήλ (Πραξ 5, 27-42) • Φυλακίσεις και διωγμοί (Πραξ 4, 1-22. 12, 1-5) <p>iii. Δυσκολίες και προβλήματα, καθώς οι κοινότητες μεγάλωναν</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Διάλεξαν επτά»: Οι Διάκονοι (Πραξ 6, 1-6) • «Γεμάτος πίστη και δύναμη»: Ο Πρωτομάρτυρας Στέφανος (Πραξ 6-7) <p>II. Το άνοιγμα της Εκκλησίας σε όλους χωρίς διάκριση</p> <p>i. «Τώρα καταλαβαίνω ότι ο Θεός δεν κάνει διακρίσεις»: Πέτρος και εκατόνταρχος Κορνήλιος (Πραξ 10, 1-8· 24-35)</p> <p>ii. Η Αποστολική Σύνοδος στα Ιεροσόλυμα (Πραξ 15, 1-35)</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Συγκεντρώθηκαν όλοι» 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ιδεοθύελλα με τη φράση: «Διακρίσεις στην καθημερινή ζωή». Ακολουθεί παρουσίαση σκηνών και παγωμένων εικόνων που εκφράζουν τα όσα καταγράφηκαν (Στόχος: η ενσυναίσθηση προς τα πρόσωπα, κατανόηση των συνεπειών των διακρίσεων στη ζωή μας, ετοιμότητα προσέγγισης του ζητήματος των διακρίσεων στην πρώτη Εκκλησία) (I.i, II) 2. Παρουσίαση σκηνής: Ένας Χριστιανός εξ εθνών και ένας εξ Ιουδαίων διαπληκτίζονται (I.ii) 3. Ρόλος στον τοίχο: Πρωτομάρτυρας Στέφανος (I.iii) 4. Από το ημερολόγιο του εκατόνταρχου Κορνήλιου ((II.i) 5. Δραματοποίηση σκηνής: Μέλη μιας ελληνοχριστιανικής κοινότητας παραλαμβάνουν την επιστολή με την απόφαση της Συνόδου (II.ii) <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Επίλυση προβλήματος: Πού οφείλονταν οι διαφορές των πρώτων Χριστιανών; (I.ii) 2. 5π και 1γ: Η Αποστολική Σύνοδος (II.ii) 3. Μελέτες περίπτωσης (Στέφανος, Ιάκωβος, Πέτρος, Ανδρέας, Παύλος) 4. Artful Thinking («Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι»): Ο ασπασμός των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου, από την τοιχογραφία της Ι.Μ. Βατοπαιδίου (12^{ος} αι.) και Η συνάντηση των Αγίων Πέτρου και Παύλου, ψηφιδωτό από το Μονρεάλε (II.ii) 5. TPS για τις διακρίσεις: «Όλοι είναι σαν κι εμάς; Πρέπει να είμαστε ίδιοι για να νιώθουμε άνετα;» <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μουσικό εργαστήριο με θέμα «όλοι είναι ίσοι μπροστά στον Θεό» και ζωγραφική με χρώματα που τους εμπνέουν (II.ii) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Δ΄ Δημοτικού (1993), δ.ε. 16, 19, 20, 25 - Δ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 14, 17, 18 - Ε΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 9, 10 - Ε΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 1.6, 2.2 - ΣΤ΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 45, 46 - Γ΄ Γυμνασίου (2006), σελ. 15, 21, 29, 36, 39 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Ε΄ τάξης: Αγώνας για την αλλαγή του εαυτού μας (αλλάζουμε με τη βοήθεια του Χριστού, το παράδειγμα του Παύλου: Βιογραφία, περιοδείες, οι επιστολές του) - Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Γ΄-Δ΄ τάξης: Η κοινότητα της Εκκλησίας και σύγχρονες ιεραποστολικές κοινότητες (Η κοινότητα της Εκκλησίας, Ιεραποστολή)

	<ul style="list-style-type: none"> • Μια σοφή κοινή απόφαση: Όλοι οι Χριστιανοί είναι ίσοι μπροστά στον Θεό • Ο Ιούδας και ο Σίλας μεταφέρουν την απόφαση στις κοινότητες 	<p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Λογισμικό Ε΄ τάξης: Αγώνας για την αλλαγή του εαυτού μας 2. Λογισμικό της Γ΄ Γυμνασίου (Σχολείο): Απαρχές, Επέκταση και Διωγμοί, Εδραίωση και ακμή της Εκκλησίας 	<p>- Από το πρόσθετο υλικό της ίδιας ενότητας: Οι πρώτοι χριστιανοί στη Μήλο, οι 12 Απόστολοι, ο Απόστολος Παύλος</p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: Μάθε για τις περιοδείες του Απ. Παύλου</p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: Ιστορία της Εκκλησίας: Απαρχές, Επέκταση και Διωγμοί, Εδραίωση και ακμή της Εκκλησίας, χάρτες (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</p>
--	---	---	---

2. Διωγοί και εξάπλωση του Χριστιανισμού. Πρόσωπα και μαρτυρίες (3 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) παρουσιάζουν και εξηγούν τους λόγους των διωγμών κατά των Χριστιανών</p> <p>β) περιγράφουν και αξιολογούν τη ζωή και τη δράση μαρτύρων και ασκητών</p> <p>γ) διακρίνουν τις διαφορετικές εκφράσεις του Χριστιανισμού των πρώτων αιώνων</p> <p>δ) αντιλαμβάνονται τον ρόλο και τη σημασία της μαρτυρίας για την εξάπλωση του χριστιανισμού</p> <p>ε) αξιολογούν τη σημασία της καθιέρωσης της ανεξίτηρής και εκφράζουν τις ιδέες τους για τη σημασία της στην εποχή μας</p> <p>στ) ευαισθητοποιούνται απέναντι στο ζήτημα του διωγμού των ανθρώπων για τα πιστεύω τους</p>	<p>I. Πολύχρονοι διωγοί</p> <p>i. Γιατί διώχθηκαν οι Χριστιανοί;</p> <p>ii. Ποιοι ήταν οι σκληρότεροι διωγοί;</p> <p>II. «Χριστιανός ειμί!»: Μάρτυρες από ελεύθερη επιλογή</p> <p>i. Άγ. Ιγνάτιος Αντιοχείας</p> <p>ii. Αγάπη, Ειρήνη, Χιονία</p> <p>III. Το τέλος των διωγμών και η εξάπλωση του Χριστιανισμού</p> <p>i. Ένας χριστιανός ρωμαίος αυτοκράτορας: Μέγας Κωνσταντίνος</p> <p>ii. «Εν τούτω νίκα»</p> <p>iii. Διάταγμα των Μεδιολάνων</p> <p>IV. Αναχωρητές, τα άνθη της ερήμου</p> <p>i. Στην έρημο για την αγάπη του Θεού (πρόσωπα, αρετές, τόποι)</p> <p>ii. Μ. Αντώνιος</p> <p>V. Γιορτές μνήμης / τόποι λατρείας</p> <p>i. Από τις κατακόμβες και τα μαρτύρια στους πρώτους ναούς</p> <p>ii. Ο Ναός της Αναστάσεως της Ιερουσαλήμ</p> <p>iii. Η γιορτή Κωνσταντίνου και Ελένης</p> <p>iv. Η γιορτή της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έθιμα της γιορτής (το «σταυρολούλουδο»: ο βασιλικός, το προζύμι της χρονιάς, ευλογία σπόρων δημητριακών) <p>VI. Γιορτές μαρτύρων και ασκητών</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Παρουσίαση σκηνής: Χριστιανοί συγκεντρωμένοι στις κατακόμβες συζητούν μεταξύ τους για τους διωγμούς</p> <p>2. Χριστιανοί στην αγορά ή κύκλος σχολιασμού και συζήτησης: μετά την ανακοίνωση του Διατάγματος (III.iii)</p> <p>3. Κύκλος συνείδησης: Ο Μ. Κωνσταντίνος πριν την απόφαση για το διάταγμα (III.iii)</p> <p>4. Ιδεοθύελλα: «Διωγοί για τα πιστεύω – διωγοί γι' αυτό που είσαι». Παιχνίδι ενσυναίσθησης: τα παιδιά σε ομάδες μιλούν για τα συναισθήματα των διωκόμενων, καθώς και την επίδειξη αλληλεγγύης και συμπαράστασης μεταξύ συνανθρώπων σε αντίστοιχες περιστάσεις</p> <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Επίλυση προβλήματος: Γιατί διώχθηκαν οι πρώτοι Χριστιανοί (I.i)</p> <p>2. TPWS: Επιστολή του Πλινίου στον Τραϊανό: Η στάση των Ρωμαίων κρατικών υπαλλήλων προς τους Χριστιανούς (I)</p> <p>3. Δημιουργία κατηγορητηρίου σε βάρος των Χριστιανών, δήλωση μετάνοιας των Χριστιανών (I.i)</p> <p>4. Μελέτες περίπτωσης από τις ιστορίες των μαρτύρων (II)</p> <p>5. Συλλογή αποφθεγμάτων ασκητών και του Μ. Αντωνίου (IV.ii)</p> <p>6. Artful Thinking («Σκέφτομαι, αμφιβάλλω, εξερευνώ»): Μ. Κωνσταντίνος, ψηφιδωτή παράσταση από την Αγ. Σοφία (10^{ος} αι.) (III.i)</p> <p>7. Artful Thinking («Χρώματα, σχήματα, γραμμές»): Η αψίδα του Μ. Κωνσταντίνου στη Ρώμη (III.i)</p> <p>8. Artful Thinking («Συνδέω, επεκτείνω, προκαλώ»): Το όραμα του Κωνσταντίνου, Ραφαήλ (III.ii)</p> <p>9. Ιστοεξερεύνηση: Οι τόποι των πρώτων αναχωρητών (IV.i)</p> <p>10. Artful Thinking («Σκέφτομαι, αμφιβάλλω, εξερευνώ»): Οι άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη, μωσαϊκό 11^{ου} αι. από τον Όσιο Λουκά Βοιωτίας (V.ii)</p>	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ' Δημοτικού (1992), δ.ε. 2, 3, 38, 49 - Γ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 2, 33, 41 - Δ' Δημοτικού (1993), δ.ε. 22 - Δ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 19 - Ε' Δημοτικού (1995), δ.ε. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 26, 47 - Ε' Δημοτικού (2006), δ.ε. 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 6.1 - Γ' Γυμνασίου (2006), σελ. 36, 39, 42, 45 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <p><i>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Ε' τάξης: Αγωνιστές και μάρτυρες (Άγιοι οι Φίλοι του Χριστού και των ανθρώπων, οι Άγιοι μας δείχνουν τον αληθινό τρόπο ζωής, οι Άγιοι Απόστολοι, οι Άγιοι Μάρτυρες, οι Νεομάρτυρες, παιδιά Μάρτυρες, οι Τρεις Ιεράρχες, σύγχρονοι Άγιοι, οι Ελληνορθόδοξοι και οι Άγιοι, οι Αγιοί μας)</i></p>

		<p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. «Ανεξιθρησκία»: Συζητάμε για τη σημασία της σήμερα. Βρίσκουν στοιχεία από το Σύνταγμα και τους νόμους της Ελλάδας</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>1. Λογισμικό της Γ΄ Γυμνασίου (Σχολείο): <i>Απαρχές, Επέκταση και Διωγμοί, Εδραίωση και ακμή της Εκκλησίας</i></p> <p>2. Λογισμικό Ε΄ τάξης: Αγωνιστές και μάρτυρες</p>	<p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Αγιος Ιγνάτιος</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Ιστορία της Εκκλησίας: Απαρχές, Επέκταση και Διωγμοί, Εδραίωση και ακμή της Εκκλησίας, χάρτες (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p>
--	--	--	---

3. Η Αγία Γραφή, ένα ιστορικό και διαχρονικό βιβλίο (4 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) συνειδητοποιούν την «ηλικία» και τη χρονική έκταση που καλύπτει η σύνταξη των βιβλίων της Αγίας Γραφής</p> <p>β) κατανοούν την οργανική σχέση μεταξύ Παλαιάς και Καινής Διαθήκης</p> <p>γ) παρουσιάζουν με παραδείγματα την κεντρική θέση της Αγίας Γραφής στην Εκκλησία και στον ευρωπαϊκό πολιτισμό</p> <p>δ) επιχειρηματολογούν για τη σημασία της χρήσης της Αγίας Γραφής στο μάθημα των Θρησκευτικών</p>	<p>I. Πώς έφτασε η Αγία Γραφή έως εμάς;</p> <p>i. Το συναρπαστικό ταξίδι της Βίβλου στον χρόνο</p> <p>ii. Η εύρεση των χειρογράφων του Κουμράν</p> <p>II. «Χίλια χρόνια και μια μέρα»</p> <p>i. Ποιοι, πότε και γιατί έγραψαν βιβλία της Αγίας Γραφής;</p> <p>ii. Η Αγία Γραφή ως Παλαιά και Καινή Διαθήκη: Ο Λόγος του Θεού στην ιστορία</p> <p>iii. Πολλά βιβλία γίνονται ένα: Ο Κανόνας της Αγίας Γραφής</p> <p>iv. Η γλώσσα της Βίβλου</p> <p>v. Οι μεταφράσεις της Βίβλου</p> <p>III. Η Αγία Γραφή στο κέντρο της ζωής της Εκκλησίας</p> <p>IV. Η Βίβλος ως θεμελιώδες συστατικό του ευρωπαϊκού πολιτισμού</p> <p>V. Η χρήση και ο ρόλος της Αγίας Γραφής στο μάθημα των Θρησκευτικών</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Δραματοποίηση σκηνών από την εύρεση των χειρογράφων του Κουμράν (I.ii)</p> <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Επίλυση προβλήματος: «Πότε γράφτηκε η Βίβλος;». Δημιουργία χρονολόγιου ανά αιώνα με κέντρο τη γέννηση του Χριστού, όπου τοποθετούν τα βιβλία της Αγίας Γραφής, ανάλογα με την εποχή που γράφτηκαν, καθώς επίσης παράλληλες αναφορές σε σημαντικά ιστορικά γεγονότα που γνωρίζουν (I.ii)</p> <p>2. ΤΡΡ: Ηλεκτρονική επίσκεψη σε Μουσεία της Ευρώπης: Βρίσκουν και αποδελτιώνουν θέματα από τη Βίβλο. Κάνουν έναν κατάλογο με τα ονόματα των ζωγράφων, την χρονολογία των έργων και τους τίτλους τους. Ποια από αυτά γνωρίζουν; Ποια τους προκαλούν ενδιαφέρον; (IV)</p> <p>3. Εύρεση ταινιών με θέμα τη Βίβλο και δημιουργία ενός καταλόγου (τίτλος, σκηνοθέτης, χρονολογία) (IV)</p> <p>4. ΤΡΡ: «Μόνον οι χριστιανοί έχει νόημα να γνωρίζουν τις βιβλικές διηγήσεις;» (IV)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Επίσκεψη σε ναό και συνέντευξη από Ιερέα για τη θέση και τον ρόλο της Αγίας Γραφής στη χριστιανική λατρεία (III)</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>1. Λογισμικό ΣΤ΄ τάξης: <i>Η αλήθεια καταγράφεται</i></p> <p>2. Λογισμικό της Α΄ Γυμνασίου (Σχολείο): <i>Η Δημιουργία, οι Πατριάρχες, οι Βασιλείς, οι Προφήτες</i></p>	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Δ΄ Δημοτικού (1993), δ.ε. 14 - Δ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 12 - ΣΤ΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 9 - ΣΤ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 5 - Α΄ Γυμνασίου (2006), σελ. 11, 14 - Β΄ Γυμνασίου (2006), σελ. 19, 23 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό ΣΤ΄ τάξης: Η αλήθεια καταγράφεται (η Αγία Γραφή ενώνει τον κόσμο, βιβλία Π.Δ. και Κ.Δ., χάρτες)</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Παλαιά Διαθήκη: Η Δημιουργία, οι Πατριάρχες, οι Βασιλείς, οι Προφήτες (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p>

4. Η Θεία Ευχαριστία: Πηγή και κορύφωση της ζωής της Εκκλησίας (4 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αναγνωρίζουν λατρευτικές πράξεις και ανακαλύπτουν σημασίες και νοήματα</p> <p>β) παρουσιάζουν και αξιολογούν τον ρόλο της λατρείας στη ζωή των Χριστιανών</p> <p>γ) περιγράφουν και ερμηνεύουν τα βασικά μέρη και δρώμενα της Θείας Ευχαριστίας</p> <p>δ) εξηγούν την κεντρική θέση της Θείας Ευχαριστίας στη λατρευτική ζωή της Εκκλησίας</p> <p>ε) συνειδητοποιούν τη διαχρονικότητα της Θείας Ευχαριστίας και συναισθάνονται τη σημασία της για τη ζωή των πιστών</p> <p>στ) επεξεργάζονται τις εμπειρίες τους καθώς και όλα όσα έχουν μάθει για τη λατρεία στο ΜτΘ</p>	<p>I. Θεία Λειτουργία: Η σύνδεση του Λόγου του Θεού με το έργο του λαού (λατρευτική πράξη)</p> <p>i. Έργο του λαού, ιερή πράξη, μιας κοινότητας που λατρεύει τον Θεό και βιώνει την παρουσία του</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προσευχή όχι μόνο με λέξεις αλλά και με δρώμενα • Όλοι μαζί και ο καθένας μόνος του: προσωπική και συλλογική συμμετοχή (κλήρος και λαός ένα σώμα) • Όλα όσα έκανε ο Χριστός στη γη είναι παρόντα μέσα στη λατρεία της Εκκλησίας <p>ii. Αποτελείται από:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναγνώσματα από την Αγία Γραφή • Κοινές προσευχές • Ψαλμωδίες (ευχές, ύμνοι) • Εκφραστικές κινήσεις (σημείο του Σταυρού, λιτανεύσεις, θυμιάτισμα, ορθοστασία, γονυκλισία, μετάνοιες, ασπασμός κ.ά.) <p>iii. Αγιάζεται κάθε πτυχή της ζωής</p> <ul style="list-style-type: none"> • Με τις γιορτές (αγιαάζεται η κάθε μέρα του χρόνου) • Με τα Ιερά Μυστήρια (κάθε πλευρά της ζωής) • Με τις Ιερές Ακολουθίες <p>iv. Όλοι και όλα κάτι θέλουν να πουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τυπικό και δομή με σημασία • Λόγια, εικόνες, κινήσεις και δρώμενα με νόημα • Η “γλώσσα” της ναοδομίας • Χρειάζεται προσπάθεια για να τα προσεγγίσουμε! 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παιχνίδι ρόλων: «Προετοιμάζοντας ένα δείπνο για αγαπημένους καλεσμένους» με στόχο να αναδειχθούν οι προθέσεις, οι ευθύνες, οι ρόλοι, οι διαθέσεις κ.ά. 2. Παιχνίδι ρόλων: Η παρουσία και ο ρόλος των «σημείων» στη ζωή μας <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. TPS: Γιατί ο Ιησούς ίδρυσε το μυστήριο της Ευχαριστίας στο δείπνο του Πάσχα; (II) 2. Επίλυση προβλήματος: Γιατί για τους Χριστιανούς «πηγαίνω στην εκκλησία» σημαίνει «πηγαίνω στη Θ. Λειτουργία»; (I) 3. Λατρευτικές πράξεις στη ζωή άλλων θρησκειών 4. Αναζήτηση παραδοσιακών συνταγών προσφόρου. Σφραγίδες και σημασία τους 5. Το ψωμί και το κρασί σε άλλες λατρευτικές παραδόσεις 6. «Έδωσε τον εαυτό Του»: Εξηγούν τη φράση ανατρέχοντας σε γεγονότα από τη ζωή του Χριστού που γνωρίζουν και όπου φαίνεται τι πρόσφερε στους ανθρώπους (συμπάθεια, αγάπη, έλεος, συμβουλή, παρηγοριά, εμπιστοσύνη κ.ά.) (II.i) 7. Συλλέγοντας και μελετώντας στιγμιότυπα από τη Θεία Ευχαριστία χριστιανικών Εκκλησιών σε όλο τον κόσμο (III.ii) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Περιγράψτε ένα κυριακάτικο πρωινό στην ενορία σας. Φανταστείτε ότι γράφετε μια αναφορά για μια εφημερίδα που διαβάζεται από μη χριστιανούς 2. Σκαρώστε σκιστάκια με τα κύρια σημεία της Θείας Λειτουργίας 3. Καταρτίζουμε λειτουργικό γλωσσάρι για την ενότητα 4. Artful Thinking: Ζώντες και τεθνεώτες, Χρ. Μποκόρος 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Γ' Δημοτικού (1992), δ.ε. 29,31 - Γ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 5, 25, 26 - Δ' Δημοτικού (1993), δ.ε. 24, 25 - Δ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 21, 22 - Ε' Δημοτικού (1995), δ.ε. 36, 37 - Ε' Δημοτικού (2006), δ.ε. 4.9 - ΣΤ' Δημοτικού (1995), δ.ε. 11, 12, 13, 14, 52 - ΣΤ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 7, 22, 24, 30, 31, 32, 33 - Α' Γυμνασίου (2006), δ.ε. 15 <p>Θεία Λειτουργία: Κείμενο σε μετάφραση από διάφορες εκδόσεις</p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό ΣΤ' τάξης: α) Ζώντας μαζί με την αλήθεια (η Κυριακάτικη</p>

<p>υπό το φως των νέων τους γνώσεων</p> <p>Ζ) εξοικειώνονται με τη σωστή χρήση των λειτουργικών όρων</p> <p>η) αναπτύσσουν στάσεις σεβασμού απέναντι στη λατρευτική ζωή ανεξάρτητα από τις δικές τους θρησκευτικές πεποιθήσεις και δεσμεύσεις</p>	<p>II. Το μυστήριο της Θείας Λειτουργίας ή Ευχαριστίας: η καρδιά της εκκλησιαστικής ζωής</p> <p>i. Η διαρκής παρουσία του Χριστού</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Εγώ ειμί ο άρτος της ζωής» (Ιω 6, 35): Το αληθινό ψωμί που χαρίζει ζωή • «Τούτο ποιεείτε εις την εμὴν ανάμνησιν»: Καθιέρωσή της από τον Χριστό (Α Κορ 11, 23-26) • Από τον Μυστικό Δείπνο στη Θεία Ευχαριστία (Μτ 26, 17-30, Μκ 14, 12-26, Λκ 22, 7-23, Ιω 13, 21-30) <p>ii. Η Θεία Ευχαριστία έχει μια μεγάλη ιστορία</p> <ul style="list-style-type: none"> • από τα σπίτια και τις κατακόμβες στις βασιλικές και τους σύγχρονους ναούς • από τα αραμαϊκά και τα ελληνικά σε όλες τις γλώσσες του κόσμου <p>iii. Δρώμενα της Θείας Ευχαριστίας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σύναξη των πιστών στον ναό με το κτύπημα της καμπάνας • Ψωμί και κρασί: Οι άνθρωποι προσφέρουν στον Θεό δώρα που έφτιαξαν από σιτάρι και σταφύλι • «Ευλογημένη η Βασιλεία του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος»: Η Βασιλεία του Θεού, ο στόχος της πορείας • «Υπέρ της ειρήνης ... της πόλεως ... ευκρασίας ... των καρπών ... αιχμαλώτων»: Δεήσεις και ευχές για όλους και για όλα • Μικρή Είσοδος: Το Ευαγγέλιο μεταφέρεται με πομπή στο μέσο του ναού • Ιερείς και λαός δοξάζουν τον Θεό με ψαλμούς και ύμνους • Ακούγοντας και κατανοώντας τον λόγο του Θεού (Ευαγγέλιο, Απόστολος και κήρυγμα) • Μεγάλη Είσοδος: Τα δώρα μεταφέρονται στην Αγία Τράπεζα 	<p>5. Artful Thinking: <i>Μυστικός Δείπνος</i>, Πανσέληνος, <i>Η Κοινωνία των Αποστόλων</i>, από Στουντένιτσα, ψηφιδωτά (Άγιος Απολλινάριος) και παραστάσεις Θ. Ευχαριστίας από χειρόγραφα (Syriac Depiction The Last Supper, London British Museum)</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Συνέντευξη με τον ιερέα της ενορίας να δείχνει στα παιδιά τα λειτουργικά σκεύη και να εξηγεί τα δρώμενα της Θείας Λειτουργίας</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p>	<p><i>Θεία Λειτουργία είναι η καρδιά της ενοριακής μας ζωής, οι συναντήσεις μετά την Κυριακάτικη Λειτουργία), β) Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι</i></p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Τα Μυστήρια της Εκκλησίας μας</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Αίθουσα εκθέσεων (Πολιτιστικό Κέντρο, Έκθεση λατρευτικών χώρων από διάφορες θρησκείες)</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Λυκείου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ο λατρευτικός πλούτος της Εκκλησίας</i> - <i>Όψεις της Θρησκείας</i>
---	--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Ο ασπασμός της αγάπης και το Σύμβολο της Πίστεως: Όλοι ομολογούν την κοινή τους πίστη που τους ενώνει και ανταλλάσσουν ασπασμούς αγάπης • Αγία Αναφορά: Τα δώρα αφιερώνονται στον Θεό • Επίκληση του Αγίου Πνεύματος: Η αγάπη του Θεού μεταμορφώνει τα δώρα του λαού σε Σώμα και Αίμα Χριστού. Προσευχή της Εκκλησίας για την έλευση του Αγίου Πνεύματος • Κυριακή προσευχή: Τα παιδιά του Θεού προσεύχονται στον Πατέρα τους • Θεία Κοινωνία και Μετάληψη : Οι χριστιανοί κοινωνώντας τον Χριστό γίνονται παιδιά του Θεού και αδέρφια μεταξύ τους • «Είδομεν το φως το αληθινόν»: Ένα τραγούδι αναστάσιμης χαράς • Αντίδωρο για όλους, απόλυση <p>III. Γύρω από το τραπέζι της Ευχαριστίας:</p> <p>i. Ο μυστικός δείπνος της Βασιλείας του Θεού</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνάντηση με τον Εσταυρωμένο και Αναστημένο Χριστό • Συντροφιά αγάπης • Γιορτή χαράς • Εμπειρία ενότητας με όλους τους ανθρώπους και συμπάθειας προς όλη την κτίση • Η ευχαριστιακή σύναξη (Α Κορ 10, 1-22. 11, 17-32) <p>ii. Η Θεία Ευχαριστία στην οικουμένη</p> <p>iii. Η Εκκλησία γίνεται το Σώμα του Χριστού (Α Κορ 12, 12)</p>		
--	---	--	--

5. Από τους Χριστιανούς της χώρας μας στους Χριστιανούς του κόσμου (5 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αναγνωρίζουν την ύπαρξη χριστιανικών παραδόσεων και ομολογιών στην Ελλάδα και την Ευρώπη</p> <p>β) διακρίνουν διαφορές και ομοιότητες στις χριστιανικές παραδόσεις</p> <p>γ) αξιολογούν τη σύγχρονη κοινή δράση των σημερινών Χριστιανών</p> <p>δ) διαπιστώνουν ότι η εθνική ταυτότητα δεν ταυτίζεται απαραίτητα με μία μόνο θρησκευτική τοποθέτηση και δεν υπονομεύεται ούτε ταυτίζεται με τις διαφορετικές ομολογιακές παραδόσεις</p> <p>ε) αναπτύσσουν διάθεση γνωριμίας και κατανόησης</p>	<p>I. Χριστιανικές παραδόσεις της χώρας μας</p> <p>i. Ορθόδοξοι</p> <p>ii. Αρμένιοι και Κόπτες</p> <p>iii. Ρωμαιοκαθολικοί</p> <p>iv. Αγγλικανοί</p> <p>v. Προτεστάντες (Ευαγγελικοί, Πεντηκοστιανοί κ.ά.)</p> <p>vi. Θρησκευτικός χάρτης της Ελλάδας (Κυκλάδες, Ιόνια, Κρήτη, Θεσσαλονίκη, Κατερίνη)</p> <p>II. Το χριστιανικό ψηφιδωτό της Ευρώπης</p> <p>i. Τόποι προσευχής</p> <p>ii. Τρόποι λατρείας (εικόνες, αγάλματα, έθιμα)</p> <p>III. Διαφορετικές παραδόσεις, κοινή συνείδηση</p> <p>i. Η αναζήτηση της κοινής εμπειρίας: Βάπτισμα, Ευχαριστία, Ιεροσύνη</p> <p>ii. Η κοινή δράση των Χριστιανών στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών.</p> <p>iii. Θεάνθρωπος Χριστός: Το πρόσωπο που ενώνει τους Χριστιανούς όλου του κόσμου</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Ομαδικό γλυπτό: Σε γνωρίζω καλύτερα – σε σέβομαι περισσότερο</p> <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Σε дуάδες: Εντοπίζουν μια διαφορά τους (γύρω π.χ. από τη μουσική ή το παιχνίδι) και εξηγούν ο ένας στον άλλον τι σημαίνει για τους ίδιους η προτίμησή τους. Αναστοχασμός στην ολομέλεια: Όσο καλύτερα γνωρίζουμε τόσο περισσότερο σεβόμαστε</p> <p>2. Συνέντευξη από έναν ρωμαιοκαθολικό ιερέα της περιοχής (I.ii)</p> <p>3. Κατασκευή ερωτηματολογίου για συνέντευξη «Τι θα ήθελα να μάθω για σας»</p> <p>4. Έρευνα: Οι ναοί των άλλων χριστιανικών παραδόσεων στην ευρύτερη περιοχή (I)</p> <p>5. Επίλυση προβλήματος: «Έλληνας Καθολικός» (I.ii)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Χτίζοντας γέφυρες: Ηλεκτρονική συνομιλία με συμμαθητές τους στη Σύρο, Τήνο κ.ά. για χόμπι, συνήθειες, θρησκευτικές πρακτικές (I.v)</p> <p>2. Αναζήτηση φωτογραφιών στο διαδίκτυο, σύγκριση, ομοιότητες και διαφορές (εξωτερικό – εσωτερικό ναού, άμφια, λειτουργικοί τύποι (II)</p> <p>3. Ατελιέ: Δημιουργία κολλάζ με θέμα «Ο Σταυρός ενώνει τους Χριστιανούς» (III.iii)</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Επίσκεψη σε χώρο λατρείας άλλης χριστιανικής παράδοσης (II)</p>	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <p>- ΣΤ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 30- 31</p> <p>- Γ' Γυμνασίου (2006), σελ. 128, 132, 141</p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό ΣΤ' τάξης: Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι (Ετερόδοξοι χριστιανοί: Ρωμαιοκαθολικοί και Προτεστάντες, Παγκόσμιος χάρτης θρησκειών)</i></p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Τα Μυστήρια της Εκκλησίας μας, Θρησκείες στο σύγχρονο κόσμο</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: <i>Ιστορία της Εκκλησίας: Νεότερα Χρόνια, ο Χριστιανικός κόσμος σήμερα, χάρτες (Εκκλησία, Μουσείο, Βιβλιοθήκη)</i></p>

<p>των διαφόρων χριστιανικών ομολογιών στ) καλλιεργούν στάσεις σεβασμού στη διαφορετική θρησκευτική ταυτότητα</p>		<p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ασκήσεις και τόποι στο διαδίκτυο από το λογισμικό ΣΤ΄ τάξης: <i>Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι</i> 2. Ασκήσεις από το λογισμικό της Γ΄ Γυμνασίου (Σχολείο): <i>Νεότερα Χρόνια, ο Χριστιανικός κόσμος σήμερα</i> 	
--	--	---	--

6. Θρησκείες στη χώρα μας (5 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) παρουσιάζουν στοιχεία για τις άλλες θρησκευτικές κοινότητες της Ελλάδας</p> <p>β) αναγνωρίζουν και αξιολογούν τη βιβλική θέση για τον ξένο και τον «άλλον»</p> <p>γ) εξετάζουν κριτικά τη στάση τους απέναντι στον θρησκευτικά «άλλον»</p> <p>δ) συνειδητοποιούν ότι η κοινή εθνική ταυτότητα δεν υπονομεύεται ούτε ταυτίζεται με τις διαφορετικές θρησκευτικές παραδόσεις</p> <p>ε) ευαισθητοποιούνται και αναπτύσσουν διάθεση γνωριμίας και στάσεις σεβασμού απέναντι στη θρησκευτική και πολιτισμική ετερότητα</p>	<p>I. Ποιος είναι ο γείτονάς μου;</p> <p>i. Γνωρίζοντας τους θρησκευτικά «άλλους» που ζουν στη γειτονιά, στο χωριό, στην πόλη μας</p> <p>ii. Θρησκείες που υπάρχουν στην Ελλάδα</p> <p>iii. Σεβασμός των θρησκευτικά «άλλων»</p> <p>II. Ισλαμικές κοινότητες της Ελλάδας</p> <p>i. Μνημεία, δρόμοι, περιοχές</p> <p>ii. Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι</p> <p>III. Ισραηλιτικές κοινότητες της Ελλάδας</p> <p>i. Ανακαλύπτοντας τα ίχνη των ισραηλιτικών κοινοτήτων στη χώρα μας (Θεσσαλονίκη, Γιάννενα, Καστοριά, Βόλος, Λάρισα, Ζάκυνθος)</p> <p>ii. Ισραηλίτες που ξεχώρισαν στην Ελλάδα (Τζ. Καΐμη, Γ. Ελιγιά, Αλλατίνι, Α. Μπεναρόγια, Κάρολος Κουν, Μαρδοχαίος Φριζής)</p> <p>IV. Θρησκευτικές κοινότητες που γιορτάζουν</p> <p>i. Μαουλίτ (γενέθλια του Μωάμεθ)</p> <p>ii. Σουκώτ, η γιορτή της Σκηνοπηγίας (οι Εβραίοι θυμούνται τις περιπλανήσεις στην έρημο μετά την Έξοδο)</p> <p>V. Ποιος είναι «δικός μας» άνθρωπος;</p> <p>i. Στάσεις σύγχρονων χριστιανών</p> <ul style="list-style-type: none"> Χριστιανοί κρύβουν εβραϊόπουλα από τους Ναζί 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Σενάρια με καταστάσεις όπου παρατηρείται έλλειψη σεβασμού προς τη διαφορετική θρησκευτικότητα. Παρουσίαση σκηνών και παγωμένων εικόνων (I) Καρέκλα αφήγησης: Ένα εβραϊόπουλο που σώθηκε από μια χριστιανική οικογένεια στη διάρκεια της Κατοχής αφηγείται (V.i) Οι μαθητές παραφράζουν την παραβολή του σπλαχνικού Σαμαρείτη με όρους από τη σύγχρονη ζωή (με κόμικ ή παιχνίδι ρόλου) (V.ii) Παρουσίαση σκηνών από την ιστορία της Ρουθ (V.ii) <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Χτίζοντας γέφυρες: Με συμμαθητές μας σε άλλα μέρη της Ελλάδας (I) Συνέντευξη από έναν μουσουλμάνο που εξηγεί τη σημασία της γιορτής του Μαουλίτ (IV.i) Σύνταξη ερωτηματολογίου και συνέντευξη με τον π. Αντώνιο για την «Κιβωτό του κόσμου» (V.i) Artful Thinking (Μουσική, τίτλοι, στοχασμοί κ.ά.), ο Καλός Σαμαρείτης, Μ. Chagall (V.ii) Παρουσίαση στην τάξη: «Ο φίλος μου ο Ααρών». Συζήτηση / συμπεράσματα (I) Επίλυση προβλήματος: Έλληνας Εβραίος <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Διαβάζουν την ιστορία της Ρουθ και την αποδίδουν με σκίτσα (V.ii) Διαλέγουν αποφθέγματα από τις βιβλικές αφηγήσεις και τα ανασυνθέτουν σε ένα δικό τους κείμενο Φτιάχνουν ένα κολλάζ-ψηφιδωτό χρησιμοποιώντας υλικό από όσο περισσότερα πράγματα μάθαμε τη φετινή χρονιά 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> Γ' Δημοτικού (1992), δ.ε. 37 Γ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 32 ΣΤ' Δημοτικού (2006), δ.ε. 32-33 Β' Γυμνασίου (2006), σελ. 63, 67 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Γ'-Δ' τάξης: Ο καλός Σαμαρείτης (ποιος είναι ο πλησίον, ένας περαστικός βοηθάει τον ταξιδιώτη, κάθε άνθρωπος είναι ο πλησίον) Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό ΣΤ' τάξης: Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι (αλλόθρησκοι μη χριστιανοί: Εβραίοι και Μουσουλμάνοι, Παγκόσμιος χάρτης θρησκειών)

<p>στ) αναστοχάζονται και συνοψίζουν αν στο πλαίσιο του ΜτΘ είχαν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τη δική τους θρησκευτική παράδοση και να γνωρίσουν άλλες θρησκευτικές παραδόσεις</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Μια «Κιβωτός του κόσμου» για τα παιδιά • Προστασία των ξένων: Μια τόσο παλιά εντολή! (Εξ 22, 1. 23, 9. Λευ 19, 33-34. Αρ 15, 15-16) <p>ii. Από τη Βίβλο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ιστορία της Ρουθ (Ρουθ 1,1-4,18) • Παραβολή του σπλαχνικού Σαμαρείτη (Λκ 10, 30-35) 	<p>–εκτός από τον Χριστιανισμό– και για τις άλλες ομολογίες /θρησκείες (φωτογραφίες ναών, ονόματα κοινοτήτων, σύμβολα και χρώματα θρησκειών, αγάλματα, εικόνες κ.ά.)· στο κέντρο γράφουν ένα σύνθημα/τίτλο ενότητας που θα συναποφασίσουν</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Επίσκεψη σε Συναγωγή / συνομιλία με ραβίνο 2. Διοργάνωση γιορτής όπου όλοι φέρνουν γλυκά που παρασκευάζουν στις γιορτές της πατρίδας τους <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>Λογισμικό ΣΤ΄ τάξης: <i>Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι</i></p>	<p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: <i>Θρησκείες στο σύγχρονο κόσμο</i></p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Λυκείου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Το Ισλάμ</i> - <i>Όψεις της Θρησκείας</i>
---	--	--	--

7. Μνημεία και τόποι χριστιανικής λατρείας: Αποτυπώσεις της πίστης (5 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αναγνωρίζουν την ιστορική καταγωγή και την πολιτισμική ταυτότητα σπουδαιών μνημείων</p> <p>β) διακρίνουν και κατονομάζουν τις διαφορετικές εκφράσεις και τους ρυθμούς της χριστιανικής τέχνης και εξοικειώνονται με τη σχετική ορολογία</p> <p>γ) συνειδητοποιούν τον συμβολικό και πρακτικό ρόλο των μνημείων στον δημόσιο και στον ιδιωτικό βίο</p> <p>δ) αναγνωρίζουν το σήμα της UNESCO και το τι συνεπάγεται η προστασία του μνημείου</p> <p>ε) υπερασπίζονται με επιχειρήματα τον σεβασμό των μνημείων κάθε πολιτισμού</p>	<p>I. Μνημεία</p> <p>i. Μαρτυρούν την εποχή τους, παραμένοντας ζωντανά</p> <p>ii. Ναοί-σύμβολα πολιτισμών</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ναός Σολομώντα • Αγία Σοφία • Άγιος Πέτρος <p>II. Πόλεις γεμάτες ναούς</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κωνσταντινούπολη • Θεσσαλονίκη • Ρώμη • Βενετία • Παρίσι • Ραβέννα • Φλωρεντία <p>III. Εικόνες: Η ζωγραφική αφήγηση της πίστης</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βυζαντινές φορητές εικόνες • Τοιχογραφίες • Ψηφιδωτά • Υαλογραφία • Πλαστικές τέχνες <p>IV. Άλλα μνημεία: Λόγος και μέλος</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ποίηση και Μουσική: Ρωμανός ο Μελωδός • Υμνογραφία. Ο Ακάθιστος Ύμνος • Γρηγοριανό μέλος <p>V. Θρησκευτικά Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς από UNESCO</p> <ul style="list-style-type: none"> • (Άγιο Όρος, Μετέωρα, Μυστράς, Μ. Δαφνίου, Μ. Οσίου Λουκά, Νέα Μονή 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Μελέτη περίπτωσης: Η Εκκλησία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (9^{ος} αι.) στην Επισκοπή της Ευρυτανίας που βυθίστηκε στην τεχνητή λίμνη των Κρεμαστών, προκειμένου να υδροδοτηθεί η περιοχή. Όλα όσα μετρήθηκαν, φωτογραφήθηκαν, σχεδιάστηκαν (βλ. εκπ/κό υλικό Βυζ. και Χριστ. Μουσείου. Στόχος: η ανάδειξη από σημασίας και του ρόλου των μνημείων για τον πολιτισμό και τη ζωή)</p> <p>2. Project: Ένα στρατηγικό σχέδιο προστασίας ενός μνημείου της γειτονιάς μας</p> <p>B. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Δημιουργία CD με τα μνημεία που επεξεργάστηκαν</p> <p>2. Κατασκευή ενός πόστερ: Οι κατακόμβες στην Αγία Σοφία</p> <p>Δ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Οργάνωση επίσκεψης σε Μουσείο</p> <p>2. Επίσκεψη και μελέτη τοπικού μνημείου</p> <p>3. Οργανώνουμε μια εκδρομή σε ένα μνημείο προστατευμένο από την UNESCO</p> <p>Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ</p> <p>1. Ασκήσεις και τόποι στο διαδίκτυο από το λογισμικό Ε΄ τάξης: Δημιουργώντας έναν όμορφο κόσμο</p>	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Δ΄ Δημοτικού (1993), δ.ε. 28, 29 - Δ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 23, 24 - Ε΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 30-37 - Ε΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 4-4.11 - ΣΤ΄ Δημοτικού (1995), δ.ε. 55 - ΣΤ΄ Δημοτικού (2006), δ.ε. 36 - Γ΄ Γυμνασίου (2006), σελ. 77, 82 <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Δημοτικού ΥΠΑΙΘ/ΠΙ:</p> <p><i>Κείμενο και εικόνες από το λογισμικό Ε΄ τάξης: Δημιουργώντας έναν όμορφο κόσμο:</i></p> <p><i>α) Εικονογραφία (απαρχές της βυζαντινής εικόνας – τα πορτρέτα του Φαγιούμ, βυζαντινή περίοδος – Μακεδονική σχολή, μεταβυζαντινή περίοδος – Κρητική σχολή, είδη εικονογραφίας, δυτική θρησκευτική τέχνη, διαφορές Ορθόδοξης – Δυτικής εικονογραφίας,</i></p>

	<p>Χίου, Πάτμος)</p>		<p>κέντρα ανάπτυξης – μνημεία βυζαντινής τέχνης), β) Αρχιτεκτονική (ρυθμός Βασιλικής – Άγιος Δημήτριος Θεσσαλονίκης, Βασιλικής με τρούλο – Αγία Σοφία Κων/πολης, βυζαντινός σταυροειδής με τρούλο – Οσίου Λουκά Λιβαδειάς, Δυτική αρχιτεκτονική – ρωμανικός και γοτθικός ρυθμός)</p> <p>Λογισμικό «Ζώντας στην Εκκλησία»: Αγία Σοφία Κων/πολης (βίντεο), Αρχιτεκτονική ναών Θεσσαλονίκης από την αρχή μέχρι σήμερα, Άγιο Όρος</p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Γυμνασίου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: Εργαστήρι Αγιογραφίας, Εκμάθηση Βυζαντινής Μουσικής, Αίθουσα Προβολών, Αίθουσα Εκθέσεων (Πολιτιστικό Κέντρο)</p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό Λυκείου ΥΠΑΙΘ/ΠΙ: - Ο λατρευτικός πλούτος της Εκκλησίας - Όψεις της Θρησκείας</p>
--	----------------------	--	--

Προσδοκώμενες επάρκειες των μαθητών στο τέλος του Β΄ Κύκλου

A. Ως προς τη γνώση και κατανόηση του κόσμου της θρησκείας

- Αφηγούνται ιστορίες από τη Βίβλο και εξηγούν το νόημά τους
- Προσεγγίζουν βασικές πτυχές της διδασκαλίας του Χριστού και κρίνουν τη σημασία τους για τη δική τους, προσωπική και κοινωνική, ζωή
- Εξετάζουν τα γεγονότα της πρώτης Εκκλησίας εντός της ιστορικής και κοινωνικής τους συνάφειας και αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά της μαρτυρίας, του αγώνα, της προσφοράς και της θυσίας
- Συνειδητοποιούν τον εκκλησιαστικό τρόπο ζωής ως προσωπική συνάντηση και σχέση με τον Θεό, τους συνανθρώπους και την κτίση
- Γνωρίζουν τη ζωή αγίων προσώπων του Χριστιανισμού, εντοπίζουν κοινά στοιχεία ανάμεσά τους και εμπεδώνουν τα χαρακτηριστικά της αγιότητας
- Γνωρίζουν και αξιολογούν τη ζωή και το έργο ιερών και σημαντικών προσώπων άλλων θρησκειών
- Ανακαλύπτουν το περιεχόμενο και το νόημα των γιορτών στον Χριστιανισμό και στις άλλες θρησκείες, καθώς και τη σημασία τους για τη ζωή των ανθρώπων
- Κατανοούν τον ιστορικό και συμβολικό χαρακτήρα της Αγίας Γραφής και άλλων ιερών κειμένων, ανακαλύπτουν τα ιστορικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα της σύνταξής τους, καθώς και την πολλαπλή λειτουργικότητά τους (επικοινωνία, αφήγηση και μνήμη, διαμόρφωση συλλογικής ταυτότητας)
- Διατυπώνουν προβληματισμούς και ερωτήματα γύρω από τα θέματα που επεξεργάζονται
- Διαπιστώνουν τη σημασία και την ανάγκη του διαχριστιανικού και διαθρησκευτικού διαλόγου
- Χρησιμοποιούν διευρυμένο θεολογικό λεξιλόγιο

B. Ως προς την κατανόηση της πολιτιστικής εμβέλειας του θρησκευτικού φαινομένου

- Ανακαλύπτουν τις επιδράσεις της Αγίας Γραφής στη διαμόρφωση του ελληνικού και ευρωπαϊκού πολιτισμού, όπως επίσης και των ιερών κειμένων άλλων θρησκειών στη σύσταση και διαμόρφωση διαφορετικών πολιτισμών
- Μελετούν και αντιλαμβάνονται το θρησκευτικό υπόβαθρο λαϊκών παραδόσεων και εθίμων
- Ανιχνεύουν ιουδαϊκά και ισλαμικά στοιχεία που έχουν ενσωματωθεί στον ελληνικό και ευρωπαϊκό πολιτισμό
- Αναγνωρίζουν αποτυπώσεις της θρησκευτικής πίστης σε μνημεία τέχνης –τοπικά και παγκόσμια

Γ. Ως προς την προσωπική ανάπτυξη και καλλιέργεια αξιών και στάσεων

- Υιοθετούν θετική στάση απέναντι στην υπεύθυνη και ελεύθερη διαμόρφωση προσωπικών επιλογών
- Αντιλαμβάνονται τη σημασία της αποστολής και του αγώνα στη ζωή
- Αντιμετωπίζουν εντάσεις και προβλήματα με πνεύμα αλληλεγγύης και ενότητας
- Αναπτύσσουν ερευνητική διάθεση για το φαινόμενο της θρησκείας
- Εμπνέονται από τις βιβλικές απαντήσεις γύρω από θεμελιώδη ζητήματα κοινωνικής οργάνωσης και συμπεριφοράς (λήψη αποφάσεων, κοινοκτημοσύνη, κατάργηση των διακρίσεων, ενδιαφέρον για τον αδύναμο, σεβασμό για τον άλλον κ.ά.)

Ε. Ως προς την καλλιέργεια δημοκρατικής συνείδησης και πρακτικής

- Αποδέχονται και υπερασπίζονται το δικαίωμα στη διαφωνία και στη διαφορετικότητα
- Επιχειρηματολογούν για τη σημασία των κοινών αποφάσεων και της συνδιαμόρφωσης
- Κατανοούν και καλλιεργούν τη σημασία της οργάνωσης και της συνεργασίας για την εύρυθμη λειτουργία των κοινωνικών υποσυνόλων στα οποία ανήκουν (οικογένεια, σχολείο κ.ά.)
- Συζητούν, συνεργάζονται και επικοινωνούν με όλους τους συμμαθητές τους ανεξάρτητα από τη θρησκευτική ή πολιτισμική τους ταυτότητα
- Αναγνωρίζουν τη σημασία της ανεξιθρησκίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τα αξιολογούν με θεολογικά κριτήρια

Δ. Ως προς την ανάπτυξη ηθικής συνείδησης (με άξονα το σχήμα «αξίες και επιλογές»)

- Συναισθάνονται και προβληματίζονται γύρω από τις ηθικές αξίες της ζωής (αγάπη, συμπόνια, δικαιοσύνη, ειρήνη, γενναιότητα, πνευματική ωριμότητα, προσωπική αλλαγή κ.ά.)
- Εμπεδώνουν τη σημασία της υπεράσπισης των πιστεύω
- Συνειδητοποιούν τη δύναμη και την ευθύνη της επιλογής, την οποία αντιλαμβάνονται ως όρο και κριτήριο της ηθικής ζωής
- Αναγνωρίζουν τη σημασία της μετάνοιας και της αλλαγής
- Συναισθάνονται τη σημασία της διαφορετικότητας και της ποικιλίας
- Αναγνωρίζουν και εμπνέονται από θετικά πρότυπα και ηθικές αξίες

ΣΤ. Ως προς τη συμμετοχή στη διδακτική διεργασία

- Εντοπίζουν πληροφορίες από διάφορες πηγές, τις αναλύουν και τις παρουσιάζουν
- Μαθαίνουν χρησιμοποιώντας ερμηνευτικά κριτήρια
- Προσεγγίζουν και επεξεργάζονται διάφορα έργα τέχνης (εικαστικές τέχνες, λογοτεχνία, μουσική κ.ά.) που συνδέονται με τον κόσμο της θρησκείας
- Πραγματοποιούν μικροέρευνες στο περιβάλλον τους (σχολικό, οικογενειακό) και παρουσιάζουν συμπεράσματα
- Λειτουργούν μεταγνωστικά, αξιολογώντας την εργασία της τάξης και την προσωπική τους πρόοδο και συμμετοχή

Γ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Πρόγραμμα Σπουδών Γυμνασίου

— Η θρησκεία στη ζωή, στην ιστορία και στον πολιτισμό —

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: Πορεία και ανάπτυξη (46 ώρες)	Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: Πορεία μέσα από αντιθέσεις (48 ώρες)	Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: Από το τοπικό στο οικουμενικό (48 ώρες)
<ol style="list-style-type: none">1. Μεγαλώνουμε και αλλάζουμε (3 δώρα)2. Η συνάντηση του Χριστιανισμού με τον Ελληνισμό (5 δώρα)3. Πώς ζουν οι Χριστιανοί; Η νέα ζωή της Εκκλησίας (4 δώρα)4. Πώς παίρνονται οι αποφάσεις (3 δώρα)5. Μονοθεϊστικές θρησκείες: Ιουδαϊσμός και Ισλάμ (5 δώρα)6. Θρησκευτικές αναζητήσεις της μακρινής Ανατολής (3 δώρα)	<ol style="list-style-type: none">1. Μπορούν οι άνθρωποι να εικονίζουν τον Θεό; (4 δώρα)2. Ποιος είναι ο Θεός των Χριστιανών; «Τίνα με λέγουσιν οι άνθρωποι είναι;» (4 δώρα)3. Ποιος είναι ο άνθρωπος; (4 δώρα)4. Εμείς και οι «άλλοι» (4 δώρα)5. Διάσπαση και αντιπαλότητα στις θρησκείες (5 δώρα)6. Ορθοδοξία και Νέος Ελληνισμός (3 δώρα)	<ol style="list-style-type: none">1. Η Χριστιανοσύνη στον σύγχρονο κόσμο (4 δώρα)2. Το ζήτημα της θρησκείας στη σύγχρονη Ευρώπη (3 δώρα)3. Σύγχρονες θρησκευτικές μορφές στην Ορθοδοξία και στον κόσμο (2 δώρα)4. «Πού είναι ο Θεός;»: Η οδύνη του σύγχρονου κόσμου και το αίτημα της σωτηρίας από το κακό (4 δώρα)5. Ελπίδα και αγώνας για τη μεταμόρφωση του κόσμου (4 δώρα)6. Από την αρχή έως το τέλος του κόσμου (4 δώρα)7. Διευρύνοντας τις εμπειρίες μας / Χτίζοντας τον κόσμο μας (Project) (3 δώρα)

Α΄ Γυμνασίου

Βασικός άξονας των θεματικών ενοτήτων

Πορεία και ανάπτυξη

Οι θεματικές ενότητες οργανώνονται με κεντρικούς άξονες την ιδέα της προσωπικής πορείας των μαθητών και την ιστορική πορεία του Χριστιανισμού. Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να ανακαλύψουν, να διαγνώσουν και να ερμηνεύσουν την αμφίδρομη πορεία από τη θρησκεία στον πολιτισμό, όπως καταγράφηκε στην ιστορία, οικοδομώντας παράλληλα τον δικό τους προσωπικό –νοηματικό και αξιακό– κόσμο μέσα από τη σύνδεση και την αναμετρηση των ερωτημάτων που τους απασχολούν με τις προτάσεις και τις απαντήσεις του Χριστιανισμού, λαμβάνοντας υπόψη και αυτές των άλλων θρησκειών.

Α΄ Γυμνασίου

Γενικοί στόχοι της τάξης

Οι μαθητές ενθαρρύνονται και καθοδηγούνται:

- να προσεγγίσουν τη συγκρότηση και την πορεία της πρώτης Χριστιανικής Εκκλησίας εντός του ιστορικού πλαισίου και της ευρύτερης πολιτισμικής συνάφειας της Ύστερης Αρχαιότητας
- να κατανοήσουν σημαντικά γεγονότα, εξελίξεις και επιλογές της πρώτης Εκκλησίας (εξάπλωση, επισημοποίηση, θεσμική οργάνωση, συνάντηση με τον Ελληνισμό, ανάπτυξη δογματικής διδασκαλίας και λατρείας) και πώς αυτά διαμόρφωσαν την ταυτότητά της και επηρέασαν τον πολιτισμό μέχρι τις μέρες μας
- να συνειδητοποιήσουν τη δυναμική της συνάντησης του Χριστιανισμού με τον Ελληνισμό και τη διαχρονική σημασία της σύνθεσης που προέκυψε για την Εκκλησία και τον πολιτισμό
- να κατανοήσουν την πρόταση της Εκκλησίας για τη ζωή του ανθρώπου και τις σχέσεις του με τον Θεό, τους συνανθρώπους του και την κτίση

- να γνωρίσουν και να αξιολογήσουν τη ζωή και τη δράση σημαντικών προσώπων του Χριστιανισμού καθώς και άλλων θρησκειών
- να εξοικειωθούν με τη μελέτη μνημείων πολιτισμού και έργων τέχνης, ανιχνεύοντας την πνευματική τους καταγωγή
- να γνωρίσουν βασικές πτυχές του Ισλάμ και του Ιουδαϊσμού (θρησκευτικά γεγονότα, γιορτές, λατρεία, τρόπος ζωής, αξίες και στάσεις ζωής) και να συνειδητοποιήσουν τις σχέσεις των δύο θρησκειών με τον Χριστιανισμό
- να προσεγγίσουν διδασκαλίες, αναζητήσεις και εμπειρίες από τις μεγάλες θρησκείες του κόσμου και να αναγνωρίσουν αξίες και σύστοιχες στάσεις ζωής
- να θεωρήσουν με διευρυμένα πνευματικά κριτήρια τις σημαντικές πτυχές της ζωής τους (ηλικιακή πρόοδος, νέες ανάγκες, επιρροές, κρίσιμες αποφάσεις)
- να αναπτύξουν ενδιαφέρον για τη μελέτη τόσο της θρησκευτικής τους ιδιοπροσωπίας όσο και άλλων θρησκειών
- να καλλιεργήσουν στάσεις αποδοχής και σεβασμού προς τη θρησκευτική και πολιτισμική ετερότητα.

1. Μεγαλώνουμε και αλλάζουμε (3 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) εκφράζουν συναισθήματα και ερωτήματα που τους απασχολούν, καθώς αλλάζουν εκπαιδευτική βαθμίδα και βρίσκονται μπροστά σε νέες προκλήσεις</p> <p>β) μπαίνουν στη θέση των Χριστιανών της εποχής και διακρίνουν, περιγράφουν και αποτιμούν τις δυσκολίες και τα διλήμματα της Εκκλησίας των πρώτων αιώνων</p> <p>γ) εξηγούν με παραδείγματα τη σημασία της οργάνωσης (για την Εκκλησία και για τους ίδιους)</p>	<p>I. Το πέρασμα σε μια νέα σχολική κοινότητα, ένα καινούργιο κύκλο ζωής (Γυμνάσιο):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αλλαγές, όνειρα και σχέδια • Δυσκολίες και προκλήσεις • Ανάγκη για προσωπική διαδρομή και οργάνωση <p>II. Η Εκκλησία ανοίγεται και εξαπλώνεται</p> <p>i. Από τους διωγμούς στη νομιμοποίηση και στην «επίσημη θρησκεία του κράτους» (Ευσεβίου Καισαρείας, <i>Εκκλησιαστική Ιστορία</i> και <i>Εις τον βίον Κωνσταντίνου</i>)</p> <p>ii. Οι ναοί της νέας θρησκείας: Από τις κατακόμβες και τα οικήματα στην ανέγερση μεγαλόπρεπων βασιλικών</p> <p>iii. Μεγάλα κέντρα του Χριστιανισμού: Ιεροσόλυμα, Αντιόχεια, Ρώμη, Αλεξάνδρεια, Κωνσταντινούπολη</p> <p>iv. Προκλήσεις και προβλήματα</p> <p>III. Η Εκκλησία οργανώνεται</p> <p>i. Από την εκκλησία του Δήμου στην Εκκλησία του Χριστού. Ο εκκλησιαστικός μετασχηματισμός της πόλης</p> <p>ii. Οι Χριστιανοί, πολίτες ενός άλλου κόσμου (Φιλ 2, 2-8 και προς Διόγνητον Επιστολή)</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ρόλος στον τοίχο: «Ένας δωδεκάχρονος στη σύγχρονη Ελλάδα: Όλοι θέλουν το καλό μου! Εγώ ποιος ονειρεύομαι να γίνω;» (στόχος: Αναγνώριση προσωπικών δυνατοτήτων, διλημμάτων και δυσκολιών) (I) 2. Παιχνίδι ρόλων με σενάριο: «Συζήτηση μεταξύ χριστιανού και εθνικού μετά την ανακήρυξη του Χριστιανισμού ως επίσημης θρησκείας» (στόχος: Διερεύνηση κινήτρων, διαθέσεων κ.ά.) (II.i, II.iv) 3. Ανακριτική καρτέλα: Ένας χριστιανός σε θέση ισχύος (στόχος: Εμβάθυνση στα κίνητρα και τις διαθέσεις) (II.i, II.iv) 4. Παρουσίαση σκηνών με έμπνευση από την «προς Διόγνητον επιστολή» (στόχος: Ανάδειξη συγκεκριμένων εκφράσεων ζωής των πρώτων χριστιανών) (III.ii) 5. Ιδεοθύελλα με τη λέξη «κλήρος», «κοινόβιο» (III) <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. TPS: «Οι αλλαγές, τα όνειρα, οι ανάγκες και τα σχέδιά μας» (I) 2. Artful Thinking («ακούγοντας 2 x 10»): <i>Η μπαλάντα του οδοιπόρου</i>, Μ. Ελευθερίου-Μ. Χατζιδάκις (I) 3. Artful Thinking («ακούγοντας 2 x 10»): <i>Δρόμος</i>, Γιάννης Αγγελάκας, Τρύπες (I) 4. Artful Thinking («σκεφτείτε, αμφιβάλετε, εξερευνήστε»): <i>Ιουστινιανός και Θεοδώρα</i>, ψηφιδωτή παράσταση από τον Άγιο Βιτάλιο της Ραβέννας (II.i) 5. Artful Thinking («σκεφτείτε, αμφιβάλετε, εξερευνήστε»): alexamenosGraffito ALEXAMENOS SEBETE ΘΕΩΝ, (II.i) 6. Ιστοεξερεύνηση στις κατακόμβες (II.ii) 7. TPS: Ερευνώντας τη σημασία των συμβόλων των κατακομβών (II.ii) 8. Artful Thinking («τι σε κάνει να το λες;» και «βάζοντας τίτλους»): Σύμβολα και εικόνες (<i>Η δεομένη-Orante</i> και η <i>ευγνώμων-Grata</i>) από τις κατακόμβες (II.ii) 9. Διερεύνηση του οικήματος στη Δούρα Ευρωπό: Μετατροπές και διαρρύθμιση για την τέλεση της χριστιανικής λατρείας (II.ii) 10. Artful Thinking («σκεφτείτε, αμφιβάλετε, εξερευνήστε»): <i>Το μονόγραμμα του Χριστού</i> στα ανάγλυφα και τα νομίσματα (II.ii) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια: <i>Γ' Γυμνασίου</i> (1997), δ.ε. 19</p> <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Όψεις της Θρησκείας / Κόσμος</i>, στο <i>Όψεις της Θρησκείας</i> • <i>Καινή Διαθήκη / Τα παιδικά χρόνια του Χριστού</i>, στο <i>Θρησκευτικά Γυμνασίου (2000)</i> • <i>Βιβλιοθήκη / Καινή Διαθήκη / Απαρχές</i>, στο <i>Θρησκευτικά Α', Β', Γ' Γυμνασίου (2007)</i> • <i>Οι αγώνες στη ζωή μας, Η αναζήτηση και φανέρωση της αλήθειας</i>, στο <i>Θρησκευτικά Ε' και ΣΤ' Δημοτικού</i>

<p>δ) αναπλάθοντας τις συνθήκες της εποχής διακρίνουν και αποτιμούν την επιλογή και τα κίνητρα της μοναχικής ζωής</p> <p>ε) αξιολογούν το έργο προσώπων της εποχής</p>	<p>iii. Κλήρος (επίσκοποι, πρεσβύτεροι, διάκονοι): λειτουργική ευθύνη και διακονία του λαού (Τιτ 1, 7-9. Α Τιμ 3, 2-13. και Πολυκάρπου Σμύρνης, προς Φιλιππησίους 6, 1-3)</p> <p>iv. Κοινοβιακός μοναχισμός. Η πνευματική αντίπολις</p> <p>v. Παχώμιος, Μ. Βασίλειος, Βενέδικτος, Ιωάννης Κασσιανός (βλ. Μοναχικοί Κανόνες Μεγάλου Βασιλείου, αγίου Βενεδίκτου, Ιωάννη Κασσιανού)</p>	<p>11. Ιστοξερεύνηση στις Βασιλικές της Ραβέννας (π.χ. άγιος Απολλινάριος και άγιος Βιτάλιος) (II.ii)</p> <p>12. Η καστροπολιτεία του Μυστρά [βλ. http://www.culture.gr/culture/mystras-edu/index.html]</p> <p>13. Ταξίδι στον κόσμο του ψηφιδωτού [βλ. Πρόγραμμα Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου Αθηνών www.byzantinemuseum.gr] (II.ii)</p> <p>14. Artful Thinking («παιγνίδι επεξεργασίας»): <i>Κοίμηση Εφραίμ του Σύρου</i>, Ι. Ν. Αγ. Κωνσταντίνου Ιεροσόλυμα, [βλ. http://pandektis.ekt.gr/pandektis/handle/10442/85321] ή Αγ. Νικολάου Αναπαυσά Μετεώρων. Επίσης <i>Κοίμηση Αγ. Σάββα</i> [βλ. http://www.googleartproject.com/collection/benaki-museum-of-greek-civilization/artwork/the-dormition-of-st-savvas-unknown-artist/712976] (III.iv.)</p> <p>15. TWPS: Ερευνώντας μοναστικούς κανόνες του Μ. Βασιλείου και του Παχωμίου (στόχος: Η ανάδειξη του κοινοβιακού μοναχισμού ως μικρογραφίας της πρωτοχριστιανικής κοινότητας) (III.iv)</p> <p>16. Μελέτη περίπτωσης: Παχώμιος (III.v)</p> <p>17. Έρευνα: «Ο κλήρος σήμερα» (ονομασίες, καθήκοντα, ρόλος, άμφια κ.ά.) (III.iii)</p> <p>18. Κατασκευή εννοιολογικού χάρτη: Η οργάνωση της Εκκλησίας (III)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Απόδοση με σκίτσα των συμβόλων των κατακομβών. Στη συνέχεια: Μια φράση για το καθένα (II.ii)</p> <p>2. Κατασκευή χάρτη του 4^{ου} αι. με τις μεγάλες πόλεις-κέντρα του Χριστιανισμού (II.iii)</p> <p>3. Σύνταξη κειμένου: Το γράμμα ενός μοναχού που περιγράφει τη ζωή σε ένα αιγυπτιακό κοινόβιο του 4^{ου} αι. (III.iv)</p> <p>4. Κατασκευή ψηφιδωτών (II.ii)</p> <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Σε συνεργασία με τον καθηγητή της Ιστορίας και των Εικαστικών: Η τέχνη του ψηφιδωτού από την Αρχαία Ελλάδα έως το Βυζάντιο (II.ii)</p> <p>2. Σε συνεργασία με τον καθηγητή της Ιστορίας και των Εικαστικών: Αρχαιοελληνικοί και χριστιανικοί τάφοι (II.ii)</p> <p>Ε. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Περιπατώντας σε μια Βασιλική του 5^{ου} αι. (Αχειροποίητος, Άγιος Δημήτριος Θεσσαλονίκης) ή σε κάποιο άλλο παλαιοχριστιανικό ναό της περιοχής (II.ii)</p> <p>2. Επίσκεψη σε μοναστήρι της περιοχής (III)</p>
--	---	---

2. Η συνάντηση του Χριστιανισμού με τον Ελληνισμό (5 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) επιβεβαιώνουν τη δυναμική των επιρροών και των συνθέσεων, διερευνώντας προσωπικές τους εμπειρίες</p> <p>β) ευαισθητοποιημένοι στη δυναμική των συνθέσεων, προεκτείνουν τη σκέψη τους και αναγνωρίζουν διαστάσεις και πεδία της συνάντησης Χριστιανισμού-Ελληνισμού</p> <p>γ) εξακριβώνουν τον ρόλο της ελληνικής γλώσσας στη διάδοση και στην ανάπτυξη του Χριστιανισμού και στην ανάπτυξη της θεολογίας του</p> <p>δ) αναγνωρίζουν και αποτιμούν τον ρόλο της ελληνικής παιδείας στη ζωή και στο έργο προσώπων</p>	<p>I. Η δυναμική των «συναντήσεων»</p> <p>i. Η ζωή είναι συνάντηση (παρέες, ομάδες, χώροι, δικτυακές κοινότητες...)</p> <p>ii. Αναγνωρίζοντας τις θετικές και αρνητικές επιρροές στη ζωή μας</p> <p>iii. Μεγαλώνουμε μέσα από συνθέσεις</p> <p>II. Ελληνισμός και Χριστιανισμός. Η συνάντηση δύο κόσμων</p> <p>i. Παύλος, ο απόστολος που συνέδεσε τον Χριστιανισμό με τον Ελληνισμό</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στον Άρειο Πάγο της Αθήνας (Πραξ 17, 16-34) • Στη σχολή του Τυράννου στην Έφεσο (Πραξ 19, 9-10) <p>ii. Η ελληνική ως γλώσσα της Εκκλησίας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η κυριαρχία της ελληνικής γλώσσας στον ελληνορωμαϊκό κόσμο • Η ελληνική ως γλώσσα των κειμένων της Εκκλησίας: Από τη μετάφραση των Ο΄ στον Κανόνα της Αγίας Γραφής (Αρχή της 39^{ης} Εορταστικής Επιστολής του Μ. Αθανασίου) • «Τη γλώσσα μας την εκπαιδεύσαμε ... την ευγενίσαμε... και τη γλυκάναμε» (Γρηγ. Ναζιανζηνός, <i>Εις εαυτόν</i>): Η ελληνική ως γλώσσα των Πατέρων και εκφραστικό όχημα της εκκλησιαστικής πίστης <p>iii. Διάλογος και εκλεκτικές συγγένειες με την ελληνική σοφία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ιουστίνος, ο φιλόσοφος και μάρτυρας: Ο Ελληνισμός 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Συλλογικός ρόλος: Προσπαθώντας να πείσουμε ή να αποτρέψουμε τον άλλον για κάτι θετικό ή αρνητικό (στόχος: Διερεύνηση της δυναμικής και της λειτουργίας των επιρροών) (I) 2. Ο Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης αφηγείται το γεγονός της επίσκεψης του Απ. Παύλου στην Αθήνα (II.i) 3. Αντιγνώμια δύο πολιτών της Καισάρειας του 4^{ου} αιώνα: Να σπουδάσουν ή όχι οι χριστιανοί νέοι τα ελληνικά γράμματα; (στόχος: Κατανόηση των επιχειρημάτων και της θετικής στάσης των Πατέρων προς την ελληνική παιδεία) (II.iii) 4. Παιχνίδι ρόλου: Δύο μαθητές αναλαμβάνουν να ξεναγήσουν συμμαθητές τους σε έναν αρχαιοελληνικό ναό και σε μια χριστιανική βασιλική επισημαίνοντας αντιστοιχίες και ομοιότητες (III.i) <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. TPS: Οι συναντήσεις μας / οι επιρροές μας (I) 2. Ιστοεξερεύνηση: Τα ταξίδια του Παύλου, οι πόλεις – κέντρα της εποχής (στόχος: Ανάδειξη του ελληνικού «πνεύματος» της ζωής των πόλεων) (I.i) 3. Artful Thinking («αντιλαμβάνομαι, γνωρίζω, φροντίζω»): <i>Ο απόστολος Παύλος κηρύττει στον Άρειο Πάγο</i>, Σπ. Βασιλείου, I. Ν. Αγίου Διονυσίου (II.i, II.ii) 4. Artful Thinking («αντιλαμβάνομαι, γνωρίζω, φροντίζω»: <i>St Paul Preaching in Athens</i>, Raphael, Victoria and Albert Museum (II.i) 5. Μελέτη περίπτωσης: Οι σπουδές των τριών Ιεραρχών (II.iii) 6. Επίλυση προβλήματος: Γιατί ο αυτοκράτορας Ιουλιανός χαρακτηρίστηκε «παραβάτης»; (I.iv) 7. Διερεύνηση πηγών και εικόνων για τα παρακάτω θέματα: <ul style="list-style-type: none"> • Δάσκαλοι και μαθητές στο Βυζάντιο (II.v) • Τα πρώτα γράμματα, τα μαθήματα και οι σπουδές στο Βυζάντιο (II.v) • Η γραφή και τα σύνεργά της (II.v) • Βιβλία και βιβλιοθήκες (II.v) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Γ΄ Γυμνασίου</i> (1997), δ.ε. 25, 26 • <i>Γ΄ Γυμνασίου</i> (2006), δ.ε. 13, 16 • <i>Β΄ Λυκείου</i> (1989), δ.ε. 27 <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΙΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Βιβλιοθήκη / Η Ιστορία της Εκκλησίας / Απαρχές, Επέκταση διωγμοί και αναγνώριση, στο Θρησκευτικά Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου</i> (2007) • <i>Εκκλησιαστική Ιστορία / Η φανέρωση της Εκκλησίας, Μεγάλοι Πατέρες της Ανατολικής Εκκλησίας, Πατερικές μορφές της αρχαίας χριστιανικής Δύσης, Μορφές χριστιανικής τέχνης, στο Θρησκευτικά Γυμνασίου</i> (2000) • <i>Ο λατρευτικός πλούτος της Εκκλησίας / Ο χώρος,</i>

<p>της Εκκλησίας (Αποστόλων, Απολογητών και Πατέρων)</p> <p>ε) επαληθεύουν και αξιολογούν τη σύνθεση Ελληνισμού-Χριστιανισμού σε συγκεκριμένα μνημεία και έργα τέχνης, καθώς και στην καθημερινή ζωή των Βυζαντινών</p>	<p>προετοίμασε τον κόσμο να δεχτεί τον Χριστιανισμό (Ιουστίνου, <i>Απολογία Β'</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πατέρες του 4^{ου} αιώνα: Η δημιουργική συνάντηση του χριστιανικού κηρύγματος με την ελληνική σοφία. Το παράδειγμα των Τριών Ιεραρχών (Μ. Βασιλείου, <i>Προς τους νέους όπως αν εξ ελληνικών ωφελούντο λόγων</i>) <p>iv. Ιουλιανός: Ένας αυτοκράτορας νοσταλγός της εθνικής θρησκείας</p> <p>v. Η ελληνική παιδεία σφραγίζει τον πολιτισμό της βυζαντινής αυτοκρατορίας</p> <p>III. Η αποτύπωση της σύνθεσης Ελληνισμού και Χριστιανισμού στην τέχνη</p> <p>i. Από τον περίπτερο αρχαιοελληνικό ναό στη χριστιανική βασιλική</p> <p>ii. Από τα Φαγιούμ στη χριστιανική εικόνα</p> <p>iii. Από τον Ορφέα και τον Ήλιο της αρχαίας Ελλάδας στον Καλό Ποιμένα και στον Ήλιο της δικαιοσύνης ή στον Παντοκράτορα της Εκκλησίας</p> <p>iv. Από τη σοφία του κόσμου στη σοφία του Θεού: Περιδιάβαση στον υμνολογικό τόπο του Ακαθίστου Ύμνου</p> <p>v. Μια λογοτεχνία με θέμα την αγιότητα (<i>Μαρτυρολογία και Αποφθέγματα αγίων γερόντων</i>)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Σχολεία και Πανεπιστήμια (II.v) <p>8. Μελέτη περίπτωσης: Φώτιος και Άννα Κομνηνή (II.v)</p> <p>9. Artful Thinking («σκεφτείτε, αμφιβάλετε, εξερευνήστε»): <i>Οι φιλόσοφοι</i> στη χριστιανική εικονογραφία (π.χ. Μονή Φιλανθρωπών, εικονογραφημένα χειρόγραφα) (II.iii)</p> <p>10. Artful Thinking («βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι» ή «χρώματα, σχήματα, γραμμές»): Από τα Πορτρέτα του Φαγιούμ στις Απαρχές της Τέχνης των Βυζαντινών Εικόνων [Βλ. Έκθεση Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης http://www.ics.forth.gr/isl/fayum/ekthemata.htm] (III.ii)</p> <p>11. Συγκριτική εξέταση: <i>Πορτρέτα του Φαγιούμ, Βρεφοκρατούσα και Χριστός</i> του 6^{ου} αι. και <i>Βρεφοκρατούσα</i> του 13^{ου} αι. από την Αγ. Αικατερίνη του Σινά (III.iii)</p> <p>12. Artful Thinking («σκεφτείτε, αμφιβάλετε, εξερευνήστε»): <i>Ο Χριστός ως Ορφέας</i> ή <i>ως καλός Ποιμένας</i>, ψηφιδωτό από το Μουσείο της Galla Placidia στη Ραβέννα (III.iii)</p> <p>13. Artful Thinking («χρώματα, σχήματα, γραμμές» ή «κοιτάζοντας 2 x 10»): <i>Ο Παντοκράτορας</i> της Μονής Δαφνίου και ο Δίας του Φειδία (III.iii)</p> <p>14. Artful Thinking («δημιουργικές συνδέσεις»: Κείμενο και εικονογραφήσεις του Ακαθίστου Ύμνου) (III.iv)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Κατασκευή χάρτη με τις χριστιανικές κοινότητες της Ελλάδας της αποστολικής εποχής (I.ii)</p> <p>2. Κατασκευή πόστερ με τη γραφή και την αρίθμηση των Βυζαντινών: Από τη μεγαλογράμματη στη μικρογράμματη γραφή (II.iii)</p> <p>3. Κάτοψη περιπτερού ναού και βασιλικής, αναγνώριση των ονομασιών και τοποθέτηση των μερών και των μελών του κάθε ναού (III.i)</p> <p>4. Εννοιολογικός χάρτης για τη συνάντηση Ελληνισμού-Χριστιανισμού (II, III)</p> <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Σε συνεργασία με τον καθηγητή των Εικαστικών: Μελέτη της Εγκαυστικής τεχνικής και της τέμπερας (τεχνικές του Φαγιούμ), Κατασκευές σε / με κερί (III)</p> <p>Ε. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Επίσκεψη στο Θησείο (Ναό του Ηφαίστου) και σε μια χριστιανική</p>	<p>στο <i>Επιλεγμένα θέματα Θρησκευτικών Α' Ενιαίου Λυκείου</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Η αναζήτηση και φανέρωση της αλήθειας, στο Θρησκευτικά Ε' και ΣΤ' Δημοτικού</i> • <i>Β' περιοδεία Απ. Παύλου, Βυζαντινή τέχνη στην πόλη της Θεσσαλονίκης, στο Θρησκευτική Αγωγή</i> • <i>Δημόσιος βίος, στο Δημόσιος και Ιδιωτικός βίος στην Αρχαία Ελλάδα</i> • <i>Επίσκεψη στην Κωνσταντινούπολη, στο λογισμικό Στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων</i>
--	--	--	---

		βασιλική (III.i)	
--	--	------------------	--

3. Πώς ζουν οι Χριστιανοί; Η νέα ζωή της Εκκλησίας (4 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αναγνωρίζουν και διερευνούν διλήμματα, διατυπώνοντας προσωπικούς προβληματισμούς και ερωτήματα για το νόημα της ζωής</p> <p>β) αναφέρουν και κρίνουν τις βασικές αξίες της χριστιανικής πρότασης ζωής, όπως εκφράζονται στη Βίβλο, στη λατρεία, στα κείμενα και στην τέχνη της Εκκλησίας</p> <p>γ) διασαφηνίζουν τις προσωπικές και κοινωνικές διαστάσεις της ευχαριστιακής στάσης ζωής, σε συνάρτηση με προσωπικές εμπειρίες και παραδείγματα</p> <p>δ) διακρίνουν τα μέρη της Θείας Ευχαριστίας και εξηγούν τον κεντρικό της ρόλο στη</p>	<p>I. Μπροστά στα ερωτήματα για τη ζωή</p> <p>i. Ο άνθρωπος ζει μόνο με ψωμί;</p> <p>ii. Η ζωή είναι ατομική πορεία ή σχέση;</p> <p>iii. Η ζωή είναι κτήμα που κατέχουμε ή δώρο που μας δόθηκε;</p> <p>iv. Η φύση είναι ιδιοκτησία μας;</p> <p>II. Ερμηνεύοντας την πρόταση ζωής της χριστιανικής Εκκλησίας</p> <p>i. Συνάντηση με τον προσωπικό Θεό της Βίβλου:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ο Θεός επισκέπτεται τον άνθρωπο που τον φιλοξενεί και τον εμπιστεύεται: Μπροστά στην Ορθόδοξη εικόνα της Αγίας Τριάδας (Η φιλοξενία του Αβραάμ); Πίστη σε έναν Θεό σχέσης και αγάπης: Ο Θεός ως Τριάδα («Η χάρις του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού και η αγάπη του Θεού και Πατρός και η κοινωνία του Αγίου Πνεύματος εΐη μετά πάντων υμών». Ευχή της Αναφοράς της Θ. Λειτουργίας του Ι. του Χρυσοστόμου) Η πίστη ως ελεύθερη ανταπόκριση στο κάλεσμα του Θεού. Το παράδειγμα της Θεοτόκου: «Είπε δε Μαριάμ: Ίδου η δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατά το ρήμα σου» (Λκ 1, 38) Η πίστη ως συνεχής ευλογία του Θεού: «Ευλόγει η ψυχή μου τον Κύριο» (Ψλ 102, 1-9) 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Ιδεοθύελλα: «Τι χρειάζεται ο άνθρωπος για να ζήσει;» (I) Παντομίμα και παρουσίαση σκηνής με θέμα: «Φιλία, εμπιστοσύνη, αλληλεξάρτηση, επικοινωνία: Όροι ζωής για τον άνθρωπο» (I) Αντιγνωμίες: «Ο άνθρωπος είναι ιδιοκτήτης της φύσης και δικαιούται να την εκμεταλλεύεται για το καλό του!» (I.iv) Παντομίμα και παρουσίαση σκηνής από την Ομιλία του Μ. Βασιλείου, <i>Προς πλουτούντας</i> (II.ii) <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> TPS: «Οι σχέσεις μας με τους άλλους και τη φύση» με βάση το Εφ 4, 25-32 (I) Artful Thinking («βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι» και «τι σε κάνει να το λες;»): Έργα που αναδεικνύουν τη χαρά της ζωής π.χ. του Φ. Πατρικαλάκη και του Μπ. Πυλαρινού από τη σειρά <i>Γιορτή</i> [βλ. http://pilarinos.gr] (I) Artful Thinking («αρχή, μέση και τέλος» και «βάζοντας τίτλους»): <i>Η Φιλοξενία του Αβραάμ</i>, Μουσείο Μπενάκη και <i>Αγία Τριάδα</i>, Αντρέι Ρουμπλιώφ (II.i) Artful Thinking: <i>Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου</i> <ol style="list-style-type: none"> Αγ. Γεώργιος Αχρίδας – Κουρμπίνοβο [βλ. http://www.wikipaintings.org/en/konstantinos-parthenis/music-painting-and-decoration-of-a-piano-1920#supersized-artistPaintings-269478] Κωνσταντίνου Παρθένη [βλ. http://www.wikipaintings.org/en/el-greco#supersized-spanish-period-190980] (II.i) Ξεμάγνηση στο εικονικό μουσείο του Ιερού Κοινοβίου του Ευαγγελισμού στην Ορμούλια Χαλκιδικής 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Β΄ Γυμνασίου</i> (1998), δ.ε. 19 <i>Α΄ Γυμνασίου</i> (2006), δ.ε. 5 (<i>φιλοξενία του Αβραάμ</i>) <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Όψεις της Θρησκείας / Χριστιανισμός / Κοινότητα και Σύγχρονα Θέματα / Κατανάλωση, και πλούτος, Προκατάληψη, Θεός / Κακό και δυστυχία, στο Όψεις της Θρησκείας</i> <i>Εκκλησιαστική Ιστορία / Η Εκκλησία της αγάπης και της διακονίας, στο Θρησκευτικά Γυμνασίου (2000)</i> <i>Ο λατρευτικός πλούτος της Εκκλησίας / Λατρεία, στο Επιλεγμένα θέματα Θρησκευτικών Α΄ Ενιαίου Λυκείου</i>

<p>ζωή των Χριστιανών</p> <p>ε) διακρίνουν τον ηθικισμό ως στείρα προσκόλληση σε κανόνες και εντολές από τη χριστιανική ηθική πρόταση για τη ζωή ως σχέση (με τον Θεό, τον συνάνθρωπο και την κτίση)</p>	<p>ii. Ζώντας με νόημα στον κόσμο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Είσοδος στην εκκλησιαστική κοινότητα με το Βάπτισμα • Ζωή Ευχαριστίας στην εκκλησιαστική κοινότητα (Πραξ 2, 42-46 και Ευχή Αναφοράς (όπως το σιτάρι) από τη <i>θ. Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου</i>) • Τα μέρη της Θείας Λειτουργίας: Αγιασμός όλης της ζωής • Μίμηση του Χριστού <ul style="list-style-type: none"> - Τα γνωρίσματα του καινούργιου ανθρώπου (Εφ 4, 25-32) - «Μην κρίνετε» (Μτ 7, 1-5) - «Όποιος υψώνει τον εαυτό του..» (Λκ 14, 7-14) - «Να ανεχόμαστε τις αδυναμίες των διπλανών μας» (Ρωμ 15, 1-2) - Μεγάλου Βασιλείου, <i>Προς πλουτούντας</i> - Γρηγορίου Θεολόγου, <i>Περί φιλοπτωχίας λόγος</i> - Γρηγορίου Νύσσης, <i>Κατά τοκιζόντων</i> • Ζώντας με ευθύνη για την κτίση <ul style="list-style-type: none"> - Από την Παλαιά Διαθήκη: Λευ 25, 23, Ψλ 64. 18, 1-6 - Ευχές για την κτίση από τη <i>Θεία Λειτουργία του Ιωάννη Χρυσοστόμου</i> - Αρχ. Σωφρονίου, <i>Ο Γέροντας Σιλουανός</i> - Ευχή Αγ. Μοδέστου για τα άρρωστα ζώα 	<p>[βλ. http://www.annunciation.gr/index.php] (II.i)</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Artful Thinking («ακούγοντας 10 x 2»): <i>Θεοτόκε Παρθένε</i> (II.i) 7. Επίλυση προβλήματος: Η κτίση στα Κάλαντα των Θεοφανίων (II.ii) 8. Artful Thinking («παιχνίδι επεξεργασίας» ή «δημιουργικές συνδέσεις»): <i>Παραβολή μιας ιστορίας της ελιάς και Ελιά-καντήλι</i>, Χρήστος Μποκόρος [βλ. http://www.bokoros.gr] (II.ii) 9. Artful Thinking: Εικόνες του Μυστικού Δείπνου - Θείας Ευχαριστίας (II.ii) 10. Artful Thinking («αντιλαμβάνομαι, γνωρίζω, φροντίζω»): Λόγοι του Γέροντος Πορφυρίου για το αηδονάκι (II.ii) 11. Ιστοεξερεύνηση και παρουσίαση: Τα στοιχεία της φύσης στη λατρεία της Εκκλησίας (II.ii) 12. Project: «Η Θεία Ευχαριστία έχει μια μεγάλη ιστορία» (Διερεύνηση της εξέλιξης της από τα πρωτοχριστιανικά χρόνια μέχρι σήμερα) (II.ii) 13. Εξετάζοντας τα μέρη της Θείας Λειτουργίας: Βρείτε δρώμενα με σημασία για τη ζωή του ανθρώπου και του κόσμου (II.ii) 14. Artful Thinking: Από τη σειρά <i>Άγγελος ποδηλάτης</i>, Μπάμπης Πυλαρινός [βλ. http://pilarinos.gr] (I) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παραγωγή κειμένου: Για τη ζωή στον κόσμο χρησιμοποιώντας έννοιες, όρους και εικόνες που επεξεργάστηκαν στο μάθημα (II.ii) 2. Χαρτοκοπτική (κόβουν και ανασυνθέτουν) με ένα έργο μοντέρνας τέχνης για τη χαρά της ζωής (π.χ. Γ. Κόττη, Η. Matisse ή Η. Miro) (II.ii) 3. Κατασκευή κολλάζ με έμπνευση από το Εφ. 4, 25-32 (II.ii) <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>Ε. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Συνέντευξη από τον ιερέα της τοπικής ενορίας γύρω από τη Θεία Ευχαριστία. Οργάνωση μιας Λειτουργίας όπου να τους εξηγήει το κάθε μέρος (II.ii)
---	--	---

		2. Συμμετοχή σε μια Βάπτιση (II.ii)	
--	--	-------------------------------------	--

4. Πώς παίρνονται οι αποφάσεις; (3 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) διερευνούν την αξία των κανόνων, των ορίων και των αποφάσεων για τη ζωή τους</p> <p>β) επιβεβαιώνουν ως κριτήριο για την ορθή απόφαση ό,τι προφυλάσσει και προάγει τη ζωή (ατομική και συλλογική, σωματική και ψυχική)</p> <p>γ) περιγράφουν και αξιολογούν τον τρόπο λήψης αποφάσεων από την πρώτη Εκκλησία και διατυπώνουν τις απόψεις τους για τον συνοδικό θεσμό</p> <p>δ) εξηγούν τις συνέπειες της διατύπωσης των δογμάτων για τη ζωή της εκκλησιαστικής κοινότητας</p> <p>ε) παρουσιάζουν και αξιολογούν τη ζωή και τη δράση Πατέρων</p>	<p>I. Συζητώντας για τα όριά μας</p> <p>i. Όλα επιτρέπονται;</p> <p>ii. Ποιος ξέρει και ποιος αποφασίζει για το σωστό;</p> <p>II. Η Χριστιανική Εκκλησία αποφασίζει και ορίζει την πίστη:</p> <p>i. Πότε και γιατί χρειάζονται οι αποφάσεις; Αντιδικίες, συγχύσεις, μονομέρειες και πλάνες στη σκέψη των πιστών (αιρέσεις)</p> <p>Πώς παίρνονται οι αποφάσεις;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Από την Αποστολική Σύνοδο (Πραξ 15) στον συνοδικό θεσμό • Οικουμενικές Σύνοδοι – Το παράδειγμα της Α΄ Οικουμενικής (στιγμιότυπα από την <i>Εκκλησιαστική Ιστορία</i> του Ευσεβίου Καισαρείας, στιγμιότυπα και ιστορίες από την Α΄, Δ΄, ΣΤ΄ και Ζ΄ Οικ. Σύνοδο) <p>ii. Οι Πατέρες της Εκκλησίας υπερασπίζονται την πίστη και ερμηνεύουν τον Λόγο του Θεού.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μέγας Αθανάσιος • Μέγας Βασίλειος • Κύριλλος Αλεξανδρείας • Μάξιμος ο Ομολογητής • Ιωάννης Δαμασκηνός <p>iii. Δόγματα / Όροι: Η ζωή και η πίστη της Εκκλησίας με λόγια</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παρουσίαση σκηνής: «Πόσο χρειαζόμαστε τα όρια;» (I) 2. Αντιγνωμίες: «Εφόσον η πίστη είναι ελεύθερη, κανένας δε χρειάζεται τα δόγματα!» (στόχος: Έλεγχος στερεότυπων γύρω από τα δόγματα) (I.i) 3. Παρουσίαση σκηνής: Πολίτες της Αλεξάνδρειας συζητούν στην αγορά μετά την απόφαση για την εξορία του Μ. Αθανασίου (II.i, II.ii) 4. Αντιγνωμίες: Χριστιανοί συζητούν στην αγορά με συμπολίτες τους που θεωρούν ότι ο Χριστός είναι μόνο άνθρωπος (στόχος: Τα δόγματα δεν είναι αφηρημένες ιδέες αλλά εκφράζουν εμπειρίες ζωής) (II.ii) <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. TPS: «Ποιος αποφασίζει για μας;» (I) 2. TWPS: Ποιοι κανόνες μπορούν να λειτουργούν αρνητικά; (I) 3. Artful Thinking («σκεφτείτε, αμφιβάλτε, εξερευνήστε» και «τι σε κάνει να το λες;»): Εικόνες της Πεντηκοστής, της Αποστολικής Συνόδου, της Α΄ και Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου (I, II.i) 4. Ανάλυση Διαστάσεων: Πώς λειτουργεί μια Σύνοδος (II.ii) 5. Μελέτη περίπτωσης: Μ. Αθανάσιος, Μάξιμος ο Ομολογητής (II) 6. Πραγματοποίηση μιας συνέλευσης τάξης για τη λήψη μιας απόφασης. Καταγραφή Πρακτικών. Συζήτηση στην τάξη γύρω από τη σημασία των ρόλων, της διαδικασίας, των αποφάσεων (I) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μεταγραφή κειμένου: Το «Πιστεύω» με λόγια απλά (II.iv) 2. Εννοιολογικός χάρτης: Αιρέσεις – Σύνοδοι – Δόγματα (II) 3. Σύνταξη κειμένου: Κανόνες για την τάξη μας όχι με ΜΗ αλλά με ΝΑ (I) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γ΄ Γυμνασίου (2006), δ.ε. 14, 15 και 18 • Γ΄ Γυμνασίου (1997), δ.ε. 24 <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βιβλιοθήκη / Η Ιστορία της Εκκλησίας / Απαρχές, Επέκταση διωγμοί και αναγνώριση, Εδραίωση και ακμή, στο <i>Θρησκευτικά Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου (2007)</i> • <i>Εκκλησιαστική Ιστορία / Τα προβλήματα στα πρώτα βήματα της Εκκλησίας, Η οργάνωση της Εκκλησίας, Οι αιρέσεις και η διδασκαλία της Εκκλησίας, στο Θρησκευτικά Γυμνασίου (2000)</i> • <i>Σύγχρονα θέματα / Χριστιανισμός / Θεός, στο Όψεις της Θρησκείας, στο Σύμβολο της Πίστεως, στο Θρησκευτικά Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού</i>

<p>που υπερασπίστηκαν την εκκλησιαστική αλήθεια στ) εξηγούν τη σημασία του Συμβόλου της Πίστεως για τους Χριστιανούς</p>	<p>iv. Το Σύμβολο της Πίστεως: Συγκρότηση της «μίας, αγίας, καθολικής και αποστολικής Εκκλησίας» γύρω από την κοινή πίστη III. Δέχονται όλοι οι Χριστιανοί το Σύμβολο της Πίστεως;</p>	<p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό τους βρίσκουν και παρουσιάζουν στην τάξη στοιχεία για το Κοινοβούλιο, τους Νόμους, το Σύνταγμα. Σε ολομέλεια συζητείται η αντιστοιχία τους με τη Σύνοδο, τα Δόγματα/Κανόνες και το Σύμβολο της Πίστεως (II.i) Ε. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p>	
---	---	--	--

5. Μονοθεϊστικές Θρησκείες: Ιουδαϊσμός και Ισλάμ (5 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) σκιαγραφούν τα βασικά γεγονότα της Παλαιάς Διαθήκης</p> <p>β) παρουσιάζουν τα βασικά πιστεύω του Ιουδαϊσμού και του Ισλάμ</p> <p>γ) εξηγούν το νόημα σημαντικών θρησκευτικών πρακτικών, γιορτών και συμβόλων</p> <p>δ) περιγράφουν και εξηγούν τη σχέση των πιστών με τις ιερές γραφές τους</p> <p>ε) αναγνωρίζουν σε συγκεκριμένες εκφράσεις τις κοινές ρίζες Χριστιανισμού και Ιουδαϊσμού</p> <p>στ) εντοπίζουν και σκιαγραφούν θρησκευτικά πρόσωπα και αποκρυπτογραφούν αφηγήσεις και αξίες στην τέχνη</p>	<p>I. Ιουδαϊσμός</p> <p>i. Ισραήλ, ένας περιπλανώμενος λαός μέσα στην ιστορία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βασικά γεγονότα (Πατριάρχες, Μωυσής / Έξοδος, βασιλείς, Βαβυλώνια αιχμαλωσία, Μακκαβαίοι, καταστροφή, διασπορά) • Γιορτές μνήμης (Πέσαχ, Σαβουώτ, Σουκώτ, Χανουκά, Πουρίμ) • Το αστέρι του Δαβίδ <p>ii. Η θεμελιακή σχέση του Ισραήλ με τις Ιερές Γραφές:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τορά: Ο γραπτός νόμος • Ταλμούδ: Ο προφορικός νόμος <p>iii. Πώς πρέπει να ζουν οι άνθρωποι;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σεμά (Δευτ 6, 4) • Ζωή σύμφωνα με τον Νόμο του Θεού (Νεεμίας 8, 1-12) • Το Σάββατο στη Συναγωγή <p>iv. Τα ιουδαϊκά σπάργανα του Χριστιανισμού. Η Παλαιά Διαθήκη, κοινό βιβλίο για Χριστιανούς και Ιουδαίους</p> <p>v. Η διαχρονική σχέση Ιουδαϊσμού και Ελληνισμού</p> <p>II. Ισλάμ</p> <p>i. Μωάμεθ: Η σφραγίδα των προφητών</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βασικά γεγονότα • Γιορτές μνήμης (Εγίρα, Μαουλίντ-γενέθλια του Μωάμεθ, Ραμαντάν) • Η λέξη με το όνομα του Αλλάχ 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Προσομοίωση: Καθημερινοί χαιρετισμοί των Μουσουλμάνων και των Εβραίων (I.iii, II.v) 2. Ένας νεαρός Εβραίος / Μουσουλμάνος περιγράφει μια γιορτή και εξηγεί τι ακριβώς θυμούνται οι Εβραίοι / Μουσουλμάνοι αυτή τη μέρα I.i, I.ii) <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Συγκέντρωση φωτογραφικού υλικού από τη σύγχρονη εβραϊκή ζωή (ανάγνωση Τορά, Μπαρ/Μπαρτ Μπιτσβά, Τείχος Δακρύων κ.ά.) (I.i, I.iii) 2. Αναζήτηση θρησκευτικής μουσικής των δύο θρησκειών στο διαδίκτυο, παρουσίαση στην τάξη (I.i, I.iii) 3. Ερωτήσεις –σχετικές με τη θρησκευτική του ζωή– προς έναν μουσουλμάνο έφηβο που ζει στην Ελλάδα (I.i - I.v) 4. Ερωτήσεις –σχετικές με τη θρησκευτική του ζωή– προς έναν εβραίο έφηβο που ζει στην Ελλάδα (I.i - I.v) 5. Ιερές ιστορίες: <i>Αβραάμ και Ισαάκ, Χανουκά</i>, [βλ. http://www.bl.uk/learning/cult/sacred/stories] (I.i.) 6. Ιερές ιστορίες: <i>Ο προφήτης Μωάμεθ και η αράχνη</i> [βλ. http://www.bl.uk/learning/cult/sacred/stories/] (II.i.) 7. Ιερές ιστορίες: <i>Δαβίδ και Γολιάθ</i> [βλ. http://www.bl.uk/learning/cult/sacred/stories] (II.vi.) 8. Επίλυση προβλήματος: «Η ιερή αποδημία (χατζ)» (II.v) 9. Artful Thinking: έργα του Marc Chagall (III.i.) [βλ. http://www.wikipaintings.org/en/marc-chagall] (III.i.) 10. Artful Thinking («αρχή, μέση, τέλος»): <i>Porcelain Unicorn</i> [βλ. http://vimeo.com/14407387] (III.iii) 11. Προβολή ντοκιμαντέρ Βασίλη Λουλέ, <i>Φιλιά εις τα παιδιά</i> (III.iii) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Β΄ Λυκείου</i> (1998), δ.ε. 5, 29, 30, 31 • <i>Β΄ Λυκείου</i> (1989), δ.ε. 2 • <i>Α΄ Γυμνασίου</i> (2006), σελ. 93 <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ώψεις της Θρησκείας / Ιουδαϊσμός, Ισλάμ και Σύγχρονα θέματα / Ιουδαϊσμός, Ισλάμ, στο Ώψεις της Θρησκείας</i> • <i>Ισλάμ / Μυστικισμός, στο Επιλεγμένα θέματα Θρησκευτικών Β΄ Ενιαίου Λυκείου</i> • <i>Γνωριμία με το Ισλάμ, στο Θρησκευτική Αγωγή</i>

<p>Ζ ανακαλύπτουν στις δύο θρησκείες ανθρωπιστικές αξίες και στάσεις ζωής</p> <p>η εξετάζουν και αναθεωρούν τυχόν προκαταλήψεις και στερεότυπά τους για τις δύο θρησκείες και καλλιεργούν μια στάση σεβασμού προς αυτές</p> <p>θ αναγνωρίζουν τον ρόλο της θρησκείας στην καθημερινή ζωή των Εβραίων και Μουσουλμάνων συνομηλίκων τους στην Ελλάδα</p> <p>ι διαπιστώνουν την παρουσία των αβρααμικών θρησκειών στην Ευρώπη</p>	<p>ii. Αλλάχ: Ο ελεήμων και φιλεύσπλαχνος, ο κύριος του κόσμου</p> <p>iii. Κοράνιο: Ο λόγος του Αλλάχ</p> <p>iv. Η σχέση των Μουσουλμάνων με το Κοράνιο</p> <p>v. Πώς πρέπει να ζουν οι άνθρωποι;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πέντε στύλοι: Ομολογία πίστεως και οι σχέσεις των πιστών με τον Θεό και την κοινότητά τους • Σαρία: Ο νόμος του Θεού στην ανθρωπότητα • Η Παρασκευή στο Τζαμί <p>vi. Το Κοράνιο και οι λαοί της Βίβλου</p> <p>III. Πρόσωπα, μνημεία, αποτυπώσεις και προεκτάσεις του Ιουδαϊσμού και του Ισλάμ</p> <p>i. Τζελαλντίν Ρουμί: Ο υμνητής του «Αγαπημένου»</p> <p>ii. Από τις διηγήσεις των Χασσιδίμ (Μ. Μπούμπερ)</p> <p>iii. Marc Chagall: Ζωγραφίζοντας τη Βίβλο</p> <p>iv. Συναγωγές και εβραϊκά μουσεία στην Ευρώπη</p> <p>v. Τζαμιά και μουσεία Ισλαμικής τέχνης στην Ευρώπη</p>	<p>12. Προβολή ταινιών Ιρανών σκηνοθετών με πρωταγωνιστές παιδιά (π.χ. Αμπ. Κιαροστάμι, <i>Πού είναι το σπίτι του φίλου μου, Το ψωμί και ο δρόμος, Διάλειμμα</i>, Εμπ. Φορουζές, <i>Το κιούπι, Ο δρομέας, Μ. Ταλεμπί, Οι μπότες</i>) (III.iv)</p> <p>13. Περιπατώντας στη σύγχρονη Ιερουσαλήμ: Η πόλη-σύμβολο των τριών θρησκειών</p> <p>14. Επίλυση προβλήματος: Εξήγηση του όρου «αβρααμικές θρησκείες»</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Κατασκευή πίνακα/χρονολόγιου γεγονότων της ιστορίας του Ισραήλ από την ΠΔ. Θυμόμαστε πρόσωπα για τα οποία ξέρουμε μια ιστορία (I)</p> <p>2. Κατασκευή και ανάρτηση ημερολογίου ιουδαϊκών και μουσουλμανικών γιορτών (I, II)</p> <p>3. Project: Το καντήλι στις 3 μονοθεϊστικές θρησκείες (χρήση υλικών και σημασία τους, φωτογραφίες, παραμύθια, ιστορίες, αναφορές από την οικογενειακή παράδοση κ.ά.) (I, I.iii, II.v)</p> <p>4. Project: Δημιουργία ενός οδηγού γνωριμίας με τόπους λατρείας των τριών αβρααμικών θρησκειών (I.iii, II.v, III.iv, III.v)</p> <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Σε συνεργασία με τον/την φιλόλογο διαβάζουν και αναλύουν τον <i>Ξεπεσμένο δερβίση</i> του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη (III.i)</p> <p>Ε. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Επίσκεψη σε Συναγωγή. Συζήτηση με τον ραβίνο (I.ii, III.iv, III.v)</p> <p>2. Οργάνωση επίσκεψης στο Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος ή αυτό της Θεσσαλονίκης (I)</p> <p>3. Επίσκεψη στο Μουσείο Ισλαμικών Τεχνών – Μουσείο Μπενάκη (II)</p> <p>4. Περίπατος στην τοπική κοινότητα: Ακολουθώντας τα ίχνη των προγόνων μας συναντιόμαστε και γνωριζόμαστε με «άλλους» (ονόματα δρόμων, καταστημάτων, επαγγελμάτων, μνημεία)</p>	
--	---	--	--

6. Θρησκευτικές αναζητήσεις της μακρινής Ανατολής (3 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αναγνωρίζουν σύμβολα, μνημεία και πτυχές της διδασκαλίας των θρησκειών</p> <p>β) παρουσιάζουν στοιχεία για ιερά πρόσωπα των διαφόρων θρησκειών και αφηγούνται ιστορίες</p> <p>γ) επισημαίνουν ανθρωπιστικές αξίες και στάσεις ζωής στις θρησκείες της Ανατολής</p> <p>δ) διακρίνουν και διερευνούν τις επιδράσεις κάθε θρησκείας στον πολιτισμό, την τέχνη και τη ζωή</p> <p>ε) καταγράφουν στοιχεία και όψεις των θρησκειών που θα ήθελαν να μελετήσουν περισσότερο</p>	<p>I. Τόποι και συνήθειες: Ένα πανόραμα</p> <p>i. Ινδουισμός: Ναός της Μινάκσι, ο Σίβα ως Ναταράγια, ο Βισνού ως Κρίσνα, λουτρό στον Γάγγη, λατρεία ιερών ζώων</p> <p>ii. Βουδισμός: Μπενάρες, Αγάλματα του Βούδα (ο ισχνός της άσκησης και ο πληθωρικός της ευδαιμονίας), τα στούπα (τύμβιοι σε μορφή παγόδας), μοναστήρια του Θιβέτ, Μάνταλα (ιερά σχήματα), μάντρας (ιερές λέξεις)</p> <p>iii. Ταοϊσμός: Ναν-Χούα («νότια ανθισμένη χώρα», πατρίδα του φιλόσοφου Τσουάνγκ-Τσε)</p> <p>iv. Κομφουκιανισμός: Ναός Κομφουκίου στο Πεκίνο</p> <p>II. Πρόσωπα, κείμενα και αξίες</p> <p>i. <i>Μαχαμπαράτα</i> και <i>Ραμαγιάνα</i>: Τα μεγάλα έπη του Ινδουισμού</p> <p>ii. Βούδας (Γκαουτάμα Σιντάρτα: Ο φωτισμένος αναζητητής της προσωπικής γαλήνης Η <i>Τρικάλαθος</i> (Τριπιτάκα): Συλλογή χειρογράφων Βουδισμού</p> <p>iii. Λάο-Τσε: Κοιτάσματα σοφίας. <i>Ταό-Τε-Κινγκ</i>: Το βιβλίο του λόγου και της φύσης (Ταοϊσμός)</p> <p>iv. Κομφούκιος, ο ηθικοδιδάσκαλος. Ηθικές και κοινωνικές προτροπές</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Επίλυση προβλήματος: Η σημασία των συμβόλων των ανατολικών θρησκειών (I) 2. Ιερές ιστορίες: <i>Ράμα και Σίτα, Νατσικέτα και Γιάμα</i> [βλ. http://www.bl.uk/learning/cult/sacred/stories] (I.i) 3. Ιερές ιστορίες: <i>Ο ελέφαντας και ο τυφλός, Ο βασιλιάς πίθηκος και τα μάνγκος</i> [βλ. http://www.bl.uk/learning/cult/sacred/stories] (I.ii) 4. Ιστοεξερεύνηση και Artful Thinking («κοιτάζοντας 10 x 2» και «ακούγοντας 10 x 2»): Μάνταλα και θρησκευτική μουσική από την Ινδία (I.i) 5. Artful Thinking («ακούγοντας 10 x 2»): Βουδιστικοί ύμνοι (I.ii) 6. Ιστοεξερεύνηση: Το θέατρο σκιών στην Ινδία και την Κίνα (II) 7. Artful Thinking (τεχνική «ακούγοντας 10 x 2»): Κινέζικη μουσική (άλλοι τόνοι, άλλα όργανα από μπαμπού, μετάξι, άργιλο και πέτρα) (I.iii, I.iv) 8. Ιστοεξερεύνηση και Artful Thinking («κοιτάζοντας 10 x 2» και «ακούγοντας 10 x 2»): Κινέζικη καλλιγραφία (I.iii, I.iv) 9. Ιστοεξερεύνηση τέχνης: Αγάλματα, εικόνες, ναοί (I) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ζωγραφική και συζήτηση: Μάνταλα και Rangoli (χρώματα, μορφή, αίσθηση, συμβολισμοί) και (I.i) 2. Προετοιμασία μιας χορογραφίας πάνω σε κινέζικη μουσική (III, IV) 3. Δημιουργία και εκτέλεση μιας μικρής παράστασης θεάτρου σκιών (III, IV) 4. Κατασκευή και ανάρτηση ημερολογίου γιορτών από ανατολικές θρησκείες (I, III) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια: <i>Β' Λυκείου</i> (1998), δ.ε. 32, 33, 35, 36</p> <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ <i>Όψεις της Θρησκείας / Ινδουισμός, Βουδισμός, Κομφουκιανισμός, και Σύγχρονα Θέματα / Ινδουισμός, Βουδισμός, Κομφουκιανισμός, στο Όψεις της Θρησκείας</i></p>

<p>στ) επιχειρηματολογούν για τη σημασία της γνωριμίας τους με τις άλλες θρησκείες με στόχο την κατανόηση και την αποδοχή της θρησκευτικής ετερότητας</p>	<p>III. Μακρινές θρησκείες, κοντινοί μας άνθρωποι</p> <p>IV. Η καθημερινή ζωή σε μια ινδουιστική κοινωνία: Κριτικός αναστοχασμός πάνω στη θρησκευτική ετερότητα</p>	<p>5. «Κείμενά μου – θησαυροί μου»: Αποφθέγματα από τις θρησκείες (III, IV)</p> <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Μαθηματικοί όροι και Μάνταλα (στόχος: Χρήση στοιχείων και βασικής ορολογίας της γεωμετρίας, σχεδιασμός πολυγώνων με σωστή χρήση συμμετρίας και χρωμάτων) (I.ii)</p> <p>Ε. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Επίσκεψη στο Μουσείο Ασιατικής Τέχνης Κέρκυρας (όπου αυτό είναι εφικτό) (III, IV)</p> <p>2. Διοργάνωση μιας εβδομάδας γνωριμίας στο σχολείο (αφηγήσεις ιστοριών και παραδόσεων, προβολή video, έκθεση φωτογραφίας, βραδιά φαγητού κ.ά.) (III, IV)</p>	
--	---	---	--

Προσδοκώμενες επάρκειες των μαθητών στο τέλος της τάξης

A. Ως προς τη γνώση και κατανόηση του κόσμου της θρησκείας

- Περιγράφουν τις πολλαπλές όψεις των εξελίξεων και των επιλογών της πρώτης Χριστιανικής Εκκλησίας
- Προσδιορίζουν και αξιολογούν τα στοιχεία οργάνωσης, αντιπροσώπευσης και λήψης αποφάσεων στη ζωή της χριστιανικής Εκκλησίας
- Εξετάζουν τα θρησκευτικά δεδομένα και γεγονότα μέσα στο εκάστοτε κοινωνικό και ιστορικό γίγνεσθαι
- Κατανοούν και αξιολογούν τις χριστιανικές απαντήσεις για την πίστη, καθώς επίσης για το νόημα και τη σημασία της ανθρώπινης ζωής
- Συναισθάνονται τη σημασία και τον ρόλο της λατρείας στη ζωή των πιστών
- Ανακαλύπτουν στη χριστιανική παράδοση, στην Αγία Γραφή και στα ιερά κείμενα των θρησκειών απαντήσεις για το νόημα της ζωής και των σχέσεων του ανθρώπου (με τον Θεό, τον συνάνθρωπο και τη φύση)
- Αναγνωρίζουν, περιγράφουν και σχολιάζουν θεμελιώδεις διδασκαλίες των μεγάλων θρησκειών του κόσμου
- Συνδέουν τη δράση και το έργο ιστορικών προσώπων με τη θρησκευτική τους πίστη και δέσμευση
- Επεξεργάζονται με ερμηνευτικά κριτήρια τα χριστιανικά θεολογικά κείμενα, καθώς και κείμενα άλλων θρησκευτικών παραδόσεων
- Αντιλαμβάνονται την προσωπική σημασία της μελέτης του κόσμου της θρησκείας
- Χρησιμοποιούν θεολογικά κριτήρια στη νοηματοδότηση των γεγονότων
- Χειρίζονται σωστά θεολογικούς όρους και έννοιες

B. Ως προς την κατανόηση της πολιτιστικής εμβέλειας του θρησκευτικού φαινομένου

- Κατανοούν την πολιτισμική και ανθρωπιστική διάσταση της Ορθοδοξίας, του Χριστιανισμού και τις αντίστοιχες των άλλων θρησκειών
- Προσδιορίζουν τις διαστάσεις του «ιερού» στα μνημεία και στις αντιλήψεις του πολιτισμού
- Ανιχνεύουν θρησκευτικά ή θεολογικά κίνητρα στην έμπνευση δημιουργών της τέχνης (λογοτεχνία, μουσική, θέατρο, κινηματογράφος κλπ.)
- Συνειδητοποιούν την ποικιλία των εκφραστικών μέσων των θρησκειών
- Αναλύουν και αξιολογούν τη δυναμική της συνάντησης Χριστιανισμού-Ελληνισμού
- Ανακαλύπτουν τα ιουδαϊκά και τα ισλαμικά στοιχεία που έχουν ενσωματωθεί στον ελληνικό και ευρωπαϊκό πολιτισμό

Γ. Ως προς την προσωπική ανάπτυξη και καλλιέργεια αξιών και στάσεων

- Συναισθάνονται τα μεγάλα διλήμματα της ζωής
- Σταθμίζουν τη σημασία των ορίων και των αποφάσεων για την προσωπική και συλλογική ζωή
- Προβληματίζονται και επεκτείνουν τη σκέψη τους γύρω από τα υπό εξέταση ζητήματα
- Μαθαίνουν να διακρίνουν και να αποφεύγουν τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα που σχετίζονται με θρησκευτικές πεποιθήσεις
- Αναπτύσσουν σεβαστική και συνάμα κριτική στάση απέναντι στη θρησκευτική τους ιδιοπροσωπία
- Καλλιεργούν μια στάση σεβασμού απέναντι στον διάλογο του Χριστιανισμού με τις άλλες θρησκείες
- Αναπτύσσουν προσωπικά ενδιαφέροντα γύρω από τα θρησκευτικά ζητήματα, συνδέοντας όσα επεξεργάζονται με τις προσωπικές εμπειρίες τους
- Καλλιεργούν διερευνητική σκέψη και στοχαστικοκριτικές ικανότητες
- Εκφράζουν αισθητική ευαισθησία και καλλιεργούν τη φαντασία και την επινοητικότητα τους

Δ. Ως προς την ανάπτυξη ηθικής συνείδησης (με άξονα το σχήμα «πορεία και ανάπτυξη»)

- Αντιλαμβάνονται τη σημασία της ζωής ως πορείας και αναζήτησης νοήματος
- Κατανοούν τη δυναμική των επιρροών και τη δημιουργικότητα των «συναντήσεων»
- Διατυπώνουν ηθικούς προβληματισμούς και καλλιεργούν αξιολογικά κριτήρια
- Συναισθάνονται τη δύναμη της ευθύνης και της προσφοράς στον άλλον άνθρωπο
- Διαμορφώνουν και καλλιεργούν ηθικά κριτήρια
- Αποκτούν επίγνωση της προσωπικής τους ευθύνης απέναντι στον κόσμο (οικολογική συνείδηση)

E. Ως προς την καλλιέργεια δημοκρατικής συνείδησης και πρακτικής

- Εδραιώνουν την άποψή τους για τη σημασία των ορίων και των κανόνων, προκειμένου να λειτουργούν συλλογικότητες και θεσμοί
- Εμπεδώνουν τη σημασία και τον ρόλο της οργάνωσης, της αντιπροσώπευσης και λήψης αποφάσεων σε όργανα και θεσμούς
- Μαθαίνουν να συντονίζουν συζητήσεις, να συνεργάζονται, να συμμετέχουν σε δραστηριότητες, να επικοινωνούν και να διαλέγονται με τους συμμαθητές τους (κοινωνικές δεξιότητες)
- Εκφράζουν προσωπικά ερωτήματα και προβληματισμούς γύρω από τα υπό εξέταση ζητήματα

ΣΤ. Ως προς τη συμμετοχή στη διδακτική διεργασία

- Εργάζονται με στόχους
- Αναζητούν, βρίσκουν και ταξινομούν υλικό και πληροφορίες από ποικιλία πηγών
- Επινοούν τρόπους παρουσίασης των αποτελεσμάτων της εργασίας τους
- Συνδέουν τα όσα μαθαίνουν με γνώσεις τους από άλλα μαθήματα
- Εκφράζουν ιδέες και συναισθήματα με ποικίλους τρόπους (προφορικά, γραπτά, παιχνίδι ρόλων κ.ά.)
- Χρησιμοποιούν ποικιλία μεθόδων εργασίας ερευνητικής, διαλογικής, βιωματικής και συνεργατικής μορφής, καθώς επίσης ποικιλία μέσων και υλικών
- Αξιολογούν την πρόοδο και την εργασία τους με κριτήρια (δικά τους και του εκπαιδευτικού) και διορθώνουν τα λάθη τους (μεταγνωστικές ικανότητες)

Β΄ Γυμνασίου

Βασικός άξονας των θεματικών ενοτήτων

– Πορεία μέσα από αντιθέσεις –

Οι θεματικές ενότητες οργανώνονται γύρω από ζητήματα κρίσεων και αντιθέσεων σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο με βαθύτατα θεολογικό και ηθικό χαρακτήρα, τα οποία προσεγγίζονται και αναλύονται ως προς τις επιπτώσεις τους στον ελληνικό και στον ευρωπαϊκό πολιτισμό, πάνω στο ιστορικό διάνυσμα της διαδρομής της Χριστιανικής Εκκλησίας από την περίοδο της Εικονομαχίας μέχρι και τον 19ο αιώνα.

Β΄ Γυμνασίου

Γενικοί στόχοι της τάξης

Οι μαθητές ενθαρρύνονται και καθοδηγούνται:

- να γνωρίσουν γεγονότα-σταθμούς, συγκρούσεις και κρίσεις της ιστορίας της Χριστιανικής Εκκλησίας (Εικονομαχία, εκχριστιανισμός Σλάβων, Σχίσμα, Μεταρρύθμιση, κατάλυση Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, ίδρυση νεοελληνικού κράτους), που επηρέασαν αποφασιστικά την πορεία της
- να διακρίνουν στους παράγοντες των συγκρούσεων το θεολογικό τους υπόβαθρο και να αξιολογήσουν τις λύσεις-συνθέσεις που επιτεύχθηκαν ή τις εκκρεμότητες που παραμένουν
- να εμβαθύνουν στη διδασκαλία της Εκκλησίας για τον Χριστό και τον άνθρωπο
- να συνειδητοποιήσουν τα χριστιανικά κριτήρια ζωής, όπως αναδεικνύονται στη Βίβλο και στη ζωή συγκεκριμένων προσώπων (Αγίων, Πατέρων κ.ά.)
- να διερευνήσουν τη θέση του ανθρώπου, καθώς και τη σχέση του με τον Θεό και τον κόσμο στις διδασκαλίες άλλων θρησκειών

- να γνωρίσουν και να αποτιμήσουν τις θέσεις άλλων θρησκειών πάνω σε διάφορα ζητήματα, όπως ο εικονισμός του Θεού, η θρησκευτική ετερότητα, οι εσωτερικές διασπάσεις κ.ά.
- να αντιληφθούν τη σύνδεση των θρησκευτικών πεποιθήσεων και αξιών με κοινωνικές ιδέες και συμπεριφορές, καθώς και την προέκτασή τους σε στάση ζωής
- να ανιχνεύσουν και να αναγνωρίσουν τα σημαινόμενα και τις θεολογικές υποδηλώσεις των μνημείων και των έργων τέχνης
- να συνειδητοποιήσουν τον νευραλγικό και σύνθετο ρόλο της Ορθόδοξης Εκκλησίας στη διαμόρφωση του νεοελληνικού πολιτισμού
- να συναισθανθούν το αίτημα και την ανάγκη για καταλλαγή και συμφιλίωση των θρησκειών ως ένα κρίσιμο κοινωνικό διακύβευμα
- να καλλιεργήσουν προσωπικά ενδιαφέροντα για τη μελέτη του κόσμου της θρησκείας

1. Μπορούν οι άνθρωποι να εικονίζουν τον Θεό; (4 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) ελέγχουν, επιβεβαιώνουν με παραδείγματα και αποτιμούν τον ρόλο και την επίδραση της εικόνας στη ζωή τους</p> <p>β) ανιχνεύουν τη λειτουργία και τις διαστάσεις της ειδωλολατρίας στον σύγχρονο κόσμο</p> <p>γ) περιγράφουν τα γεγονότα, τις εξελίξεις και τον ρόλο των προσώπων της εικονομαχικής έριδας</p> <p>δ) αντιπαραβάλλουν τις απόψεις των δύο πλευρών και αξιολογούν τα επιχειρήματά τους</p> <p>ε) εξηγούν τον θεολογικό πυρήνα της εικονομαχικής έριδας</p> <p>στ) αναγνωρίζουν στις εικόνες την αποτύπωση της μαρτυρίας και της εσχατολογικής</p>	<p>I. Η δύναμη της εικόνας</p> <p>i. Τηλεόραση, Η/Υ, εικονική πραγματικότητα, φωτογραφία, κινηματογράφος, κόμικς, γκράφιτι</p> <p>ii. Εικόνες ή είδωλα; Η ειδωλολατρία στη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου</p> <p>II. Η απεικόνιση του Θεού στον Χριστιανισμό</p> <p>i. Ο κίνδυνος των ειδώλων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παλαιά Διαθήκη: Εξ 32, 19-20. Γ Βασ 18, 16-40. Ωσ 2, 11-19. Ησ 44, 9-13. Σολ 15, 7-12. Ψλ 134, 15-15) • Καινή Διαθήκη: Α Ιω 5, 21 <p>ii. Οι πρώτες εικόνες της Εκκλησίας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η χειροποίητη εικόνα του Χριστού στον βασιλιά της Έδεσσας Άβγαρο (Ευσεβίου Καισαρείας, <i>Εκκλησιαστική ιστορία</i>, «Ιστορία περί του τῶν Έδεσσηνῶν δυνάστου» και <i>Μηναίο Αυγούστου</i>) • Οι πρώτες εικόνες της Παναγίας από τον ευαγγελιστή Λουκά • Πρωτοχριστιανικά εικονίδια και χαράξεις <p>iii. Εικονομαχία: Οι πιστοί ερίζουν για τις εικόνες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εικονόφιλοι και εικονομάχοι • Ιωάννης Δαμασκηνός - Θεόδωρος Στουδίτης (Ιωάννου Δαμασκηνού, <i>Λόγοι απολογητικοί προς τους διαβάλλοντας τας αγίας εικόνας και Θεόδωρου Στουδίτη, Αντιρρητικός Β'</i>) 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ιδεοθύελλα: «Τα είδωλα στη ζωή μας». Ακολουθεί παρουσίαση σχετικών σκηνών και συζήτηση (I) 2. Παντομίμα: Ζώντας σε μια εικονική πραγματικότητα (I.ii) 3. Αντιγνωμίες με τα επιχειρήματα εικονόφιλων – εικονομάχων (II.iii) 4. Συλλογικός ρόλος (εικονομάχοι – εικονόφιλοι) (II.iii) 5. Σκηνή στην αγορά: Χριστιανοί μαθαίνουν την αυτοκρατορική απόφαση για την απομάκρυνση των εικόνων (II.iii) 6. Καρέκλα αφήγησης: Ένας εικονόφιλος αφηγείται τις περιπέτειές του (II.iii) <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. TPS: Γύρω από τη σχέση των μαθητών με τον Η/Υ και το διαδίκτυο, τον ρόλο της εικόνας στη ζωή και στις σχέσεις τους (I.i) 2. Artful Thinking («τι σε κάνει να το λες αυτό;»): <i>She's Got Your Eyes</i> [βλ. http://www.adbusters.org/content/shes-got-your-eyes] (I.i) 3. Επίλυση προβλήματος: «Το ζήτημα των ειδώλων σήμερα» (I.ii, II.i) 4. Artful Thinking («αρχή, μέση και τέλος»): <i>Οι Εβραίοι λατρεύουν το χρυσό μοσχάρι</i>, Marc Chagall [βλ. http://www.wikipaintings.org/en/marc-chagall/the-hebrews-adore-the-golden-calf-1931] (II.i) 5. Προβολή επιλεγμένων σκηνών από τις ταινίες του Αντρέι Ταρκόφσκι «Αντρέι Ρουμπλιώφ» (1969), του Γιάννη Σμαραγδή «El Greco» (2007) και της Μαρίας Χατζημιχάλη-Παπαλιού «Εγώ ο Πανσέληνος, Ένας φανταστικός βίος» (2014) (II.iv) 6. Το βαλιτσάκι του βυζαντινού ζωγράφου. Ανακαλύπτοντας τα υλικά του (II.iv) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Γ' Γυμνασίου</i> (1997), δ.ε. 31 • <i>Γ' Γυμνασίου</i> (2006), δ.ε. 19, 20 <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Βιβλιοθήκη / Η ιστορία της Εκκλησίας, Εδραίωση και ακμή, και Πολιτιστικό Κέντρο / Πώς αγιογραφείται μια εικόνα, στο Θρησκευτικά Α', Β, Γ' Γυμνασίου (2007)</i> • <i>Εκκλησιαστική Ιστορία / Εικονομαχία: Ένα εκκλησιαστικό δράμα, Μορφές χριστιανικής τέχνης, στο Θρησκευτικά Γυμνασίου (2000)</i> • <i>Όψεις της Θρησκείας / Ιερά αντικείμενα, στο Όψεις της Θρησκείας</i> • <i>Ισλάμ, στο Επιλεγμένα θέματα Θρησκευτικών Β' Ενιαίου Λυκείου</i> • <i>Δημιουργώντας ένα όμορφο κόσμο, στο Θρησκευτικά Ε' και ΣΤ' Δημοτικού</i>

<p>προσδοκίας της Εκκλησίας</p> <p>ζ) αξιολογούν την έκβαση της εικονομαχίας με γνώμονα τη θέση της εικόνας στον σύγχρονο πολιτισμό</p> <p>η) ανακαλύπτουν τα μυστικά της εκκλησιαστικής εικόνας και διαπιστώνουν τη διαχρονική αισθητική αξία της</p> <p>θ) σκιαγραφούν τις εικονιστικές επιλογές άλλων θρησκευτικών παραδόσεων, αποκρυπτογραφώντας τη θεολογική αφετηρία και αισθητική έκφρασή τους</p> <p>ι) διατυπώνουν τα δικά τους επιχειρήματα για το ζήτημα του εικονισμού του Θεού</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος (<i>Συνοδικόν</i>) • Κυριακή της Ορθοδοξίας: Η γιορτή της αναστήλωσης των εικόνων <p>iv. Η ακμή της βυζαντινής εικόνας μετά την Εικονομαχία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εικονίζοντας τον Θεό και τους αγίους (Η θεολογία των χρωμάτων) • Ναός, ένα εικονογραφημένο ευαγγέλιο (εικονογραφικοί κύκλοι) • Η εξάπλωση στον χώρο και στον χρόνο (Θεοφάνης ο Έλληνας, Α. Ρουμπλιώφ, Δομήνικος Θεοτοκόπουλος) <p>III. Η απεικόνιση του Θεού σε άλλες θρησκευτικές παραδόσεις</p> <p>i. Ιουδαϊσμός (η ανεικονική δύναμη των συμβόλων)</p> <p>ii. Ισλάμ (από την απαγόρευση του εικονισμού στα αραβουργήματα: Η ζωγραφική του απείρου)</p> <p>iii. Ανατολικές θρησκείες (εκφραστική τόλμη και ποικιλομορφία: Οι πολλαπλές όψεις του θείου)</p> <p>iv. Ινδουισμός (ανθρωπομορφισμός του θείου)</p>	<p>7. Artful Thinking («αρχή, μέση και τέλος»): Η εικόνα της Ζ΄ Οικουμενικής Συνόδου (II.iii)</p> <p>8. Μελέτη περίπτωσης: Θεοφάνης ο Έλληνας, Αντρέι Ρουμπλιώφ, Δομήνικος Θεοτοκόπουλος (II.iv)</p> <p>9. TWPS: Η προετοιμασία του αγιογράφου, σύμφωνα με τις προτροπές του Φώτη Κόντογλου [βλ. «Έκφρασις της Ορθοδόξου εικονογραφίας»] (II.iv)</p> <p>10. Artful Thinking: Παρουσίαση των εικονογραφικών κύκλων από το εικονικό μουσείο του Ιερού Κοινοβίου του Ευαγγελισμού στην Ορμύλια Χαλκιδικής [βλ. http://www.annunciation.gr/A2.php]:</p> <p>α. Δωδεκάορτο [βλ. http://www.annunciation.gr/B3.1.1.php?id=6115 (II.iv) και http://www.annunciation.gr/A6.FLVPlayback.php?vid=1]</p> <p>β. Χριστολογικός κύκλος [βλ. http://www.annunciation.gr/B3.1.1.php?id=7994 και http://www.annunciation.gr/A6.FLVPlayback.php?vid=3]</p> <p>γ. Θεομητορικός κύκλος [βλ. http://www.annunciation.gr/B3.1.1.php?id=8683 και http://www.annunciation.gr/A6.FLVPlayback.php?vid=2]</p> <p>δ. Ακάθιστος Ύμνος [βλ. http://www.annunciation.gr/B3.1.1.php?id=546 και http://www.annunciation.gr/A6.FLVPlayback.php?vid=0] (II.iv)</p> <p>11. Μαύρος, κίτρινος και κόκκινος Χριστός: Εικόνες από όλα τα μέρη του κόσμου (II.iv)</p> <p>12. Διερεύνηση της θέσης των συμβόλων στην ιουδαϊκή Συναγωγή (III.i)</p> <p>13. Διερεύνηση της θέσης των συμβόλων στο τζαμί (III.ii)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Σχολιασμός επιχειρημάτων (στην αριστερή στήλη φύλλου εργασίας τα επιχειρήματα του Δαμασκηνού. Στη δεξιά στήλη οι μαθητές εκφράζουν κριτικά τα σχόλιά τους) (II.iii)</p> <p>2. Συγγραφή ιστορικής αφήγησης ή δημιουργία εικονοαφήγησης (κόμικς) με σενάριο τη «φυγάδευση» μιας εικόνας στα χρόνια της Εικονομαχίας, αξιοποιώντας και ενσωματώνοντας στοιχεία από τη Θ.Ε (II.iii)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Βυζαντινή τέχνη στην πόλη της Θεσσαλονίκης, Γνωριμία με το Ισλάμ στο Θρησκευτική Αγωγή</i> • <i>Ένα μουσείο για τη βυζαντινή τέχνη, στο Στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων</i>
---	--	--	---

		<ol style="list-style-type: none"> 3. Συνθετική παρουσίαση του θέματος «Ο εικονισμός του Θεού» μέσα από τη σύνδεση της υμνολογίας, ποίησης και μουσικής με την εκκλησιαστική εικονογραφία. Αποτύπωση της παρουσίας σε υλική ή ψηφιακή μορφή (II.iv) 4. Σύνταξη κειμένου με αποφθέγματα και φράσεις της ενότητας (II.iv) 5. Κατασκευή στολιδιών και καρτών με βυζαντινές εικόνες (I) <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η προστασία των μνημείων στη χώρα μας ή στην περιοχή μας 2. Η περιπέτεια ενός μνημείου: <i>Ο ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου</i> της Επισκοπής Ευρυτανίας (9^{ος} αιώνας) από τα νερά της τεχνητής λίμνης των Κρεμαστών στο Βυζαντινό Μουσείο της Αθήνας (II.iv) 3. Σε συνεργασία με τον καθηγητή των Εικαστικών: Νεότεροι Έλληνες ζωγράφοι που επηρεάστηκαν από τη βυζαντινή ζωγραφική (Γιάννης Τσαρούχης, Νίκος Εγγονόπουλος κ.ά.) (II.iv) 4. Σε συνεργασία με τον καθηγητή των Εικαστικών: Η υπόθεση της διάσωσης και συντήρησης μνημείων της εκκλησιαστικής τέχνης. Το έργο και η ζωή Ελλήνων συντηρητών (Φώτης Ζαχαρίου, Αντώνης Γκλίνοσ κ.ά.). Σύγχρονα εργαστήρια συντήρησης στα Βυζαντινά Μουσεία (II.iv) 5. Σε συνεργασία με τον καθηγητή των Εικαστικών: Το οδοιπορικό του Γ. Λαμπάκη στη Θράκη και στην Κωνσταντινούπολη για την καταγραφή χριστιανικών μνημείων (II.iv) <p>Ε. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οργάνωση επίσκεψης στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο ή σε άλλο (είτε εικονική μέσω διαδικτύου) και συμμετοχή σε μουσειοπαιδαγωγικές δραστηριότητες (II.iv) 2. Επίσκεψη σε ναό και αναγνώριση των εικονογραφικών κύκλων, τεχνοτροπίας κ.ά. (II.iv) 	
--	--	--	--

2. Ποιος είναι ο Θεός των Χριστιανών; «Τίνα με λέγουσιν οι άνθρωποι είναι;» (4 ώρες)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) εξηγούν τη διαχρονική ακτινοβολία του προσώπου του Χριστού και διακρίνουν την ποικιλία των απόψεων γύρω από Αυτόν</p> <p>β) επισημαίνουν τη σύνδεση του θεανδρικού προσώπου του Χριστού με τις μεσσιανικές προσδοκίες του Ισραήλ</p> <p>γ) αναλύουν πτυχές της ζωής και της διδασκαλίας του Χριστού και επιβεβαιώνουν τον ανατρεπτικό, απελευθερωτικό και θεραπευτικό χαρακτήρα τους για τη ζωή του ανθρώπου</p> <p>δ) συναισθάνονται την δίχως όρια αγάπη του Χριστού προς τον άνθρωπο</p> <p>ε) μπαίνουν στη θέση των ανθρώπων που τον συνάντησαν και</p>	<p>I. Γνώμες των ανθρώπων για τον Ιησού Χριστό</p> <p>i. Πρόσωπα της εποχής του (Πιλάτος, Νικόδημος, Ιώσηπος, Κέλσος)</p> <p>ii. Φιλόσοφοι, καλλιτέχνες (Μπ. Πασκάλ, Μ. Μπούμπερ, Μ. Γκάντι, Τ. Λειβαδίτης)</p> <p>II. Ο Ιησούς Χριστός στην Καινή Διαθήκη</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο Μεσσίας που ανήγγειλαν οι Προφήτες: Το κήρυγμα στη Ναζαρέτ (Λκ 4, 14-21. Ησ 11, 1-10) • Ο μοναδικός διδάσκαλος (Λκ 11, 27. 19, 48. Μκ 1, 22. 4, 33 και Επί του Όρους Ομιλία: Μτ 5-7) • Φανερώνει τον Θεό ως Πατέρα που συγχωρεί τα παιδιά του: Η παραβολή του σπλαχνικού Πατέρα (Λκ 15, 11-32) • Δίπλα σε όλους χωρίς καμιά διάκριση: Η παραβολή του σπλαχνικού Σαμαρείτη (Λκ 10, 25-37) • Αποδέχεται και συνομιλεί χωρίς διακρίσεις με άντρες και γυναίκες: Διάλογος με τη Σαμαρείτισσα (Ιω 4, 1-42) • Συγχωρεί «αμαρτωλούς» που έχουν ανοιχτή καρδιά: Η περίπτωση της μοιχαλίδας και του Ζακχαίου (Ιω 8, 3-11. Λκ 19, 1-10) • Χορταίνει τη σωματική και πνευματική πείνα των ανθρώπων: Ο χορτασμός των πεντακισχιλίων (Ιω 6, 1-15) 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αναδιήγηση βιβλικών αφηγήσεων από άλλη προοπτική (π.χ. του μεγάλου γιου του φιλέσπλαχνου Πατέρα, του Ζακχαίου, της μοιχαλίδας, του Πιλάτου κ.ά.) (II) 2. Μετασηματισμός βιβλικού κειμένου (π.χ. σε είδηση εφημερίδας, αστυνομική αναφορά, επιστολή κ.ά.) (I.i) 3. Επικαιροποίηση βιβλικών κειμένων (π.χ. κριτική υποκρισίας, ανάθεση αποστολών) (I.i, I.ii, II) 4. Ανακριτική καρτέλα για πρόσωπα κειμένων (Σαμαρείτης, Άσωτος, τυφλός) (I.i, I.ii, II) 5. Διάδρομος συνείδησης για πρόσωπα των διηγήσεων (Πιλάτος, ένας Φαρισαίος, στρατιώτες της Σταύρωσης) (I.i, I.ii, II) 6. Κύκλος «κουτσομπολιού ή κατάκρισης» για πρόσωπα των διηγήσεων (μοιχαλίδα, λευίτης, Ζακχαίος) (I.i, I.ii, II) <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Έρευνα: Γνώμες (μαθητών του σχολείου) για τον Ιησού, καταγραφή στοιχείων, παρουσίαση στην τάξη (I) 2. Επισημάνση των γνωμών συγχρόνων του Ιησού (πάνω σε επιλεγμένα χωρία), κατηγοριοποίηση (ισχυροί, λαός, μαθητές και φίλοι), συζήτηση και αναστοχασμός (I) 3. Artful Thinking: <i>Μοτίβα εικονογραφίας</i>, Ναταλία Γκοντσάροβα [βλ. http://www.wikipaintings.org/en/natalia-goncharova/icon-painting-motifs#supersized-artistPaintings-250011] (II) 4. Αναγνώριση του είδους των βιβλικών κειμένων (γεγονός, παραβολή, εικόνα/παρομοίωση) (II) 5. Artful Thinking («διαβάζοντας εικονογραφημένα χειρόγραφα»): <ol style="list-style-type: none"> α. από τις Ιερές Μονές του Αγίου Όρους - Συλλογή Gabriel Millet [βλ. http://ica.princeton.edu/millet/main.php?country=Greece&site=240&view=site&page=1] β. του Rossano - Codex purpureus Rossanensis [βλ. http://www.artesacrarossano.it/codex.php και 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Β΄ Γυμνασίου</i> (2006), δ.ε. 8, 11, 14, 15, 17, 18, 22, 31 • <i>Β΄ Γυμνασίου</i> (1998), δ.ε. 8, 23 • <i>Β΄ Λυκείου</i> (1989), δ.ε. 9, 10 <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Βιβλιοθήκη / Καινή Διαθήκη / Η διδασκαλία του Χριστού, Τα θαύματα, στο Θρησκευτικά Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου (2007)</i> • <i>Καινή Διαθήκη / Η Καινή Διαθήκη μιλά για τον Χριστό, Οι κοινωνικές ομάδες της εποχής του, Οι Παραβολές, Οι Μακαρισμοί, Τα Θαύματα, στο Θρησκευτικά Γυμνασίου (2000)</i> • <i>Όψεις της Θρησκείας / Χριστιανισμός / Πίστη, Άνθρωποι, στο Όψεις της Θρησκείας</i> • <i>Αλήθειες που δίδαξε ο Χριστός, στο Θρησκευτικά Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού</i>

<p>εκφράζουν σκέψεις και συναισθήματα</p> <p>στ) εξετάζουν την κοινωνική σημασία της διδασκαλίας του Ιησού</p> <p>ζ) εμπλουτίζουν και διευρύνουν τα αξιολογικά τους κριτήρια, εξετάζοντας τις προσωπικές εμπειρίες και τους ηθικούς προβληματισμούς τους μέσα από το πρίσμα της διδασκαλίας του Χριστού</p> <p>η) διαμορφώνουν προσωπική άποψη για το γεγονός «Χριστός» και εξηγούν γιατί αντιμετωπίζεται ως «σημείον αντιλεγόμενον»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ανοίγει τα μάτια των ανθρώπων: Η θεραπεία του εκ γενετής τυφλού (Ιω 9) • Ελευθερώνει τους ανθρώπους από την τυπική τήρηση του Νόμου με την εντολή της αγάπης: Η θεραπεία του ανθρώπου με παράλυτο χέρι (Μκ 3, 1-6) • Κηρύττει μια κοινωνία δικαιοσύνης και ταυτίζεται με τους αδυνάτους: Παραβολή της Κρίσης (Μτ 25, 31-45) • Συγχωρεί και αγαπά όλους το ίδιο, ακόμη και τους σταυρωτές του (Λκ 23, 34) • Κρίνει αυστηρά την υποκρισία και τη σκληροκαρδία: «Ουαί υμίν γραμματείς και φαρισαίοι υποκριταί» (Μτ 23, 13-33) • Πάσχει, πεθαίνει και ανασταίνεται (Μκ 15, 21 - 16, 8) • Ο Σωτήρας του κόσμου: «Εν τω κόσμω θλίψιν έξετε, αλλά θαρσείτε, εγώ νενίκηκα τον κόσμον» (Ιω 16, 33) • Ο Ιησούς «σημείον αντιλεγόμενον» (Μτ 16, 13) <p>III. Ο Ιησούς στο Κοράνιο και στις Χαντίθ</p> <p>i. Κοράνιο</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο Υιός της Μαρίας (2, 87 και 253. 3,45 και 4.157,171) • Ιησούς και λόγος του Θεού (3, 39, 45 και 4, 71) • Προφήτης (3, 49, 53) • Εσατολογικός προφήτης (93, 61) • Θαυματουργός (21, 91 και 66, 12) <p>ii. Χαντίθ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο Ιησούς απρόσβλητος από τον πειρασμό τη στιγμή της γέννησής του 	<p>http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Rossano_Gospels] (II)</p> <p>6. Artful Thinking:</p> <p>α. <i>Σταύρωση</i>, Ευαγγέλιο Rabula [βλ. http://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Datei:Meister_des_Rabula-Evangeliums_002.jpg&filetimestamp=20050520052343]</p> <p>β. <i>Σταύρωση</i>, Ι. Μονή Δαφνίου</p> <p>γ. <i>Σταύρωση</i>, Δομήνικου Θεοτοκόπουλου [βλ. http://www.wikipaintings.org/en/el-greco#supersized-spanish-period-191018]</p> <p>δ. <i>Η προσευχή στο όρος των Ελαιών</i>, Δομήνικου Θεοτοκόπουλου [βλ. http://www.wikipaintings.org/en/el-greco#supersized-spanish-period-191014]</p> <p>ε. <i>Ο κίτρινος Χριστός</i>, Paul Gauguin [βλ. http://www.wikipaintings.org/en/paul-gauguin#supersized-cloisonnism-190951]</p> <p>ζ. <i>Ιδε ο άνθρωπος</i>, Σαλβαντόρ Νταλί [βλ. http://www.wikipaintings.org/en/salvador-dali#supersized-the-biblia-sacra-246721] (II)</p> <p>7. Artful Thinking («βάζοντας τίτλους»): Βυζαντινά και σύγχρονα έργα που αποδίδουν εικαστικά βιβλικές αφηγήσεις [βλ. http://www.wikipaintings.org/en/paintings-by-genre/religious-painting] (II)</p> <p>8. Σύγκριση βιβλικών κειμένων με μετασχηματισμούς τους (σε κινηματογραφικές ή τηλεοπτικές ταινίες) (II)</p> <p>9. Επίλυση προβλήματος: «Εγώ ειμί η Οδός, η Αλήθεια και η Ζωή» (Ιω 14, 6): Επαλήθευση των χαρακτηρισμών στα κείμενα που επεξεργάστηκαν (II)</p> <p>10. Θεματική προσέγγιση: Ο Ιησούς Χριστός στο Κοράνι και στη λογοτεχνία του Ισλάμ [βλ. <i>Ο δρόμος του χειμάρρου</i>] (III.i)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. «Κείμενά μου – θησαυροί μου»: επιλογή κειμένων που σχετίζονται με σπουδαία σύγχρονα ζητήματα (προσωπικά και κοινωνικά) (I, II, III)</p> <p>2. Ατελιέ: κατασκευή κολλάζ με έμπνευση από τα θέματα. Δίνουν δικό τους τίτλο. Το παρουσιάζουν τους συμμαθητές τους και απαντούν σε ερωτήσεις τους (I, II, III)</p> <p>3. Μουσικό Εργαστήρι: Μελοποίηση μιας αφήγησης (I, II, III)</p>	
---	---	---	--

3. Ποιος είναι ο άνθρωπος; (4 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αναγνωρίζουν διλήμματα και αντιφάσεις του σύγχρονου ανθρώπου, εκφράζουν προβληματισμούς και διατυπώνουν προσωπικές απόψεις</p> <p>β) ερμηνεύουν τις ανθρωπομορφικές εικόνες και μεταφορές της βιβλικής διήγησης για τη δημιουργία του ανθρώπου</p> <p>γ) αναγνωρίζουν τη διαχρονική επιρροή της βιβλικής διήγησης για τη δημιουργία στα έργα Τέχνης όλου του κόσμου</p> <p>δ) εξηγούν με δικά τους λόγια τη θεολογική και ηθική σημασία της βιβλικής διήγησης για τη δημιουργία του ανθρώπου</p> <p>ε) εντοπίζουν στη ζωή των Αγίων της Εκκλησίας τα βιβλικά γνωρίσματα της εικόνας του Θεού στον άνθρωπο</p>	<p>I. «Αυτός ο κόσμος ο μικρός ο μέγας»</p> <p>i. Από τον Οδυσσέα μέχρι τους υπερήρωες των σύγχρονων κόμικ</p> <p>ii. Η δύναμη και η αδυναμία του σύγχρονου ανθρώπου</p> <p>II. Ο σκοπός και το νόημα της ζωής του ανθρώπου: Η βιβλική πρόταση και η θεολογική ερμηνεία</p> <p>i. Ο άνθρωπος ως δημιούργημα του Θεού</p> <ul style="list-style-type: none"> • «και εποίησεν ο Θεός τον άνθρωπον κατ' εικόνα Θεού» (Γεν 1, 27) • «άρσεν και θήλυ εποίησεν αυτούς» (Γεν 1, 27 και Μ. Βασιλείου, <i>Εις την μάρτυρα Ιουλίτταν και περί ευχαριστίας</i>) <p>ii. Ο άνθρωπος υπάρχει μόνο όταν αγαπάει και αγαπιέται! (Γαλ 5, 13-15)</p> <p>iii. Ο άνθρωπος ως διάκονος του πλησίον (Μκ 9, 35 και Γρηγορίου Νύσσης, <i>Εφ' όσον ενί τούτων εποιήσατε, εμοί εποιήσατε</i>)</p> <p>iv. Ο άνθρωπος ως δημιουργός: Η παραβολή ταλάντων (Μτ 25, 14-30)</p> <p>v. Ο άνθρωπος στην κτίση: Βασιλιάς, οικονόμος ή ιερέας; (Γεν 2, 19-20, Ρωμ 8, 22, ευχές από τη Θ. Λειτουργία και η προσευχή του Ισαάκ του Σύρου για την κτίση από <i>Τα σωζόμενα ασκητικά</i>)</p> <p>vi. Ο άνθρωπος ως δοξολογική ύπαρξη (Ψλ 135, 1-9. 140, 1-4)</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Έκφραση και αποτύπωση της «Δύναμης και αδυναμίας του σύγχρονου ανθρώπου» σε παγωμένη εικόνα (I.ii) 2. Ομαδικό γλυπτό: Γαλ 5, 13-15 (II.ii) 3. Έκφραση και αποτύπωση περιπτώσεων υποτίμησης της γυναίκας σε παγωμένες εικόνες (II.ii) 4. Παρουσίαση σκηνών από τη ζωή του Αγ. Λουκά του Ιατρού και της Αγ. Φιλοθέης (III.ii) <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. TPS: «Τα χαρακτηριστικά των ηρώων ενός δημοφιλούς κόμικ» (I.i) 2. TWPS γύρω από τα επιτεύγματα του σύγχρονου ανθρώπου (π.χ. τεχνολογία, επικοινωνία, ιατρική, τέχνη κ.ά.): «Υπάρχουν πράγματα που δεν είναι όπως φαίνονται;» (I.ii) 3. Artful Thinking («η αρχή, η μέση και το τέλος» και «αντιλαμβάνομαι, γνωρίζω, φροντίζω»): Η εικόνα του ανθρώπου στις εμπορικές διαφημίσεις και στα ΜΜΕ (I.ii) 4. Έρευνα: περιπτώσεις υποτίμησης της γυναίκας στην παράδοση της Εκκλησίας. Ακολουθεί TPS για την αναγνώριση αντιφάσεων και ανακολουθιών με παραδειγματικές στάσεις του Χριστού, τον θεσμό των διακονισσών, τη θέση της Παναγίας και άλλων Μητέρων στην Εκκλησία κ.ά. (II.ii) 5. Σταχυολόγηση και παρουσίαση του ΜΗΤΕΡΙΚΟΥ (II.i, II.iii, II.vi) 6. Μελέτη περίπτωσης: Elisabeth Behr-Sigel (II.ii) 7. Artful Thinking («συνδέοντας, επεκτείνοντας, προκαλώντας» και «βάζοντας τίτλους»): <ol style="list-style-type: none"> α. <i>Η δημιουργία του Αδάμ</i>, Μιχαήλ Άγγελος - Cappella Sistina [βλ. http://www.wikipaintings.org/en/michelangelo#supersized-featured-193173] 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Α΄ Γυμνασίου</i> (2006), δ.ε. 25, 26, 27 • <i>Β΄ Λυκείου</i> (1989), δ.ε. 12, 13 και 14 <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Όψεις της Θρησκείας / Χριστιανισμός / Κοινότητα και Σύγχρονα Θέματα / Χριστιανισμός / Θεός / Δημιουργία</i>, στο <i>Όψεις της Θρησκείας</i> • <i>Βιβλιοθήκη / Παλαιά Διαθήκη / Η Δημιουργία</i>, στο <i>Θρησκευτικά Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου</i> (2007) • <i>Παλαιά Διαθήκη / Ο Θεός δημιουργεί από αγάπη τον κόσμο και τον άνθρωπο</i>, στο <i>Θρησκευτικά Γυμνασίου</i> (2000) • <i>Αγωνιστές και μάρτυρες</i>, στα <i>Θρησκευτικά Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού</i>

<p>στ) τα αντιπαραβάλλουν με σύγχρονα και «δημοφιλή» ανθρωπολογικά πρότυπα και διατυπώνουν ιδέες και κρίσεις</p> <p>ζ) ανιχνεύουν τη ζωτική σημασία που έχει για τον κόσμο η χριστιανική θεώρηση του ανθρώπου ως συνδετικού κρίκου ανάμεσα στον Θεό και την κτίση</p> <p>η) αποτιμούν τη διδασκαλία των άλλων θρησκειών για τον άνθρωπο και τη σχέση του με τον Θεό, τους συνανθρώπους του και τον κόσμο</p>	<p>III. Από την εικόνα στην ομοίωση</p> <p>i. Άγιος Λουκάς ο ιατρός</p> <p>ii. Αγία Φιλοθέη</p> <p>IV. Ο άνθρωπος στις άλλες θρησκείες</p> <p>i. Ιουδαϊσμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο άνθρωπος ως αντικείμενο της θείας φροντίδας (Ψλ 8, 5-7) <p>ii. Ισλάμ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο άνθρωπος ως «χαλίφης» (τοποτηρητής) της δημιουργίας του Θεού (Κοράνιο, 2, 30-34) • Ορθοπραξία (Κοράνιο, Πέντε Στύλοι) • Ο άνθρωπος ως μικρόκοσμος • (Ρουμί, Ντιβάν 13, 7-11) <p>iii. Ινδουισμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κάρμα και άτμαν: Καλές πράξεις και ατομική «ψυχή» • Η λύτρωση του ανθρώπου μέσα από την αφοσίωση και την αγάπη <p>iv. Βουδισμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο σεβασμός απέναντι σε όλα τα πλάσματα 	<p>β. Ψηφιδωτά Καθεδρικού Ναού στο Μονρεάλε [βλ. http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Cathedral_(Monreale)_-Mosaics] (II.i)</p> <p>8. Προβολή video <i>Το ραγισμένο δοχείο</i> [βλ. http://www.youtube.com/watch?v=794VpExmV-I]. Αναστοχασμός και συζήτηση με θέμα: «Όλοι οι άνθρωποι μπορούν να είναι δημιουργοί». (II.iii)</p> <p>9. Μελέτη περίπτωσης: Αγία Φιλοθέη, άγιος Λουκάς ο Ιατρός (III.ii)</p> <p>10. Έρευνες:</p> <p>α. Ο σεβασμός προς τους μεγαλύτερους στο Ισλάμ,</p> <p>β. Ο σεβασμός προς τα πλάσματα του Θεού στις θρησκείες της Ανατολής (IV)</p> <p>11. Προβολή της ιρανικής ταινίας ΠΕΡΣΕΠΟΛΙΣ (PERSEPOLIS), Μαρζάν Σατραπί, Βενσέν Παρονό (IV)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Ατελιέ: Δημιουργία κολλάζ με πορτρέτα ανθρώπων κάθε ηλικίας, φυλής και φύλου. Συζήτηση: Τι σημαίνει για μας ότι όλοι αυτοί οι άνθρωποι είναι εικόνα του Θεού; Ιδέες / μηνύματα πάνω στο κολλάζ (II)</p> <p>2. Μουσικό εργαστήριο: Σύνθεση με θέμα τη βιβλική φράση «κατ' εικόνα Θεού εποίησεν αυτόν· άρσεν και θήλυ εποίησεν αυτούς» (II.ii)</p> <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Σε συνεργασία με τον/την φιλόλογο: Η θέση της γυναίκας στην αρχαία Ελλάδα και στον ιουδαϊκό κόσμο στα χρόνια του Χριστού (II.ii)</p> <p>2. Project: Εντοπισμός και αναγνώριση δημιουργών και των έργων τους στη γειτονιά, το χωριό ή την πόλη μας (II.v)</p>	
---	---	--	--

4. Εμείς και οι «άλλοι» (4 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) εκφράζουν σκέψεις και προβληματισμούς γύρω από το ζήτημα της ετερότητας</p> <p>β) αναλύουν βιβλικές και άλλες διηγήσεις από την εκκλησιαστική παράδοση για τον «άλλον»</p> <p>γ) παρουσιάζουν και αξιολογούν τη ζωή και το έργο των Κυρίλλου και Μεθοδίου και εξετάζουν το θεολογικό και ηθικό υπόβαθρο του πολιτισμικού παραδείγματός τους</p> <p>δ) αναγνωρίζουν τη σημασία και την εμβέλεια της χριστιανικής διδασκαλίας για τον ξένο ως αδελφό</p> <p>ε) διακρίνουν και αξιολογούν την ποιοτική διαφορά ανάμεσα στην αναγνώριση των δικαιωμάτων και στην αγάπη προς τον διπλανό</p>	<p>I. Ποιος είναι για μας ο «άλλος»;</p> <p>i. Από τις παραδοσιακές κλειστές κοινότητες στις σύγχρονες πλουραλιστικές κοινωνίες των «άλλων»</p> <p>ii. Ο άλλος ως ξένος. Από τον «μακρινό» στον «ανεπιθύμητο»</p> <p>iii. Όψεις της ετερότητας (γλωσσική, θρησκευτική, πολιτισμική, φυλετική ετερότητα)</p> <p>iv. Ο πολιτισμένος κόσμος απέναντι στον άλλο</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακρότητες και εντάσεις: Μισαλλοδοξία, ρατσισμός, διακρίσεις, πόλεμοι, γενοκτονίες και «ολοκαυτώματα», ξενοφοβία • Ο αγώνας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και η νομική κατοχύρωσή τους: Μια απάντηση του πολιτισμένου κόσμου <p>II. Ο «άλλος» για τους Χριστιανούς</p> <p>i. Κάτω από τη δρυ της Μαμβρή: Ο Θεός ως ξένος που ζητάει τη φιλοξενία του ανθρώπου (Γεν 18, 1-8)</p> <p>ii. «Ποιος είναι ο πλησίον μου;»: Ο σπλαχνικός Σαμαρείτης (Λκ 10, 25-37)</p> <p>iii. «Ξένος ήμην και συνηγάγετέ με»: Πώς θα κριθεί ο κόσμος (Μτ 25, 31-46)</p> <p>iv. Αγ. Επιφανίου, «δος μοι τούτον τον ξένον»</p> <p>v. Το Ευαγγέλιο στη γλώσσα των άλλων: Ο εκχριστιανισμός των Σλάβων - Κύριλλος και Μεθόδιος</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ιδεοθύελλα: «Ξένος» (I) 2. Παιχνίδι ρόλων: «Με ποιον θα ήθελα να ταξιδέψω, να κάνω συντροφιά, να συνεργαστώ;» Παιχνίδι ρόλων μεταξύ διάφορων «άλλων» για ανίχνευση των βιωμάτων τους (I) 3. Συλλογικός ρόλος: Οι πρωταγωνιστές του σπλαχνικού Σαμαρείτη (II.ii) 4. Καρέκλα αφήγησης: Ο Ιουδαίος αφηγείται χρόνια μετά (II.ii) 5. Δραματοποίηση: Παρουσίαση σκηνής «Οι Μοραβοί έχουν αλφάβητο» (II.iv) 6. Ζωντανό γλυπτό: «Η ποικιλία ως πλούτος» (IV.i) <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Πέντε Π και ένα Γ: Διερευνώντας προκαταλήψεις και στερεότυπα για τους ξένους (I.ii) 2. Επίλυση προβλήματος: Γιατί μεταναστεύουν οι άνθρωποι σήμερα; (I.i, I.iii) 3. Project: Οι Έλληνες ως «άλλοι» τα νεότερα χρόνια (πρόσφυγες, μετανάστες) (I, IV) 4. Ανάλυση διαστάσεων: «Μετανάστευση και προσφυγιά» (με στόχο να κατανοηθεί ο δραματικός χαρακτήρας της ανθρώπινης ιστορίας και να αναλυθούν οι λόγοι που η ανθρώπινη συμπεριφορά εκτρέπεται στην εχθρότητα και τον ρατσισμό) (I.ii) 5. TWPS: «Πώς η αλληλεγγύη μετατρέπεται σε δυσπιστία;» (I.ii) 6. Έρευνα με ερωτηματολόγιο (για τις προκαταλήψεις των συμμαθητών τους) (I.ii) 7. Artful Thinking («αντιλαμβάνομαι, γνωρίζω, φροντίζω»): Zero film [βλ. http://www.zeroshortfilm.com/screenings-awards/zero-now-online/ ή http://www.youtube.com/watch?v=L0MbySJTKpg] (I. ii.) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια: Γ' Γυμνασίου (2006), δ.ε. 22</p> <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βιβλιοθήκη / Η Ιστορία της Εκκλησίας / Περαιτέρω εξάπλωση στην Ευρώπη, και Βιβλιοθήκη / Καινή Διαθήκη / Η διδασκαλία του Χριστού, στο Θρησκευτικά Α', Β', Γ' Γυμνασίου (2007) • Σύγχρονα Θέματα / Προκατάληψη, στο Όψεις της Θρησκείας • Εκκλησιαστική Ιστορία / Ο Χριστιανισμός στην Ευρώπη, Η Ορθοδοξία στον κόσμο και ο αγώνας για χριστιανική ενότητα, και Καινή Διαθήκη / Η στάση του Χριστού απέναντι στις κοινωνικές και θρησκευτικές ομάδες της εποχής του, στο Θρησκευτικά Γυμνασίου (2000)

<p>στ) εξηγούν με επιχειρήματα την αξία του σεβασμού της θρησκευτικής ετερότητας για τη ζωή και τον πολιτισμό</p> <p>ζ) αναγνωρίζουν τον σεβασμό του «άλλου» ως μια θεμελιώδη και κοινή αξία των θρησκειών</p> <p>η) εντοπίζουν και κρίνουν διαδεδομένες προκαταλήψεις σε βάρος του ξένου μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα</p> <p>θ) ελέγχουν ενδεχόμενα στερεότυπα και προκαταλήψεις που διατηρούν, θεωρώντας τα υπό το φως των όσων επεξεργάστηκαν στην ενότητα</p>	<p>vi. Πέρα από δικαιώματα και υποχρεώσεις: Η αγάπη «άνευ όρων και ορίων» (I. Χρυσοστόμου, <i>Εις την παραβολήν του εμπειρόντος εις τους ληστές</i>)</p> <p>III. Ο ξένος σε διάφορες θρησκευτικές παραδόσεις</p> <p>i. Ιουδαϊσμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Ξένον μην καταπιέζετε, γιατί ξέρετε πώς αισθάνεται ο ξένος, αφού κι εσείς ήσασταν κάποτε ξένοι» (Εξ 23, 9. Λευ 19, 33-34. Αρ 15, 15-16) <p>ii. Ισλάμ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η μετοίκηση του Μωάμεθ και ο μετανάστης στο Κοράνιο • Ο πιστός ως ξένος στον κόσμο για χάρη της πίστης (Κοράνιο, 2, 18) <p>iii. Ινδουισμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η ξενιτεία και η περιπλάνηση ως όρος της φωτισμένης ζωής <p>iv. Βουδισμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σεβασμός και φροντίδα για τον ξένο και τον περιπλανώμενο <p>IV. Η συνύπαρξη και ο διάλογος με τον άλλον</p> <p>i. Η διαφορετικότητα και η ποικιλία ως πλούτος</p> <p>ii. Ανακαλύπτοντας τον κόσμο των άλλων, τις αξίες, τα πιστεύω τους</p> <p>iii. Γνωρίζοντας τους άλλους, γνωρίζουμε καλύτερα τον εαυτό μας</p> <p>iv. Συνεργασία και συνδημιουργία</p>	<p>8. Έρευνα για τους Οργανισμούς που προωθούν τον σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου (I.ii, I.iv)</p> <p>9. Artful Thinking: Ο μόχθος και η μοναξιά του μετανάστη που συνθλίβεται στο έργο του Βλ. Κανιάρη (I.ii, I.iii)</p> <p>10. Ιστοεξερεύνηση: Γκέτο και στρατόπεδα συγκέντρωσης στην Ευρώπη (I.ii, I.iv)</p> <p>11. Έρευνα: Οι Έλληνες δίπλα στους Εβραίους συμπατριώτες τους, τα κρυμμένα παιδιά της Κατοχής (I.ii, I.iv)</p> <p>12. Artful Thinking («ακούγοντας 5X2»): <i>Δος μοι τούτον τον ξένον</i> (II.iv)</p> <p>13. Ιστοεξερεύνηση: Στα βήματα των Κυρίλλου και Μεθοδίου (ταξίδια, τόποι, συναντήσεις) (II.v)</p> <p>14. Έρευνα: Η παρουσία των Κυρίλλου και Μεθοδίου στις βαλκανικές χώρες (ναοί, αγάλματα, ονόματα) (II.v)</p> <p>15. Επίλυση προβλήματος: Εξηγήστε τον χαρακτηρισμό των Κυρίλλου και Μεθοδίου ως «φωτιστών των Σλάβων» (II.v)</p> <p>16. Μελέτη περίπτωσης: Ακάκιος, ο επίσκοπος Αμίδης που διέθεσε τα πολύτιμα ιερά σκεύη των χριστιανικών ναών, για να συγκεντρώσει χρήματα και να διασώσει επτά χιλιάδες Πέρσες στρατιώτες που είχαν αιχμαλωτιστεί από τους Βυζαντινούς (II.vi)</p> <p>17. Μελέτη περίπτωσης: Μ. Σκόπτσοβα (II.v)</p> <p>18. Μελέτη περίπτωσης: Αρχιεπίσκοπος Σινά Δαμασκηνός για Εβραίους και Άραβες (II.v)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Σχέδιο έρευνας ή δράσης: «Αγωνιζόμαστε εναντίον μιας προκατάληψης» (I)</p> <p>2. Κατασκευή πόστερ για τα ανθρώπινα δικαιώματα (I.iii)</p> <p>3. Μετασχηματισμός του βιβλικού κειμένου για τον Καλό Σαμαρείτη: Κρυφές σκέψεις των προσώπων, διαμόρφωση συλλογικών προσώπων (II.ii)</p> <p>4. Κυριλλικό αλφάβητο (II.iv)</p> <p>5. Τα κείμενά μου – οι θησαυροί μου: Συλλογή κειμένων για το ζήτημα της ετερότητας (I, II, III)</p> <p>6. Προετοιμασία-πραγματοποίηση μιας συνέντευξης με εκπρόσωπο θεσμού που σχετίζεται με το θέμα (I.iv, IV)</p>	
---	--	---	--

5. Διάσπαση και αντιπαλότητα στις θρησκείες (5 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αναλύουν εμπειρίες συγκρούσεων και βίας, συναισθανόμενοι τις αρνητικές συνέπειές τους</p> <p>β) διερευνούν τις αιτίες που δημιουργούν εχθρότητα στη σχολική και κοινωνική ζωή τους</p> <p>γ) απαριθμούν και εξηγούν τους λόγους που απομάκρυναν σταδιακά την Εκκλησία της Ανατολής από τη Δύση</p> <p>δ) περιγράφουν ιστορικές συνθήκες και γεγονότα, προσπαθώντας να μπουν στη θέση των ανθρώπων της εποχής και να συναισθανθούν τις συνέπειες</p> <p>ε) επισημαίνουν και αξιολογούν τις συνέπειες του Σχίσματος, των Σταυροφοριών και της Μεταρρύθμισης και αναγνωρίζουν τις κοινωνικές και</p>	<p>I. Διαφωνίες και συγκρούσεις που τραυματίζουν</p> <p>i. Στο οικογενειακό περιβάλλον (απομάκρυνση, ψυχρότητα, σκληρότητα)</p> <p>ii. Στο φιλικό περιβάλλον (αδιαφορία, καυγάδες κ.ά.)</p> <p>iii. Στο σχολικό περιβάλλον (απομόνωση, bullying κ.ά.)</p> <p>II. Χριστιανοί διώκουν Χριστιανούς</p> <p>i. Το Σχίσμα: Ιστορικά τραύματα στο σώμα της Εκκλησίας</p> <p>ii. Σταυροφορίες – Ιερά Εξέταση: Η θρησκευτική νομιμοποίηση της βίας: (πρόσωπα, γεγονότα)</p> <p>iii. Μεταρρύθμιση και Αντιμεταρρύθμιση: Από την κριτική στον φανατισμό</p> <p>iv. Ο φανατισμός και η βία ως παρέκκλιση από το χριστιανικό ήθος</p> <p>III. Διάσπαση και αντιπαλότητα σε διάφορες θρησκείες</p> <p>i. Ιουδαϊσμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διάσπαση Ισραηλιτών και Σαμαρειτών την εποχή της Βίβλου • Φιλελεύθεροι και Ορθόδοξοι στον σύγχρονο Ιουδαϊσμό <p>ii. Ισλάμ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σουνίτες και σιίτες. Η εμφύλια διαμάχη για τη διαδοχή <p>iii. Ινδουισμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αντιπαλότητα ανάμεσα στις κάστες 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παρουσίαση σκηνών που δείχνουν συγκρούσεις (στόχος: Ανίχνευση αιτίων, συμπεριφορών, συναισθημάτων) (I) 2. Καταιγισμός ιδεών μετά την ανάγνωση στιγμιότυπων από το Σχίσμα (II.i) 3. Αφήγηση γεγονότων από τη μεριά των Ορθοδόξων ή των Λατίνων σχετικά με το Σχίσμα (II.ii) 4. Παιχνίδι ρόλων με θέμα «Η δίκη της θρησκευτικής βίας» (IV) <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 5 Π και ένα Γ: Ανάλυση διαστάσεων του Σχίσματος (II.i), των Σταυροφοριών και της Ιεράς Εξέτασης (II.ii) 2. Επίλυση προβλήματος: Το Πρωτείο και το Αλάθητο του Πάπα σήμερα (II.i) 3. Μελέτη περίπτωσης: Μαρτίνος Λούθηρος (II.iii) 4. Μελέτη περίπτωσης: Μαχάτμα Γκάντι (III. iii) και η πρόταση της «μη βίας» (IV) 5. Έρευνα για περιπτώσεις σύγχρονων θρησκευτικών συγκρούσεων και διασπάσεων (IV) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Γράφοντας ένα γράμμα στους θρησκευτικούς ηγέτες του κόσμου για την ειρήνη και την καταλλαγή (IV) 2. Μουσικό εργαστήριο: Σύνθεση με θέμα το αποστολικό λόγο στην Β Κορ, 5, 17-20 (IV) <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Project: Η θρησκεία εργαλείο πρόκλησης διχασμών ή συμφιλίωσης; (IV) <p>Ε. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οργάνωση «συνεδρίου τάξης» με θέμα «Θρησκευτική διαφοροποίηση και νέοι: Από τη χρήση βίας στην ειρηνική συνύπαρξη» (IV) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια: Γ' Γυμνασίου (2006), δ.ε. 26, 27, 28, 29</p> <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βιβλιοθήκη / Η Ιστορία της Εκκλησίας / Περαιτέρω εξάπλωση στην Ευρώπη, Νεότερα χρόνια, Ο χριστιανικός κόσμος σήμερα, στο Θρησκευτικά Α', Β', Γ' Γυμνασίου (2007) • Εκκλησιαστική Ιστορία / Διάσπαση του Χριστιανισμού στη Δύση, Ο Χριστιανισμός στη Δύση, στο Θρησκευτικά Γυμνασίου (2000) • Σύγχρονα θέματα / Πόλεμος και ειρήνη, Έγκλημα και τιμωρία, στο Όψεις της Θρησκείας • Ισλάμ / Το Ισλάμ στις μέρες μας, στο Επιλεγμένα θέματα Θρησκευτικών Β' Ενιαίου Λυκείου • Γνωριμία με το Ισλάμ, στο Θρησκευτική Αγωγή

<p>πολιτισμικές διαστάσεις τους</p> <p>στ) εξηγούν γιατί η βία συνιστά παρέκκλιση από το χριστιανικό ήθος</p> <p>ζ) προσδιορίζουν και αξιολογούν τις συνέπειες της εσωτερικής διάσπασης και της αντιπαλότητας σε άλλες θρησκείες</p> <p>η) εντοπίζουν παραδείγματα παρέκκλισης των θρησκειών από την πνευματική τους αποστολή και διαπιστώνουν αντινομίες ανάμεσα στη διδασκαλία και την πράξη</p> <p>θ) συναισθάνονται και αξιολογούν το σύγχρονο αίτημα των θρησκειών για ειρήνη και καταλλαγή</p> <p>ι) διατυπώνουν ιδέες και επιχειρήματα για τον ρόλο του μαθήματος των θρησκευτικών στην καταλλαγή μεταξύ των θρησκειών</p>	<p>IV. Το αίτημα των θρησκειών για ειρήνη και καταλλαγή</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Να αναγγείλουμε το γεγονός της συμφιλίωσης» (Β Κορ 5, 17-20) • Εκπρόσωποι θρησκειών προσεύχονται για την ειρήνη: Ασίζη 1986 • Το αίτημα της διαθρησκειακής εκπαίδευσης 		
--	--	--	--

6. Ορθοδοξία και Νέος Ελληνισμός (3 δώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) περιγράφουν τις συνθήκες ζωής των χριστιανών κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο</p> <p>β) σταθμίζουν τον ρόλο της Ορθόδοξης Εκκλησίας στη διατήρηση της μνήμης και της ταυτότητας των Ελλήνων</p> <p>γ) παρουσιάζουν και αξιολογούν τη ζωή και τη συνεισφορά συγκεκριμένων προσώπων του Νεότερου Ελληνισμού</p> <p>δ) επισημαίνουν και αξιολογούν τη συμβολή της Εκκλησίας στην παιδεία και στον πολιτισμό κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο</p> <p>ε) αναγνωρίζουν τις εκκλησιολογικές εντάσεις που σφράγισαν την ιστορική διαδρομή της Ελλαδικής Εκκλησίας κατά τους τελευταίους αιώνες</p>	<p>I. Μετά την Άλωση της Πόλης</p> <p>i. Ενορίες και κοινότητες: Μνήμη και ταυτότητα στη μεταβυζαντινή περίοδο</p> <p>ii. Νεομάρτυρες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Νεομάρτυς Κυράννα • Νεομάρτυς Αγγελής • Πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε΄ <p>iii. Εκκλησία και παιδεία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός • Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης • Ευγένιος Βούλγαρης <p>II. Η δύναμη του λαϊκού πολιτισμού</p> <p>i. Δημοτικά τραγούδια (με θρησκευτικά μοτίβα και ηθικούς κανόνες) και κάλαντα γιορτών</p> <p>ii. Λαϊκή τέχνη: Καταφύγιο και κιβωτός (αρχιτεκτονική, ζωγραφική, ξυλογλυπτική, υφαντική/κεντητική, αργυροχρυσοχοΐα, κεραμική)</p> <p>III. Από την οικουμενική Ορθοδοξία στις εθνικές Εκκλησίες</p> <p>i. Το Αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Ελλάδας και η ρήξη με το Πατριαρχείο</p> <p>ii. Ο κίνδυνος του εθνοφυλετισμού και η συνοδική του καταδίκη (1872)</p> <p>iii. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο σήμερα: μαρτυρία και ενότητα της Ορθόδοξης Εκκλησίας στον σύγχρονο κόσμο</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αφηγήσεις για την Άλωση (I) 2. Αφηγήσεις από τον Συναξαριστή των Νεομαρτύρων (I.ii) <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Τραγούδια της παράδοσης με θέμα την Άλωση (I) 2. Artful Thinking: Εικόνες Νεομαρτύρων (I.ii) 3. Μελέτη περίπτωσης: Ζωή, διδαχές, περιοχές, σχολεία και εικόνες του Αγ. Κοσμά του Αιτωλού (I.iii) 4. Μελέτη περίπτωσης: Ευγένιος Βούλγαρης και Νικόδημος Αγιορείτης (I.iii) 5. Μελέτη περίπτωσης: Θεόφιλος Χατζημιχαήλ, Φώτης Κόντογλου, Ευγένιος Σπαθάρης (II) 6. Το Άγιον Όρος στη νεοελληνική τέχνη http://www.eikastikon.gr/afieromata/athos_gr_art.html (I.i, II.ii) 7. Artful Thinking: Θρύλοι και παραδόσεις στη νεοελληνική ζωγραφική και τους πίνακες του Ν. Γύζη «Το κρυφό σχολειό», «Φεγγαράκι μου λαμπρό», «Μικρός μικρός στα γράμματα, μικρός και στο ψαλτήρι» (I.iii) 8. Artful Thinking: Εκκλησιαστικά αντικείμενα που μαρτυρούν για όψεις της καθημερινής ζωής των χριστιανικών κοινοτήτων (εξαπτέρυγα, θυμιατά, καντήλες, επιτάφιοι, αφιερώματα κ.ά.) (II) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οι μαθητές σχεδιάζουν μοτίβα λαϊκής τέχνης και τα εκθέτουν στην τάξη (II.ii) <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οργάνωση συνδιδασκαλίας με τον καθηγητή της Ιστορίας για την ιστορική πορεία της Ρωμιοσύνης μετά την Άλωση (I) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γ΄ Γυμνασίου (1997), δ.ε. 41 και 42 • Γ΄ Γυμνασίου (2006), δ.ε. 30 <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βιβλιοθήκη / Η Ιστορία της Εκκλησίας / Νεότερα χρόνια, Ο χριστιανικός κόσμος σήμερα, στο Θρησκευτικά Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου (2007) • Εκκλησιαστική Ιστορία / Η Ορθοδοξία στην Τουρκοκρατία, Η αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ελλάδος, Το Οικουμενικό Πατριαρχείο και το Άγιο Όρος, στο Θρησκευτικά Γυμνασίου (2000) • Όψεις της Θρησκείας / Χριστιανισμός / Κοινότητα, στο Όψεις της Θρησκείας

<p>στ) ανακαλύπτουν και οικειώνονται την ομορφιά και την αξία του λαϊκού πολιτισμού</p>		<ol style="list-style-type: none"> 2. Σε συνεργασία με τον καθηγητή των Εικαστικών: <ol style="list-style-type: none"> α. Μεταβυζαντινή ναοδομία και ζωγραφική. Τάσεις και ρεύματα (II) β. Όψεις της λαϊκής τέχνης (αρχιτεκτονική, ζωγραφική, ξυλογλυπτική, υφαντική/κεντητική, κεραμική) (II) γ. Το ζωγραφικό έργο του Θεόφιλου Χατζημιχαήλ (II) 3. Σε συνεργασία με τον καθηγητή της Μουσικής: <ol style="list-style-type: none"> α. Έρευνα και παρουσίαση δημοτικών τραγουδιών της περιοχής (II) β. Παρουσίαση παραδοσιακών τραγουδιών με θέμα την Άλωση (II) γ. Έρευνα και παρουσίαση λαϊκών οργάνων της περιοχής (II) 4. Σε συνεργασία με τον φιλόλογο και τον καθηγητή της Μουσικής: <ol style="list-style-type: none"> α. Τοπικά ήθη και έθιμα: καταγραφή και παρουσίαση (II) β. Επιβιώσεις των δημοτικών τραγουδιών σε σύγχρονους δημιουργούς (μουσική και στιχουργική) (II) <p>Ε. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Έκθεση υλικού στη γιορτή της 25ης Μαρτίου (I, II) 2. Οργάνωση έκθεσης φωτογραφίας με θέμα τις επιβιώσεις της λαϊκής τέχνης σήμερα (II.ii) 3. Οργάνωση έκθεσης φωτογραφίας με θέμα τις εκκλησίες και αρχοντικά της περιοχής μας (II.ii) 4. Οργάνωση βραδιάς δημοτικής μουσικής (II.i, II.ii) 	
--	--	---	--

Προσδοκώμενες επάρκειες των μαθητών στο τέλος της τάξης

A. Ως προς τη γνώση και κατανόηση του κόσμου της θρησκείας

- Αναγνωρίζουν τα θεμελιώδη υπαρξιακά, ηθικά, κοινωνικά και πολιτικά ερωτήματα και διλήμματα που εκπορεύονται από τη θρησκευτική δέσμευση και ανιχνεύουν απαντήσεις στην Αγία Γραφή και άλλα κείμενα, στα ιερά κείμενα των θρησκειών και στα γεγονότα της ιστορίας
- Εξετάζουν τα θρησκευτικά γεγονότα εντός των εκάστοτε κοινωνικών και ιστορικών συμφραζομένων
- Ερμηνεύουν και αξιολογούν τη βιβλική απάντηση για τον άνθρωπο και τις σχέσεις του με τον Θεό, τους ανθρώπους και την κτίση
- Προσδιορίζουν και επεξεργάζονται κριτικά τις απαντήσεις που προσφέρουν οι θρησκείες σε ζητήματα σχετικά με την παρουσία και την αποστολή του ανθρώπου στον κόσμο και στην ιστορία
- Ανακαλύπτουν θρησκευτικές αξίες στη ζωή και στη δράση ιστορικών προσώπων
- Αναλύουν τα γεγονότα της εκκλησιαστικής ιστορίας, ανακαλύπτουν τις υπαρξιακές, κοινωνικές και θεολογικές διαστάσεις τους και αξιολογούν τις συνέπειές τους
- Επισημαίνουν και διερευνούν αντιφάσεις και αντινομίες στην παρουσία του Χριστιανισμού στον κόσμο
- Κατανοούν το θρησκευτικό υπόβαθρο της σύγχρονης διάσπασης των Χριστιανών του κόσμου
- Αποτιμούν την υπαρξιακή και πνευματική αλήθεια που προσέδωσε η Ορθόδοξη παράδοση στην ελληνική κοινωνία
- Εκφράζουν προσωπικά ερωτήματα και προβληματισμούς γύρω από τον άνθρωπο και τα όρια του, τη σχέση του με τον Θεό και τον «άλλον»
- Αναλύουν τους τρόπους με τους οποίους η θρησκευτική δέσμευση ή θρησκευτική αδιαφορία του ανθρώπου σχετίζεται με τον αυτοπροσδιορισμό και τη στάση του απέναντι στην οργανωμένη κοινωνική ζωή
- Συνειδητοποιούν το θεολογικό υπόβαθρο του σεβασμού της ετερότητας και της θεώρησης του «άλλου» ως αδελφού
- Εμπεδώνουν την επεξεργασία των θεμάτων τους με θεολογικά κριτήρια
- Αξιολογούν τη σημασία του ρόλου της θρησκείας σε μια πλουραλιστική κοινωνία
- Διευρύνουν και βελτιώνουν τη χρήση θεολογικών όρων και εννοιών στον προφορικό και γραπτό λόγο τους

Β. Ως προς την κατανόηση της πολιτιστικής εμβέλειας του θρησκευτικού φαινομένου

- Αναγνωρίζουν θρησκευτικές ιδέες σε πολιτισμικές πραγματώσεις και αντιλαμβάνονται το εύρος και την ποιότητα του διαλόγου μεταξύ θρησκείας και πολιτισμού
- Ανακαλύπτουν την παρουσία του «ιερού» και τον αιτιώδη ρόλο του στην τέχνη και στον πολιτισμό
- Προσεγγίζουν έργα τέχνης (από τη λογοτεχνία, το θέατρο, τον κινηματογράφο, τη μουσική κλπ.) που συνδέονται με βιβλικές ή άλλες θρησκευτικές αφηγήσεις
- Διερευνούν τη σχέση της Ορθοδοξίας με ποικίλες εκφράσεις της ελληνικής παράδοσης
- Ανιχνεύουν τις επιδράσεις της Αγίας Γραφής στη διαμόρφωση του ελληνικού και του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Αντίστοιχα, την επίδραση των άλλων ιερών κειμένων στη σύσταση διαφορετικών πολιτισμών

Γ. Ως προς την προσωπική ανάπτυξη και καλλιέργεια αξιών και στάσεων

- Συνειδητοποιούν το θεολογικό υπόβαθρο των ηθικών διλημάτων-επιλογών
- Αιτιολογούν και αξιολογούν στάσεις και συμπεριφορές, χρησιμοποιώντας θεολογικά κριτήρια
- Κατανοούν κριτικά τη δική τους θρησκευτική ιδιοπροσωπία
- Επισημαίνουν, ελέγχουν, αξιολογούν και αναθεωρούν προσωπικά στερεότυπα και προκαταλήψεις
- Εμπεδώνουν τη σημασία της αποδοχής και του σεβασμού της ετερότητας για τη σύγχρονη κοινωνία και τοποθετούνται ανάλογα
- Συναισθάνονται και επεξηγούν τις συνέπειες του θρησκευτικού φανατισμού και των συγκρούσεων
- Αναπτύσσουν προσωπικά ενδιαφέροντα γύρω από τα θρησκευτικά ζητήματα
- Σχεδιάζουν και οργανώνουν δραστηριότητες και παρεμβάσεις που σχετίζονται με όσα μαθαίνουν
- Καλλιεργούν διερευνητική σκέψη και στοχαστικοκριτικές ικανότητες
- Εκφράζουν αισθητική ευαισθησία και καλλιεργούν τη φαντασία και την επινοητικότητά τους

Δ. Ως προς την ανάπτυξη ηθικής συνείδησης (με άξονα το σχήμα «συγκρούσεις και συνθέσεις»)

- Βιώνουν την ηθική στάση ως ελεύθερη επιλογή και ανάληψη ευθύνης (πέρα από τα «πρέπει» και την αχαλίνωτη ελευθερία)
- Κατανοούν την αξία του ανθρώπινου προσώπου (πέρα από τη δύναμη και την αδυναμία)
- Καλλιεργούν ηθικούς προβληματισμούς και διευρύνουν τα αξιολογικά τους κριτήρια
- Δεσμεύονται στην καταπολέμηση της βίας και της εχθρότητας στην προσωπική και κοινωνική τους ζωή
- Αποδέχονται τον «άλλο» ως αδερφό (πέρα από τον «δικό μου» και τον «ξένο»)
- Ευαισθητοποιούνται γύρω από τα ζητήματα που επεξεργάζονται

Ε. Ως προς την καλλιέργεια δημοκρατικής συνείδησης και πρακτικής

- Κατανοούν την πορεία της ζωής μέσα από συγκρούσεις, διάλογο και αναγκαίες συνθέσεις
- Εξασκούνται στη διατύπωση επιχειρημάτων και αντεπιχειρημάτων
- Αναγνωρίζουν και σέβονται τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων χωρίς καμία διάκριση
- Συνειδητοποιούν τη σημασία της πράξης και του αγώνα για τη βελτίωση της ζωής και του κόσμου
- Συντονίζουν συζητήσεις, επικοινωνούν και διαλέγονται με τους συμμαθητές τους και συμμετέχουν σε δραστηριότητες και παρεμβάσεις

ΣΤ. Ως προς τη συμμετοχή στη διδακτική διεργασία

- Εργάζονται με στόχους
- Συγκρίνουν, επεξεργάζονται και αναστοχάζονται διάφορες απόψεις γύρω από ηθικά ζητήματα
- Μαθαίνουν να ακούν τους άλλους, να συντονίζουν συζητήσεις, να συμμετέχουν σε δραστηριότητες, να επικοινωνούν και να διαλέγονται με τους συμμαθητές τους (κοινωνικές δεξιότητες)
- Αναζητούν, βρίσκουν και ταξινομούν υλικό και πληροφορίες από ποικιλία πηγών
- Επινόουν τρόπους παρουσίασης των αποτελεσμάτων της εργασίας τους
- Εκφράζουν τις απόψεις τους ιδέες και συναισθήματα με ποικίλους τρόπους (προφορικά, γραπτά, παιχνίδι ρόλων κ.ά.)
- Συνδέουν τα όσα μαθαίνουν με γνώσεις τους από άλλα μαθήματα
- Χρησιμοποιούν ποικιλία μεθόδων εργασίας ερευνητικής, διαλογικής, βιωματικής και συνεργατικής μορφής, καθώς επίσης ποικιλία μέσων και υλικών
- Αξιολογούν την πρόοδο και την εργασία τους με κριτήρια (δικά τους και του εκπαιδευτικού) και διορθώνουν τα λάθη τους (μεταγνωστικές ικανότητες)

Γ΄ Γυμνασίου

Βασικός άξονας των θεματικών ενοτήτων

— Από το τοπικό στο οικουμενικό —

Οι θεματικές ενότητες οργανώνονται πάνω στο πολυδιάστατο και πολιτισμικά ανιχνεύσιμο γεγονός της παρουσίας της θρησκείας στον ευρωπαϊκό και παγκόσμιο χώρο. Οι μαθητές διερευνούν κριτικά τις τοποθετήσεις κυρίως του Χριστιανισμού αλλά και άλλων θρησκειών πάνω σε ζητήματα και όψεις της σύγχρονης ζωής, καθώς και τις προοπτικές και τις ελπίδες που αυτές επαγγέλλονται στον σύγχρονο κόσμο. Γνωρίζουν και συναντούν επίσης σπουδαία πρόσωπα της νεότερης παγκόσμιας ιστορίας που μετέγραψαν τη θρησκευτική τους δέσμευση σε εμπνευσμένη πράξη.

Γ΄ Γυμνασίου

Γενικοί στόχοι της τάξης

Οι μαθητές ενθαρρύνονται και καθοδηγούνται:

- να γνωρίσουν τη σύγχρονη πορεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας και τις εξελίξεις στις σχέσεις της με τις μεγάλες χριστιανικές Ομολογίες
- να κατανοήσουν τη θέση και τον ρόλο της θρησκείας στη σύγχρονη Ευρώπη, καθώς και το θρησκευτικό υπόβαθρο πολλών σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων και κρίσεων
- να επεξεργαστούν τη χριστιανική πρόταση για θεμελιώδη υπαρξιακά, ηθικά και κοινωνικά ζητήματα (βία, πόνος, κακό, μεταμόρφωση του κόσμου, έσχατα) και να προσεγγίσουν τις απαντήσεις άλλων θρησκειών
- να εμβαθύνουν στη χριστιανική πρόταση για τη μεταμόρφωση της ζωής και τη σωτηρία του κόσμου
- να γνωρίσουν σύγχρονες περιπτώσεις σημαντικών προσώπων από διάφορες θρησκευτικές παραδόσεις που μετέφρασαν σε εμπνευσμένη πράξη την πίστη τους
- να εμπεδώσουν ότι η θρησκευτική δέσμευση ή αδιαφορία σχετίζεται στενά με τη νοηματοδότηση της ύπαρξης και εκβάλλει σε ανάλογη στάση ζωής

- να συνειδητοποιήσουν την αποφασιστική σημασία της Οικουμενικής Κίνησης και των σύγχρονων διαθρησκειακών και διομολογιακών διαλόγων για την κοινωνική συνοχή και την παγκόσμια ειρήνη
- να συναισθανθούν ότι το πνεύμα σεβασμού, συμφιλίωσης και ανοίγματος προς όλους τους ανθρώπους βρίσκεται στον πυρήνα της χριστιανικής πίστης και διδασκαλίας
- να αντιληφθούν πτυχές της θρησκευτικής ιδιοπροσωπίας τους και να μάθουν να σέβονται το δικαίωμα στον θρησκευτικό αυτοπροσδιορισμό
- να οικοδομήσουν τον προσωπικό τους κόσμο, ανασυνθέτοντας δημιουργικά τη γνώση από τη μελέτη του κόσμου της θρησκείας
- να αντιληφθούν τον οικουμενικό χαρακτήρα της χριστιανικής ταυτότητας πέρα από εθνοπολιτισμικές και κοινωνικοπολιτικές διαφορές
- να αναστοχαστούν και να συγκροτήσουν τεκμηριωμένη άποψη για τη σημασία της σχολικής τους θρησκευτικής εκπαίδευσης.

1. Η Χριστιανοσύνη στον σύγχρονο κόσμο (4 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αναγνωρίζουν τις χριστιανικές Ομολογίες που υπάρχουν στον σύγχρονο κόσμο και διακρίνουν διαφορές και ομοιότητες</p> <p>β) διακρίνουν και συγκρίνουν τις διαφορετικές εκφράσεις της χριστιανικής τέχνης και λατρείας</p> <p>γ) αξιολογούν τις πρωτοβουλίες για την ενότητα των χριστιανικών εκκλησιών</p> <p>δ) αναγνωρίζουν σε συγκεκριμένα παραδείγματα τη διακονία ως βασικό κίνητρο της χριστιανικής ιεραποστολής</p> <p>ε) διαπιστώνουν το εύρος και τη σημασία της χριστιανικής ιεραποστολής και ελέγχουν τυχόν στερεότυπα που διατηρούν</p>	<p>I. Οι Χριστιανικές Εκκλησίες: Κοινή καταγωγή, διαφορετικές πορείες</p> <p>i. Ορθόδοξες Εκκλησίες, Ορθόδοξη διασπορά (Αφρική, Ασία, Αμερική, Αυστραλία) και Ορθόδοξα κέντρα</p> <p>ii. Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία: Από τον Μεσαίωνα στη Β΄ Βατικανή Σύνοδο</p> <p>iii. Προτεσταντικές Ομολογίες</p> <p>iv. Αγγλικανική Εκκλησία</p> <p>II. «Εν εκκλησίαις ευλογείτε τον Θεόν»: Λατρεία και τέχνη στην Ανατολή και τη Δύση</p> <p>i. Αρχιτεκτονική, ζωγραφική, γλυπτική, βιτρώ, μουσική</p> <p>ii. Κυριακάτικη λειτουργία</p> <p>iii. Λατρευτική παράδοση (Βάπτισμα, Χρίσμα, Ευχαριστία)</p> <p>III. «Υμείς εστέ το άλας της γης» (Μτ 5, 13): Ιεραποστολή και Διακονία</p> <p>i. Διακονία: Οι πολλές όψεις της σε όλον τον κόσμο</p> <p>ii. Ιεραποστολή: Από την προπαγάνδα στο άνοιγμα και τη μαρτυρία στα πέρατα του κόσμου: Από την Αλάσκα στην Αφρική και από τη Λατινική Αμερική στη μακρινή Ανατολή</p> <p>iii. Ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος: Ένα ζωντανό παράδειγμα διακονίας</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Καταιγισμός ιδεών με ένα οικουμενικό κείμενο (π.χ. αποσπάσματα από το «Θρησκευτικός πλουραλισμός και χριστιανική αυτοκατανόηση» του ΠΣΕ του 2004) (IV)</p> <p>2. Καταιγισμός ιδεών με τις λέξεις «Ιεραποστολή» και «Μαρτυρία» (III.ii)</p> <p>3. Δραματοποίηση: Προετοιμασία ενός ιεραποστολικού ταξιδιού με βάση το κριτήριο της διακονίας και της μαρτυρίας (III)</p> <p>4. Εννοιολογικός χάρτης: «Διακονία» (III.i)</p> <p>5. Δραματοποίηση: Βιωματική προσέγγιση της Ιεραποστολής από την πλευρά των ανθρώπων που δεν είναι χριστιανοί (III)</p> <p>6. Αντιγνωμίες: «Υπέρ και κατά της ιεραποστολής» (III)</p> <p>7. Ζωντανό γλυπτό με έμπνευση από το Πραξ 17, 28 («ενός γένους γαρ εσμέν») (IV)</p> <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Μελέτη περίπτωσης (σύγχρονοι εκκλησιαστικοί ηγέτες): Ο Οικουμενικός Πατριάρχης, ο Πάπας και ο Αρχιεπίσκοπος Καντέρμπουρι (I, IV)</p> <p>2. Χτίζοντας γέφυρες (e- bridges): Συζήτηση με συμμαθητές μας από σχολεία άλλων ομολογιών ή Ευρωπαίους συνομηλίκους (II, IV)</p> <p>3. Έρευνα: Η ιεροσύνη στις τρεις χριστιανικές ομολογίες. Το ζήτημα της χειροτονίας των γυναικών (I.iii, II)</p> <p>4. 5Π και 1Γ: Β΄ Βατικανή Σύνοδος. Αλλαγές και ανοίγματα (I.ii)</p> <p>5. Project (τριμηνιαίας διάρκειας): «Ναοδομία, εικονογραφία και μουσική των χριστιανών στον κόσμο: Ομοιότητες και διαφορές» (II)</p> <p>6. Ιστοεξερεύνηση για τους ναούς του 20^{ού} και 21^{ου} αιώνα στην Ευρώπη (II)</p>	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια: Γ΄ Γυμνασίου (2006), δ.ε. 28, 29, 32, 33, 34, 35</p> <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> Βιβλιοθήκη / Η Ιστορία της Εκκλησίας / Ο χριστιανικός κόσμος σήμερα, στο Θρησκευτικά Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου (2007) Εκκλησιαστική Ιστορία / Το Οικουμενικό Πατριαρχείο και το Άγιο Όρος, Ο δυτικός Χριστιανισμός, Η Ορθοδοξία στον κόσμο και ο αγώνας των χριστιανών για ενότητα, Μορφές της χριστιανικής τέχνης, στο Θρησκευτικά Γυμνασίου (2000) Ζώντας μαζί με την αλήθεια, Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι, στο Θρησκευτικά Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού

<p>στ) διαμορφώνουν και διατυπώνουν προσωπική άποψη για το ζήτημα της ενότητας των χριστιανικών Εκκλησιών</p> <p>ζ) κατανοούν το οικουμενικό όραμα της Εκκλησίας ως πιστότητα στη διδασκαλία του Χριστού</p> <p>η) εντοπίζουν και αξιολογούν εκτροπές της χριστιανικής ιεραποστολής</p>	<p>IV. «Υπέρ της των πάντων ενώσεως»: Το αίτημα της ενότητας</p> <p>i. Η αρχιερατική προσευχή του Ιησού: «Ἴνα πάντες ἐν ὧσι» (Ιω. 17, 21)</p> <p>ii. Άρση αναθεμάτων Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών (1965)</p> <p>iii. Κοινή Διακήρυξη Ρωμαιοκαθολικών – Ορθοδόξων (2006)</p> <p>iv. Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών</p> <p>v. Θεολογικοί διάλογοι</p>	<p>7. Artful Thinking («ακούγοντας 10Χ2»): Γρηγοριανά Μέλη (II.i)</p> <p>8. Προβολή video: Βάπτιση, Χρίσμα, Θεία Ευχαριστία άλλων Ομολογιών (II.iii)</p> <p>9. TPS: «Διακονία στον σημερινό κόσμο» (III.i)</p> <p>10. Έρευνα: Ορθόδοξη Ιεραποστολή (III.ii)</p> <p>11. Παρουσίαση συνέντευξης Αρχιεπισκόπου Αλβανίας (III.iii)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Κατασκευή διαγράμματος με ομοιότητες και διαφορές των χριστιανικών Εκκλησιών (I, II)</p> <p>2. Ψηφιακή παρουσίαση: «Χώροι και τρόποι λατρείας στον Προτεσταντισμό» και «Ανθρωπογεωγραφία του Προτεσταντισμού» - παρουσίαση στατιστικών (I, II)</p> <p>3. Κριτική αποτίμηση και τοποθέτηση σε κείμενο για την ιεραποστολή (π.χ. Θ. Παπαθανασίου «Με την ψυχή στα πόδια»). Έχει νόημα να έχει προηγηθεί η Βιωματική Δραστηριότητα 6 Αντιγνώμεις «Υπέρ και κατά...» (III.ii)</p> <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Σε συνεργασία με καθηγητές Ξένων Γλωσσών: Άσκηση στη μετάφραση κειμένου της ΚΔ (λ.χ. αρχιερατική προσευχή του Ιησού, Ιω. 17, 21) από τα ελληνικά στα αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά και το αντίθετο. Συγκριτική παρουσίαση (VI.i)</p> <p>Ε. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Επίσκεψη σε ναούς ρωμαιοκαθολικών, προτεσταντών και αγγλικανών (II)</p>	
--	---	---	--

2. Το ζήτημα της θρησκείας στη σύγχρονη Ευρώπη (3 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) αναγνωρίζουν την ύπαρξη ποικίλων θρησκευτικών κοινοτήτων στις ευρωπαϊκές χώρες</p> <p>β) διαπιστώνουν και εξετάζουν τις ποικίλες και αντιφατικές απόψεις των σύγχρονων ανθρώπων γύρω από τη θρησκεία και διατυπώνουν προσωπικές κρίσεις</p> <p>γ) διασαφηνίζουν τις θέσεις του χριστιανισμού για τη θρησκευτική ετερότητα</p> <p>δ) εξηγούν γιατί ο σεβασμός του ανθρώπινου προσώπου –ανεξάρτητα από τη θρησκευτική του δέσμευση– συνιστά αδιαπραγμάτευτη και πανανθρώπινη αξία</p> <p>ε) αναγνωρίζουν την ευεργετική σημασία των προσπαθειών που καταβάλλουν</p>	<p>I. Η θρησκεία στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες της Ευρώπης</p> <p>i. Θρησκευτική ανθρωπογεωγραφία (στατιστικά)</p> <p>ii. Θρησκευτικές κοινότητες: Δικαιώματα και υποχρεώσεις</p> <p>II. Η Ευρώπη σήμερα: Τάσεις και στάσεις απέναντι στη θρησκεία</p> <p>i. Η θρησκευτική πίστη ως ιδιωτική υπόθεση («Ο καθένας μπορεί να πιστεύει ό,τι θέλει»)</p> <p>ii. Αθεϊσμός και αντιχριστιανισμός</p> <p>iii. Σχετικοποίηση, εσωτερισμός, φαινόμενα αρχαιολατρίας</p> <p>iv. Αντισημιτισμός και ισλαμοφοβία</p> <p>v. Θρησκευτικός φονταμενταλισμός</p> <p>III. Ο σεβασμός του άλλου στον Χριστιανισμό</p> <p>i. «Η τελεία αγάπη έξω βάλλει τον φόβον» (Α΄ Ιω 4, 18)</p> <p>ii. Ο διάλογος του Χριστού με τη Σαμαρείτισσα (Ιω 4, 1-42)</p> <p>iii. Ο σεβασμός και ο διάλογος με τον «άλλον» στον πυρήνα της χριστιανικής διδασκαλίας (Ιουστίνου, <i>Απολογία Β΄</i> και Φωτίου <i>Ερωταποκρίσεις</i>)</p> <p>IV. Ο σεβασμός του άλλου στις θρησκείες του κόσμου</p> <p>i. Ισλάμ: Το Κοράνιο προτρέπει σεβασμό προς τους λαούς της Βίβλου και το ανθρώπινο πρόσωπο</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Ανακριτική καρτέλα: «Πιστεύω στους αστρολόγους και στα ζώδια» (II.iii)</p> <p>2. Καταιγισμός ιδεών με τη λέξη «φονταμενταλισμός» (II.v)</p> <p>3. Ζωντανό ομαδικό γλυπτό: Οικουμενικό άνοιγμα (III)</p> <p>4. Αντιγνωμίες: Υπέρ και κατά της Οικουμενικής Κίνησης (III.iii)</p> <p>5. Κύκλος «του κουτσομπολιού»: Επικριτές του Ιησού εξαιτίας της συζήτησής του με τη Σαμαρείτισσα (III.ii)</p> <p>6. Καρέκλα αφήγησης: Η Σαμαρείτισσα αφηγείται (III.ii)</p> <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Έρευνα: Περιοδικά με «θρησκευτικό» περιεχόμενο (τίτλοι και θέματα) (II)</p> <p>2. Συζήτηση με θέμα «σύγχρονοι έφηβοι με αντισημιτικές και ισλαμοφοβικές ιδέες» (II.iv)</p> <p>3. Έρευνα στους μαθητές του σχολείου: «Αρχαιολατρία, εσωτερισμός / αποκρυφισμός, αντισημιτισμός, ισλαμοφοβία» (ερωτηματολόγιο, συμπεράσματα, παρουσίαση) (II)</p> <p>4. Έρευνα στους γονείς: Η σημασία της θρησκευτικής ελευθερίας (III.i)</p> <p>5. Μελέτη περίπτωσης: Μία θρησκευτική υπόθεση του Δικαστηρίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (III.i)</p> <p>6. Επίλυση προβλήματος: «Γιατί είναι σημαντικός ο διαθρησκειακός διάλογος;» (III.iii)</p> <p>7. Project (τριμηνιαίας διάρκειας): «Ο αντισημιτισμός στην Ευρώπη από τον Μεσαίωνα έως και σήμερα» (II.iv)</p> <p>8. Μελέτη περίπτωσης φανατισμού από την επικαιρότητα (II.v)</p> <p>9. Artful thinking («αρχή, μέση και τέλος» ή «δημιουργικές ερωτήσεις»): Ο διάλογος του Χριστού με τη Σαμαρείτισσα (III.ii)</p>	<p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Εκκλησιαστική Ιστορία / Ο δυτικός Χριστιανισμός, Η Ορθοδοξία στον κόσμο και ο αγώνας των χριστιανών για ενότητα, στο Θρησκευτικά Γυμνασίου (2000)</i> • <i>Όψεις της θρησκείας / Γενικά, Λατρεία, Πίστη, Γιορτές, Άνθρωποι, στο Όψεις της θρησκείας</i> • <i>Ισλάμ / Η επίδραση του Ισλάμ στην τέχνη και τον πολιτισμό, στο Επιλεγμένα θέματα Θρησκευτικών Β΄ Ενιαίου Λυκείου</i>

<p>οι θρησκείες για ειρηνική συνύπαρξη και συνεργασία</p> <p>στ) διαμορφώνουν προσωπική άποψη και επιχειρηματολογούν γύρω από το αίτημα του σεβασμού και του διαλόγου με τη θρησκευτική ετερότητα</p> <p>ζ) εξετάζουν και διατυπώνουν προτάσεις για τη συμβολή του μαθήματος των θρησκευτικών στη διαμόρφωση προσωπικής θρησκευτικής ταυτότητας, καθώς και στην καλλιέργεια πνεύματος διαλόγου, καταλλαγής και ενότητας</p>	<p>ii. Ινδουισμός και Βουδισμός: Ανοχή απέναντι στις ποικίλες θρησκευτικές εκφράσεις</p> <p>V. Προσπάθειες των θρησκειών για διάλογο και συνύπαρξη</p> <p>i. Σεβασμός προς την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης του καθενός (Οργανισμοί, Διακηρύξεις)</p> <p>ii. Από την καχυποψία στον διάλογο και στις κοινές δεσμεύσεις: Διαθρησκειακές συναντήσεις</p> <p>iii. Οικουμενική Κίνηση</p> <p>VI. Οι θρησκείες στην εκπαίδευση των Ευρωπαίων μαθητών</p> <p>i. Κοινοί στόχοι του Μαθήματος των θρησκευτικών στις χώρες της Ευρώπης</p> <p>ii. Ποικίλα μοντέλα Μαθημάτων Με τη σχολική μας θρησκευτική εκπαίδευση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καλλιεργούμε τη θρησκευτική μας αυτοσυνειδησία • Ανοιγόμαστε και κατανοούμε τη θρησκευτική ταυτότητα των άλλων • Εκπαιδευόμαστε στον σεβασμό και στον διάλογο με τον θρησκευτικά και πολιτιστικά «άλλον» 	<p>10. Κτιζοντας γέφυρες (e-bridges): Τι διδάσκονται στο ΜτΘ Ευρωπαίοι συνομήλικοί τους, η σχέση τους με το μάθημα, ποιοι συμμετέχουν κ.ά. (VI)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Παρουσίαση με υλικό από το διαδίκτυο και τα λογισμικά: Ναοί, τζαμιά, συναγωγές κ.ά. στις ευρωπαϊκές χώρες. Στοχασμός και αξιολόγηση: Τι μαρτυρούν όλα αυτά για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό; (I.ii)</p> <p>2. Προβολή βίντεο και συζήτηση στην τάξη σχετικά με τα θέματα του II</p> <p>3. Σχολιασμός επιλεγμένου οικουμενικού κειμένου σε δίσηλο φύλλο. Αριστερά το κείμενο, δεξιά οι μαθητές εκφράζουν κριτικά τα σχόλιά τους (V)</p> <p>4. «Κείμενά μου – οι θησαυροί μου»: Επιλογή και καταγραφή αποφθεγμάτων θρησκειών για τον διάλογο και τον σεβασμό του άλλου (IV)</p> <p>5. Καταρτίζοντας ένα κοινωνικό συμβόλαιο για την προαγωγή της συνεργασίας και της καταλλαγής (V)</p> <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Αναζητώντας τις χριστιανικές ρίζες της Ευρώπης (I, II)</p> <p>2. Η συνάντηση των τριών μονοθεϊστικών θρησκειών στην Ευρώπη (I, V.ii, VI.i)</p>	
---	--	--	--

3. Σύγχρονες θρησκευτικές μορφές στην Ορθοδοξία και στον κόσμο (2 διώρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) παρουσιάζουν και αξιολογούν την πολυσχιδή δράση και προσφορά συγκεκριμένων προσώπων σε απαιτητικές και κρίσιμες ιστορικές περιστάσεις</p> <p>β) διασαφηνίζουν τα ιδιαίτερα χαρίσματα κάθε προσωπικότητας και περιγράφουν στοιχεία που τους εμπνέουν</p> <p>γ) ερευνούν και εξακριβώνουν τον ρόλο της θρησκευτικής πίστης στη ζωή και στη δράση των προσώπων</p> <p>δ) μπαίνουν στη θέση ανθρώπων που συναντήθηκαν και συγχρωτίστηκαν με τα πρόσωπα και εκφράζουν εντυπώσεις, σκέψεις και συναισθήματα</p> <p>ε) προτείνουν ιδέες για δράσεις, εμπνεόμενοι από το έργο των προσώπων</p>	<p>I. Μαρτυρία και προσφορά της Ορθοδοξίας στον σύγχρονο κόσμο</p> <ul style="list-style-type: none"> Άγιος Πορφύριος. Το χάρισμα της πνευματικής πατρότητας Γεώργιος Φλωρόφσκυ, Ένας ορθόδοξος διανοητής στη σύγχρονη Δύση Νίκος Νησιώτης, Ο οραματιστής της ενότητας Ο νεομάρτυρας Αλέξανδρος Σμόρελ και η αντιναζιστική οργάνωση «Λευκό ρόδο» Ολιβιέ Κλεμάν, Μια ορθόδοξη φωνή στη σύγχρονη Δύση <p>II. Άλλες σύγχρονες χριστιανικές παρουσίες</p> <ul style="list-style-type: none"> Μητέρα Τερέζα, η «αγία των φτωχών». Αγώνας για την ανακούφιση των αναξιοπαθόντων Ντ. Μπονχέφερ. Ο μαρτυρικός αγώνας κατά του ναζισμού Μάρτιν Λούθερ Κινγκ. Το όνειρο της ισότητας Μ. Ντ. Τούτου. Ο υπερασπιστής της ισότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μέριμνα για τους πάσχοντες από AIDS <p>III. Άλλες θρησκευτικές εκφράσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> Μ. Γκάντι. Ο κήρυκας και μάρτυρας της ειρηνικής αντίστασης 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Προσομοίωση προσωπικής συνάντησης με δύο ή και περισσότερα από τα πρόσωπα της ενότητας (I, II, III) Δραματοποίηση: Παρουσίαση σκηνών από τη ζωή τους (I, II, III) Καρέκλα αφήγησης: Πρόσωπα που τους γνώρισαν μιλούν γι' αυτούς (I, II, III) <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Επίλυση προβλήματος: Ποιες αξίες των θρησκειών τους έκαναν πράξη; (I, II, III) Προβολή επιλεγμένων σκηνών κινηματογραφικής τεκμηρίωσης (ντοκιμαντέρ) ή ταινιών από τη ζωή προσώπων της ενότητας και επεξεργασία (I, II, III) Δημιουργικές συνδέσεις: Εντοπίστε φράσεις και γεγονότα από τη ζωή των προσώπων της ενότητας και συνδέστε τα με αντίστοιχα της Βίβλου (I, II, III) Artful thinking («δημιουργικές συνδέσεις»): «Agent of Grace» ή «Σκηνές του Πάθους» με την περίπτωση του Ντ. Μπονχέφερ (II) <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Ανασύνθεση κειμένου: Το κείμενο προσαρμόζεται σε συγκεκριμένες επίκαιρες συνθήκες και ανάγκες (I, II, III) Έκθεση / παρουσίαση των προσώπων (φωτογραφίες και ταμπλώ με στοιχεία για τη ζωή και το έργο τους) (I, II, III) Δημιουργία επιτοίχιου μηνιαίου ημερολογίου με τίτλο «Μια σκέψη κάθε μέρα», χρησιμοποιώντας χαρακτηριστικές φράσεις των προσώπων της ενότητας (I, II, III) <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Βρίσκουν και μεταφράζουν χαρακτηριστικά κείμενα των προσώπων (π.χ. «I have a dream» του Μ. Α. Κινγκ) (I, II, III) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια: <i>Β΄ Λυκείου</i> (1989), δ.ε. 33</p> <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Εκκλησιαστική Ιστορία / Ο δυτικός Χριστιανισμός, Η Ορθοδοξία στον κόσμο και ο αγώνας των χριστιανών για ενότητα, στο Θρησκευτικά Γυμνασίου (2000)</i> <i>Βιβλιοθήκη / Η Ιστορία της Εκκλησίας / Ο χριστιανικός κόσμος σήμερα, στο Θρησκευτικά Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου (2007)</i>

4. «Πού είναι ο Θεός;» Η οδύνη του σύγχρονου κόσμου και το αίτημα της σωτηρίας από το κακό (4 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) εμβαθύνουν σε όψεις του κακού που συναντούν στην καθημερινότητά τους και εκφράζουν προσωπικούς προβληματισμούς και ιδέες για τις συνέπειές τους στη ζωή των ανθρώπων</p> <p>β) εντοπίζουν και ερμηνεύουν τον τρόπο με τον οποίο παριστάνεται το κακό σε έργα τέχνης και διευρύνουν τις θεωρήσεις τους</p> <p>γ) εξηγούν τη σημασία που έχει γι' αυτούς η βιβλική θεώρηση του κακού και της αμαρτίας ως άρνηση της σχέσης με τον Θεό</p> <p>δ) ελέγχουν και αναθεωρούν στερεότυπες απόψεις που τυχόν διατηρούν για την αμαρτία ως παράβαση εντολών υπό το φως των όσων επεξεργάστηκαν</p>	<p>I. Το πρόβλημα του κακού στον σημερινό κόσμο</p> <ol style="list-style-type: none"> Πόνος, αρρώστια, θάνατος Αδικία, φτώχεια, ανεργία, ρατσισμός, διακρίσεις και ανισότητα Βία και πόλεμος στο όνομα του Θεού (Βαλκάνια, Παλαιστίνη, Ιρλανδία, Συρία, Σουδάν κ.ά.) Καταστροφή του περιβάλλοντος <p>II. Η έκφραση της οδύνης στην τέχνη</p> <ol style="list-style-type: none"> Πεζογραφία και ποίηση Μουσική Ζωγραφική Κινηματογράφος <p>III. Ποιος ευθύνεται για το κακό; Ποιος μπορεί να μας σώσει από το κακό;</p> <ol style="list-style-type: none"> Απαντήσεις από τη βιβλική παράδοση: <ul style="list-style-type: none"> Η Πτώση των πρωτοπλάστων ως άρνηση της σχέσης με τον Δημιουργό της ζωής (Γεν 3, 1-24) Η υπόσχεση της σωτηρίας: Πρωτευαγγέλιο (Γεν 3, 15) «Η αμαρτία συγχωρείται δεν τιμωρείται»: <ul style="list-style-type: none"> «Θεέ μου, ... γιατί με εγκατέλειψες;» (Ψλ 22, 2-8. 17-20) «Μετανοήστε για να ζήσετε (Ιεζ 18, 31-32) «Παιδί μου, σου συγχωρούνται οι αμαρτίες»: Η θεραπεία του παραλύτου της Καπερναούμ (Μκ 2, 1-12) 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Κάθε μαθητής κολλάει στον πίνακα φωτογραφία-ες ή στοιχεία από την ειδησεογραφία για πρόσωπα που βιώνουν όψεις του κακού. Ακολουθεί «Καρέκλα αφήγησης / εξομολόγησης»: κάθε μαθητής επιλέγει και υποδύεται ένα από τα πρόσωπα (I) Κύκλος συνείδησης για τον παράλυτο της Καπερναούμ (III.i) Ζωντανό και ομαδικό γλυπτό για το Α Τιμ 2, 1-4 (III.i) <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> Artful Thinking: Σε έργα των Bacon, K. Kollwitz, Guernica, Κανιάρη, Ν. Κεσσανλή κ.ά. (I, II) Έρευνα: Όψεις του κακού στη γειτονιά μου. Οργάνωση παρεμβάσεων (I) TPSS: «Διακρίσεις και ανισότητα στη χώρα μας» (I.ii) Artful Thinking: <ol style="list-style-type: none"> «Ο Αη Γιώργης», Πέρης Ιερεμιάδης «Η λευκή Σταύρωση», Marc Chagall «Η κραυγή», Edvard Munch http://www.wikipaintings.org/en/edvard-munch#supersized-featured-185471 (II) Artful Thinking (ακούγοντας 2 x 10): «Πού είναι ο Θεός;», στίχοι Νίκος Καζαντζάκης, μουσική Μάνος Χατζιδάκις (II) TWPS: «Η προσευχή του Μαρμελάντωφ» από το «Έγκλημα και Τιμωρία» του Φ. Ντοστογιέφσκι (III.i) Artful Thinking: Η πτώση των πρωτοπλάστων στην τέχνη (III.i) Έρευνα: Το ζήτημα του κισμέτ στο Ισλάμ (III.ii) Artful Thinking (δημιουργικές συνδέσεις με προτάσεις του Βουδισμού): «Το μερτικό μου απ' τη χαρά», στίχοι Λ. Παπαδόπουλος, μουσική Μ. Λοΐζος, ερμηνεία Στ. Καζαντζίδης (III.ii) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Α΄ Γυμνασίου</i> (2006), δ.ε. 27 <i>Β΄ Λυκείου</i> (1989), δ.ε. 15, 16 <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Σύγχρονα Θέματα / Πόλεμος και ειρήνη, Κατανομή του πλούτου, Θεός / Κακό και δυστυχία, στο Όψεις της Θρησκείας</i> <i>Παλαιά Διαθήκη / Η αποστασιοποίηση του ανθρώπου από τον Θεό και οι συνέπειές της, Τα παθήματα του δίκαιου, Ο Θεός μεθοδεύει τη σωτηρία του Ανθρώπου, Εκπλήρωση των υποσχέσεων, στο Θρησκευτικά Γυμνασίου (2000)</i> <i>Βιβλιοθήκη / Καινή Διαθήκη / Η διδασκαλία του Χριστού, Τα θαύματα του Χριστού, στο Θρησκευτικά Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου (2007)</i>

<p>ε) αξιολογούν τη θεώρηση του κακού από τις άλλες θρησκείες</p> <p>στ) κατανοούν τον πανανθρώπινο χαρακτήρα του αιτήματος για σωτηρία από το κακό και την αμαρτία</p>	<ul style="list-style-type: none"> • «Πάντας ανθρώπους θέλει σωθήναι» (Α΄ Τιμ 2, 1-4) ii. Απαντήσεις των θρησκειών του κόσμου <ul style="list-style-type: none"> • Ισλάμ <ul style="list-style-type: none"> - το κακό ως άγνοια του Θεού που τιμωρείται - το κακό ως πεπρωμένο (καντάρ, κισμέτ) - η σωτηρία ως αναγνώριση της κυριότητας του Θεού • Ινδουισμός <ul style="list-style-type: none"> - ανακύκλιση των υπάρξεων (σαμσάρα), ανταπόδοση των έργων και του κακού - οι δρόμοι για τη λύτρωση (κάρμα, γιόγκα, μόξα) • Βουδισμός <ul style="list-style-type: none"> - η επιθυμία ως η πηγή του κακού και η ζωή ως πόνος - η δίνη της ανακύκλισης των υπάρξεων και η ανταπόδοση των έργων και του κακού - Οκτώ δρόμοι για τη λύτρωση («οκταπλό μονοπάτι» για την επίτευξη της νιρβάνα) 	<p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ατελιέ: Δημιουργία κολλάζ με πληροφορίες διαδικτύου, αποκόμματα εφημερίδων, αστυνομικά ρεπορτάζ, χρονικά πυρηνικών ατυχημάτων και οικολογικών καταστροφών, κόμικς, ηλεκτρονικά παιχνίδια καταστροφής και βίας (I) 2. Δημιουργία κολλάζ με το Β Πε 3, 13 (III.i) 3. Σύνθεση κειμένου με ένταξη ιδεών από το μάθημα (III) <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Σε συνεργασία με τον φιλόλογο μελετούν δημοτικά τραγούδια και βρίσκουν όψεις του κακού (II.i) <p>Ε. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Προβολή ταινίας (π.χ. το Κύμα) (II.iv) 	
---	--	---	--

5. Ελπίδα και αγώνας για τη μεταμόρφωση της ζωής και του κόσμου (4 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) εντοπίζουν και κατανοούν το αίτημα της ελπίδας και της μεταμόρφωσης όπως εκφράζεται στην πολιτική και στην τέχνη και διατυπώνουν τις δικές τους κρίσεις</p> <p>β) εντοπίζουν στην Αγία Γραφή καθώς και σε λατρευτικές πράξεις και διατυπώσεις την ελπίδα και την προσδοκία για τη σωτηρία του κόσμου και του ανθρώπου</p> <p>γ) διακρίνουν και αποτιμούν πτυχές της χριστιανικής ελπίδας για τη σωτηρία του κόσμου, συσχετίζοντάς τες με προσωπικές εμπειρίες και βιώματα</p> <p>δ) διακρίνουν και εξηγούν την ανατρεπτικότητα και τη ριζοσπαστικότητα της χριστιανικής πρότασης για τη μεταμόρφωση της ζωής</p>	<p>I. Η μεταμόρφωση του κόσμου ως πανανθρώπινο αίτημα</p> <p>i. Η ελπίδα των ανθρώπων για μια ιδανική κοινωνία</p> <p>ii. Η σιωπηλή επανάσταση της τέχνης</p> <p>iii. Ελπίδα και Αλλαγή: Έγνοια και ανάγκη όλων των ανθρώπων</p> <p>II. Η ελπίδα των Χριστιανών</p> <p>i. «Από το μνήμα το κενό στους δρόμους του κόσμου»: Το μήνυμα της Ανάστασης ως κέντρο της σωτηρίας (Μκ 16, 1-8)</p> <p>ii. Το τραπέζι της Ευχαριστίας: Ενσωμάτωση με τον Χριστό και απελευθέρωση από το κακό (Ιωάννου Χρυσοστόμου, <i>Κατηχητικός Λόγος</i>)</p> <p>iii. «Λειτουργία μετά τη Θεία Λειτουργία»: Η συνεχής προσπάθεια για μεταμόρφωση ολόκληρης της ζωής σε μια ζωή ευχαριστίας</p> <p>iv. Ο βιβλικός λόγος: Ελπίδα για όλο τον κόσμο (Ρωμ 8, 18-21 και Α Κορ 2, 9)</p> <p>v. «Καινούς ουρανούς και γην καινήν προσδοκώμεν» (Β Πε 3, 13)</p> <p>III. Δράση και αγώνας για τη μεταμόρφωση της ζωής και του κόσμου</p> <p>i. «Υπέρ της του κόσμου ζωής» ή αλλιώς «Για να ζήσει ο κόσμος»: Προσωπική ευθύνη και κοινή επιδίωξη</p> <p>ii. Η ανατροπή των κριτηρίων της ζωής: Οι Μακαρισμοί (Μτ 5, 3-12):</p>	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Παιχνίδι σε κύκλο (για έναρξη των εργασιών): «Πες μου κάτι να νιώσω όμορφα». Μια κάρτα με το όνομα του μαθητή πηγαίνει στον διπλανό. Μουσική υπόκρουση. Όταν η μουσική σταματάει, κάθε παιδί γράφει κάτι όμορφο για τον μαθητή στον οποίο ανήκει η κάρτα. Στο τέλος ο καθένας παίρνει το δικό του. Στόχος: Η ανάγκη μας για το καλό εδώ και τώρα (I.i)</p> <p>2. Μονόλογος ενός κατοίκου μιας ιδανικής κοινωνίας (Ουτοπίας) (στόχος: Διερεύνηση των προσδοκιών και του εφικτού της ιδανικής κοινωνίας) (I.i)</p> <p>3. Ζωντανό γλυπτό: Ο ύμνος της Αγάπης (III.vi)</p> <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. TWPS: Ο μονόλογος του Τσάρλι Τσάπλιν στην ταινία «Ο μεγάλος δικτάτωρ» [1940] (I.i)</p> <p>2. Artful Thinking: «Silent Evolution», Jason Taylor de Caires [http://www.underwatersculpture.com/pages/gallery/evolucion-silenciosa.html] και «Ωκεανός», Γιάννης Αγγελάκας (I.ii)</p> <p>3. Artful Thinking (ακούγοντας 2 x 10): «Η μέρα κείνη δε θ' αργήσει», Μάνος Λοΐζος και «Γιορτή», Γ. Αγγελάκας (I.ii)</p> <p>4. TWPS: Οι Μακαρισμοί ως πραγματικότητα ζωής (III.ii)</p> <p>5. Μελέτη περίπτωσης του ανάπηρου ιεροκήρυκα Νικ Βόγιετζεκ: «Ούτε Χέρια, ούτε Πόδια, ούτε Έγνοιες!» (II.iv, III.ii, III.v)</p> <p>6. Artful Thinking: <i>Η εις Άδου κάθοδος - Ανάστασις</i>, Όσιος Λουκάς ή Μονή Δαφνίου ή Μονή της Χώρας ή Πρωτάτου και <i>Η Ανάσταση -μια προσωπική Ανάσταση</i> Μπ. Πυλαρινού (II.i)</p> <p>7. Ανάλυση Διαστάσεων: «Η ζωή ως ευχαριστία» (II.ii, II.iii)</p> <p>8. Μελέτες περίπτωσης προσώπων που υπηρέτησαν την προαγωγή της ζωής (III):</p>	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Γ' Γυμνασίου</i> (2006), δ.ε. 32 • <i>Β' Λυκείου</i> (1989), δ.ε. 7 <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Σύγχρονα Θέματα / Τρόπος ζωής, Προκατάληψη, Θεός / Ο φυσικός κόσμος, και Όψεις της Θρησκείας / Λατρεία, Γιορτές, στο Όψεις της Θρησκείας</i> • <i>Βιβλιοθήκη / Καινή Διαθήκη / Το Πάθος και η Ανάσταση του Χριστού στο Θρησκευτικά Α', Β', Γ' Γυμνασίου</i> (2007) • <i>Καινή Διαθήκη / Πορεία προς το Πάθος, Τα Πάθη, Η Ανάσταση, στο Θρησκευτικά Γυμνασίου</i> (2000) • <i>Αγώνας για την αλλαγή του εαυτού μας, Ζώντας μαζί με την αλήθεια, Τα Πάθη και η Ανάσταση του Χριστού, στο Θρησκευτικά Ε' και ΣΤ' Δημοτικού</i>

<p>ε) επιχειρηματολογούν για τη σημασία της προσωπικής ευθύνης και της συλλογικής δράσης στην κατεύθυνση της μεταμόρφωσης του κόσμου</p> <p>στ) μοιράζονται συναισθήματα, ελπίδες και οραματισμούς για τη συμμετοχή τους στην υπέρβαση του κακού και τη μεταμόρφωση του κόσμου</p>	<p>iii. «Μη μεριμνάτε»: Από τον άκρατο καταναλωτισμό στον σεβασμό της ζωής (Μτ 6, 25-34)</p> <p>iv. Από την αδιαφορία και τη σκληρότητα στο αδαπάνητο έλεος και στη συγχώρηση (Μτ 18, 21-22)</p> <p>v. «Να υπάρχει σε όλους ισότητα»: Από την αδικία στον αγώνα για την επικράτηση της δικαιοσύνης και της ισότητας (Ησ 26, 9 και Β Κορ 8, 13)</p> <p>vi. «Εάν ταις γλώσσαις των ανθρώπων λαλώ»: Από την εχθρότητα και τη βία στην ειρήνη και την χωρίς όρια αγάπη (Α΄ Κορ 13 και Λκ 6, 27-40)</p> <p>vii. «Να έχουμε μόνο αυτή τη σκέψη: να σωθούν οι πάντες»: Από το τοπικό χρέος στο παγκόσμιο (από τους λόγους του Γέροντα Σιλουανού)</p> <p>viii. Από τον εφιάλτη της καταστροφής στη διάσωση του πλανήτη μας (Ρωμ 8, 18-23)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Νεομάρτυς Ακυλίνα (†1764): Ελευθερία και πίστη • Όσκαρ Ρομέρο (†1980): Πλούτος και φτώχεια <p>9. Έρευνα: Ποιμαντική φροντίδα της Εκκλησίας σήμερα (III)</p> <p>10. Artful Thinking: <i>Το όραμα του Αποστόλου Παύλου</i> του Ρ. Κοψίδη [στον ναό του Αγ. Παύλου στο Chambésy της Γενεύης] (III.vii)</p> <p>11. Αποφάσεις και δράσεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την προστασία του περιβάλλοντος [βλ. ενδεικτικά http://www.ec-patr.org/docdisplay.php?lang=gr&cat=10] (III.viii)</p> <p>12. Έρευνα για την επιτροπή AGAPE (Alternative Globalization Addressing People and Earth / Εναλλακτική Παγκοσμιοποίηση με Κέντρο τον Άνθρωπο και το Περιβάλλον) (III)</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <p>1. Δημιουργούν μία χορογραφία με θέμα το τραγούδι «Agape» των Dead Can Dance (III)</p> <p>2. Δημιουργούν συνθήματα και λογότυπα για τα ζητήματα του (III)</p> <p>3. Δημιουργία ενός ανθολογίου-λευκώματος με θέμα την ελπίδα σε όλες τις θρησκείες (II.iv)</p> <p>4. Δημιουργούν δικούς τους στίχους για το τραγούδι <i>We shall overcome</i> του Bruce Springsteen (τραγούδι-σύμβολο της ελπίδας και του αγώνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα) (I.i)</p> <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1. Σε συνεργασία με τον καθηγητή της Μουσικής βρίσκουν και παίζουν τραγούδια για την ελπίδα (II.iv)</p> <p>Ε. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <p>1. Οργάνωση οικολογικής δράσης (III.viii)</p> <p>2. Οργάνωση θεματικής βραδιάς: προβολή ταινίας, ομιλία και τραγούδια για την ελπίδα για τον κόσμο (II.iv)</p> <p>3. Προβολή ταινίας «Το αριστερό μου πόδι» του Jim Sheridan (II.iv, III.ii, III.v)</p>	<p>Βιβλικά κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανακαινισμένος άνθρωπος: <ul style="list-style-type: none"> - Κολ 3, 8-15 - Εφ 4, 25-32 • Αγάπη: <ul style="list-style-type: none"> - Ρωμ 13, 8-10 - Ιων 2, 1-8 (η προσευχή του Ιωνά) - Α Κορ 12, 17 (αν ο Χριστός δεν έχει αναστηθεί, η πίστη σας είναι χωρίς περιεχόμενο) <p>Ορθόδοξη εικόνα της Ανάστασης</p> <p>Κατηχητικός Λόγος Χρυσοστόμου</p>
--	---	--	---

6. Από την αρχή μέχρι το τέλος του κόσμου (4 δίωρα)

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές:</p> <p>α) διακρίνουν τη βιβλική και πατερική εσχατολογία από σύγχρονες καταστροφολογικές αντιλήψεις</p> <p>β) αναγνωρίζουν και αξιολογούν τις αντιλήψεις των θρησκειών για το τέλος του κόσμου</p> <p>γ) κατανοούν και αξιολογούν τη χριστιανική προσδοκία των εσχάτων ως καθημερινό αγώνα για την ανακαίνιση της ζωής και όχι ως φυγή από την ιστορία</p> <p>δ) διασαφηνίζουν τη θεολογική σημασία των όρων «Παράδεισος», «Κόλαση», «Δευτέρα Παρουσία», «Βασιλεία του Θεού» και ελέγχουν τυχόν λαθεμένες απόψεις που διατηρούν</p> <p>ε) επιβεβαιώνουν τις κεφαλαιώδεις επιπτώσεις (στις</p>	<p>I. Αν, πότε και πώς θα τελειώσει ο κόσμος;</p> <p>i. Σύγχρονες καταστροφολογικές αντιλήψεις</p> <p>ii. Αντιλήψεις θρησκειών για το τέλος του κόσμου</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ισλάμ <ul style="list-style-type: none"> - Το τέλος του κόσμου (Κοράνιο, 14, 42 και 74, 9) - Προσδοκία ανάστασης των νεκρών (Κοράνιο, 2, 85, 113 174, 212 και 50, 42) - Ζωηρές περιγραφές παραδείσου και κολάσεως (Κοράνιο, 25, 15 [παράδεισος] και 2, 24, 80, 126 [κόλαση]) • Ινδουισμός : Ο άνθρωπος πορεύεται στη λύτρωση όπως η σταγόνα που επιστρέφει στον ωκεανό της υπέρτατης πραγματικότητας • Βουδισμός: Η Νιρβάνα ως απαλλαγή από τις επιθυμίες <p>II. Η πορεία προς τα έσχατα μέσα από εικόνες και παραβολές</p> <p>i. Ο κόσμος και η ιστορία οδεύει προς ένα τέλος (Έσχατα)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η προσδοκία της Δευτέρας Παρουσίας: «Μαράν αθά – ο Κύριος έρχεται!» (Α΄ Κορ 16, 22) και «ναι, έρχομαι ταχύ» (Απ 22, 20) • Ανάσταση νεκρών: «Έσχατος εχθρός καταργείται ο θάνατος» (Α Κορ 15, 26) και «Πού σου άδη το κέντρον;» (Κανόνας του Μεγάλου Σαββάτου) • Τελική κρίση: Η παραβολή της κρίσης (Μτ 25, 31-46) και «και είδα έναν άσπρο θρόνο» (Απ 20, 11-14) • Ο Παράδεισος και η κόλαση: όχι θεϊκή αμοιβή ή τιμωρία, αλλά ατελείωτη ζωή μέσα στην αγκαλιά του Θεού ή απόλυτη άρνηση της 	<p>A. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Έρευνα: Το τέλος του κόσμου στον κινηματογράφο (I) 2. Έρευνα: Καταστροφολογικές αντιλήψεις των νέων (ηλεκτρονικά παιχνίδια, ταινίες, περιοδικά) (I.i) 3. Artful Thinking: Εικόνες της Αποκάλυψης. Ανιχνεύοντας θρησκευτικές προσεγγίσεις των εσχάτων μέσα από την εικονογραφία και την τέχνη (II) 4. Artful Thinking: <ol style="list-style-type: none"> α. <i>Η Τελική Κρίση</i> του Michelangelo [http://www.wikipaintings.org/en/michelangelo#upsized-featured-193265] (II.i) β. <i>Η Τελική Κρίση</i> του Αντρέι Ρουμπλιώφ [http://www.wikipaintings.org/en/andrei-rublev/the-last-judgement-1408] (II.i) γ. <i>Ο Χριστός εν ετέρα μορφή</i>, Πρωτάτο (IV.i) δ. Caravaggio, <i>Το δείπνο στους Εμμαούς</i>, Duccio di buoninsegna, Emmaus, Ορθόδοξη παράσταση «Μη μου άπτου» (IV.ii) <p>B. ΟΜΑΔΙΚΕΣ / ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>Γ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ατελιέ: Δημιουργία κολλάζ με ζωγραφική, φωτογραφίες και αποσπάσματα για την καινή γη και τον καινό ουρανό (III.ii) <p>Δ. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>E. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ / ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Δρώμενο πολλαπλών προσεγγίσεων (λογοτεχνικών, μουσικών, εικαστικών, χορευτικών) στο θέμα «Από την πρωτολογία στα έσχατα» (II) 	<p>Από διδακτικά εγχειρίδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Β΄ Γυμνασίου</i> (2006), δ.ε. 16 • <i>Β΄ Λυκείου</i> (1989), δ.ε. 32 <p>Από Εκπαιδευτικά Λογισμικά ΥΠΑΙΘ/ΠΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Βιβλιοθήκη / Παλαιά Διαθήκη / Η Δημιουργία, στο Θρησκευτικά Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου</i> (2007) • <i>Παλαιά Διαθήκη / Ο Θεός δημιουργεί από αγάπη τον κόσμο και τον άνθρωπο, Η αποστασιοποίηση του ανθρώπου από τον Θεό και οι συνέπειές της, στο Θρησκευτικά Γυμνασίου</i> (2000) • <i>Σύγχρονα Θέματα / Θεός / Ο φυσικός κόσμος, Δημιουργία, στο Όψεις της Θρησκείας</i> • <i>Ισλάμ, στο Επιλεγμένα θέματα Θρησκευτικών Β΄ Ενιαίου Λυκείου</i> • <i>Αγώνες για έναν ανθρωπινότερο κόσμο, στο Θρησκευτικά Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού</i>

<p>σχέσεις με τον άλλον, τον εαυτό τους και τον κόσμο όλο) της αποδοχής του κόσμου ως έργου του Θεού</p> <p>στ) επεξηγούν τον συμβολικό χαρακτήρα και την εικονιστική γλώσσα του βιβλίου της <i>Αποκάλυψης</i></p> <p>ζ) αναγνωρίζουν τη διαλεκτική και συμπληρωτική σχέση ανάμεσα στην Πρωτολογία (δημιουργία του κόσμου) και την Εσχατολογία (οριστική σωτηρία του κόσμου)</p> <p>η) μοιράζονται ελπίδες και οράματα και σχεδιάζουν από κοινού δράση εμπνεόμενοι από την <i>Πορεία προς Εμμαούς</i></p> <p>θ) αναστοχάζονται και μοιράζονται σκέψεις και συναισθήματα για όσα προσέγγισαν τη φετινή χρονιά στο μάθημα των Θρησκευτικών, καθώς και για τον τρόπο που συνεργάστηκαν</p>	<p>μετοχής στη ζωή Του (...διήγηση και αββά Μακαρίου από το <i>Γεροντικόν</i> (αδυναμία κατά πρόσωπον κοινωνίας)</p> <p>ii. Η τελική επικράτηση της Βασιλείας του Θεού</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ζωή γεμάτη χαρά και δημιουργία • Ο Θεός προσκαλεί όλους τους ανθρώπους στη βασιλεία του (Α΄ Τιμ 2, 4 και Λκ 14, 16-24 / Παραβολή του μεγάλου δείπνου) • «Πότε έρχεται η βασιλεία του Θεού;»: <ul style="list-style-type: none"> - «Η βασιλεία του Θεού εντός ημών εστί» (Λκ, 17, 21) - Η Βασιλεία του Θεού όχι μόνο ως όραμα, αλλά και ως πρόγευση μέσα στην ιστορία - Η Βασιλεία του Θεού είναι ήδη παρούσα - Ο κρυμμένος θησαυρός, το πανάκριβο μαργαριτάρι (Μτ 32, 44-45) <p>III. Από τη δημιουργία του κόσμου στη Νέα Δημιουργία</p> <p>i. «Εγώ ειμί το Άλφα και το Ωμέγα... ο ών ο ήν και ο ερχόμενος» (Απ 1, 8): Το βιβλίο της Αποκάλυψης για τη Βασιλεία του Θεού</p> <p>ii. «Εν αρχή εποίησεν ο Θεός τον ουρανόν και την γην» (Γεν 1,1) και «και είδον καινόν ουρανόν και γην καινήν» (Απ 21, 1-5): Από τη Γένεση στην Αποκάλυψη</p> <p>iii. «Τα πάντα και εν πάσι Χριστός» (Κολ 3, 10-11). Η ανακαίνιση του κόσμου και η «ανακεφαλαίωση των πάντων» (Ειρηναίος Λυώνος)</p> <p>IV. Όταν ανοίγουν τα μάτια των ανθρώπων</p> <p>i. «Ποιος είναι ο τρίτος που περπατεί πάντα στο πλάι σου;», (Τ. Σ. Έλιοτ, <i>Η έρημη χώρα</i>)</p> <p>ii. «Αυτών δε διηνοίχθησαν οι οφθαλμοί και επέγνωσαν αυτόν»: Στην πορεία προς Εμμαούς (Λκ 24, 13-35)</p> <p>iii. Στο κοινό τραπέζι με τον Χριστό (Θ. Λειτουργία)</p> <p>iv. «Τότε πρόσωπο με πρόσωπο θα δούμε τον Θεό» (Α Κορ 13, 12)</p>		
---	---	--	--

7. Πρόταση για Ερευνητική Εργασία (project):

Διευρύνοντας τις εμπειρίες μας / Χτίζοντας τον κόσμο μας (3 δώρα)

<p style="text-align: center;">ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ</p>	<p style="text-align: center;">ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ</p>
<p>α) να επεξεργαστούν και να παρουσιάσουν τόσο τις προσωπικές όσο και τις κοινωνικές διαστάσεις των σύγχρονων προβλημάτων της ανθρώπινης κατάστασης</p> <p>β) να αναδείξουν την παγκόσμια δυναμική τους πέρα από σύνορα και όρια (πολιτιστικά, εθνικά, θρησκευτικά), καθώς και τη συνύφανσή τους με τη θρησκευτική ζωή</p> <p>γ) να διερευνήσουν τα ζητήματα τόσο με διαθεματικά όσο και με θεολογικά κριτήρια</p> <p>δ) να θεωρήσουν τα ζητήματα υπό το πρίσμα της βιβλικής θεώρησης και των ιδεών που επεξεργάστηκαν στο πλαίσιο του ΜτΘ στη διάρκεια όλης της σχολικής χρονιάς</p> <p>ε) να εμπλακούν προσωπικά και ολιστικά με τα υπό μελέτη ζητήματα, έτσι ώστε να οικοδομήσουν εμπειρίες με νόημα</p> <p>στ) να αναστοχαστούν όσα έμαθαν και να αναδιοργανώσουν τις ιδέες τους</p> <p>ζ) να συνδυάσουν τη θεωρητική προσέγγιση των ζητημάτων με στοχευμένες δράσεις και δραστηριότητες</p> <p>η) να συνειδητοποιήσουν το νόημα των επαρκειών που απέκτησαν στη διάρκεια της μέχρι τώρα σχολικής θρησκευτικής τους εκπαίδευσης</p> <p>θ) να κρίνουν πόσο η θεολογική θεώρηση των ζητημάτων του project συνεισέφερε στην προσωπική τους ανάπτυξη, καλλιέργεια και χειραφέτηση.</p>	<p>I. 1^ο δώρο: Επιλογή του θέματος, προσδιορισμός διαστάσεων διερεύνησης, όροι συνεργασίας, χρονοδιαγράμματα, αυτο-οργάνωση</p> <p>i. «Απέναντι σε αγωνίες και διλήμματά μας»: Με καταιγισμό ιδεών δημιουργείται ο θεματικός ιστός του project, δηλαδή προσδιορίζονται τα θέματα, τα οποία μπορεί να είναι: άγχος, ανασφάλεια, αποκλεισμός, αποξένωση, μοναξιά, σεξισμός, φόβος, ρατσισμός, εξαρτήσεις, βία, μηδενισμός, ανισότητα, φτώχεια κ.ά. Ακολουθεί συζήτηση πάνω στις διαστάσεις που ενδιαφέρουν περισσότερο τους μαθητές. Αποφασίζεται αν όλα αυτά μπορούν να θεωρηθούν κάτω από ένα θέμα-ομπρέλα, π.χ. «<i>Διευρύνοντας τις εμπειρίες μας / Χτίζοντας τον κόσμο μας</i>» που θα μας βοηθήσει να καθορίσουμε τους στόχους και τις κατευθύνσεις του project και να χρησιμοποιήσουμε όλα όσα επεξεργαστήκαμε τη φετινή χρονιά. Συζητάμε τη δυνατότητα και τις προϋποθέσεις προσέγγισής τους, χρησιμοποιώντας τη βιβλική θεώρηση και τα θεολογικά κριτήρια, τα οποία κατακτήσαμε (στη φετινή χρονιά, αλλά και στη διάρκεια όλης της θρησκευτικής μας εκπαίδευσης).</p> <p>ii. Αποφασίζονται οι διαστάσεις που θα επεξεργαστούμε και καθορίζονται οι κατευθύνσεις που θα επιλέξουμε.</p> <p>iii. Προσδιορίζονται οι πηγές συλλογής πληροφοριών: Βιβλία, άρθρα, δημοσιογραφικά κείμενα, διαδίκτυο, διαδικτυακές βάσεις δεδομένων, φωτογραφίες, video, χάρτες, μουσεία, εκθεσιακοί χώροι, φορείς, ειδικοί επιστήμονες, πρόσωπα που υπηρετούν σε χώρους κ.ά. Επίσης καθορίζονται οι μέθοδοι για τη συλλογή στοιχείων (βιβλιογραφική έρευνα, συλλογή στοιχείων από κείμενα, μελέτη ταινιών, φωτογραφιών κ.ά., συνέντευξη, έρευνα).</p> <p>iv. Γίνεται επιμερισμός του έργου και ανάθεση σε κάθε μέλος ενός συγκεκριμένου τμήματός του.</p> <p>v. Αποφασίζεται το χρονοδιάγραμμα των εργασιών.</p> <p>II. 2^ο δώρο: Υλοποίηση διερεύνησης σε ομάδες, προετοιμασία συμπερασμάτων, διαμορφωτική αξιολόγηση, επιλογή τρόπου παρουσίασης</p> <p>i. Υλοποιείται η κυρίως επεξεργασία των διερευνητικών ερωτημάτων, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που έχουν επιλεγεί. Ενδεικτικά θέματα στα οποία μπορεί να επικεντρωθεί το ενδιαφέρον είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Από το άγχος και την ανασφάλεια στην αποδοχή του εαυτού • Η σχέση με τον διπλανό: Από τον αποκλεισμό, την αποξένωση και τη μοναξιά στη φιλία και τη συντροφικότητα • Οι σχέσεις με το άλλο φύλο: από τον σεξισμό στον αληθινό έρωτα • Από τον φόβο και τις εξαρτήσεις στη χειραφέτηση και την ελευθερία • Από την ευκολία της βίας στη «βία» της αγάπης • Από τον μηδενισμό ενός κόσμου που καταρρέει στην αντίσταση των προσωπικών και πανανθρώπινων αξιών (οικολογικό πρόβλημα, οικονομισμός, κοινωνικές ανισότητες) <p>ii. Αποφασίζονται τρόποι παρουσίασης (π.χ. εισηγήσεις, παρουσιάσεις σε Η/Υ, παραγωγή υλικού, εκθέσεις, δραματοποιήσεις, συζητήσεις, οργάνωση εκδηλώσεων, πραγματοποίηση δράσεων κ.ά.)</p> <p>III. 3^ο δώρο: Παρουσιάσεις συμπερασμάτων, αξιολογικές και μεταγνωστικές προσεγγίσεις, αποφάσεις για περαιτέρω αξιοποίηση της εργασίας</p>

Προσδοκώμενες επάρκειες των μαθητών στο τέλος της τάξης

A. Ως προς τη γνώση και κατανόηση του κόσμου της θρησκείας

- Ερμηνεύουν και θεωρούν κριτικά τις απαντήσεις της Αγίας Γραφής και των ιερών κειμένων των θρησκειών γύρω από θεμελιώδη υπαρξιακά ερωτήματα και ηθικά ζητήματα, καθώς και το ζήτημα της προέλευσης και της τελείωσης του κόσμου
- Εμβαθύνουν σε θεολογικές ιδέες και έννοιες (αμαρτία, πτώση, σωτηρία, Βασιλεία του Θεού, έσχατα, κρίση κ.ά.)
- Αναγνωρίζουν την πολυπλοκότητα του θρησκευτικού φαινομένου στη σύγχρονη Ευρώπη
- Συνειδητοποιούν ότι πολλές σύγχρονες εντάσεις και συγκρούσεις συνδέονται με το θρησκευτικό φαινόμενο στον ελληνικό και στον παγκόσμιο ορίζοντα
- Εντοπίζουν τη συμμετοχή του Χριστιανισμού και άλλων θρησκειών στην πρόκληση, τη διόγκωση, την αντιμετώπιση ή την επίλυση σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων
- Ανακαλύπτουν την πνευματική και υπαρξιακή αλήθεια που κομίζουν οι θρησκείες με το αντίκρισμά τους στο κοινωνικό γίγνεσθαι
- Κατανοούν τους μηχανισμούς αντίστασης στην αλλαγή νοοτροπιών και στάσεων εντός των θρησκειών
- Προσεγγίζουν κριτικά τις αντιφάσεις ή αντινομίες της παρουσίας του Χριστιανισμού στον κόσμο
- Αναγνωρίζουν την ανθρωπιστική διάσταση της Ορθοδοξίας, του Χριστιανισμού και τις αντίστοιχες των άλλων θρησκειών
- Αναλύουν τους τρόπους με τους οποίους η θρησκευτική δέσμευση ή θρησκευτική αδιαφορία του ανθρώπου σχετίζεται με τον αυτοπροσδιορισμό και τη στάση του απέναντι στη ζωή
- Αναγνωρίζουν την αλληλεπίδραση ανάμεσα στις θρησκευτικές πεποιθήσεις, αξίες, δεσμεύσεις και στις κοινωνικές ιδέες, συμπεριφορές, στάσεις
- Αποτιμούν την προσφορά σπουδαιών προσωπικοτήτων από όλες τις θρησκείες που έκαναν πράξη την πίστη τους
- Αξιολογούν τη σημασία του ρόλου της θρησκείας σε μια πλουραλιστική κοινωνία και της θρησκευτικής εκπαίδευσης για ένα σύγχρονο νέο
- Ανακαλύπτουν κοινές αξίες σε όλες τις θρησκείες

B. Ως προς την κατανόηση της πολιτιστικής εμβέλειας του θρησκευτικού φαινομένου

- Διαπιστώνουν την πολιτισμική εμβέλεια των θρησκειών
- Κατανοούν τον Χριστιανισμό ως κοινή πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης
- Προσδιορίζουν τις επιρροές της θρησκείας στην καθημερινή ζωή των πιστών
- Αναγνωρίζουν τις διαστάσεις του «ιερού» στα μνημεία, στις αντιλήψεις και στις δομές του ευρωπαϊκού πολιτισμού
- Εντοπίζουν και διερευνούν θεολογικές διαστάσεις σε συγκεκριμένα δείγματα καλλιτεχνικής δημιουργίας (από τη λογοτεχνία, το θέατρο, τον κινηματογράφο, τη μουσική κλπ.)
- Αποτιμούν την παρουσία και τις αλληλεπιδράσεις του Ιουδαϊσμού και του Ισλάμ στον ευρωπαϊκό πολιτισμό

Γ. Ως προς την προσωπική ανάπτυξη και καλλιέργεια αξιών και στάσεων

- Επεκτείνουν τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα γύρω από τα θρησκευτικά ζητήματα
- Προσεγγίζουν κριτικά τη δική τους θρησκευτική ιδιοπροσωπία και επεξεργάζονται κριτικά άλλες θρησκευτικές στάσεις
- Ισχυροποιούν στάσεις αποδοχής και σεβασμού της ετερότητας
- Δεσμεύονται σε οικουμενικές αξίες
- Προσανατολίζονται σε μια κουλτούρα διαλόγου
- Καλλιεργούν διερευνητική σκέψη και στοχαστικοκριτικές ικανότητες
- Εκφράζουν αισθητική ευαισθησία και καλλιεργούν τη φαντασία και την επινοητικότητα τους
- Σχεδιάζουν και οργανώνουν δραστηριότητες και παρεμβάσεις
- Μοιράζονται οράματα για έναν κόσμο ειρήνης και καταλλαγής

Δ. Ως προς την ανάπτυξη ηθικής συνείδησης (με άξονα το σχήμα «από το τοπικό στο παγκόσμιο»)

- Εξετάζουν διεξοδικά διλήμματα και εμβαθύνουν στις διαστάσεις τους
- Ερμηνεύουν τη ζωή ως αγώνα κατά των δυνάμεων που καταστρέφουν τον άνθρωπο και τη φύση
- Συνειδητοποιούν τις προσωπικές και κοινωνικές διαστάσεις αυτού του αγώνα
- Συναισθάνονται την προσωπική ευθύνη για ό,τι συμβαίνει στον κόσμο
- Αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα του αγώνα για μεταμόρφωση του κόσμου
- Διαμορφώνουν οικουμενική συνείδηση
- Εμβαθύνουν στη σημασία της ελπίδας και της ύπαρξης οράματος για τη ζωή

Ε. Ως προς την καλλιέργεια δημοκρατικής συνείδησης και πρακτικής

- Συνειδητοποιούν την πολιτική και συλλογική διάσταση του αγώνα για τη βελτίωση της ζωής και του κόσμου
- Εφαρμόζουν στην πράξη την αποδοχή και τον σεβασμό της θρησκευτικής και πολιτισμικής ετερότητας
- Αναπτύσσουν στάσεις ενεργού πολίτη που νοιάζεται για τη βελτίωση της κοινωνικής ζωής
- Δεσμεύονται στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Ελέγχουν και αξιολογούν σύγχρονα κοινωνικά στερεότυπα και προκαταλήψεις που σχετίζονται με θρησκευτικές πεποιθήσεις
- Συντονίζουν συζητήσεις, επικοινωνούν και διαλέγονται με τους συμμαθητές τους, συνδιαμορφώνονται και συμμετέχουν σε δραστηριότητες και παρεμβάσεις (κοινωνικές δεξιότητες)

ΣΤ. Ως προς την εργασία με το υλικό του ΜτΘ

- Συγκρίνουν, επεξεργάζονται και αναστοχάζονται διάφορες απόψεις γύρω από ηθικά ζητήματα
- Επεξεργάζονται με ερμηνευτικά κριτήρια την Αγία Γραφή και άλλα κείμενα (θεολογικά, λειτουργικά, λογοτεχνικά) και εικαστικά έργα
- Διατυπώνουν υποθέσεις, διερευνούν πληροφορίες από ποικιλία πηγών, συνθέτουν και παρουσιάζουν τα συμπεράσματά τους
- Συνδέουν τα όσα μαθαίνουν με γνώσεις τους από άλλα μαθήματα
- Χρησιμοποιούν ποικιλία μεθόδων εργασίας ερευνητικής, διαλογικής, βιωματικής και συνεργατικής μορφής, καθώς επίσης ποικιλία μέσων και υλικών
- Συντονίζουν συζητήσεις, επικοινωνούν και διαλέγονται με τους συμμαθητές τους, συνδιαμορφώνονται και συμμετέχουν σε δραστηριότητες και παρεμβάσεις (κοινωνικές δεξιότητες)

Επιλεγμένη Βιβλιογραφία

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- ΑΥΔΗ Α. - ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ Μ.**, *Η τέχνη του Δράματος στην εκπαίδευση*, Μεταίχμιο, Αθήνα 2007.
- ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Χ.**, *Θρησκευτική Αγωγή και αυτονομία του παιδιού*, Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη-Αθήνα 1996.
- ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Χ.**, *Ο μαθητής ως κριτήριο του Μαθήματος των Θρησκευτικών*, Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1993.
- ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Χ.**, *Σχολική Θρησκευτική Αγωγή*, Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2008.
- Θρησκευτική Παιδεία και σύγχρονη κοινωνία. Θέσεις και αντιθέσεις* (Πρακτικά διημερίδας Γερμανικής Σχολής Αθηνών [Αθήνα, 5-6 Μαΐου 2000]).
- ΒΑΥΝΗΑΜ Μ.**, *Πρακτικές Γραμματισμού*, Μεταίχμιο, Αθήνα 2002.
- ΒΡΕΠΤΟΣ Γ. - ΚΑΨΑΛΗΣ Α.**, *Αναλυτικό Πρόγραμμα, Σχεδιασμός – Αξιολόγηση - Αναμόρφωση*, Αθήνα 1999.
- ΔΕΛΗΚΩΣΤΑΝΤΗΣ Κ.**, *Η παιδεία ως πολιτισμός του προσώπου*, Έννοια, Αθήνα 2009.
- ΔΕΛΗΚΩΣΤΑΝΤΗΣ Κ.**, *Σχολική θρησκευτική αγωγή μεταξύ παιδαγωγικής θεολογίας*, Έννοια, Αθήνα 2009.
- ΚΑΜΑΡΙΝΟΥ Δ.**, *Η μέθοδος Project στην πράξη. Οδηγός εκκίνησης για εκπαιδευτικούς*, Αθήνα 2012.
- ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΑΣ-ΛΙΑΓΚΗΣ Μ.**, *Εκπαιδευτικοί εν δράσει*, Νέα πολυτροπική διδακτική, Γρηγόρη, Αθήνα 2011.
- ΚΟΓΚΟΥΛΗΣ Ι.**, *Η σχολική τάξη ως κοινωνική ομάδα και η συνεργατική διδασκαλία και μάθηση*, Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1994.
- ΚΟΚΟΣ Α. & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ**, *Εκπαίδευση μέσα από τις Τέχνες*, Μεταίχμιο, Αθήνα 2011.
- ΚΟΠΤΣΗΣ Α.**, *Το Μάθημα των Θρησκευτικών στο σύγχρονο Δημοτικό Σχολείο*, Θεσσαλονίκη 2004.
- ΚΟΥΤΣΕΛΙΝΗ Μ.**, *Σύγχρονες τάσεις και προοπτικές των Αναλυτικών Προγραμμάτων. Η εγκυρότητά τους για Εκπαίδευση που προσανατολίζεται στον 21^ο αιώνα*, Νέα Παιδεία 83(1997), σ. 35-49.
- ΜΑΡΒΑΚΗΣ Α.**, *Οργάνωση διαδικασιών μάθησης στο σχολείο*, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2011.
- ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ Η.**, *Στρατηγικές Διδασκαλίας*, Gutenberg, Αθήνα 2000.
- ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Β.**, *Νέες Τεχνολογίες και Θρησκευτική Αγωγή*, Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.
- ΜΠΑΓΑΚΗΣ Γ.** (επιμ.), *Ο εκπαιδευτικός και το Αναλυτικό Πρόγραμμα*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2004.
- ΝΤΕΜΠΡΕ Ρ.**, *Η διδασκαλία της θρησκείας στο ουδετερόθρησκο σχολείο*, μτφρ. Γ. Καράμπελας, Εστία, Αθήνα 2004.
- ΠΕΡΣΕΛΗΣ Ε.**, *Σχολική Θρησκευτική Αγωγή*, Γρηγόρη, Αθήνα 1998.
- ΠΕΡΣΕΛΗΣ Ε.**, *Χριστιανική Αγωγή και Σύγχρονος κόσμος. Θέματα θεωρίας και πράξης της Χριστιανικής Αγωγής*, Αρμός, Αθήνα 1994.

- ΡΕΡΑΚΗΣ Η.**, Ο «άλλος» στο ελληνικό σχολείο, Ορθόδοξη χριστιανοπαιδαγωγική θεώρηση, Πουρνάρας, Θεσσαλονίκη 2006.
- ΡΕΡΑΚΗΣ Η.**, Σύγχρονη διδακτική των θρησκευτικών, Πουρνάρας, Θεσσαλονίκη 2007.
- ΣΩΤΗΡΕΛΗΣ Γ.**, Θρησκεία και εκπαίδευση κατά το Σύνταγμα και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση. Από τον κατηχητισμό στην πολυφωνία, Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1993.
- ΤΑΣΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ.**, Η διδασκαλία των Θρησκευτικών στην ύστερη νεωτερικότητα. Παιδαγωγική, διαπολιτισμική και θεολογική προσέγγιση, Γόρδιος, Αθήνα 2010.
- ΤΣΙΑΚΑΛΟΣ Γ.**, Η υπόσχεση της παιδαγωγικής, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2005.
- ΤΣΙΡΩΝΗΣ Χ.**, Κοινωνικός αποκλεισμός και εκπαίδευση στην ύστερη νεωτερικότητα, Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2003.
- ΦΛΟΥΡΗΣ Γ.**, Αναλυτικά Προγράμματα για μια νέα εποχή στην Εκπαίδευση, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 1983.
- ΦΩΤΙΟΥ Σ.** (επιμ.), Ανθρωποποιός Αγωγή, Αρμός, Αθήνα 2009.
- ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ Γ.**, Γνώθι το Curriculum, έκδ. Ατραπός, Αθήνα 2004.
- ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ Γ.**, Πρόταση για ένα Σύγχρονο Αναλυτικό Πρόγραμμα. Μια ολιστική – οικολογική προσοπτική, Ατραπός, Αθήνα 2003.
- ΧΛΕΠΑΣ Ν. - Κ. & ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Π.**, Ζητήματα Θρησκευτικής Ελευθερίας στο χώρο της Εκπαίδευσης, Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997.
- ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ**, Γιατί «Θρησκευτικά» σήμερα; (Πρακτικά διημερίδας, Βόλος 16-17 Απριλίου 1999).
- ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ**, Τα θρησκευτικά ως μάθημα ταυτότητας και πολιτισμού, Εισηγήσεις Σεμιναρίου της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης της Ορθοδοξίας σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και την Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών της Ιεράς Μητροπόλεως Δημητριάδος, Βόλος 15-17 Μαΐου 2004, εκδ. Βουλή των Ελλήνων, Αθήνα 2005.
- ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ**, Τα θρησκευτικά στο σύγχρονο σχολείο. Ο διάλογος και η κριτική για το νέο Πιλοτικό Πρόγραμμα Σπουδών στα Θρησκευτικά Δημοτικού και Γυμνασίου, επιμ. Στ. Γιαγκάζογλου, Α. Νευροκοπλής, Γ. Στριλιγκάς, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2013.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- ALBERTS W.**, *Integrative religious education in Europe: a study-of-religions approach*, GmbH, Berlin 2007.
- ANDREE T., BAKKER C. & SCHREINER P.** (Eds.), *Crossing Boundaries. Contributions to Interreligious and Intercultural Education*, Comenius Institut/University of Utrecht, Münster 1997.
- BAKKER C. & HEIMBROCK H.-G.** (Eds.), *Researching RE Teachers. RE Teachers as Researchers*, Waxmann, Münster 2007.
- BASTIDE D.**, *Teaching Religious Education 4-11*, Routledge, London 2007.
- BROADBENT L. & BROWN A.** (Eds.), *Issues in religious education*, Routledge/Falmer, London / New York 2002.
- CHARMAN L.**, *Διδακτική της τέχνης. Προσεγγίσεις στην καλλιτεχνική αγωγή*, Νεφέλη, Αθήνα 1993.

- DILLON J.T.**, "The Questions of Curriculum", *Journal of Curriculum Studies*, 41(3), 2009, 343-359.
- FLINDERS D., THORNTON S.** (Eds.), *The Curriculum Studies Reader*, Routledge, New York 2009.
- FRANCIS L.J., ASTLEY J. & ROBBINS M.** (Eds.), *The fourth R for the Third Millennium: Education in Religion and Values for the Global Future*, Lindisfarne, Dublin 2001.
- GRIMMITT M.** (Ed), *Pedagogies of Religious education*, McCrimmons, Great Wakering, England 2000.
- GRIMMITT M.**, *Religious Education and Human Development*, McCrimmons, Great Wakering, England 1987.
- GRUNDY S.**, *Αναλυτικό Πρόγραμμα: Προϊόν ή Πράξις;*, μτφρ. Ε. Γεωργιάδη, έκδ. Σαββάλας, Αθήνα 2003.
- HEIMBROCK H.-G., SCHELKE C. & SCHREINER P.** (Eds.), *Towards Religious Competence: Diversity as a Challenge for Education in Europe*, Lit Verlag, Münster 2001.
- JACKSON R.**, *Religious Education: an Interpretative Approach*, Hodder & Stoughton, London 1997.
- JACKSON R., MIEDEMA S., WEISSE W. & WILLAIME J-P.** (Eds.), *Religion and Education in Europe, Developments, Contexts and Debates*, Waxmann, Münster 2007.
- KEAST JOHN** (επιμ.), *Θρησκευτική ετερότητα και διαπολιτισμική εκπαίδευση: ένα βοήθημα για τα σχολεία*, μτφρ. Ν. Χαραλαμπίδου-Α. Βαλλιανάτος, επιμ. ελληνικής έκδοσης Άγγελος Βαλλιανάτος, Συμβούλιο της Ευρώπης, 2007.
- KNAUTH T., JOZSA D.-P., BERTRAM-TROOST G. & IPGRAVE J.** (Eds.), *Encountering Religious Pluralism in School and Society. A Qualitative Study of Teenage Perspectives in Europe*, Waxmann, Münster 2008.
- KODELJA Z. & BASSLER T.**, *Religion and Schooling in Open Society: a Framework for Informed Dialogue*, Open Society Institute, Ljubljana 2004.
- KUYK E., JENSEN R., LANKSHEAR D., MANNA E. LOH & SCHREINER P.** (Eds), *Religious Education in Europe. Situation and current trends in schools*, IKO, Oslo 2007.
- LÄHNEMANN J. & SCHREINER P.** (Eds.), *Interreligious and Values Education in Europe*, PESK / Comenius Institut, Münster 2008.
- LARRSON R. & GUSTAVSSON C.** (Eds.), *Towards a European Perspective on Religious Education*, Artos & Norma, Skellefteå 2004
- Smart N.**, *Secular Education and the Logic of Religion*, Faber and Faber, London 1968.
- MAYO M.**, *Imagining Tomorrow. Adult Education for Transformation*, NIACE, Leicester 1997.
- MCNEIL J. D.**, *Contemporary Curriculum in Thought and Action*, John Wiley & Sons, USA, 2009.
- ORNSTEIN A., PAJAK E. & ORNSTEIN S.**, *Contemporary Issues in Curricula*, Pearson, 2003.
- PERSELIS E.**, *A Study of Religious Education in contemporary Greece and the attitudes towards Christian Orthodox Religion of Greek pupils aged 12-15 years*, Lancaster 1987.
- SCHREINER P., POLLARD G. & SAGBERG S.** (Eds.), *Religious Education and Christian Theologies. Some European Perspectives*, Waxmann, Münster 2006.

SCHREINER P., *Religious Education in Europe: A Collection of Basic Information about Religious Education in European Countries*, Comenius Institut/Intereuropean Commission on Church and School, Münster 2000.

SCHREINER P., BANEV E. & OXLEY S. (Eds.), *Holistic Education Resource Book. Learning and Teaching in an Ecumenical Context*, Waxmann, Münster 2005.

SCHREINER P., KRAFT F. & WRIGHT A. (Eds.), *Good Practice in Religious Education in Europe. Examples and Perspectives of Primary Schools*, Lit Verlag, Berlin 2007.

SCHREINER P., POLLARD G. & SAGBERG S. (Eds.), *Religious Education and Christian Theologies. Some European Perspectives*, Waxmann, Münster 2006.

SLATTERY P., *Curriculum Development in the Postmodern Era*, Routledge, 2006.

SMART N., *The phenomenon of Religion*, Macmillan Ltd, London 1973.

STENHOUSE L., *Εισαγωγή στην έρευνα και την ανάπτυξη του Αναλυτικού Προγράμματος* (1975), μτφρ. Α. Τσάπελης, έκδ. Σαββάλας, Αθήνα 2003.

VALK P., BERTRAM-TROOST G., FRIEDERICI M. & BÉRAUD C. (Eds.), *Teenagers' Perspectives on the Role of Religion in their Lives, Schools and Societies. A European Quantitative Study*, Waxmann, Münster 2009.

WILLAIME J.-P., (Ed.) & Mathieu S., *Des maîtres et des dieux. Ecoles et religions en Europe*, Paris, Berlin 2005.

WOOLLAND B., *Η διδασκαλία του Δράματος στο δημοτικό σχολείο*, μτφρ. Ε. Κανηρά, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1999.

WRIGHT A., *Religious Education in Secondary School: Prospects for Religious Literacy*, David Fulton, London 1993.

ZIEBERTZ H.-G., *Religious Education in a Plural Western Society: Problems and Challenges*, Lit Verlag, London 2003.

ΑΡΘΡΑ

CUSH D., "Should religious studies be part of the compulsory state school curriculum?", *British Journal of Religious Education*, 29(3), 2007, 217-227.

ΔΕΛΗΚΩΣΤΑΝΤΗΣ Κ., «Τα Θρησκευτικά στο σύγχρονο σχολείο: Μάθημα για όλους ή διαφορετικά μαθήματα για ξεχωριστές ομάδες;», *Θεολογία* 4/2013, σσ. 311-321.

ERRICKER C., "From silence to narration: a report on the research method(s) of the Children and Worldviews Project", *British Journal of Religious Education*, 23(3), 2001, 156-64.

GOLDBURG P., "Developing Pedagogies For Inter – religious Teaching and Learning", in K. ENGBRETSON, M. DE SOUZA, G. DURKA, L. GEARON (ed.), *International Handbook of Inter-religious Education*, 341- 360. Victoria & Bronx NY: Springer, 2010.

GRIMMITT M., "Religious Education and the Ideology of pluralism", *British Journal of Religious Education*, 16(3), 133-147.

HULL J., "Practical Theology and religious education in a pluralist Europe", *British Journal of Religious Education*, 26(1), 2004, 7-20..

ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗΣ Γ., «Τα Θρησκευτικά στο σύγχρονο σχολείο» (βιβλιοπαρουσίαση), *Σύναξη* 128/2013, σσ. 95-97.

ΚΑΡΑΜΟΥΖΗΣ Π., «Η θρησκευτική αγωγή σε μετάβαση. Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Υπερβάσεις και αντινομίες», *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, Επιστημονική Επιθεώρηση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Σπουδές Στην Ορθόδοξη Θεολογία», Τόμος Β', σσ. 201-217.*

ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΑΣ-ΛΙΑΓΚΗΣ Μ., «Το μάθημα των Θρησκευτικών σήμερα και αύριο. Μια άποψη με κριτήριο την παιδαγωγική και διδακτική του μαθήματος», *Νέα Παιδεία* 146/2013, σσ. 123-135.

JACKSON R., "Intercultural education and recent European pedagogies of religious education", *Intercultural Education*, 15(1), 2004, 3-14.

SKEIE G., "Diversity and the political function of religious education", *British Journal of Religious Education*, 28(1), 2006, 19-32.

THOMPSON P., "Whose confession? Which tradition?", *British Journal of Religious Education*, 26(1), 2004, 61-72.

SCHWEITZER F., "Let the captives speak for themselves! More dialogue between religious education in England and Germany", *British Journal of Religious Education*, 28(2), 2006, 141-151.

ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Council of Europe, *The new intercultural challenge to education: religious diversity and dialogue in Europe*, Strasbourg 2002.

The Declaration of the European Ministers of Education of the Council of Europe, *Intercultural education in the new European context*, Standing Conference of European Ministers of Education: "Intercultural education: managing diversity, strengthening democracy", Athens 2003.

Council of Europe, *The Religious Dimension of Intercultural Education* (Oslo 2004), Council of Europe Publishing, Strasbourg 2004.

Council of Europe / Parliamentary Assembly, *Education and religion – Recommendation 1720* (2005).

Council of Europe, *Education and Religion – Report* (2005).

Council of Europe/ Parliamentary Assembly, *Education and religion – Reply from the Committee of Ministers* (2006).

Council of Europe, *Religious Education and Intercultural Education: A reference book for schools* (2006).

Council of Europe, *State, religion, secularity and human rights – Recommendation 1804* (2007).

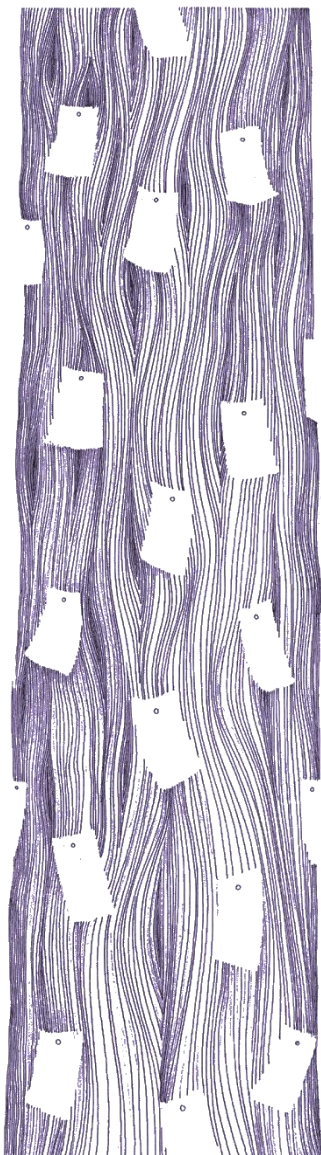
CoGREE, *Committed to Europe's Future. Contributions from Education and Religious Education – A Reader*, Münster 2002

Open Society Institute, *Religion and Schooling in Open Society. A Framework for Informed Dialogue*, Ljubljana 2004.

Standing Conference of European Ministers of Education, *Building a more humane and inclusive Europe: role of education policies*, Istanbul 2007.

Toledo Guiding Principles on Teaching about Religions and Beliefs in Public Schools, OSCE/ODIHR, Warsaw 2007.

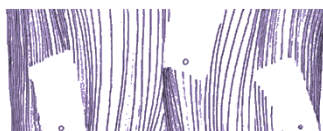
REDCo: *Religion in Education. A Contribution to Dialogue or a factor of Conflict in transforming societies of European countries*, (2006-2009).

ΦΙΚΟΣ

Τίτλοι Ζωγραφικών Έργων

- ≡ Ο Κελεός (2012)
λεπτομέρεια από την τοιχογραφία «Η Δημιουργία του Δήμου των Αθηνών» στο Γεωπονικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών
- ≡ Ο άγιος Γελάσιος (2010)
- ≡ Νεράιδα (2008)
- ≡ Ο Δίκαιος Δαβίδ (2007)
- ≡ Όλα του Θεού τα δώρα (2009)
- ≡ Η ευγενική φυλή του Τόπα (2009)
- ≡ Κρυφτό στα Σάλωνα (2009)
- ≡ Ο άγιος Αντώνιος και ο προφήτης Ηλίας (2008)
- ≡ Η Γέννησις (2013)
- ≡ «Με μάτι βλέπουμε αδειανό, με βήμα τσακισμένο τον ίδιο δρόμο παίρνουμε καθέννας μοναχός...»
από το ποίημα του Κ. Καρυωτάκη «Τι νέοι που φτάσαμεν εδώ»
τοιχογραφία από τη διατομική έκθεση στο Six D.O.G.S. Gallery (2012)
- ≡ Τα Σκιροφόρια (2012)
λεπτομέρεια από την τοιχογραφία «Η Δημιουργία του Δήμου των Αθηνών» στο Γεωπονικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών
- ≡ Χωρίς τίτλο (2010)
- ≡ DEIFIED (2014)
- ≡ Δελφίνα (2009)

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση και επιμέλεια:

Δήμητρα Κομνηνού

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΣΠΑ 2007-13\Ε.Π. Ε&ΔΒΜ\Α.Π. 1-2-3

«ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21^{ου} αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών – Οριζόντια Πράξη»

MIS: 295450

Με συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Κ.Τ.)